

Pētījums par klimata politikas integrāciju vietējā un reģionālā līmeņa teritorijas attīstības plānošanā

II sējums: Starpziņojums

Pētījuma izpildītājs: SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment"

Pētījuma pasūtītājs: Klimata un enerģētikas ministrija (turpmāk – KEM)

Iepirkuma nosaukums: Pašreizējās izmantotās prakses novērtējums un vadlīniju izstrāde klimata pārmaiņu aspektu integrācijai nozaru politikās.

Iepirkuma identifikācijas numurs: KEM 2023/3

Pētījums tiek finansēts Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda programmas "Klimata pārmaiņu mazināšana, pielāgošanās tām un vide" projekta Nr. LV-CLIMATE-0001 "Klimata pārmaiņu politikas integrācija nozaru un reģionālajā politikā" ietvaros.

Saturs

Saīsinājumi	4
Lietoto terminu definīcijas	5
Tabulu rādītājs	7
Attēlu rādītājs	7
Kopsavilkums	8
Summary	9
Ievads	11
1. Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu analīze	12
1.1. Rīgas valstspilsēta un Rīgas plānošanas reģions	14
1.2. Liepājas valstspilsēta un Kurzemes plānošanas reģions	35
1.3. Jēkabpils novads un Zemgales plānošanas reģions	50
1.4. Dobeles novads	58
1.5. Ludzas valstspilsēta un Latgales plānošanas reģions	65
2. Secinājumi un ieteikumi	73
2.1. Secinājumi	73
2.2. Ieteikumi	79
Metodoloģija	82
Izmantoto avotu saraksts	86

Saīsinājumi

AP – Attīstības programma

CO₂ – oglekļa dioksīds

ES – Eiropas Savienība

IAS – Ilgtspējīgas attīstības stratēģija

KEM – Klimata un enerģētikas ministrija

MK – Latvijas Republikas Ministru kabinets

SEG – siltumnīcefekta gāzes

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

ZIZIMM – Zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība

LPR – Latgales plānošanas reģions

ZPR – Zemgales plānošanas reģions

VPR – Vidzemes plānošanas reģions

RPR – Rīgas plānošanas reģions

KPR – Kurzemes plānošanas reģions

ZEZ – Zemo emisiju zona

TmP – Tematiskais plānojums

TP – Tematiskais plānojums

Lietoto terminu definīcijas

Ekosistēmu pakalpojumi (ecosystem services)¹ – Ekosistēmu nodrošinātie materiālie un nemateriālie labumi, kas palīdz nodrošināt cilvēkiem piemērotus dzīves apstākļus. Piemēram, ekosistēmu pakalpojumi ietver pārtikas produktu, ūdens nodrošināšanu, plūdu regulēšanas funkciju, augsnes erozijas un slimību uzliesmojumu mazināšanas funkciju, kā arī nemateriālās vērtības.

Klimata pārmaiņas (climate change)¹ – Klimata pārmaiņas ir izmaiņas klimata stāvoklī, ko identificē (piemēram, ar statistiskiem testiem) ar izmaiņām vidējās vērtībās un/vai to īpašību mainīgumu, kas turpinās ilgākā laika periodā, parasti dekādi vai ilgāk. Klimata pārmaiņas var notikt dažādu dabisku iekšējo procesu rezultātā vai arī ārējo spēku ietekmē, piemēram, Saules aktivitātes ciklu, vulkāna izvirdumu un ilgstošu antropogēnu pārmaiņu atmosfēras sastāvā un zemes lietojumā ietekmē.

Klimata pārmaiņu risks (climate change risk)¹ – Klimata pārmaiņu radīto seku risks. Klimata pārmaiņu risks raksturo apdraudējuma (piemēram, plūdu vai sausuma) varbūtību un to radīto potenciālo seku smagumu (ievainojumi, postījumi, dzīvotņu bojāeja, u.c.).

Klimatneitralitāte (climate neutrality)² – stāvoklis, kurā cilvēka darbība rada “nulles” neto ietekmi uz klimata sistēmu. Šāda stāvokļa sasniegšanai nepieciešams līdzsvarot siltumnīcefekta gāzu emisijas ar oglekļa dioksīda piesaisti.

Klimatnoturība (climate resilience)² – sistēmu sociāla un ekoloģiska spēja (1) absorbēt stresu un uzturēt savas funkcijas klimata pārmaiņu radītas ārējās spriedzes laikā, kā arī (2) reorganizēt savu darbību, gatavojoties turpmākai klimata pārmaiņu ietekmei.

Oglekļa dioksīda (CO₂) piesaiste (carbon dioxide sequestration)¹ – process, kad fotosintēzes rezultātā, kurā iesaistīti auga valsts un citi organismi, no neorganiskajiem savienojumiem oglekļa dioksīda un ūdens, izmantojot gaismas enerģiju, tiek sintezētas organiskās vielas, kā arī skābeklis.

Oglekļa mazietilpīga attīstība (low carbon development) (turpmāk - OMA)¹ – ilgtspējīga ekonomiskā, vides un sociālā attīstība, kas balstīta gan uz zemām antropogēnām (cilvēku darbības radītām) siltumnīcefekta gāzu emisijām un augstu oglekļa dioksīda piesaistes līmeni, gan noturību pret klimata pārmaiņām, to radīto risku mazināšanu un klimata pārmaiņu radīto ieguvumu izmantošanu.

Pielāgošanās (adaptation)¹ – piemērošanās faktiskajam vai gaidāmajam klimatam un tā ietekmei. Antropogēnās sistēmās pielāgošanās mērķis ir mazināt vai novērst kaitējumu vai arī izmantot labvēlīgās iespējas. Dažās dabas sistēmās cilvēku iejaukšanās var sekmēt pielāgošanos gaidāmajam klimatam un tā ietekmei

¹ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. (2018). Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam. https://tap.mk.gov.lv/doc/2018_12/VARAMPI_061218_LPKPPlans.1263.docx [skatīts 09.01.24]

² Ministru kabineta 2020. gada 28. janvāra informatīvais ziņojums "Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam". <https://likumi.lv/ta/id/342214> [skatīts 09.01.24]

Pilsētu "siltuma salas" efekts (urban heat island) – Fenomens, kad pilsētās izveidojas siltāks mikroklimats. Tas veidojas teritorijās, kur veģetācija lielās platībās tiek aizvietota ar pelēko infrastruktūru (asfalts, betons u.c.).

Stāvparks (park & ride)³ – transportlīdzekļu novietošanas un pārsēšanās sistēma, kas paredz transportlīdzekļu stāvlaukumu sasaisti ar sabiedriskā transporta tīklu, lai pilnīgāk izmantotu sabiedrisko transportu un atslogotu transporta plūsmu pilsētas centrā.

Zaļā infrastruktūra (green infrastructure)¹ – augstas kvalitātes dabisko (mitrāji, palienes, dabiskie meži, piekrastes teritorijas), pusdabisko (atjaunoti biotopu fragmenti), mākslīgo teritoriju (zaļie parki) un atsevišķu elementu (koki, zaļās sienas, zaļie jumti, mežu ielāpi, dzīvžogi, kas var darboties kā vides koridori) tīkls. Zaļā infrastruktūra darbojas kā dabisks vētru, temperatūras, applūšanas briesmu, gaisa un ekosistēmu kvalitātes regulators.

Kļūdaina pielāgošanās (maladaptation)⁴ – darbības, kas var palielināt ar klimatu saistītu nelabvēlīgu iznākumu risku, tostarp palielinot siltumnīcefekta gāzu emisijas, palielinot vai mainot neaizsargātību pret klimata pārmaiņām, nevienlīdzīgākus rezultātus vai labklājības samazināšanos, tagad vai nākotnē.

³ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. (2018). Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam. https://tap.mk.gov.lv/doc/2018_12/VARAMPI_061218_LPKPPlans.1263.docx [skatīts 09.01.24]

⁴European Union. (2023). Guidelines on Member States' adaptation strategies and plans. <https://climate.ec.europa.eu/system/files/2023-07/Guidelines%20on%20MS%20adaptation%20strategies%20and%20plans.pdf> [skatīts 09.01.24]

Tabulu rādītājs

Tabula nr. 1 Analīzes kritēriju izvērtējuma skala	12
Tabula nr. 2 Analīzē izmantotie kritēriji un to skaidrojums	13
Tabula nr. 3 Rīgas valstspilsētas analīzē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi.....	15
Tabula nr. 4 Rīgas un RPR plānošanas dokumentu analīze.....	18
Tabula nr. 5 Liepājas valstspilsētas un KPR analīzē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi.....	36
Tabula nr. 6 Liepājas valstspilsētas un KPR plānošanas dokumentu analīze	38
Tabula nr. 7 Jēkabpils novada un ZPR analīzē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi	52
Tabula nr. 8 Jēkabpils novada un ZPR attīstības plānošanas dokumentu analīze.....	53
Tabula nr. 9 Dobeles novada analīzē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi	59
Tabula nr. 10 Dobeles novada plānošanas dokumentu analīze	60
Tabula nr. 11 Ludzas novada pašvaldības un LPR analīzē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi	66
Tabula nr. 12 Ludzas novada pašvaldības un LPR plānošanas dokumentu analīze	68
Tabula nr. 13 Latvijas pašvaldību savstarpējais salīdzinājums.....	74
Tabula nr. 14 Analīzē iekļauto pašvaldību izvēles pamatojums.....	82
Tabula nr. 15 Analīzē izmantotie kritēriji un to skaidrojums	83
Tabula nr. 16 Kritēriju izvērtējuma sistēma	84

Attēlu rādītājs

<i>Attēls nr. 1 Emisiju apjoma izmaiņas 2015. - 2020. gadā Rīgas pilsētā.....</i>	<i>14</i>
<i>Attēls nr. 2 Stāvlaukums ar ilgtspējīgiem lietusūdens apsaimniekošanas risinājumiem t/c Spice Home, Rīgā.....</i>	<i>34</i>
<i>Attēls nr. 3 CO₂ emisiju apjoms Liepājā 2006.-2018 .gadā</i>	<i>35</i>
<i>Attēls nr. 4 Liepājas IAS definētās teritorijas ar augstu potenciālu VES (zilais svītrojums)</i>	<i>47</i>
<i>Attēls nr. 5 TP noteiktās VES teritorijas detālplānojums</i>	<i>47</i>
<i>Attēls nr. 6 Plūdi Jēkabpilī 2023. gadā</i>	<i>50</i>
<i>Attēls nr. 7 Nozīmīgas derīgo izrakteņu atradnes Ludzas novadā (kūdras atradnes: oranžs krāsojums) ...</i>	<i>65</i>
<i>Attēls nr. 8 Klimata asamblejas norise Tartu</i>	<i>77</i>
<i>Attēls nr. 9 Ekrānšāviņš no Rīgas līdzdalības budžeta mājaslapas</i>	<i>78</i>

Kopsavilkums

Starpziņojums ir "Pētījuma par klimata politikas integrāciju vietējā un reģionālā līmeņa teritorijas attīstības plānošanā" ietvaros otrais izstrādātais nodevums. Pētījuma mērķis ir novērtēt pašreizējo izmantoto praksi un izstrādāt vadlīnijas teritorijas attīstības plānošanas pilnveidošanai reģionālā un vietējā līmenī saistībā ar noteikto klimata politikas mērķu 2030. un 2050. gadam izpildi, lai virzītos uz klimatneitralitātes sasniegšanu un klimatnoturīguma nodrošināšanu.

Starpziņojuma ietvaros raksturota un analizēta esošā situācija saistībā ar teritorijas attīstības plānošanu klimatneitralitātes un klimatnoturības veicināšanas kontekstā piecās Latvijas pašvaldībās – Rīgā, Liepājā, Jēkabpilī, Dobelē un Ludzā. Izvērtēšana veikta, balstoties uz 15 SEG emisiju samazināšanas, oglekļa piesaistes veicināšanas un pielāgošanās klimata pārmaiņām, kā arī sabiedrības iesaistes kritērijiem. Pamatojoties uz teritorijas attīstības plānošanas dokumentu analīzē iegūtajiem rezultātiem, veikts izvērtēto pašvaldību savstarpējais salīdzinājums, nosakot, ar kāda veida pasākumiem un rīcībām definētie kritēriji tiek ietverti teritorijas attīstības plānošanā katras pašvaldības kontekstā.

Kopumā secināts, ka plānošanas reģionos un pašvaldībās trūkst sistemātiskas pieejas klimatneitralitātes un klimatnoturības aspektu un mērķu integrēšanai teritorijas attīstības plānošanas dokumentos. Vienotas metodikas SEG emisiju aprēķiniem trūkums radījis situāciju, ka tās pašvaldības, kuras ir veikušas SEG emisiju aprēķinus, izmanto dažādas metodoloģiskas pieejas, līdz ar to ne visos gadījumos ir ietverti visi būtiskākie avoti, kā arī dati starp pašvaldībām nav savstarpēji salīdzināmi, tādējādi liedzot objektīvi izvērtēt arī to devumu nacionālās klimata politikas īstenošanā.

Vairākos apskatītajos gadījumos klimata politikas īstenošanu veicinoši risinājumi ir iekļauti dokumentos daļēji vai secīgi integrēti tikai atsevišķos izvērtētajos dokumentos. Tajā pašā laikā ne visas pašvaldības ir noteikušas SEG emisiju samazināšanas mērķus, līdz ar to plānotie pasākumi nav sasaistīti ar konkrētu mērķu sasniegšanu.

Izskatot pašvaldību un plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentos iekļautos risinājumus, secināts, kas vismazāk aplūkoti klimata politikas aspekti, kas saistīti ar oglekļa piesaisti – nevienā no analizētajiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem nebija noteikti oglekļa piesaistes avoti, kā arī nebija novērtēts pašvaldības vai plānošanas reģiona oglekļa piesaistes potenciāls, līdz ar to secīgi trūkst sistemātisku un mērķētu pasākumu oglekļa piesaistes veicināšanai. Tajā pašā laikā secināts, ka oglekļa piesaiste var izrietēt no citiem pasākumiem, kas saistīti ar apmežošanu, ilgtspējīgu mežsaimniecību un zaļās infrastruktūras attīstību.

Attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, nevienā no aplūkotajiem dokumentiem netika īstenota pilnvērtīga riskos balstīta pieeja; tajā pašā laikā lielākajā daļā pašvaldību tomēr ir identificēti tādi riski kā plūdi un erozija, kā arī iekļauti atsevišķi pasākumi šo risku mazināšanai.

Dažos gadījumos noteikti arī teritorijas plānošanas risinājumi, kas samazinātu pakļaušanu klimata pārmaiņu iedarbībai (*exposure*). Nevienā no aplūkotojiem dokumentiem, kuros plānoti pelēkās infrastruktūras pielāgošanās risinājumi, netika identificēti pasākumi pielāgošanās ar negatīvu ietekmi (*maladaptation*) risku izvērtēšanai un samazināšanai vai novēršanai.

Sabiedrības iesaiste teritorijas attīstības plānošanas procesa primāri tiek organizēta atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām obligātajām prasībām. Tajā pašā laikā lielākā daļa aplūkoto pašvaldību papildus organizēja arī tematiskās grupas ar sabiedrības un NVO pārstāvju iesaisti lielāko izaicinājumu identificēšanā un pasākumu plānošanā. Vairākās attīstības programmās iekļauti pasākumi, kas varētu veicināt aktīvāku sabiedrības līdzdalību klimata politikas plānošanā un īstenošanā. Tomēr izvērtētie dokumenti liecina, ka sabiedrības iesaiste ir salīdzinoši sporādiska un netiek nodrošināta sistemātiskā veidā tieši klimata politikas jautājumu risināšanā.

Balstoties uz iegūto informāciju, Starpziņojumā apkopoti secinājumi un rekomendācijas teritorijas attīstības plānošanas pilnveidošanai un klimata politikas aspektu integrēšanai teritorijas attīstības plānošanas dokumentos. Atziņas tika izvērtētas kontekstā ar Ievadziņojuma rezultātiem un integrētas Noslēguma ziņojumā un projekta ietvaros izstrādātajās Vadlīnijās.

Summary

The interim report is the second deliverable developed in the framework of the project "Study on the Integration of Climate Policy into Local and Regional Spatial Development Planning". The overall objective of the study is to assess current practices and develop guidelines for improving spatial development planning at regional and local level in the context of meeting the 2030 and 2050 climate policy objectives to move towards climate neutrality and climate resilience.

The interim report describes and analyses the current situation of spatial development planning in the context of climate neutrality and climate resilience in five Latvian municipalities - Riga, Liepaja, Jēkabpils, Dobeles and Ludza. The assessment was based on 15 criteria for reducing GHG emissions, promoting carbon sequestration and adaptation to climate change, as well as public participation. Based on the results of the analysis of the spatial development planning documents, a comparison was made between the assessed municipalities, identifying the type of measures and actions that incorporate the defined criteria into spatial development planning in the context of each municipality.

Overall, it can be concluded that planning regions and municipalities lack a systematic approach to integrating climate neutrality and climate resilience aspects and objectives into spatial development planning documents. The lack of a common methodology for GHG emission calculations has led to a situation where those municipalities that have carried out GHG emission calculations use different methodological approaches, so that not all relevant sources are

included in all cases, and data are not comparable between municipalities, thus also preventing an objective assessment of their contribution to national climate policy implementation.

In a number of the cases examined, climate policy measures are included in the documents only partially or integrated systematically in only some of the documents examined. At the same time, not all municipalities have set GHG emission reduction targets, so the planned measures are not linked to the achievement of specific targets.

When examining the solutions included in the spatial development planning documents of municipalities and planning regions, it was concluded that the aspects of climate policy related to carbon sequestration are the least addressed - none of the spatial development planning documents analysed identified sources of carbon sequestration, nor assessed the carbon sequestration potential of the municipality or planning region, thus resulting in a lack of systematic and targeted measures to promote carbon sequestration. At the same time, it is concluded that carbon sequestration can result from other measures related to afforestation, sustainable forestry and green infrastructure development.

As regards adaptation to climate change, none of the documents examined took a fully-fledged risk-based approach; at the same time, most municipalities identified risks such as flooding and erosion and included some measures to mitigate these risks. In some cases, spatial planning solutions to reduce exposure have also been identified. None of the documents reviewed identified measures to assess and reduce or eliminate risks of maladaptation in case of grey infrastructure adaptation solutions.

Public participation in the spatial development planning process is primarily organised in accordance with the minimum requirements set out in the legislation. At the same time, most of the municipalities assessed additionally organised thematic groups with the involvement of representatives of the public and NGOs in identifying major challenges and planning measures. Several development programmes include measures that could promote more active public participation in climate policy planning and implementation. However, the documents assessed show that public participation is relatively sporadic and not systematically ensured specifically in addressing climate policy issues.

Based on the information gathered, the interim report summarises conclusions and recommendations for improving spatial development planning and integrating climate policy aspects into spatial development planning documents. The findings were assessed in the context of the inception report and integrated into the final report and the guidelines developed in the framework of the project.

Ievads

"Pētījums par klimata politikas integrāciju vietējā un reģionālā līmeņa teritorijas attīstības plānošanā" mērķis ir novērtēt pašreizējo izmantoto praksi un izstrādāt vadlīnijas teritorijas attīstības plānošanas pilnveidošanai reģionālā un vietējā līmenī saistībā ar noteikto klimata politikas mērķu 2030. un 2050. gadam izpildi, lai virzītos uz klimatneitralitātes sasniegšanu un klimatnoturības nodrošināšanu. Pētījuma kontekstā ar vietējo līmeni tiek saprastas pašvaldības, bet ar reģionālo līmeni – plānošanas reģioni.

Pētījums tiek veikts trīs posmos. Pirmā pētījuma daļa, Ievadziņojums, ietver pašreizējās izmantotās prakses izvērtējumu par teritorijas plānošanas procesu un kārtību vietējā un reģionālā līmenī klimatneitralitātes un klimatnoturības mērķu sasniegšanā.

Šis ziņojums iekļauj otrā posma rezultātus – piecu Latvijas pašvaldību: Rīgas un Liepājas valstpilsētu, Jēkabpils, Ludzas un Dobeles novada pašvaldību un attiecīgo reģionu teritorijas attīstības dokumentu analīzi saistībā ar klimata politikas aspektu integrāciju. Ziņojuma sagatavošanā izmantota dokumentu analīzes metode, analizējot pašvaldību un plānošanas reģionu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, attīstības programmas, teritorijas un tematiskos plānojumus. Dokumentu analīzes procesā tiek izvērtēta pašvaldību politikas atbilstība klimata mērķiem un ietekme uz klimatnoturību un klimatneitralitāti, kā arī sabiedrības iesaiste klimata pasākumu un risinājumu sagatavošanā. Pilsētu teritorijas un tematisko plānojumu izvērtējums veikts, ņemot vērā 15 kritērijus, saistītus ar sabiedrības iesaisti, SEG emisiju mazināšanu, oglekļa dioksīda piesaisti un pielāgošanos klimata pārmaiņām. Izvērsti izmantoto metožu raksturojums pieejams metodoloģijas nodaļā. Starpziņojumā veiktā analīze apkopota strukturētos secinājumos par būtiskākajām priekšrocībām un trūkumiem piecu analizēto pašvaldību un plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentos saistībā ar sabiedrības līdzdalību klimata plānošanas procesos un klimata politikas aspektu integrāciju.

Trešajā posmā izstrādāti ieteikumi un vadlīnijas teritorijas attīstības plānošanas un ieviešanas pilnveidošanai klimatnoturības un klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai Latvijā.

Šajā ziņojumā ir trīs nodaļas. Ziņojuma satura struktūra ir sekojoša: lietoto terminu definīciju uzskaitījums, saīsinājumi, kopsavilkums angļu un latviešu valodā, ievads, Latvijas pašvaldību plānošanas dokumentu izvērtējums, secinājumi, metodoloģija, izmantotie avoti un pielikumi.

Pētījuma izpildītājs ir SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment" (turpmāk – ELLE, Izpildītājs).

1. Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu analīze

Šajā nodaļā tiks analizēts piecu Latvijas pašvaldību – Rīgas, Liepājas, Dobeles, Ludzas, Jēkabpils un attiecīgo plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumenti kontekstā ar noteikto klimata politikas mērķu 2030. un 2050. gadam izpildi, virzībā uz klimatneitralitāti un klimatnoturīgumu.

Valstspilsētu un attiecīgo plānošanas reģionu izvērtējums veikts, izmantojot 15 SEG emisiju samazināšanas, oglekļa dioksīda piesaistes un pielāgošanās klimata pārmaiņām kritērijus. Kritēriju uzskaitījumu un to skaidrojumu skat. 2. tabulā. Izvēlētie kritēriji tiek vērtēti atbilstoši trim kategorijām – "dokumentā kritērijs ir izpildīts", "dokumentā kritērijs izpildīts daļēji, vai to ir grūti novērtēt", "dokumentā kritērijs nav izpildīts" (skat.1.tabulā). Izvērsti izmantoto metožu raksturojums un pamatojums pieejams metodoloģijas nodaļā.

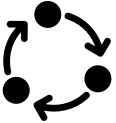
Jāņem vērā, ka šī Projekta nodevuma ietvaros netiek ņemts vērā faktiskais stāvoklis vērtētajās pašvaldībās, konteksts un izaicinājumi, bet gan analizēta tikai plānošanas dokumentos iekļautā informācija, risinājumi un stāvokļa apraksts. Līdz ar to nav iespējams vispusīgi izvērtēt esošo stāvokli analizētajās pašvaldībās, kas ļautu pilnvērtīgāk izvērtēt pilsētu attīstības plānošanu virzībā uz klimatneitralitāti nu klimatnoturību. Tāpat, ir jāņem vērā, ka klimata pārmaiņu ierobežošana un pielāgošanās tām ir iekļauta starp pašvaldību autonomajām funkcijām tikai sākot ar 2023. gadu, kad spēkā stājās jaunais Pašvaldību likums⁵. Savukārt analizētie pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ir izstrādāti pirms jaunā Pašvaldību likuma. Līdz tam normatīvajā aktā nebija nostiprināta pašvaldību loma klimata politikas plānošanā un īstenošanā.

Tabula nr. 1 Analīzes kritēriju izvērtējuma skala

	Dokumentā kritērijs ir izpildīts
	Dokumentā kritērijs izpildīts daļēji, vai to ir grūti novērtēt
	Dokumentā kritērijs nav izpildīts

⁵ Pašvaldību likums. <https://likumi.lv/ta/id/336956> [skatīts 04.03.2024]

Tabula nr. 2 Analīzē izmantotie kritēriji un to skaidrojums

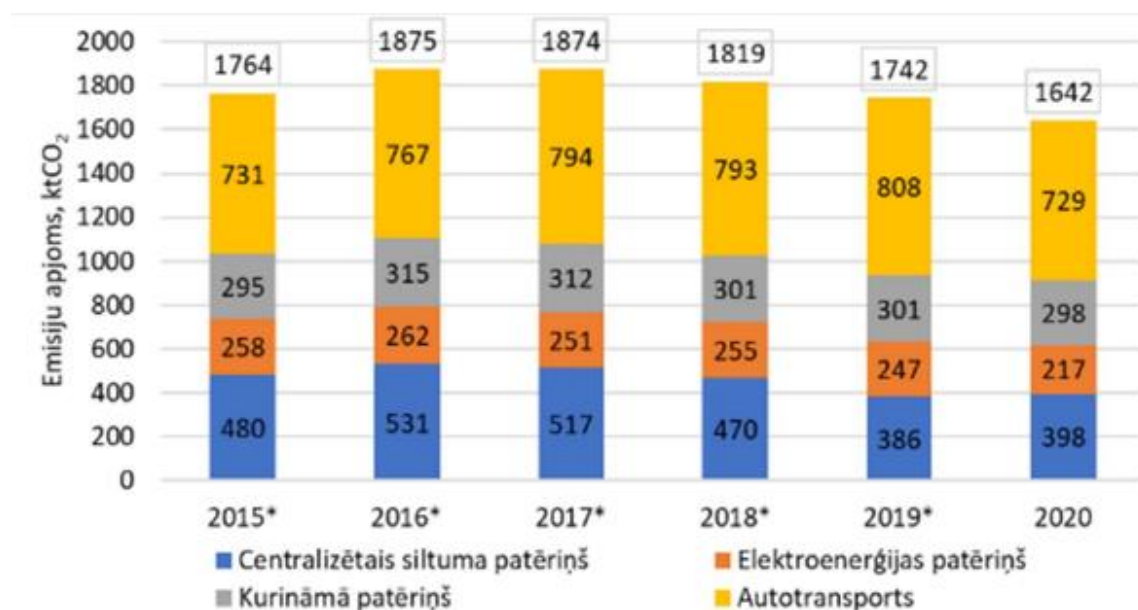
Mērķi emisiju samazināšanai	SEG avoti	SEG samazināšana no avotiem	AER	Energo-efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
														
Ir iekļauti mērķi/risinājumi/pasākumi saistībā ar SEG emisiju samazināšanu un citas politikas nav pretrunā ar to	Identificēti lielākie SEG emisiju avoti [neattiecas uz teritorijas plānojumiem]	Iekļauti risinājumi SEG emisiju no lielākajiem SEG emisiju avotiem samazināšanai	Iekļauti risinājumi atjaunīgo energoresursu izmantošanas veicināšanai	Iekļauti risinājumi energoefektivitātes veicināšanai	Ir noteikti mērķi palielināt (vai vismaz nesamazināt) zaļo teritoriju īpatsvaru	Teritorijas plānošanas un attīstības risinājumi palielina (vai vismaz nesamazina) oglekļa piesaistes potenciālu pašvaldībā	Noteiktie oglekļa piesaistes pasākumi/risinājumi nerada negatīvu ietekmi citos sektoros	Veicināta dabā balstītu (tai skaitā zaļās infrastruktūras) risinājumu izmantošana	Identificēti lielākie oglekļa piesaistes avoti, ja aktuāli [neattiecas uz teritorijas plānojumiem]	Identificēti aktuālākie klimata pārmaiņu radītie riski, un/vai identificētas klimata risku teritorijas (t.sk., plūdu risku teritorijas)	Ierobežota attīstība vai iekļauti nosacījumi attīstībai klimata riskiem pakļautajās teritorijās	Nav iekļauti risinājumi, kas var veicināt šķietamu pielāgošanos jeb pielāgošanos ar negatīvu ietekmi (maladaptāciju)	Nosakot risinājumus, ņemta vērā klimata pārmaiņu iespējamā ietekme un riski	Veicināta sabiedrības līdzdalība klimata pārmaiņu mazināšanas vai pielāgošanās tām risinājumu sagatavošanā

1.1. Rīgas valstspilsēta un Rīgas plānošanas reģions

Rīgas valstspilsēta ir Latvijas galvaspilsēta ar lielu iedzīvotāju skaitu un komplicētu pilsētas attīstības plānošanas kontekstu – pilsētu raksturo Daugavas un Baltijas jūras krasta konteksts, vairāki ezeri, ostas teritorija, blīvi apdzīvoti daudzdzīvokļu māju mikrorajoni, intensīva transporta satiksme, rūpniecība, Rīgas vēsturiskais centrs, vairāki mežaparki u.c. aspekti. Rīga ir viena no 112 Eiropas pilotpilsētām, kuras mērķis ir sasniegt klimatneitralitāti 2030. gadā, kā arī tā ir apņēmusies līdz 2030. gadam kļūt par klimatnoturīgu pilsētu.

Rīgas valstspilsētas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2030. gadam

Rīgā ir spēkā Rīgas valstspilsētas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2030. gadam⁶. Plānā ir iekļauts ilgtermiņa klimatneitralitātes sasniegšanas mērķis, kā arī specifiski SEG emisiju samazināšanas mērķi atsevišķos sektoros. Dokumentā ir apkopota informācija par SEG emisiju avotiem un oglekļa piesaistes avotiem. Kā redzams 1. attēlā, CO₂ emisijas pakāpeniski samazinās kopš 2015. gada. Lielākais emisiju avots ir autotransports.

Attēls nr. 1 Emisiju apjoma izmaiņas 2015. - 2020. gadā Rīgas pilsētā⁶

Plānā ir iekļauti vairāki pasākumi, kuru mērķis ir samazināt SEG emisijas vairākos sektoros, ieskaitot pasākumus, kas veicina AER izmantošanu un energoefektivitātes uzlabošanu. Dokuments apkopo informāciju par klimata pārmaiņu riskiem un paredzamo klimata pārmaiņu ietekmi uz dažādām nozarēm pašvaldībā, kā arī ietver pasākumus, kas veicina pielāgošanos klimata pārmaiņām. Sniegtā informācija liecina par to, ka plāna izstrādes procesā ir notikušas konsultācijas ar iesaistītajām pusēm, kā arī ir paredzēti vairāki pasākumi sabiedrības informēšanai par klimata un enerģētikas jautājumiem. Vienlaicīgi jāatzīmē, ka

⁶ Rīgas enerģētikas plāns. (2022). Rīgas valstspilsētas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2030. Gadam. <https://rea.riga.lv/upload/media/default/0001/01/c6259fc2d1d8f8e342e82a35d7ff18b591cc75dd.pdf> [skatīts 09.02.2024.]

plāns neparedz specifiskus pasākumus oglekļa piesaistes veicināšanai, izņemot aktivitātes zaļās infrastruktūras attīstībai pilsētas vidē.

Teritorijas attīstības plānošanas dokumenti

Nodaļā tiek analizēti Rīgas valstspilsētas un Rīgas plānošanas reģiona (turpmāk – RPR) attīstības plānošanas dokumenti. Tabulā apkopoti Rīgas pašvaldības un RPR analizē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi (skat.3.tab.). Pēc dokumentu analīzes sekos secinājumi, izvērtējot Rīgas valstspilsētas un Rīgas plānošanas reģiona attīstības plānošanu saistībā ar nepieciešamību samazināt SEG emisijas, pielāgoties klimata pārmaiņām un nodrošināt oglekļa dioksīda piesaisti.

Tabula nr. 3 Rīgas valstspilsētas analizē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi

Dokumenta nosaukums	Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030 ⁷	Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2022 – 2027: Stratēģiskā daļa ⁸	Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2022 – 2027: Rīcības plāns ⁹	Rīcības plāns Rīgas metropoles areāla attīstībai ¹⁰
Saīsinājums	RPR IAS 2030	RPR AP 2027: Stratēģiskā daļa	RPR AP 2027: Rīcības plāns	RC RMAA
Dokumenta nosaukums	Rīgas metropoles areāla mobilitātes telpiskā vīzija ¹¹	Rīgas plānošanas reģiona siltumapgādes attīstības rīcības programma ¹² (tematiskais plāns)	Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam ¹³	Rīgas attīstības programma 2022. – 2027. gadam: Stratēģiskā daļa ¹⁴

⁷ Rīgas plānošanas reģions. (2023a). Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2023/04/RPR-Strategija_2030.pdf

⁸ Rīgas plānošanas reģions. (2023b). Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2022 – 2027 : Stratēģiskā daļa. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2023/04/RPR-AP_2027_Strategiska-dala.pdf

⁹ Rīgas plānošanas reģions. (2023c). Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2022 – 2027 : Rīcības plāns. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2023/04/RPR-AP_2027_Ricibas-plans.pdf

¹⁰ Rīgas plānošanas reģions. (2020). Rīcības plāns Rīgas metropoles areāla attīstībai. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2020/06/Rigas-metropoles-areala-ricibas-plans_Web-1.pdf

¹¹ Rīgas plānošanas reģions, SIA "Grupa 93" (2019). Rīgas metropoles areāla mobilitātes telpiskā vīzija. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2019/03/20190201_Mob_viz_Galazinojums.pdf

¹² Rīgas plānošanas reģions, Ekodoma. (2016). Rīgas plānošanas reģiona siltumapgādes attīstības rīcības programma. <https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2018/01/R%C4%ABgas-pl%C4%81no%C5%A1anas-re%C4%A3iona-siltumapg%C4%81des-att%C4%ABst%C4%ABbas-r%C4%ABc%C4%ABbas-programma.pdf>

[skatīts 09.02.2024]

¹³ Rīgas domes pilsētas Attīstības departaments. (2014). Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2014/11/STRATEGIJA_WEB.pdf [skatīts 13.02.2024.]

¹⁴ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2022). Rīgas attīstības programma 2022. – 2027. gadam: Stratēģiskā daļa. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2022/07/AP2027_Programma_Apstiprinata_1284.pdf [skatīts 13.02.2024.]

Saīsinājums	RMA MTV	RPR SA RP	Rīgas IAS 2030	Rīgas AP 2027: Stratēģiskā daļa
Dokumenta nosaukums	Rīgas attīstības programma 2022. – 2027. gadam: Rīcības plāns ¹⁵	Rīgas attīstības programma 2022. – 2027. gadam: <u>Investīciju plāns</u> 2023.-2025. gadam ¹⁶	Rīgas teritorijas plānojums: paskaidrojuma raksts ¹⁷	Rīgas teritorijas plānojums: teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi un grafiskā daļa ¹⁸
Saīsinājums	Rīgas AP 2027: Rīcības plāns	Rīgas AP 2027: Investīciju plāns	Rīgas TP PR	Rīgas TP TIAN, GD
Dokumenta nosaukums	Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums ¹⁹	Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums: teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi ²⁰	Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums ²¹	Valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums ²²
Saīsinājums	Rīgas VCAZTP	Rīgas VCAZTP TIAN	Uzņēmējdarbības TmP	Valsts un pašvaldības funkciju TmP

¹⁵ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2023). Rīgas attīstības programma 2022. – 2027. gadam: Rīcības plāns https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2023/07/Ricibas_plans_RD-23-2818-le.pdf [skatīts 13.02.2024.]

¹⁶ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2022). Rīgas attīstības programma 2022. – 2027. gadam: Investīciju plāns 2023.-2025. gadam. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2023/07/Investiciju_plans_RD-23-2818-le.pdf [skatīts 13.02.2024.]

¹⁷ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2021a). Rīgas teritorijas plānojums: paskaidrojuma raksts (2021). https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2021/11/1_Paskaidrojuma_raksts_%202021.pdf [skatīts 13.02.2024.]

¹⁸ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2021b). Rīgas teritorijas plānojums: teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi un grafiskā daļa <https://georiga.lv/portal/apps/webappviewer/index.html?id=8c4e85a205444317bcbe094b42ef6aa5&locale=lv> [skatīts 13.02.2024.]

¹⁹ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2013a). Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums. <https://www.rdpad.lv/rtp/rvc/> [skatīts 13.02.2024.]

²⁰ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2013b). Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums: teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi. <https://www.rdpad.lv/rtp/rvc/> [skatīts 13.02.2024.]

²¹ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017). Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums. <https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/uznemejdarbiba/Paskaidrojuma%20raksts.pdf> [skatīts 13.02.2024.]

²² Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2016). Valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2016/10/VALSTS_PASVALDIBA/paskaidrojuma_raksts.pdf [skatīts 13.02.2024.]

Dokumenta nosaukums	Aizsargjoslu un aprobežojumu tematiskais plānojums ²³	Mājokļu attīstības tematiskais plānojums ²⁴	Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums ²⁵	Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums ²⁶
Saīsinājums	Aizsargjoslu TmP	Rīgas Mājokļu TmP	Ūdens teritoriju TmP	Apstādījumu TmP
Dokumenta nosaukums	Ainavu tematiskais plānojums ²⁷	Meliorācijas attīstības tematiskais plānojums ²⁸	Transporta attīstības tematiskais plānojums ²⁹	Tematiskais plānojums dzīvojamām mājām funkcionāli nepieciešamo zemes gabalu pārskatīšanai ³⁰
Saīsinājums	Ainavu TmP	Meliorācijas TmP	Transporta TmP	Dzīvojamo māju teritoriju TmP

²³ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017a). Aizsargjoslu un aprobežojumu tematiskais plānojums https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/aizsargjoslu/JOS_TmP_paskaidrojuma_raksts.pdf [skatīts 13.02.2024.]

²⁴ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2016b). Mājokļu attīstības tematiskais plānojums. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2016/10/M%C4%80JOKLI/_TmP_saturs_MAJ.pdf [skatīts 13.02.2024.]

²⁵ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017b). Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/udensteritoriju/UD_TmP_paskaidrojuma_raksts.pdf [skatīts 13.02.2024.]

²⁶ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017c). Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/apstadijumustrukturas/paskaidrojuma_raksts.pdf [skatīts 13.02.2024.]

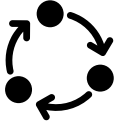
²⁷ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2016c). Ainavu tematiskais plānojums. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2016/10/AINAVAS/AIN_TmP_Projekts_23_10_2016.pdf [skatīts 13.02.2024.]

²⁸ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017d). Meliorācijas attīstības tematiskais plānojums. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/mel/MEL_paskaidrojuma_raksts.pdf [skatīts 13.02.2024.]

²⁹ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017e). Transporta attīstības tematiskais plānojums. <https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/transporta/Transporta%20attistibas%20TmP%20Paskaidrojuma%20raksts.pdf>

³⁰ Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2022b). Tematiskais plānojums dzīvojamām mājām funkcionāli nepieciešamo zemes gabalu pārskatīšanai. <https://kip.riga.lv/agendaitempublish/downloadfile/agendaitem-275878> [skatīts 13.02.2024.]

Tabula nr. 4 Rīgas un RPR plānošanas dokumentu analīze

	Mērķi emisiju samazināša nai 	SEG avoti 	SEG samazināša na no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
RPR IAS 2030	*31		*32	*33,38	*33,38	*34,35	*35		*36		*37,38	*37		*37	*39
Secinājumi	Plānā netiek aprakstīta esošā situācija saistībā ar SEG emisijām vai avotiem, taču tiek izcelts gaiss, ūdens un skaņas pārrobežu piesārņojums. AER pasākumi noteikti kā uzdevums – "atjaunīgo energoresursu izmantošana", bet tie nav konkrētāk definēti vai prioritizēti. SEG emisiju samazinājums no avotiem paredzēts tikai klimatneitrāla transporta kontekstā, prioritātē (4) "Komfortabla, ātra un klimatneitrāla pārvietošanās un loģistika", paredzot sešus pasākumus velo, sabiedriskā transporta, bezizmešu transporta un savienojamības veicināšanai. Vadlīnijās piekrastes dabas un kultūrvēsturiskajai ainavu telpai ņemts vērā jūras līmeņa celšanās, vēja erozijas un krasta erozijas risks (37.lpp.). Zaļās infrastruktūras attīstība paredzēta rekreācijas teritorijas attīstības kontekstā, nevis kā instruments klimata mērķu sasniegšanai. Stratēģijas uzraudzībai noteikti desmit bāzes indikatori, viens no tiem, "Zaļo un zilo teritoriju īpatsvars", kas paredzēts nemainīgs, 2030. gadā sastādot 67% no reģiona platības.														
RPR AP 2027: Stratēģiskā daļa	*40		*41	*42	*42						*43,44	*43			*45
Secinājumi	Stratēģiskajā daļā starp prioritātēm minēta klimatnoturība; tajā pašā laikā klimata risku un noturības konteksta aplūkoti tikai plūdu riski un to mazināšanas pasākumi. Kā plūdu riska zonas ir noteiktas Gaujas, Daugavas un Lielupes Upju baseini, šīm teritorijām paredzot plūdu riska pārvaldības plānu īstenošanu un preventīvu pasākumu veikšanu bez konkrētu rīcību definēšanas. Zaļo teritorijas attīstības stratēģija nav definēta, tikai nosakot, ka "zaļo, zilo telpu audums ir resurss un izvirza prasības pēc tolerantas zemes izmantošanas". Rīcības virziens "SEG emisiju samazināšana pašvaldībās" paredzēts piecās ieinteresētās reģiona pašvaldības (Rīga, Ādaži, Ķekava, Mārupe, Olaine), nepakārtojot konkrētākus pasākumus vai rādītājus. Tāpat netiek noteikti lielākie SEG emisiju avoti. SEG emisiju samazināšana paredzēta transporta sektorā, izvirzot vīziju par														

³¹ RV 7.3. Vides pārvaldības jautājumu risināšana, pārrobežu piesārņojums (gaiss, ūdens, skaņa)

³² Prioritāte 4 Komfortabla, ātra un klimatneitrāla pārvietošanās un loģistika (18.lpp.) RV 4.6. - Bezizmešu transporta līdzekļu izmantošanas iespējošana un popularizēšana, paradumu maiņas sekmēšana (20.lpp.)

³³ RV 7.2. - Ilgtspējīgas energopārvaldības, energoapgādes sistēmu attīstība, atjaunīgo energoresursu izmantošana (21.lpp.)

³⁴ Īpaša nozīme ir Rīgas – Pierīgas zaļajiem koridoriem – teritorijām, kas veido savstarpēji saistītas neapbūvētas telpas, saglabājot dabas daudzveidību. Šādas teritorijas ir jāplāno, paredzot to sasaisti un saglabāšanos un atjaunošanos. (33.lpp.)

³⁵ RV 7.4. - Dabas resursu aizsardzība, kā arī kvalitātes uzlabošana (21.lpp.) Vadlīnijas (5) Neplānot bez pamatotas vajadzības, lauksaimniecības un meža zemju transformēšanu citos zemes izmantošanas veidos. (35.lpp.)

³⁶ zaļās infrastruktūras attīstība rekreācijai, paplašinot iespējas pavadīt laiku brīvā dabā un nodrošinot zaļo un zilo koridoru attīstību – ekopakalpojumu pilnveide, rekreācijas maršrutu izveide, ūdensmalu pieejamība, atpūtas vietu labiekārtošana; (38.lpp.) Vadlīnijas Pierīgas rekreācijas un vides aizsardzības telpām (1) Rīgas zaļā loka rekreācijas telpā esošo pašvaldību plānojumos par prioritāti uzskatāma Rīgas zaļā loka viengabalainības, tā ekoloģisko funkciju un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un teritoriju saglabāšana valsts, reģiona un Rīgas attīstībai nepieciešamo norišu darboties spējas nodrošināšanai tagad un nākotnē. (36.lpp.)

³⁷ Piekrastes un ūdensmalu teritorijas veido šauru, ekoloģiski jutīgu sistēmu, kas pakļauta apdzīvojuma izplešanās spiedienam, no vienas puses, un jūras klimata pārmaiņu izraisītajiem procesiem, no otras. (9.lpp.) RV 7.1. - Stratēģijas un teritoriāli diferencēti risinājumi klimata pārmaiņu ietekmju mazināšanai, pielāgošanās pasākumi (21.lpp.) Vadlīnijas Piekrastes dabas un kultūrvēsturiskā ainavu telpai (2) Ņemot vērā paredzamās klimata izmaiņas, jūras līmeņa celšanos, jūras erozijas procesu attīstību un piekrastes joslas ekoloģiskās funkcijas, ja nepieciešama pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšana, tā jāplāno virzienā uz sauszemi. Pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšanās/izstiepšanās gar piekrasti nav pieļaujama. (37.lpp.)

³⁸ Prioritāte 7 Klimatnoturība, dabas vide un enerģētika „atslēgas” vārdi: Vides un dabas resursu pārvaldība, adaptācija klimata pārmaiņām, energoefektivitātes pasākumi, aprites ekonomika un atjaunojamie energoresursi (18.lpp.)

³⁹ Nozīmīgi ir Stratēģijas 2030 ieviešanas aģenti un iesaistītās puses (stakeholders). Nozīmīgākie ir pašvaldības, uzņēmēji, sabiedrības grupas, izglītības un zinātnes organizācijas. Blakus sabiedrības organizētajām formām būtiska ir sabiedrības aktīvā daļa, kas ir gatava iesaistīties, veidot jaunas iniciatīvas, mainīt esošo. Svarīgi ir atbalstīt līderus, kas spēj motivēt, iedvesmot un aiz sevis „vilkt” līdzīgi daudzus sekotājus un attīstības ideju īstenotājus. (13.lpp.)

⁴⁰ RV 7.3. Vides pārvaldības jautājumu risināšana, pārrobežu piesārņojums (gaiss, ūdens, skaņa). SEG emisiju samazināšana pašvaldībās. Rīga, Ādaži, Ķekava, Mārupe, Olaine (43.lpp.)

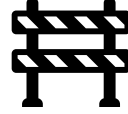
⁴¹ Prioritāte 4 KOMFORTABLA, ĀTRA UN KLIMATNEITRĀLA PĀRVIETOŠANĀS UN LOĢISTIKA RV 4.6. Bezizmešu transporta līdzekļu izmantošanas iespējošana un popularizēšana, paradumu maiņas sekmēšana (34.lpp.)

⁴² RV 7.2. Ilgtspējīgas energopārvaldības, energoapgādes sistēmu attīstība, atjaunīgo energoresursu izmantošana Jaunu pakalpojumu un tehnoloģiju ieviešana enerģētikas sektorā . Pašvaldību ēku energoefektivitātes paaugstināšana un ilgtspējīga infrastruktūra .Ilgtspējīgu energoapgādes sistēmu attīstība un atjaunīgo energoresursu izmantošanas veicināšana energoapgādē (43.lpp.)

⁴³ RV 7.1. Stratēģijas un teritoriāli diferencēti risinājumi klimata pārmaiņu ietekmju mazināšanai, pielāgošanās pasākumi. Reģionā ietilpstošo Gaujas, Daugavas un Lielupes Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plānu īstenošana, preventīvu pasākumu veikšana. (43.lpp.)

⁴⁴ Zaļo, zilo telpu audums ir resurss un izvirza prasības pēc tolerantas zemes izmantošanas. Zemās teritorijās dabiski pastāv plūdu draudi, un šeit ļoti būtiskas ir hidrotehniskās būves un meliorācijas sistēmas, to funkcionalitātes nodrošināšana. Aplūdamam tiek pakļautas teritorijas, kurās iepriekš netika novērota sauszemes teritorijas daļu applūšana, kas nosaka nepieciešamību ciešākai sadarbībai dažādas piederības hidrotehnisko būvju, meliorācijas sistēmu un regulētu ūdensteču apsaimniekošanai savienojumā ar nozīmīgiem neregulētiem ūdensobjektiem.(14.lpp.)

⁴⁵ Arvien pieaugoša iezīme ir pilsoniskās sabiedrības attīstība, kur nozīme ir tiesiskuma, personīgās atbildības un kopēju vērtību apzināšanai. Teritoriālo kopienu veidošanās aktīvie procesi iezīmē jaunu sabiedrības organizācijas formu attīstību, bet kopēju interešu pārstāvības un sadarbības prasmes ataino spēja sagatavot un iesniegt projektus līdzdalības budžeta konkursos, kā arī Vietējo rīcības grupu stratēģijas un veiksmīgi īstenotie projekti (12.lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
	klimatneitrālu mobilitāti. Atbilstoši IAS definētajam rīcības virzienam 7.2. – "(...) atjaunīgo energoresursu izmantošana", ir noteikts projektu virziens "ilgtspējīgu energoapgādes sistēmu attīstība un atjaunīgo energoresursu izmantošanas veicināšana energoapgādē" (ieinteresētās pašvaldības - Rīga, Ķekava, Mārupe, Olaine), bez konkrētu pasākumu vai prioritāšu noteikšanas.														
RPR AP 2027: Rīcības plāns			*46	*47	*48,49	*50,51			*52,53		*54	*54		*54	*55
Secinājums	Rīcības plānā definēts atbalsts SEG emisiju samazināšanai no transporta un siltumapgādes, AER un energoefektivitātes pasākumu īstenošanai. Tāpat tiek definēts uzdevums izmantot zaļo infrastruktūru plūdu, erozijas, piesārņojuma u. c. vides problēmu risināšanai, identificējot zaļās infrastruktūras iespējas klimata jautājumu risināšanā. Tiek atbalstīta zaļo koridoru veidošana bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, lauku, mežu, ūdens, urbāno ainavu un biotopu plānošana un uzraudzība. Kā klimata risku teritorijas definēti tie paši apgabali, kas stratēģiskajā daļā – reģionā ietilpstošo Gaujas, Daugavas un Lielupes Upju baseini. Šīm teritorijām nav noteiktas konkrētas rīcības.														
RC RMAA	*57		*Error! Bookmark not defined. ⁵⁶	*56	*56	*57					*58				
Secinājumi	Rīcības plānā Rīgas metropoles areāla attīstībai definēts attīstības virziens "energoplānošana un pielāgošanās klimata pārmaiņām", kurā paredzēti uzdevumi AER, "zaļās" mobilitātes, tautsaimniecības dekarbonizācijas veicināšanai, kā arī infrastruktūras risinājumu ieviešana klimata pārmaiņu viestajiem izaicinājumiem. Saskaņā ar IAS un AP, plānā paredzēts pasākums pārrobežu piesārņojuma (gaiss, ūdens, skaņa) risināšanai, taču nedefinējot noteiktus piesārņojuma avotus. Paredzēta zaļo teritoriju saglabāšana, bet nav noteikta turpmāka attīstība. Noteikts, ka pretplūdu pasākumi organizējami atbilstoši nacionālajai plūdu programmai, neizceļot noteiktas teritorijas reģionālā vai pašvaldību līmenī. Plānā tostarp paredzēta urbanizēto teritoriju saplūšanas ierobežošana un apbūves intensificēšanas pasākumi (19.lpp.).														

⁴⁶ R 7.3.4. Pārvietošanās intensitātes mazināšana, saglabājot attālinātā darba iespējas, mazemisiņu vai bezemisiņu pārvietošanās iespēju vairošana un popularizēšana (50.lpp.)

⁴⁷ R 7.2.2. Jaunu pakalpojumu attīstīšana pašvaldību siltumapgādes uzņēmumos (piemēram, enerģijas patēriņa uzskaitē un vadība, AER uzstādīšana patērētājiem) R 7.2.7. AER tehnoloģiju un resursu izmantošana publiskajā sektorā, saimnieciskajā darbībā un mājāsaimniecībās (49.lpp.)

⁴⁸ R 6.2.3. Mājokļu kvalitātes paaugstināšana, modernizējot un uzlabojot mājokļu energoefektivitāti un pieejamību, un nekustamā īpašuma pārvaldības kvalitātes uzlabošana (43.lpp.)

⁴⁹ R 7.3.3. Energoefektivitātes pasākumu īstenošana, tostarp enerģijas kopienas attīstības un sabiedrības iesaistes pašražošanā stiprināšana, siltumapgādes radītā piesārņojuma minimizēšanai, zināšanu un iespēju vairošanai (50.lpp.)

⁵⁰ R 6.2.5. Reģiona ainaviski vērtīgo teritoriju izpēte, definēšana, lauku, mežu, ūdens, urbāno ainavu plānošana un uzraudzība, jo sevišķi nacionālas un reģionālas nozīmes ainavu plānošana un uzraudzība (43.lpp.)

⁵¹ R 7.4.3. Aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanas pasākumu realizēšana saskaņā ar zinātniski pamatotiem sugu un biotopu aizsardzības un dabas aizsardzības plāniem (52.lpp.)

⁵² R 7.1.2. Zaļās infrastruktūras izmantošana pilsētvidē plūdu, erozijas, piesārņojuma u. c. vides problēmu risināšanai, vienlaikus uzlabojot dzīves vides estētisko un ekoloģisko kvalitāti (47.lpp.)

⁵³ R 7.3.6. Pašvaldību sadarbības koordinēšana zaļo koridoru veidošanā bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un paplašināšanai, tostarp zaļo zonu saglabāšanai un suburbanizācijas procesa mazināšanai (51.lpp.)

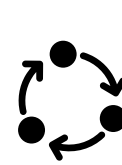
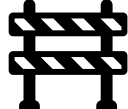
⁵⁴ R 7.1.3. Brīdināšanas sistēmas attīstība ekstrēmu parādību potenciāli ietekmēto apvidu, zemju, ēku īpašnieku apziņošanai (47.lpp.) R 7.1.6. Reģionā ietilpstošo Gaujas, Daugavas un Lielupes Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plānu īstenošana, preventīvu pasākumu veikšana (48.lpp.)

⁵⁵ R1.4.2. Iedzīvotāju forumu organizēšana reģiona pašvaldībās, priekšlikumu izstrāde līdzdalības budžeta projektu konkursiem

⁵⁶ Energoplānošana un pielāgošanās klimata pārmaiņām:- energoplānošanas koordinēšana reģionālā mērogā;- atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšana, tautsaimniecības dekarbonizācija un pasākumi "zaļai" mobilitātei;- infrastruktūras risinājumi klimata pārmaiņu viestajiem izaicinājumiem (27.lpp.)

⁵⁷ Vides pārvaldības jautājumu risināšana:- pārrobežu piesārņojums (gaiss, ūdens, skaņa) – it īpaši uzsvars uz objektiem un telpām, kas skar divas vai vairāk pašvaldības; - pasākumi dabas un neapbūvēto teritoriju saglabāšanai; - "zaļo" un "zilo" teritoriju saglabāšana, vides kvalitātes uzraudzība (īpaši Rīgas "zaļā josta" un Rīgas–Pierīgas iekšējie ūdeņi) antropogēno slodžu regulēšanas pasākumi Pierīgas mežos un purvos. Mežu kā ainavas elementu nodalīšana no mežiem, kuros veic mežizstrādi; (27.lpp.)

⁵⁸ Vides infrastruktūras koordinēta attīstība reģionā:- lietus ūdens, lauku un apdzīvoto vietu meliorācija, pretplūdu pasākumi atbilstoši nacionālajai plūdu programmai; (27.lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana na no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošana ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
RMA MTV			*59,60		*61 62 ,	*63									
	Mobilitātes telpiskajā vīzijā tiek norādīta ilgtspējīgu transporta pasākumu (t.i., dzelzceļš, velo, koplietošanas transports, mobilitātes punkti) ieviešana. Tāpat tiek uzsvērtas pasākumu savstarpēja integrēšana norādot, ka nepieciešama privātā transporta satiksmes pārplānošana (ierobežošanas, lēnināšanas pasākumi), tādā veidā potenciāli mazinot SEG emisijas no transporta nozares. Tiek identificēts, ka velo mobilitāte dod ieguldījumu CO2 emisiju samazinājumā. Zaļo zonu attīstība norādīta kvalitatīvas pilsētvides kontekstā.														
RPR SA PR	*64	*65		*66, 67	*66,67	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
Secinājumi	Dokumentā ir noteikti 4 mērķi, t.i. energoefektivitātes paaugstināšana galalietotāju pusē, nodrošinot augstu komfortu telpās un racionālu enerģijas patēriņu, panākt mazu atkarību no importētā kurināmā un energoapgādes drošības paaugstināšanu, izmaksu ziņā konkurētspējīga siltumapgāde, videi draudzīga un cilvēkiem droša siltumapgāde. Šie mērķi tiešā un netiešā veidā var veicināt arī SEG emisiju samazināšanu no siltumapgādes sistēmas reģionā. Plāns ietver vispārīgus uzdevumus (ceļa karti), kas būtu jāīsteno pašvaldībām un pašvaldību un privātiem siltumapgādes uzņēmumiem, ieskaitot energoplānu izstrādi pašvaldībās un energopārvaldības sistēmas ieviešana, daudzdzīvokļu ēku energoefektivitātes paaugstināšana, saules un centralizēto siltumsūkņu izmantošana, kurināmā diversifikācija no importētā kurināmā atkarīgajās pašvaldībās, siltumenerģijas pieprasījuma kartēšana un pāreja uz ceturtās paaudzes CSS.														

⁵⁹ Viens no risinājumiem ir paaugstināt publiskā transporta lomu, uzlabot tā efektivitāti un atbilstību iedzīvotāju vajadzībām (21.lpp.)

⁶⁰ Nākotnē pieaugs vieglo pasažieru automašīnu mobilitātes pakalpojumu loma – dalītās izmantošanas automašīnas (CarGuru u.c.), jaunās paaudzes taksometra pakalpojumi (Uber, Taxify), kopā braukšanas prakse. Bez privātā transporta satiksmes pārplānošanas (ierobežošanas, lēnināšanas pasākumi) jaunie pakalpojumi paši par sevi nesamazina satiksmes intensitāti, vien aizņem mazāk stāvvietu platību. (21.lpp)

⁶¹ 1.8. Velo Velotransports: - ir viens no izmaksu ziņā efektīvākajiem pārvietošanās veidiem (pēc pārvietošanās ar kājām), - ir videi draudzīgākais transporta veids, - palīdz mazināt sastrēgumus uz ielām, mazināt CO₂ emisijas un veicināt energoefektivitāti (25.lpp.) Elektriskie transportlīdzekļi privātajā un sabiedriskajā transportā varētu ieņemt jau būtisku daļu jau ap 2040. gadu. (38.lpp.)

⁶² Ilgtermiņā kravu struktūra mainīsies, samazinoties ogļu izmantošanai elektroenerģijas ieguvē, ko sagaida arī starptautiskie klimata mērķi.(18.lpp.)

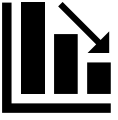
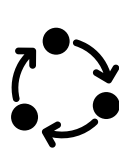
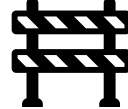
⁶³ Mērķis – radīt tik kvalitatīvu pilsētvidi, kas var sacensties ar personīgā auto piedāvāto dzīves kvalitāti. Lai pilsētā biežāk atteiktos no privātās automašīnas, nepieciešams ērts, ātrs sabiedriskais transports, droša iela, elektro skrejriteņu u.c. braucamrīku pieejamība (noma, dalītā izmantošana) un kvalitatīva publiskā ārtelpa – ielas, skvēri, vides objekti, laukumi, dārzi, parki, apstādījumi – un kafejnīcu āra terases, tirdzniecības objektu ielu tirdzniecības stendi, dažādi pakalpojumi

⁶⁴ Dokumentā ir noteikti 4 mērķi “energoefektivitātes paaugstināšana galalietotāju pusē, nodrošinot augstu komfortu telpās un racionālu enerģijas patēriņu”, “panākt mazu atkarību no importētā kurināmā un energoapgādes drošības paaugstināšanu”, “izmaksu ziņā konkurētspējīga siltumapgāde”, “videi draudzīga un cilvēkiem droša siltumapgāde” (8. lpp.)

⁶⁵ Dokumentā sniegta informācija par dažādo siltumapgādē izmantoto energoresursu īpatsvaru, ka arī galvenajiem lietotājiem un siltumapgādes lietotājiem (9.-15. lpp.)

⁶⁶ Dokumentā ir sniegtas konkrētas rekomendācijas energoefektivitātes uzlabošanai un AER īpatsvara pieliecināšanas siltumapgādes sistēmās “Pirmkārt, līdz 2020. gadam jāaizstāj dīzeļdegvielas, ogļu un elektroenerģijas izmantošana siltumapgādes vajadzībām, pakāpeniski atsakoties no dabasgāzes izmantošanas, paaugstinot biomasas, ģeotermālās enerģijas un saules enerģijas izmantošanu. Svarīgs aspekts ilgtspējīgas CSS attīstībā ir stimulēt jaunu patērētāju pieslēgšanu efektīvām centralizētās siltumapgādes sistēmām, tostarp ierobežojot zemas lietderības fosilo autonomās apkures iekārtu uzstādīšanu teritorijā, kurā ir pieejama centralizētā siltumapgāde. Tomēr arī CSS uzņēmumiem nepieciešams pārorientēt savu darbību no siltumenerģijas ražošanas un pārdošanas uz energopakalpojumu sniegšanu enerģijas galalietotājam. Nepieciešams veicināt ilgtermiņa investīcijas esošajā dzīvojamā fondā un sabiedrisko ēku sektorā, sevišķi daudzdzīvokļu ēku sektorā, veicinot ēku visaptverošu atjaunošanu.” (37. lpp.)

⁶⁷ Plāns ietver vispārīgus uzdevumus (ceļa karti), kas būtu jāīsteno pašvaldībām un pašvaldību un privātiem siltumapgādes uzņēmumi, ieskaitot “Energoplānu izstrādi pašvaldībās un energopārvaldības sistēmas ieviešana”, “Daudzdzīvokļu ēku energoefektivitātes paaugstināšana”, “Saules un centralizēto siltumsūkņu izmantošana”, “Kurināmā diversifikācija no importētā kurināmā atkarīgajās pašvaldībās”, “Siltumenerģijas pieprasījuma kartēšana un pāreja uz ceturtās paaudzes CSS” (54. lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Rīgas IAS 2030	*68		*69,70,71,72,73,74	*73	*75,76	*77,78	*77,78,79				*80			*80,81	*82,83
Secinājumi	Lai gan Rīgas IAS 2030 ir noteikti kvantitatīvi rādītāji SEG emisiju samazināšanai, dokumentā nav identificēti lielākie SEG emisiju avoti un noteikta konkrēta stratēģija SEG emisiju samazināšanai. Stratēģijā ir iekļauti vairāki risinājumi, kas varētu veicināt SEG emisiju samazināšanos no konkrētiem emisiju avotiem, t.sk., autotransporta, jo IAS vairākkārtīgi uzsver ilgtspējīgas mobilitātes veicināšanu, sabiedriskā transporta pieejamību, veloinfrastruktūras attīstību u.t.t. Tajā pašā laikā dokumentā iekļauti arī risinājumi ar potenciālu negatīvu ietekmi uz SEG emisijām, piem., lidostas darbības attīstība un reisu skaita pieaugums. Oglekļa piesaistes kontekstā, IAS tiešā veidā veidā neiekļauj nevienu risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu vai nozīmīgāko avotu identificēšanu, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste veicināta caur zaļās infrastruktūras izmantošanas un zaļo teritoriju īpatsvara palielināšanu (kvantitatīvais rādītājs nosaka, ka īpatsvars nesamazinās, tomēr SN6 nosaka, ka apstādījumu platības ir jāpalielina). Izvērtējot, vai dokumenta izstrādē ņemta vērā risks balstīta pieeja, var secināt, ka no klimata pārmaiņu riskiem identificēts tikai plūdu risks, nenorādot citus Rīgai aktuālus klimata pārmaiņu riskus. IAS 2030 iekļauti prioritāri pasākumi sabiedrības iesaistes un līdzdalības nodrošināšanā, bet tiem ir horizontāls raksturs un tie nav mērķēti tieši uz klimata politikas īstenošanas pasākumu izstrādes procesu. Dokumentā norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, bet nav precizēts, kādos aspektos. Kopumā Rīgas IAS 2030 nenosaka konkrētu attīstības vīziju vai stratēģiskus mērķus, kas veicinātu sistemātisku klimata politikas aspektu integrāciju pašvaldības attīstības plānošanas procesā, bet tas aplūko atsevišķus klimata politikas elementus un nosaka kvantitatīvus rādītājus, kas var veicināt klimatneitralitāti atbalstošu risinājumu iestrādāšanu hierarhiski zemākos attīstības plānošanas dokumentos.														

⁶⁸ IM3.8. CO₂ emisiju samazinājums pret bāzes gadu (1990) >20%; (2030) Pieaug 65% (31. lpp)

⁶⁹ IM3..... Rīga ir ilgtspējīga metropole. Pilsētas transporta infrastruktūra atbilst vispārpieņemtai hierarhijai: gājējs – velobraucējs – sabiedriskais transports – privātais autotransports. Sevišķa uzmanība pievērsta iedzīvotāju ar īpašām vajadzībām ērtībai. Pilsētas centrālajā daļā privātā autotransporta iebraukšana un stāvēšana ir ierobežota, prioritāti nodrošinot citiem pārvietošanās veidiem. Priekšpilsētas apkaimēs ir sakārtota automobiļu piebraukšana un apstāšanās pie daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām. Rīdiniņeks labprāt izmanto velosipēdu, iet ar kājām vai izmanto sabiedrisko transportu, aglomerācijā dzīvojošie ir iecienījuši tramvajus, atstājot savus spēkratus ērtos stāvparkos pie pilsētas robežas. Sabiedriskā transporta tīklā veiksmīgi ir integrēts pasažieru dzelzceļš. Transporta sistēmā iekļauts jauns Daugavas šķērsojums pilsētas ziemeļu daļā un sliežu savienojums ar lidostu. Rīga ir starptautiski atzīts un pievilcīgs zaļo inovāciju centrs. Pilsētā atbildīgi patērē resursus un efektīvi izmanto enerģiju. Pateicoties ievērojami samazinātam izmešu daudzumam, gaisa kvalitāte visur pilsētā atbilst ES standartiem un pilsētā ir samazinājies trokšņa piesārņojums. Ostā veiktie ievērojami ieguldījumi modernas infrastruktūras un augstas vides kvalitātes nodrošināšanai dara Rīgas brīvostu par pozitīvu paraugu attieksmē pret iedzīvotāju drošību un dzīves kvalitāti. (30. lpp)

⁷⁰ M4.3. Tiešo regulāro reisu galapunktu skaits no Rīgas lidostas: (2012) 79; (2030) Pieaug 100 (34. lpp)

⁷¹ Telpiskās attīstības perspektīva: Transporta infrastruktūras perspektīva un vadlīnijas balstās uz hierarhisku sistēmu: gājējs – velobraucējs – sabiedriskais transports – privātais transports – kravu transports. (52. lpp) Privātā autotransporta izmantošanas ērtums un īpatsvars Rīgas ielās samazināsies atbilstoši pilsētas loku sistēmai un apbūves struktūrai, t.i., lielākais privātā autotransporta īpatsvars paredzēts perifērijā un priekšpilsētā līdz pilsētas lokam, mazāks tas ir priekšpilsētā līdz pilsētas centra lokam un ievērojami mazāks – kodolā. Lai nodrošinātu šī principa ievērošanu, jāizveido vidēja termiņa stāvparku tīkls ap pilsētas loku, kā arī īstermiņa autonovietnes ap pilsētas centra loku, kas ir ērti savienotas ar sabiedriskā transporta sistēmu (53.lpp).

⁷² Telpiskās attīstības perspektīva: Teritorijas, kur samazināms minimālais autonovietņu skaits – teritorijas, kurās konstatēts ilgstošs gaisa un trokšņa piesārņojuma pārsniegums. Pilsētas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos jāparedz mazāks minimālais autonovietņu skaits pie sabiedriskām ēkām vai citi gaisa un trokšņa piesārņojuma samazināšanas pasākumi, vienlaikus veicinot šo teritoriju sasniedzamību ar sabiedrisko transportu, kājām un velosipēdu. (57.lpp)

⁷³ Telpiskās attīstības perspektīva: Centralizētā siltumapgāde nodrošina Rīgai trīs ceturtdaļas no kopējā siltumenerģijas patēriņa, paredzēts palielināt tās īpatsvaru. Lai nodrošinātu gaisa kvalitāti, kā arī uzlabotu iedzīvotāju ērtības, attīstot jaunas teritorijas, jāplāno arī esošo siltumtīklu rekonstrukcija, kā arī jaunu tīklu izbūve. Paredzēts pilsētas siltumapgādē iesaistīt atjaunojamās energoresursus un veidot trīģenerācijas shēmas pilsētas centralizētajai siltuma/aukstuma apgādei. (59.lpp)

⁷⁴ SN3: Galvenā prioritāte jāatvērš gājējiem, velosipēdistiem un sabiedriskajam transportam, ieviešot ne tikai motivējošus, bet arī ierobežojošus pasākumus privātā autotransporta izmantošanai pilsētas centrā un nodrošinot kravu transporta plūsmu novirzīšanu no kodola. (79.lpp)

⁷⁵ RV13:Plaša energoefektivitātes īstenošana (41. lpp)

⁷⁶ Pašvaldība kopā ar valsti apmaksās energoauditus, tiks izvērtēta iespēja izveidot aizdevumu programmu un sniegt tiešu finansiālu atbalstu siltināšanas un renovācijas aktivitātēm. Atjaunošana un enerģētiskie uzlabojumi varētu radīt pozitīvus impulsus valsts tautsaimniecībā, turklāt skaidri redzams – ieguvēji būtu paši iedzīvotāji, pašvaldība, kā arī būvniecības nozare. (50. lpp)

⁷⁷ IM3.7. Zaļo teritoriju īpatsvars no pilsētas kopējās teritorijas %: (2012) 23; (2030) Nesamazinās 23 (31. lpp)

⁷⁸ SN6: Nepieciešams pastiprināt parku un ielu apstādījumu gaisa attīrīšanas un bagātināšanas ar skābekli funkciju, attiecīgi palielinot apstādījumu platības. (80. lpp)

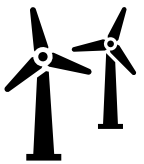
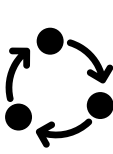
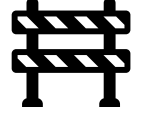
⁷⁹ SN6: Lai nodrošinātu vides kvalitāti un rekreācijas iespējas, jā saglabā Pierīgas mežu, purvu un neapbūvēto lauku teritoriju (lauksaimniecības zemju) loks ap Rīgu kā vienots dabas komplekss, to saistot ar no Rīgas izejošajiem, radiālajiem, zaļajiem atklātās neapbūvētās telpas savienojumiem (ietverot mežus, purvus, pļavas, tīrumus u.c.), kas kalpotu Rīgas un Pierīgas iedzīvotāju rekreācijai (velo izbraucieni, pastaigas, skriešana, slēpošana u.c.), kā arī plašāku zaļā loka rekreācijas teritoriju sasniegšanai. (81. lpp)

⁸⁰ SN6: Saskaņā ar klimata pārmaiņu prognozēm nākotnē, jāņem vērā pieaugošais plūdu risks, nodrošinot iedzīvotāju informēšanu, kā arī plānveidīgi realizējot nepieciešamos pretplūdu pasākumus atbilstoši Pretplūdu pārvaldības plānam. (81. lpp)

⁸¹ SN6: Jāpielāgo publiskās ārtelpas potenciālajām klimata izmaiņām. Veidojot publiskās ārtelpas labiekārtojumu, jārada sistēmas lietusūdeņu atkārtotai izmantošanai. (81. lpp)

⁸² Stratēģijas sagatavošanā izmantoti ikgadējie Rīgas pilsētas pašvaldības sagatavotie SUS pārskati, regulāri veiktās pilsētas iedzīvotāju sociālās aptaujas dati, kā arī virkne dažādu pilsētas pašvaldības pasūtītu un citu pētījumu, Stratēģijā izmantoti Stratēģijas izstrādes gaitā notikušajos semināros, darba grupās, apspriedēs un publiskajās diskusijās paustie viedokļi. (6.-7. lpp)

⁸³ P1: Sabiedrības daudzveidīga iesaiste un līdzdalības nodrošināšana ir neatņemama Rīgas pilsētas pašvaldības darbības iezīme. Publiskās ārtelpas attīstībā pašvaldība sper vēl soli uz priekšu, izprotot, skaidrojot un izmantojot kopradi kā vienu no spēcīgākajiem sociālās atjaunotnes instrumentiem. Pašvaldība, izmantojot dažādus komunikācijas kanālus, nodrošina pastāvīgu sabiedrības (iedzīvotāju, to grupu, uzņēmēju, organizāciju pārstāvju) informēšanu par iespējām, par notiekošo un plānoto. Sabiedrības informēšana paaugstina tās iesaistes un līdzdalības iespējas un sekmē konstruktīvu pilsētas un dažādu pušu dialogu. Sabiedrības vajadzību un viedokļa pastāvīga izziņāšana nodrošina klientorientētu pieeju pilsētas funkciju īstenošanā un attīstībā. (83. lpp)

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Rīgas AP 2027: Stratēģiskā daļa	*84,85,86,87	*88,89	*90,87	*91,92,93,87	*91,87,94	*95,96	*96		*96,97,98		*99,100,101,102			*85,101,103,104	*105, 106,107,108
Secinājumi	Rīgas AP 2027 stratēģiskajā daļā aplūkoti gan SEG emisiju samazināšanas, gan pielāgošanās klimata pārmaiņām jautājumi. Dokumentā uzsvars likts uz rīcībām, kas atbalsta virzību uz klimatneitralitāti un klimatnoturību, iekļaujot attiecīgos aspektus gan mērķos, gan uzdevumos, gan kvantitatīvajos rādītājos. AP aptver būtiskākos SEG emisijas avotus un nosaka uzdevumus to mazināšanai. Starp lielākajiem														

⁸⁴ Papildus prioritātēm ir noteikti seši AP2027 stratēģiski horizontālie virzieni, t.sk., klimata pārmaiņu mazināšana un adaptēšanās klimatam. (12.lpp)

⁸⁵ 3. prioritāte. LABA VIDES KVALITĀTE UN NOTURĪGA PILSĒTAS EKOSISTĒMA KLIMATA PĀRMAIŅU MAZINĀŠANAI. Mērķis: [...]. Veidot un uzturēt patīkamu, daudzveidīgu un klimata pārmaiņām pielāgotu vidi, kurā dabā balstīti risinājumi sekmē vides kvalitāti, pielāgošanos klimata pārmaiņām un klimta pārmaiņu mazināšanu. (32.lpp)

⁸⁶ Kopējais (aprēķinātais) CO2 emisijas samazinājums pret bāzes gadu -20% 2027. gadā. (38.lpp)

⁸⁷ Uzdevums 3.6. Mazināt klimata pārmaiņas. Plānot, iniciēt un īstenot visaptverošu darbu energoefektivitātes paaugstināšanai, siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai, energosistēmu dekarbonizācijai un atjaunīgo energoresursu īpatsvara palielināšanai kopējā enerģijas bilanci. Atbalstīt jaunu, inovatīvu, klimata pārmaiņas mazinošu tehnoloģiju, risinājumu un pakalpojumu ieviešanu pilsētas ikdienas procesos. Ieviest aprītes ekonomiku enerģētikā izmantojot sekundāros energoresursus siltumapgādei un par šo apjomu samazinot siltumenerģijas ražošanu no kurināmā. Ieviest atjaunīgo energoresursu (vēja, saules, zemes) izmantošanu siltumenerģijas ražošanai bez kurināmā sadedzināšanas. Mazināt enerģētisko nabadzību. (37.lpp)

⁸⁸ Galvenais CO2 emitētājs Rīgā ir transporta sektors, turklāt pieaugoša tendence tiek prognozēta arī turpmākajos gados. (18.lpp)

⁸⁹ 3. prioritāte. Identificēts devums no galvenajiem SEG emisiju avotiem. (33.lpp)

⁹⁰ 1. Prioritāte: Ērta un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā. Mērķi: Veicināt klimatam un iedzīvotājiem draudzīgu mobilitāti, padarot pieejamus daudzveidīgus pārvietošanās veidus un radot tam neieciešamo infrastruktūru. 2027. gadā Rīgā panākt: 1) vismaz uz pusi lielāku riteņbraucēju īpatsvaru 2) vismaz par 5% mazāk automašīnu, kas šķērso pilsētas robežu 3) lielāku sabiedriskā transporta lietotāju īpatsvaru 4) 22% samazinājumu transporta radītajā CO2 emisijā (16.lpp), kā arī prioritātes uzdevumi 1.1.-1.5. (20.lpp), prioritātes rādītāji (21.lpp) un uzdevumu izpildes rādītāji (22.lpp).

⁹¹ Lai sasniegtu izvirzītos klimata mērķus, pašvaldībai nepieciešams ieviest visaptverošus energopārvaldības, energoefektivitātes un emisijas samazināšanas pasākumus, nodrošināt atjaunīgo energoresursu īpatsvara palielināšanu kopējā enerģijas bilanci, atbalstīt enerģētikas, klimata un vides inovācijas, kā arī uzlabot pilsētas iedzīvotāju energoprātību un veicināt sabiedrības dzīvesveida maiņu. (32.lpp)

⁹² Iespējas: Saistībā ar enerģētikas sektora transformāciju un dekarbonizāciju atbalstīt neefektīvo apkures iekārtu nomaiņšanu ar efektīvākām, kas atbilst apkures iekārtām noteiktajām ekodizaina prasībām, un veicināt tādu atjaunīgo energoresursu izmantošanu, kas neemitē gaisu piesārņojošas vielas. (35.lpp)

⁹³ Uzdevums 3.4. [...] Teritorijās, kurās nav iespējama centralizēta siltumapgāde, veicināt decentralizētu inovatīvu atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju, iekārtu un risinājumu ieviešanu. (36.lpp)

⁹⁴ 5. prioritātes rādītāji. Siltumenerģijas patēriņa samazinājums daudzdzīvokļu ēkām uzraudzības periodā: 14% 2027. gadā. (54.lpp)

⁹⁵ Gada laikā pašvaldības iestādītie koki (dārzos, parkos, skvēros un ielu telpā), gab: (2020) 585; (2027) 644. (25.lpp)

⁹⁶ Uzdevums 2.2. SAGLABĀT, PILNVEIDOT UN ILGTSPĒJĪGI APSAIMNIEKOT ZAĻO INFRASTRUKTŪRU RĪGĀ. Respektēt esošo zaļo infrastruktūru, pielāgojot tai būvniecības projektus un ņemot vērā vides ekoloģiskos aspektus. Veicināt pilsētvides zaļās infrastruktūras daudzveidību un daudzfunkcionalitāti, ieviešot inovatīvus risinājumus lietusūdens akumulēšanai un novadīšanai, siltumsalas efekta mazināšanai, [...], kā arī vertikālo un horizontālo apstādījumu veidošanai. Īstenot ilgtspējīgu apsaimniekošanu, izvērtējot izvēlēto materiālu un vielu ietekmi uz apstādījumiem. Veicināt zaļo koridoru radīšanu sadarbībā ar RMA. Izveidot, uzturēt un atjaunot mežus, mežaparkus, apstādījumus, dārzus, parkus, skvērus, pagalmus un to infrastruktūru, attīstīt ģimenes dārziņus, dabas takas, kā arī ierīkot laipas. Vērst uzmanību uz Rīgas savvaļas vērtībām. Veicināt apbūves teritoriju ārtelpas apzaļumošanu un dabas faktoru respektēšanu teritoriju attīstībā. (29.lpp)

⁹⁷ Iespējas: Realizēt koordinētus dabā balstītus risinājumus – ar vienu projektu novērst vairākas problēmas. (35.lpp)

⁹⁸ Iespējas: Ar zaļās infrastruktūras projektiem iespējams tuvināt arī citu prioritāšu mērķus. Koordinēti attīrīt un attīstīt pilsētas īpašumā esošos zemesgabalus, izmantot zilo un zaļo zonu ekosistēmu pakalpojumus vides kvalitātes uzlabošanai un klimata pārmaiņu seku mazināšanai. (35.lpp)

⁹⁹ Ilgstošu lietusgāzu vai vējuzplūdu radītie plūdi, ilgstoša karstuma, putekļu un trokšņu piesārņojums būtiski ietekmē cilvēku veselību, labsajūtu un ikdienas gaitas, kā arī rada ekonomiskos zaudējumus pilsētai. Pašvaldībai jāīsteno efektīva dabas, apstādījumu, ūdens teritoriju un inženierinfrastruktūras apsaimniekošana un attīstība, lai šo negatīvo klimata pārmaiņu efektu mazinātu.(32.lpp)

¹⁰⁰ Iespējas: Veicināt tādu datu apkopošanu un vides uzraudzības sistēmas, kas ļautu klimata pārmaiņu perspektīvu integrēt riska pārvaldības praksē (piemēram, apkopojot Rīgai būtiskos klimata pārmaiņu risku/ izpausmju datus, t.sk., par plūdiem, siltumsalu, vidējo gaisa temperatūru, karstuma viļņiem, eroziju utt.), kā arī nodrošināt, ka tādi dati ir brīvi pieejami jebkuram interesentam. (35.lpp)

¹⁰¹ Iespējas: Samazināt pilsētas ilgtermiņa zaudējumus saistībā ar klimata riskiem un iedzīvotāju veselību. (35.lpp)

¹⁰² Uzdevums 3.3. MAZINĀT PLŪDU UN KRASTU EROZIJAS RISKUS. Lai palielinātu Rīgas gatavību stiprām un ilgām lietusgāzēm, nepieciešams inventarizēt meliorācijas sistēmu un pārplānot to atbilstoši ilgtspējīgas lietus ūdens pārvaldības un meliorācijas sateces baseinu apsaimniekošanas principiem, lai tā kalpotu gan meliorācijas, gan lietus ūdens uzkrāšanai vai kontrolētai novadīšanai pilsētas ūdenstilpnēs. Lai pasargātu iedzīvotājus un ekonomiski aktīvās teritorijas no pavasara palīem un jūras vējuzplūdiem, ir aktualizējams Plūdu riska pārvaldības plāns, mērķtiecīgi ceļamas pretplūdu būves un īstenojami zaļās infrastruktūras risinājumi. Izvērtējami un īstenojami preterozijas pasākumi, lai ierobežotu krastu erozijas riskus un pasargātu iedzīvotājus un ekonomiski aktīvās teritorijas. (36.lpp)

¹⁰³ Iespējas: Mērķtiecīgi realizēt lietus notekūdeņu nošķiršanu no centralizētās sadzīves kanalizācijas sistēmas, t.sk. attīstot inženierinfrastruktūru, kā arī plašāk izmantojot ilgtspējīgus lietusūdens novadīšanas risinājumus. (35.lpp)

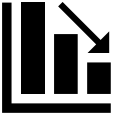
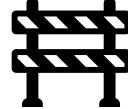
¹⁰⁴ Uzdevums 3.1. PILNVEIDOT VIDES KVALITĀTES UN KLIMATA PĀRMAIŅU IETEKMES UZRAUDZĪBAS UN SABIEDRĪBAS INFORMĒŠANAS SISTĒMU. (36.lpp)

¹⁰⁵ AP2027 izstrādes ietvaros apzināts arī NVO un iedzīvotāju viedoklis, kā arī katrai no prioritātēm izveidota darba grupa. (10.-11. lpp)

¹⁰⁶ 1. prioritātes rādītāji cita starpā iekļauj iedzīvotāju vērtējuma rādītājus par mobilitāti pilsētā, kas balstās uz regulārām socioloģiskām aptaujām (21.lpp)

¹⁰⁷ 2. Prioritātes rādītāji cita starpā iekļauj iedzīvotāju vērtējuma rādītājus par dabas vides daudzumu un kvalitāti apkaimēs, kas balstās uz regulārām socioloģiskām aptaujām (30.lpp)

¹⁰⁸ Uzdevums 6.6. VEICINĀT IEDZĪVOTĀJU UN NVO LĪDZDALĪBU PAŠVALDĪBAI BŪTISKU LĒMUMU PIEŅĒMŠANĀ UN FUNKCIJU ĪSTENOŠANĀ. (61.lpp)

	Mērķi emisiju samazināša nai 	SEG avoti 	SEG samazināša na no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
	izaicinājumiem uzsvērts transporta sektors, līdz ar ko programmā ir iekļauta prioritāte, kas ir vērsta uz ilgtspējīgas mobilitātes veicināšanu. Rīgas AP tiešā veidā neiekļauj ar oglekļa piesaisti saistītos jautājumus un apsvērumus; tajā pašā laikā Rīgas meži un purvi ir oglekļa piesaistes avots. Netiešā veidā oglekļa piesaiste var tikt veicināta caur uzdevumiem, kas vērsti uz zaļās infrastruktūras veicināšanu, zaļajiem koridoriem un dabā balstītiem risinājumiem. Klimata pārmaiņu risku kontekstā ir norādīti vairāki riski un uzsvērtā pielāgošanās nepieciešamība, kā arī klimatisko datu izmantošana lēmumu pieņemšanā un plānošanā. AP 2027 būtiska loma veltīta sabiedrības iesaistes veicināšanā, t.sk., plānošanas ietvaros.														
Rīgas AP 2027: Rīcības plāns	*109,111,113,114,1 15	*110	*111,112,113,114, 115	*116	*117,118,119	*120,121	*120,121		*120,121		*122	*122		*123,124	*125
Secinājumi	Rīgas AP rīcības plānā ir iekļautas rīcības atbilstoši visām stratēģiskajā daļā noteiktajām un šajā tabulā vērtētajām prioritātēm noteikto kritēriju kontekstā. Lielākajā daļā gadījumu nav sastopamas tādas rīcības, kas būtu pretrunā noteiktajiem mērķiem un kritērijiem. Ļoti plašs pasākumu klāsts iekļauts ilgtspējīgas mobilitātes plānošanas un īstenošanas kontekstā. Dažas atsevišķas rīcības ir orientētas uz autotransporta infrastruktūras attīstību, piemēram rīcības zem 8.2. uzdevuma "Attīstīt maģistrālās ielas, lai veicinātu pilsētas konkurētspēju" (49.lpp). Neskatoties uz to, iekļauti daudzveidīgi alternatīvi pārvietošanās risinājumi, kas atbilst ilgtspējīgas mobilitātes uzstādījumiem. Tiešā veidā Rīcības plānā nav aplūkotas rīcības, kas vērstas uz oglekļa piesaistes potenciāla palielināšanu, tomēr netiešā veidā to var veicināt dabā balstīti risinājumi, bioloģisko daudzveidību veicinošas rīcības un zaļās infrastruktūras attīstība Rīgas parkos un skvēros (atkarīgs no konkrētiem pasākumiem). Kā labā prakse uzsverams pasākumu kopums zem 6.6. uzdevuma "Veicināt iedzīvotāju un NVO līdzdalību pašvaldībai būtisku lēmumu pieņemšanā un funkciju īstenošanā", jo tas tiešā veidā rada pamatu iedzīvotāju iesaistei klimata politikas plānošanā (NB: atbilstoši uz pētījuma izstrādes brīdi pieejamai informācijai biedrība "Zaļā brīvība" sadarbojoties ar Rīgas valstspilsētas pašvaldību CLIMAS ¹²⁶ projekta īstenošanas ietvaros plāno organizēt pirmo klimata asambleju, iesaistot Rīgas iedzīvotājus). Risku mazināšanas kontekstā paredzētas vairākas rīcības karstuma viļņu ietekmes mazināšanai, plānojot atvēsināšanās iespējas un dzeramā ūdens brīvpieeju. Papildus Rīcības plānā ir uzskaitītas arī plūdu un erozijas riska mazināšanai. Pieejamā informācija neļauj veikt pilnvērtīgu izvērtējumu attiecībā uz potenciālo pielāgošanos ar negatīvu ietekmi, jo tas ir atkarīgs no konkrētiem izvēlētajiem risinājumiem.														

¹⁰⁹ Lielākā daļa rīcību zem 1. prioritātes "Ērta un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā" ir vērstas uz ilgtspējīgas mobilitātes attīstību un īstenošanu pilsētā, ar dažām atsevišķām rīcībām, kas paredz autotransportam paredzētās infrastruktūras labošanu un uzturēšanu.

¹¹⁰ Rīcības zem 3.1. uzdevuma "Pilnveidot vides kvalitātes un klimata pārmaiņu ietekmes uzraudzības un sabiedrības informēšanas sistēmu", kas vērstas uz SEG emisiju datu pilnveidi.

¹¹¹ Rīcības zem 2. prioritātes, kas ir vērstas uz gaisa piesārņojuma un CO2 samazināšanu no konkrētiem avotiem: APS0614 Gaisa kvalitātes aspektu ievērošana kurināmā izvēlē AS "Rīgas siltums" siltumavotos. APS0564 Pasākumi decentralizēto siltuma avotu un transporta radītā gaisa piesārņojuma samazināšanai. APS0537 Centralizētās siltumapgādes sistēmas siltumtīklu optimizācijas projektu realizācija.

¹¹² Iedzīvotāju izglītošanas un uz paradumu maiņu vērstas rīcības zem 2. prioritātes: APS0526 Rīgas pilsētas iedzīvotāju izglītošana energoprātības, vides un klimata jautājumos un sabiedrības dzīvesveida maiņas veicināšana. APS0770 Sabiedrības paradumu maiņas un izpratnes par pilsētvides un klimata pārmaiņu jautājumiem veicināšana.

¹¹³ SEG emisiju samazināšanas rīcības zem 3.6. uzdevuma "Mazināt klimata pārmaiņas".

¹¹⁴ Rīcības SEG emisiju samazināšanai no avotiem zem 6. prioritātes: APS1292 AS "Rīgas siltums" transportlīdzekļu noma ar videi draudzīgākiem transportlīdzekļiem.

¹¹⁵ Rīcības zem 8.1. uzdevuma "Integrēt starptautiskos multimodālos transporta mezglus pilsētas struktūrā"

¹¹⁶ AER izmantošanas veicinošas rīcības zem 2. prioritātes: APS0549 Atjaunīgo energoresursu decentralizētas inovatīvas tehnoloģijas, iekārtas un risinājumu ieviešanas veicināšana, kur tas ir ekonomiski pamatoti. APS1263 Atjaunojamo energoresursu izmantošanas ieviešanas programma. APS1290 Saules paneļu uzstādīšana pašpatēriņa nodrošināšanai.

¹¹⁷ Energoefektivitātes rīcības zem 2. prioritātes: APS1116 Ielu apgaismes modernizācija un energoefektivitātes paaugstināšana Rīgas pilsētā

¹¹⁸ Energoefektivitātes uzlabošanas rīcības zem 3.6. uzdevuma "Mazināt klimata pārmaiņas".

¹¹⁹ Energoefektivitātes rīcības zem 5. prioritātes: APS0558 Energoefektivitātes atbalsta fonda izveide. APS0577 Dzīvojamo māju atjaunošana (renovācija) atbilstoši dzīvokļu īpašnieku pilnvarojumam, sekmējot klimatneitralitāti un izmantojot ārējā finansējuma piesaisti.

¹²⁰ Daļa rīcību zem 2. prioritātes "Dzīves kvalitāti veicinoša pilsētvide" ir vērstas uz zaļās infrastruktūras atjaunošanu un attīstīšanu, Rīgas parku un skvēru attīstību un labiekārtošanu, koku stādīšanu un apstādījumu veidošanu.

¹²¹ Bioloģisko daudzveidību veicinošas rīcības zem 2. prioritātes: APS0529 Bioloģiskās daudzveidības tematiskā plānojuma un zaļināšanas plāna izstrāde. APS0590 Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.

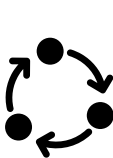
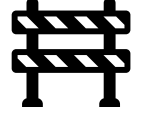
¹²² Konkrētu plūdu un eroziju riska teritoriju norādīšana un darbu plānošana risku novēršanai vai mazināšanai: APS0617 Applūstošo teritoriju aizsargāšana. APS0978 Preterozijas pasākumu ieviešana.

¹²³ Pielāgošanās klimata pārmaiņām rīcības zem 2. prioritātes: APS0584 Brīvkrānu pieejamības palielināšana pilsētvidē. APS1278 Miglas jeb atvēsināšanas sistēma parkā (393700006 – ūdensapgādes sistēmu iekārtas). APS1280 Augsnes mitruma noteikšanas sistēma parku stādījumiem. APS1253 Dzeramā ūdens brīvkrānu izveides programma

¹²⁴ Rīcības zem 3.3. uzdevuma "Mazināt plūdu un krastu erozijas riskus".

¹²⁵ Sabiedrības līdzdalības rīcības zem 6.6. uzdevuma "Veicināt iedzīvotāju un NVO līdzdalību pašvaldībai būtisku lēmumu pieņemšanā un funkciju īstenošanā"

¹²⁶ .Zaļā Brīvība. (n.d.). CLIMAS: Pilsoņu iesaistīšanas metožu kopums sabiedrības noturības veicināšanai klimata pārmaiņu kontekstā<https://www.zalabriviba.lv/projekti/climas-pilsonu-iesaistisanas-riku-kopums-sabiedribas-noturibas-veicinasanai-klimata-parmainu-konteksta/> [skatīts 25.01.2024]

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Rīgas AP 2027: Investīciju plāns	*127,128,129,130, 131	*132	*127,128,129,130,1 31,133,134,135,136	*131	*128,131,137,138, 139,140	*141,142	*141,142		*141,142		*143,144	*144		*145,146	
Secinājumi	Kopumā Investīciju plānā, secīgi izrietot no AP Stratēģiskās daļas, ir iekļauti vairāki projekti SEG emisiju samazināšanai no avotiem, energoefektivitātes paaugstināšanai, zaļās infrastruktūras attīstīšanai. Investīciju plānā ir iekļauti daudzveidīgi projekti autoceļu infrastruktūras uzturēšanai (piem., D un E kategoriju ielu atjaunošana, pārbūve un izbūve zem 1.3. uzdevuma "Mobilitāti attīstīt sabalansēti", projekti zem 8.2. uzdevuma "Attīstīt maģistrālās ielas, lai veicinātu pilsētas konkurētspēju"), kas potenciāli var veicināt privātā autotransporta izmantošanu, ja galamērķī varēs nokļūt ātrāk un efektīvāk nekā, piemēram, ar sabiedrisko transportu. Tomēr, neskatoties uz to, daudzveidīgie paralēli plānotie ilgtspējīgas mobilitātes un sabiedriskā transporta attīstības projekti varētu kompensēt potenciālo negatīvo ietekmi, ja tie tiek īstenoti, mērķtiecīgi prioritizējot un efektīvizējot sabiedrisko transportu. Attiecībā uz AER attīstību, paredzēti arī projekti saules paneļu uzstādīšanai konkrētos objektos. Lai gan kopumā plānā ir iekļauti dažādi energoefektivitātes paaugstināšanas projekti, paredzot ielu apgaismojuma izbūves vai atjaunošanas projektus, tikai dažos gadījumos pie aprakstiem minēta energoefektivitāte. Kopumā, vērtējot SEG emisiju samazināšanas iniciatīvas, Investīciju plānā ir iekļauti vairāki daudzveidīgi projekti ar potenciālu pozitīvu ietekmi. Savukārt, attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un klimatnoturības veicināšanu, Investīciju plānā iekļauto projektu skaits ir salīdzinoši mazāks un primāri skar plūdu pārvaldības jautājumus; līdzīgi kā Rīcības plānā, arī Investīciju plānā ir iekļauti projekti dzeramā ūdens brīvkrānu uzstādīšanai publiskās vietās. Atšķirībā no Rīcības plāna, Investīciju plānā nav paredzēti mērķtiecīgi projekti sabiedrības līdzdalības klimata politikas plānošanā īstenošanai.														

¹²⁷ Projekti zem 1. prioritātes "Ērta un videi draudzīga pārvietošanās pilsētā"

¹²⁸ Projekti, kuros pieminēta energoefektīva apgaismojuma izbūve zem 2.7. uzdevuma "Veidot pilsētas iedzīvotājiem un viesiem drošu pilsētvidi"

¹²⁹ APS1319 Pašvaldības ēku pieslēgšana centralizētajai siltumapgādei; APS1320 Sporta skolas "Arkādija" sporta manēžas pieslēgšana centralizētajai siltumapgādei

¹³⁰ Projekti zem 3.5. uzdevuma "Nodrošināt videi draudzīgas atkritumu saimniecības attīstību"

¹³¹ Projekti zem 3.6. uzdevuma "Mazināt klimata pārmaiņas"

¹³² Projekti zem 3.1. uzdevuma "Pilnveidot vides kvalitātes un klimata pārmaiņu ietekmes uzraudzības un sabiedrības informēšanas sistēmu"

¹³³ APS0576.08 ReNEW: Pilsētas vadīta pāreja uz ilgtspējīgu un apritīgu būvniecību

¹³⁴ APS0305 Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza saimnieciskās darbības nodrošināšanai nepieciešamā autoparka modernizācija (t.sk. pāreja uz videi draudzīga transporta izmantošanu)

¹³⁵ APS0306 Bezemisijas rokas mehānisko instrumentu un transporta iegāde apstādījumu teritoriju apsaimniekošanai

¹³⁶ Rail Baltica attīstības projekti zem 8.1. uzdevuma "Integrēt starptautiskos multimodālos transporta mezglus pilsētas struktūrā "

¹³⁷ 4099.03 Skolu ēku energoefektivitātes uzlabošana, t. sk. norobežojošo konstrukciju siltināšana, apgaismojuma renovācija, apkures sistēmu renovācija, rekuperācijas/ventilācijas sistēmu uzstādīšana u. c.

¹³⁸ APS0316 Atbalsts dzīvojamo ēku energoefektivitātes paaugstināšanai

¹³⁹ APS1181 Apkaimes atjaunošanas finansēšana, izmantojot energoefektivitātes līgumu (RenewALL); APS0576.01 Sociālās dzīvojamās mājas Ziepju ielā 13 energoefektivitātes paaugstināšana un pieejamības nodrošināšana personām ar kustību traucējumiem, un koplietošanas telpu pārbūve; APS0576.02 Sociālās dzīvojamās mājas Biešu ielā 6 jumta seguma maiņa, energoefektivitātes paaugstināšana un pieejamības nodrošināšana personām ar kustību traucējumiem; APS1087 SUPERSHINE: Kvartālu pieeja ēku energoefektīvā un integrētā atjaunošanā

¹⁴⁰ Veselības iestāžu energoefektivitātes uzlabošanas projekti zem 7.8. uzdevuma "Veicināt veselības aprūpes pieejamību un uzlabot veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu infrastruktūru"

¹⁴¹ Dabā balstītie risinājumi un zaļā infrastruktūra zem 2.2. uzdevuma "Saglabāt, pilnveidot un ilgtspējīgi apsaimniekot zaļo infrastruktūru Rīgā"

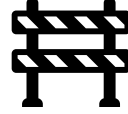
¹⁴² APS1132 Adaptīvu sabiedrībā balstītu dabas daudzveidības apsaimniekošanas risinājumu ieviešana pilsētvidē ar mērķi uzlabot savstarpējo savienotību un ekosistēmu veselību (urbanLIFEcircles)

¹⁴³ APS1289 Satelītdati dabas teritoriju uzraudzībai un mežu apdraudējumu monitoringam (SWIFTT) Nr. 101082732

¹⁴⁴ Konkrētu plūdu un erozijas risku teritoriju norādīšana un projektu izstrāde risku mazināšanai zem 3.3. uzdevuma "Mazināt plūdu un krastu erozijas riskus"

¹⁴⁵ Pielāgošanās klimata pārmaiņām projekti zem 2. prioritātes "Dzīves kvalitāti veicinoša pilsētvide": APS0411 Dzeramā ūdens uzpildīšanas vietu atjaunošana un izbūve Rīgas pilsētas parkos un dārzos;

¹⁴⁶ APS1100 Dabā balstītu un viedo risinājumu portfeļa izstrāde un demonstrēšana pilsētu klimata noturības uzlabošanai Latvijā un Igaunijā (LIFE LATESTadapt)

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Rīgas TP PR		n/a				*147			*148	n/a	*149	*150, 149	*151	*149	*152
Secinājumi	TP PR netiek identificēti un aprakstīti risinājumi, kas attiektos uz SEG emisiju samazināšanu un virzību uz klimatneitralitāti. Dokumentā ir pieminētas prasības attiecībā uz apstādījumu un dabas teritoriju saglabāšanu, un uzsvērta zaļās infrastruktūras un dabā balstīto risinājumu nozīme plūdu risku mazināšanā un mikroklimata regulācijā. No klimata riskiem primāri aplūkoti ar plūdiem saistītie riski un attiecīgi iekļauti nosacījumi teritoriju attīstībai plūdu riskiem pakļautajās zonās. TP PR 5. nodaļā plaši aprakstīta sabiedrības iesaiste RTP izstrādē. Lai gan nodaļā nav atsauču tieši uz klimata politikas īstenošanas plānošanu, var secināt, ka sabiedrības iesaiste tika nodrošināta visaptverošā veidā, neliedzot sniegt atsevišķus priekšlikumus, kas saistīti ar klimata politikas īstenošanas risinājumiem.														

¹⁴⁷ Ekoloģiski vērtīgu (piemēram, mežu masīvu, kāpu, parku, ģimenes dārziņu, ielu apstādījumu) ainavu aizsardzībai RTP primāri ir noteikts funkcionālais zonējums, kas paredz vai nu pilnībā saglabāt apstādījumus, vai atļauj veidot apbūvi ar palielinātu apstādījumu īpatsvaru. Tāpat ir izstrādātas prasības apstādījumu un dabas teritoriju saglabāšanai. (52.lpp)

¹⁴⁸ Apzinoties plašo ieguvumu spektru, ko ūdens un zaļās infrastruktūras klātbūtne sniedz pilsētvidei un tās iedzīvotājiem, kā arī kontekstā ar valsts līmenī apstiprināto plānu par Latvijas pielāgošanos klimata izmaiņām līdz 2030. gadam, RTP TIAN ieviests papildus plānošanas instruments - zaļās infrastruktūras elementi, kuru pielietošana urbānajā vidē veicinātu daudzveidīgu apzaļumoto teritoriju un mitrzemju pieaugumu. To pielietošana palīdzēs uzlabot mikroklimata regulāciju un gaisa kvalitāti, sekmēs bioloģisko daudzveidību un ilgtspējīgu lietus ūdeņu apsaimniekošanu, vienlaikus veidojot estētisku pilsētvidi un palielinot nekustamo īpašumu vērtību. (74.lpp)

¹⁴⁹ 4.10. Applūstošās teritorijas un meliorācija (78.lpp)

¹⁵⁰ Nereti ūdensobjektiem blakus esošās teritorijās nepieciešams īstenot kompleksus plānošanas pasākumus, jo šos objektus apdraud dabas apstākļi (potenciāli plūdu draudi, [...]), nesakārtota īpašumu struktūra un nepieciešamība sabalansēt publiskās un privātās intereses ūdensmalu izmantošanā. Teritorijas un gadījumi, kad ūdens objektam un tam piegulošajai teritorijai izstrādājams detalizētāks plānošanas dokuments, kā arī tajā risināmie jautājumi noteikti TIAN. (77.lpp)

¹⁵¹ Lai nodrošinātu ūdens objektiem raksturīgās krasta līnijas, veģetācijas un estētiskās kvalitātes saglabāšanu, TIAN iestrādāti nosacījumi krastmalu nostiprināšanai, pārbūvei vai labiekārtošanai. (77.lpp)

¹⁵² 5. Sabiedrības līdzdalība. Ievērojot atklātības un līdzdalības principus, RTP izstrādē īstenoja plaša un daudzpusīga sabiedrības līdzdalības programma, kur lielākā daļa pasākumu ir pašvaldības rosināti un balstās uz RD struktūrvienību sadarbību. (85.lpp)

	Mērķi emisiju samazināša nai	SEG avoti	SEG samazināša na no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Rīgas TP TIAN, GD	*153,155,157	n/a	*153,154,155, 156,157	*158		n/a			*159,160,161,162, 163, 164,165,166	n/a	*169	*167,168,169		*170, 161, 171,172,167, 173,174	
Secinājumi	Kopumā vērtējot Rīgas TP TIAN un GD, dokumentā ir daļēji iekļauti risinājumi un nosacījumi, kas varētu veicināt virzību uz klimatneitralitāti un klimatnoturību. Pozitīvi vērtējami daudzveidīgie dabā balstītie risinājumi, kas veicināti TP TIAN gan lietusūdeņu apsaimniekošanas kontekstā, gan rēķinot brīvo zaļo teritoriju koeficientu. Tajā pašā laikā TIAN netiek noteiktas prasības energoefektivitātei, kas var tikt pamatots ar ārējos normatīvajos aktos iekļautajām prasībām. Pozitīvi vērtējams, ka individuālā alternatīvās enerģijas apgādes infrastruktūras izbūve atļautā visā Rīgas pašvaldības teritorijā. Līdzvērtīgi visā teritorijā atļautā izmantošana iekļauj arī risinājums, kas var veicināt SEG emisiju samazināšanos no konkrētiem avotiem – primāri transporta, nosakot nosacījumus bezemisiju transportlīdzekļu uzlādei, kā arī veicinot alternatīvos pārvietošanās veidus, kas nerada emisijas. Oglekļa piesaiste netiešā veidā var tikt veicināta, aizsargājot tādas teritorijas kā mežaparki, nepieļaujot pārmērīgu zemes transformāciju apbūvei; tajā pašā laikā TIAN nav noteiktas konkrētas prasības apstādījumu ar lielu oglekļa piesaistes potenciālu veicināšanai. Vērtējot klimatnoturības veicināšanas aspektus, tie primāri tiek aplūkoti plūdu riska samazināšanas kontekstā, kas pamatojas cita starpā Meliorācijas TmP iekļautajos risinājumos. TP GD nav norādītas plūdu riskam pakļautās teritorijas, bet applūstošās teritorijas tiek attēlotas augstāk analizētajā Rīgas TP PR. Bez plūdu riska TP TIAN piemin erozijas														

¹⁵³ Visā teritorijā atļautā izmantošana: 5.7. bezizmešu transportlīdzekļu uzlādes stacijas vai punkta ierīkošanai; (14.lpp)

¹⁵⁴ 83. Ierīkojot labiekārtotu ūdensmalu, nodrošina ērtu tās sasniedzamību gājējiem un riteņbraucējiem, iespēju robežās integrējot to velosipēdu ceļu tīklā; nodrošina sasniedzamību ar sabiedrisko transportu. [30.lpp] [nosacījums par ērtu sasniedzamību gājējiem, sabiedriskajam transportam un velosipēdiem ir iekļauts arī citiem teritoriju veidiem]

¹⁵⁵ 194. Dzīvojamās ēkās ar vairāk nekā 10 autostāvvietām paredz vismaz vienu elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktu uz 10 autostāvvietām. Minētās prasības piemēro arī ar dzīvojamo ēku funkcionāli saistītu, bet ārpus šīs ēkas esošu autostāvvietu projektēšanai. (51.lpp)

¹⁵⁶ 204.2. stāvparkā paredz velonovietni un telpu velosipēdu un tamlīdzīgu pārvietošanās līdzekļu nomas punktam. (52.lpp)

¹⁵⁷ 348. Aizliegts uzstādīt jaunas sadedzināšanas iekārtas, kurās kā kurināmo enerģijas ražošanai paredzēts izmantot akmeņogles, brūnogles, kūdru un citu cieta kurināmo, izņemot cieta biomasu, ja Rīgas domes saistošie noteikumi par gaisa piesārņojuma teritoriālo zonējumu un siltumapgādes veida izvēli nenosaka savādāk. (72.lpp)

¹⁵⁸ Visā teritorijā atļautā izmantošana: 5.8. objekta individuālo alternatīvās enerģijas apgādes iekārtu – siltumsūkņu, saules bateriju, saules enerģijas kolektoru un vēja elektrostaciju ar jaudu līdz 20 kW uzstādīšanai un izmantošanai, [...]; (14.lpp)

¹⁵⁹ zaļie lietusūdeņu apsaimniekošanas risinājumi – būves, konstrukcijas un bioloģiski paņēmieni lietusūdeņu apsaimniekošanai – uzkrāšanai, dabīgai attīrīšanai un infiltrācijai augsnē, kas atslogo vai aizstāj centralizētās lietusūdeņu novadīšanas sistēmas. Risinājumi var ietvert infiltrācijas kasetes un akas, caurlaidīgos segumus, ievalkas, filtrējošās joslas, sedimentācijas vai noteci uzkrājošos dīkus, biofiltrus vai lietusdārzus. Risinājumus izvēlas, ņemot vērā ūdeņu piesārņojuma pakāpi un apjomu. (12.lpp)

¹⁶⁰ 2.9. APSTĀDĪJUMI UN AIZSARGĀJAMIE BIOTOPĪ (22.lpp)

¹⁶¹ 38. Atklātās autonomietnēs ar 50 un vairāk autostāvvietām, kas atrodas teritorijā starp ielu sarkanajām līnijām, stādījumus ierīko kā vairākpakāpju – divpakāpju vai trīspakāpju stādījumus, izmantojot dižstādus un izvēloties klimatiskajiem un vides apstākļiem atbilstošu koku sugu, respektējot apkārtējās ainavas raksturu, transporta organizāciju un esošo un plānoto inženiertīklu izvietojumu. (23.lpp)

¹⁶² 44.1. apstādījumu joslas ierīkošanas mērķis ir veidot stilistiski vienotus apstādījumus visā joslā vai vismaz viena kvartāla garumā, lai nodrošinātu pilsētas zaļās infrastruktūras tīklojumu, cilvēku veselībai un komunikācijai nepieciešamo vides kvalitāti un pilsētas ekoloģisko līdzsvaru; (23.lpp)

¹⁶³ 208.4. [...] Nosakot ielas šķērsprofilu, precizē iespējamo apstādījumu risinājumu starp ielu sarkanajām līnijām un lietusūdeņu novadīšanas risinājumus (lietusūdeņu kanalizācijas būves, zaļos lietusūdeņu apsaimniekošanas risinājumus vai kombinētu sistēmu, kurā ir apvienoti abi iepriekš minētie lietusūdeņu novadīšanas veidi); (53.lpp)

¹⁶⁴ 232. Brīvajā zaļajā teritorijā, piemērojot norādīto koeficientu, ieskaita šo noteikumu 7. pielikumā ietvertos zaļās infrastruktūras elementus. 233. Izstrādājot lokālpārplānojumu, kurā detalizē un precizē plānojumu un šos noteikumus, brīvās zaļās teritorijas aprēķinā var iekļaut arī citus zaļās infrastruktūras elementus, kas ietverti šo noteikumu 7. pielikumā. Lokālpārplānojumā nosaka arī zaļās infrastruktūras elementu izveidošanas un uzturēšanas kārtību. (56.lpp)

¹⁶⁵ 7. Pielikums. Koeficienti brīvās zaļās teritorijas aprēķinam

¹⁶⁶ 5.1.4. Teritorija ar paaugstinātu apzaļumojuma īpatsvaru (TIN14) (137.lpp)

¹⁶⁷ 134. Prasības peldbūvju izvietošanai: [...] 134.3. ja būve paredzēta sezonālai izmantošanai, būvniecības ieceres dokumentācijā ņem vērā pavasara palu un vasaras – rudens vējuzplūdu ietekmi (palielināts straumes ātrums, ūdens līmeņa svārstības u.tml.) un norāda sezonas infrastruktūras novietnes. (42.lpp)

¹⁶⁸ 2.13. MELIORĀCIJAS SISTĒMAS, POLDERA INFRASTRUKTŪRA, DABĪGĀS NOTECES UN APPLŪSTOŠĀS TERITORIJAS (43.lpp)

¹⁶⁹ 16. pielikums Meliorācijas attīstības plāns

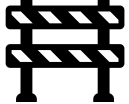
¹⁷⁰ Visā teritorijā atļautā izmantošana: 5.9. erozijas risku ierobežošanas, pretplūdu aizsardzības būvju un meliorācijas sistēmu izbūve atbilstoši plānojumā noteiktajām prasībām meliorācijas sistēmām, polderu infrastruktūrai, dabīgās noteces un applūstošajām teritorijām; (15.lpp)

¹⁷¹ 64. Minimālais nepieciešamais labiekārtojums jaunveidojamā parkā ir soli, celiņu apgaismojums, atkritumu urnas, vismaz viena publiskā tualete un transportlīdzekļu novietne, bet, ja teritorija ir nodrošināta ar centralizēto ūdensapgādi, – arī dzeramā ūdens ņemšanas vieta. [...] (27.lpp) [nosacījums par dzeramā ūdens ņemšanas vietu ierīkošanu, ja teritorija ir nodrošināta ar centralizēto ūdensapgādi, ir noteikts arī vairākiem citiem teritoriju veidiem, t.sk., mežaparkiem, tematiskajiem parkiem u.c.]

¹⁷² 89. Pastāvīgo ģimenes dārziņu teritorijai izstrādā vienotu lokālpārplānojumu, kurā ietver: [...] 89.5. applūstošajās teritorijās – kanalizācijas risinājumus, kas nodrošina ūdens nepiesārņošanu applūšanas gadījumā; (31.lpp)

¹⁷³ 197. Atklātā autonomietnē izmanto cieta segumu, izņemot autonomietni, kas zemes vienībā izbūvēta kā īslaicīgas lietošanas būve un kurā autostāvvietu skaits nepārsniedz 49. Šādā autonomietnē atļauts izmantot ūdenscaurlaidīgu segumu (grantī, šķembas vai ekobruģi). Autonomietnei, kas ir īslaicīgas lietošanas būve, ekspluatācijas termiņu nepagarina un pēc termiņa beigām šādu autonomietni nojauc vai pārbūvē atbilstoši prasībām atklātu autonomietņu izbūvei. (51.lpp)

¹⁷⁴ 4.5.1. Jauktas centra apbūves teritorija (JC1). [...] prasības vieglās rūpniecības uzņēmumam cita starpā iekļauj: 668.3. darbības teritorija ir nodrošināta ar centralizētajiem lietusūdens kanalizācijas tīkliem, tiek izbūvētas lietusūdeņu attīrīšanas iekārtas ar notekūdeņu novadīšanu vidē vai lietusūdeņu novadīšanai tiek izmantoti ilgtspējīgi lietusūdeņu apsaimniekošanas pasākumi; (98.lpp) [prasība noteikta arī citiem teritorijas izmantošanas veidiem]

	Mērķi emisiju samazināša nai 	SEG avoti 	SEG samazināša na no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
	risku, nosakot erozijas risku ierobežošanas pasākumus kā visā teritorijā atļauto izmantošanu. Jānorāda, ka TIAN 2. pielikumā ir noteikts “Minimālais transportlīdzekļu stāvvietu nodrošinājums” atbilstoši teritorijām, kas kopumā neatbilst virzībai uz autotransporta izmantošanas samazināšanu, kas varētu tikt veicināts, nenosakot minimālo autotransporta stāvvietu nodrošinājumu privātai apbūvei paredzētajās teritorijās (piemēram, pie daudzdzīvokļu namiem), vairāk fokusējoties uz stāvparku izbūvi apkaimēs, tādējādi paredzot lielāku teritoriju nodošanu brīvajām zaļajām teritorijām.														
Rīgas VCAZTP PR	*175 , *176 , *177 , 178	*179	*180 , 181 , *182			n/a	*183 , *184 , *185 , *186 , *187 , *188 , *189			n/a	*190	*191		*192	*193
Secinājumi	PR atsaucas uz Rīgas IERP ¹⁹⁴ 2012-2020. gadam, kurā ir noteikti kvantitatīvi rādītāji SEG emisiju samazināšanai. Dokumentā ir identificēti tikai galvenie emisiju avoti, akcentējot gaisa piesārņojumu. PR ir iekļauti vairāki risinājumi, kas varētu veicināt SEG emisiju samazināšanos no konkrētiem emisiju avotiem, t.sk., autotransporta, jo PR vairākkārtīgi uzsver gājēju satiksmes tīkla izveidi, videi draudzīga un efektīva sabiedriskā transporta sistēmas izveidi, veloinfrastruktūras attīstību, autostāvvietu samazināšanu pilsētas centrā u.t.t. Tajā pašā laikā konkrēti jautājumi, kas attiektos uz AER veicināšanu, kā arī energoefektivitāti (kas ir izteikts izaicinājums kultūrvēsturiskā mantojuma kontekstā) PR nav aplūkoti. Oglekļa piesaistes kontekstā, PR tiešā veidā neiekļauj nevienu risinājumu, kas attiektos tieši uz oglekļa piesaistes veicināšanu vai nozīmīgāko avotu identificēšanu, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste veicināta caur zaļās infrastruktūras izmantošanas un zaļo teritoriju īpatsvara palielināšanu apstādīju, parku un skvēru veidā. Ņemot vērā dokumenta telpisko														

¹⁷⁵ PR Teritorijas attīstības vīzija 2025-Vides kavalitāte...RVC ir augstas kvalitātes dzīves vide, kas balstīta uz efektīvu resursu izmantošanu atbilstoši ilgtspējīgas attīstības principiem un videi draudzīgām tehnoloģijām. Kārtība, tīrība, dabas elementu klātbūtne un relatīvais klusums zaļajos iekšpagalmos nodrošina augsto dzīves vides kvalitāti, kas ir viens no Rīgas centra daudzveidības pamatiem. Pateicoties pārdomātajai automobiļu satiksmes organizācijai un ērtajam sabiedriskajam transportam, gaisa piesārņojums ir neliels un neapdraud cilvēku veselību. (24.lpp.)

¹⁷⁶ PR Teritorijas attīstības vīzija 2025. Transports... Strādājošo ikdienas apriti saistībā ar ārpuscentra teritorijām ātri un ērti apkalpo moderna, labi organizēta un pieejama, cilvēkam un videi draudzīga sabiedriskā transporta sistēma.(24.lpp.)

¹⁷⁷ PR 5. Vispārējie attīstības mērķi... Izveidot videi draudzīgu un efektīvu sabiedriskā transporta sistēmu (25.lpp.)

¹⁷⁸ PR apņemšanās līdz 2020.gadam samazināt CO2 emisijas vairāk kā par 20%, ko panāk, par 20% paaugstinot energoefektivitāti un par 20% no patēriņa apjoma energoapgādē iesaistot atjaunojamās enerģijas resursus (143.lpp.)

¹⁷⁹ PR Galveno gaisa piesārņojuma apjomu veido transporta līdzekļu izplūdes gāzes un tikai nelielu daļu – apkures sistēmas un citi avoti.(97.lpp.)

¹⁸⁰ PR Gājēju satiksmes tīkls (63.LPP.)

¹⁸¹ PR Lai to nodrošinātu, jāizveido objektu sasniedzamība, piešķirot prioritāti šādiem satiksmes dalībniekiem: • gājēji un velosatiksmē; • sabiedriskais transports;...(103.lpp.)

¹⁸² PR autonovietņu politika – stāvvietu skaita ierobežošana ar mērķi atslēgt pilsētas centrālo daļu no stāvošajiem automobiļiem, samazinot vieglā transporta plūsmu ielās un tādējādi uzlabojot pilsētas vides kvalitāti (106.lpp.)

¹⁸³ PR 3.tabula/2.tabula Apstādījumu teritorijas un tiek paplašinātas no 1 315 790 m² uz 1 448 294 m² (54.lpp. un 19.lpp.)

¹⁸⁴ PR 10.Publiskā ārtelpa: RVC publiskās ārtelpas attīstības vispārīgais mērķis ir pilnveidot tās funkcionālās un estētiskās īpašības, lai iespējami labi nodrošinātu sabiedrības dažādās vajadzības, celtu valsts galvaspilsētas prestižu un izkoptu vēsturiskās pilsētas savdabību. (62.lpp.)

¹⁸⁵ PR 6.3. Teritorijas pilsēttelpas attīstības koncepcija... konsekventi saglabājamās esošo parku, dārzu un skvēru aizņemtās platības (tajā skaitā zālienu un koku vainagu projekcijas laukumi) un paplašināma strūklaku un citu ūdens objektu izmantošana apstādījumos; - palielināmas augstvērtīgu stādījumu aizņemtās platības, attīstāmi pagalmi, ielu un krastmalu stādījumi; - attīstot apbūvi gar Daugavu, sekmējama vēso gaisu masu pieplūšana centram, kas panākams, īpaši veidojot Daugavas krastu tuvumā iespējamo apbūvi – ēku augstumam pakāpeniski pieaugot virzienā no krastmalas uz esošās apbūves pusi; - iekārtojot atpūtas vietas pagalmos un parkos, sekmējama labvēlīga mikroklimata veidošanās un teritorijas izvēdināšana.(33.lpp.)

¹⁸⁶ PR Bulvāru loka teritorijā saglabājamās vēsturiskās parku un dārzu apstādījumu teritorijas (Vērmanes dārzs, Kronvalda parks, Kanālmalas parks); • Bulvāru loka teritorijā apstādījumu teritoriju ieskaito brīvstāvošo objektu apzaļumotās teritorijas veidojamās kā ēku apstādījumu teritorijas atbilstoši Apbūves noteikumiem;(37.lpp.)

¹⁸⁷ PR RVC un tā AZ parku attīstības mērķis ir: • saglabāt un kvalitatīvi pilnveidot kultūrvēsturiskās ainavas telpu, kas kompensētu pilsētas iedzīvotāju atrautību no dabas un vienlaikus kalpotu par pamatu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un pilsētas vides kvalitātes paaugstināšanai; • nodrošināt daudzveidīgas un ilglaiņas atpūtas iespējas vidē (70.lpp.)

¹⁸⁸ PR Ēku apstādījumu teritoriju attīstības mērķis ir veidot īpaši novietotām ēkām vizuāli augstvērtīgu ainavisko ietvaru, vienlaikus nodrošinot šo ēku funkcijas veikšanu un paaugstinot apstādījumu platību īpatsvaru un ekoloģisko potenciālu blīvi apbūvētajā centra daļā.(73.lpp.)

¹⁸⁹ PR Ēku apstādījumu teritoriju attīstības mērķis ir veidot īpaši novietotām ēkām vizuāli augstvērtīgu ainavisko ietvaru, vienlaikus nodrošinot šo ēku funkcijas veikšanu un paaugstinot apstādījumu platību īpatsvaru un ekoloģisko potenciālu blīvi apbūvētajā centra daļā.

¹⁹⁰ PR Plūdu riska pārvaldības plānā Rīgas pilsētai RVC un tā AZ noteiktajām teritorijām ar 1% applūšanas risku (Ķīpsalā, Klīversalā, Lucavsalā u.c.) veicami pretplūdu aizsardzības pasākumi.(101.lpp.)

¹⁹¹ PR ... Ja minētajā plānā pretplūdu aizsardzības risinājumu detalizācijas pakāpe neparedz pietiekošu aizsardzību, atsevišķām nelielām teritorijām aizsardzība jāparedz individuāli attīstības priekšlikuma izstrādes stadijā, izvērtējot dažādas aizsardzības iespējas un izvēloties konkrētajam gadījumam piemērotāko (101.lpp.)

¹⁹² PR atziņa, ka daudzas darbības, kas attiecas uz enerģijas pieprasījumu un atjaunojamiem enerģijas avotiem un kas jāveic, lai cīnītos ar nelabvēlīgām klimata pārmaiņām, ir pašvaldību kompetences jomā vai arī nav īstenojamas bez pašvaldības atbalsta, • atziņa, ka tieši pašvaldībām, kas ir pilsoņiem tuvākā pārvaldes struktūra, jābūt veicama darbu priekšgalā un jārada piemērs,(143.lpp.)

¹⁹³ PR Sabiedrības iesaiste Plāna realizācijā (151.lpp.)

¹⁹⁴ Ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns 2012.-2020.gadam

	Mērķi emisiju samazināša nai	SEG avoti	SEG samazināša na no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
	tvērumu, oglekļa piesaistes potenciāls nav izteikti aktuāls attiecīgajā teritorijā. Izvērtējot, vai dokumenta izstrādē ņemta vērā riskos balstīta pieeja, var secināt, ka no klimata pārmaiņu riskiem identificēts tikai plūdu risks, nenorādot citus Rīgai aktuālus klimata pārmaiņu riskus. PR iekļauti prioritāri pasākumi sabiedrības iesaistes un līdzdalības nodrošināšanā, bet tiem ir horizontāls raksturs un tie nav mērķēti tieši uz klimata politikas īstenošanas pasākumu izstrādes procesu. Kopumā PR nosaka attīstības vīziju un politiskos uzdevumus, kas veicinās klimata politikas aspektu ieviešanu pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas un īstenošanas procesā, tas arī atzīmē atsevišķus klimata politikas elementus un pasvītro to nozīmīgumu, kas var veicināt klimatneitralitāti atbalstošu risinājumu ieviešanu pašvaldībā.														
Rīgas VCAZTP TIAN	*195,196,197	n/a	*195, 196, 197			n/a	*198, 204		*199, 200, 201,202, 203, 204, 205, 206, 207	n/a		*208, 209		*206, 210	
Secinājumi	Vērtētajā TIAN ir daļēji iekļauti risinājumi, kas varētu veicināt virzību un klimatneitralitāti un klimatnoturību. SEG emisiju samazināšanos varētu veicināt konkrēti ilgtspējīgu mobilitāti atbalstoši risinājumi TIAN (velonovietnes, elektromobiļu uzlādes vietas, samazināts autonomvietņu skaits). Rīgas VCAZTP TIAN tiešā veidā neiekļauj ar oglekļa piesaisti saistīto jautājumu risinājumus, taču netiešā veidā oglekļa piesaiste var tikt veicināta caur apbūves nosacījumiem, kas vērsti uz zaļās infrastruktūras veicināšanu un saglabāšanu, zaļajiem koridoriem un dabā balstītiem risinājumiem. Nemot vērā dokumenta telpisko tvērumu, oglekļa piesaistes potenciāls nav izteikti aktuāls attiecīgajā teritorijā. Izvērtējot, vai dokumenta izstrādē ņemta vērā riskos balstīta pieeja, var secināt, ka no klimata pārmaiņu riskiem ir identificēti plūdu riski un TIAN ietverti konkrēti nosacījumi attīstībai klimata riskiem pakļautajās teritorijās.														
Ūdens teritoriju TmP	n/a	n/a	*211	n/a	n/a				*214		*212, 213			*214	

¹⁹⁵ TIAN 2.1.Visās teritorijās atļautā izmantošana .. 13.5. individuālā elektrotransporta uzlādes punkta ierīkošanai;(12.lpp)

¹⁹⁶ TIAN Min Velonovietņu skaits definēts (20.lpp)

¹⁹⁷ TIAN RVC samazināts atļautais stāvvietu skaits,... 82.1. autonomvietņu skaits nedrīkst pārsniegt 30% no Noteikumu 73.punktā norādītā autonomvietņu skaita; (24.lpp.)

¹⁹⁸ TIAN 113.4. dod priekšroku esošo koku saglabāšanai salīdzinājumā ar jauniem apstādījumiem;(27.lpp.)

¹⁹⁹ TIAN 236. Būvobjektos un labiekārtojamās teritorijās jāveicina lietus notekūdeņu pilnīga vai daļēja uzkrāšana pašā objekta teritorijā. (47.lpp.)

²⁰⁰ TIAN 214.3. organizē dabīgu lietusūdens novadišanu ūdensobjektā no apkārtējām teritorijām (veidojot vaļējas ūdensteces pēc lietusūdeņu attīrīšanas) atbilstoši ūdensobjekta ekspluatācijas noteikumiem;(43.lpp).

²⁰¹ TIAN Brivas teritorijas aprēķinā tiek ietverti arī ekstensīvie jumti (49.lpp.)

²⁰² TIAN 2.1.Visās teritorijās atļautā izmantošana ... 13.2.teritorijas labiekārtošanai un apstādījumu ierīkošanai, ievērojot prasības, ko Būvvalde nosaka plānošanas un arhitektūras uzdevumā; (11.lpp)

²⁰³ TIAN 113.1. vismaz 7% no transportlīdzekļu novietnes kopējās teritorijas paredz apstādījumiem ar kokiem. Ja transportlīdzekļu novietnē veido apstādījumus ar krūmiem, tad apstādījumu platība ir vismaz 10% no transportlīdzekļu novietnes kopējās teritorijas;(27.lpp.)

²⁰⁴ TIAN 216.2. zemesgabala ar atļauto apbūves blīvumu 60% neapbūvējamajā daļā, kā arī neapbūvējamā pagalmā, tajā ietverto īpašumu īpašniekiem savstarpēji vienojoties, nodrošina apstādījumu platību vismaz 70% no pagalmu kopējās platības, ieskaitot atpūtas vietas, bērnu rotaļu laukumus un iedzīvotāju aktīvās atpūtas teritorijas, bet stādījumu kopējo platību ne mazāk kā 50% no pagalmu kopējās platības; 216.3. autonomvietnes veido ar apstādījumiem, nodrošinot stādījumu platību vismaz 15% apmērā no autonomvietnes kopējās platības, ja apstādījumus veido kokaugi, un vismaz 20% apmērā no autonomvietnes kopējās platības, ja apstādījumus veido citi stādījumi. Šo stādījumu platību stādījumu īpatsvara aprēķinā var pieskaitīt pagalma kopējai stādījumu platībai. (45.lpp.)

²⁰⁵ TIAN 2.27. Reljefa, augsnes virskārtas un koku saglabāšana. 218. Apbūvējot zemesgabalu, maksimāli saglabā zemesgabala dabīgo reljefu, augsnes virskārtu (segu) un esošos kokus..(45.lpp).

²⁰⁶ TIAN 255. Neatkarīgi no brīvās teritorijas apmēra to labiekārto, intensīvi izmantojot apstādījumus, t.i., vismaz 70% no brīvās teritorijas sedz apstādījumi. Vismaz 50% no apstādījumiem izvieta dabīgā gruntī – teritorijā, kur nav pazemes būvju.(50.lpp.)

²⁰⁷ TIAN 5.8. Apstādījumu teritorija (94.lpp.)

²⁰⁸ TIAN 167. Teritorijas, kurās pirms būvniecības obligāti jāveic inženiertehniskā teritorijas sagatavošana norādītas Plānojuma grafiskās daļas plānā „Galvenās aizsargjoslas un citi zemesgabalu izmantošanas aprobežojumi”.... 168. Inženiertehnisko teritorijas sagatavošanu veic atbilstoši katras konkrētās teritorijas īpašajiem apstākļiem un tā ietver vienu vai vairākus šādus pasākumus:... 170. Teritorijās, kurās veicami kompleksi meliorācijas un aizsardzības pret plūdiem pasākumi, papildus jāievēro šādas prasības:

²⁰⁹ TIAN 205. Krastmalas veido, izbūvē un labiekārto: ...205.2. lai nodrošinātu apkārtējās apbūves un teritoriju aizsardzību pret applūšanu, ņemot vērā prognozējamo maksimālo (aplūses) ūdens līmeni (maksimālais pavasara palu vai rudens un ziemas vētru radītais jūras uzplūdu ūdens līmenis ar 1% applūšanas varbūtību un projektējamās būves aizsardzības augstuma rezerve 0,5 m);(41.lpp)

²¹⁰ TIAN 2.28. Meliorācija ...233. Jaunbūvējamu, rekonstruējamu un renovējamu meliorācijas sistēmu būvju parametriem jānodrošina lietusūdens notece, ņemot vērā sateces baseinu un Plānojumā noteikto plānoto apbūvi.(46.lpp.)

²¹¹ Starp kritērijiem labiekārtojamo peldvietu identificēšanai ir iekļauta “Piekļuves iespējas ar velosipēdu 1 km attālumā” (45.lpp)

²¹² Uzskaitīti plūdu skartie objekti tuvās nākotnes scenārijā ar plūdu varbūtību līdz 1% (32.lpp)

²¹³ 3) Avārijas gadījumos vai lielu lietus gāzu laikā, lai neappludinātu sūkņu stacijas, SIA „Rīgas ūdens” izmanto notekūdeņu avārijas izplūdes Daugavā. Izlaides daudzumu fiksē ūdens mērītāji. Par izlaisto notekūdeņu daudzumu (m³) tiek maksāts dabas resursu

²¹⁴ RTP2030 izstrādes ietvaros jāizvērtē nepieciešamība aktualizēt prasības lietus ūdens novadišanas sistēmu būvniecībai, ņemot vērā gan potenciālos piesārņojuma draudus, gan nepieciešamību palielināt ilgtspējīgu lietus notekūdeņu apsaimniekošanas risinājumu integrāciju pilsētvidē. (31.lpp)

	Mērķi emisiju samazināša nai	SEG avoti	SEG samazināša na no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Secinājumi	TmP uzdevumos nav iekļauti aspekti, kas veicinātu klimatnoturību vai klimatneitralitāti. Netiešā veidā klimata pārmaiņu mazināšana un klimatnoturība varētu tikt veicināta caur tādiem TmP iekļautajiem aspektiem, kā velonovietņu nodrošināšana pie peldvietām un ilgtspējīgu lietusūdens risinājumu veicināšana, izstrādājot teritorijas plānojumu. Ņemot vērā TmP aplūkoto tematu, tajā vajadzētu risināt jautājumus, kas saistīti ar klimatnoturības veicināšanu un klimata pārmaiņu radīto risku samazināšanu (piemēram, veicinot erozijas riska mazināšanu, vējuzplūdus, karstuma viļņu ietekmi uz iedzīvotājiem).														
Apstādījumu TmP	n/a	n/a	*215	n/a	n/a	*216			*218,217		*218			*219,220,221,222,223,224	*225
Secinājumi	Ņemot vērā TmP tvērumu, tajā netiek aplūkoti aspekti, kas tiešā veidā attiektos uz SEG emisiju samazināšanu un klimatneitralitātes veicināšanu caur emisiju samazināšanu no avotiem, atjaunīgo resursu izmantošanu un energoefektivitātes pasākumiem. Netieša veidā SEG samazināšana no avotiem var tikt saistīta ar uzdevumiem, kas pamudina uzlabot komfortu gājējiem, velosipēdistiem un attīstīt attiecīgo infrastruktūru. Oglekļa piesaiste tiešā veidā plānojumā netiek aplūkota, bet netiešā veidā var tikt veicināta caur uzdevumiem, kas orientēti uz jaunu zaļo teritoriju izveidi un esošo teritoriju kvalitātes uzlabošanu. Plānojumā tiek plaši apskatīti klimata riski saistībā ar siltumsalas efektu un uzsverta apstādījumu loma mikroklimata regulācijā un siltumsalas efekta mazināšanā. Plānojumā salīdzinoši maz aplūkota plūdu tēma, kur dabiskās teritorijas un dabā balstītie risinājumi teorētiski spēlē nozīmīgu lomu. Starp labajiem piemēriem, kurus atbilstoši TmP bija plānots aprobēt Rīgas teritorijas plānojuma līdz 2030. gadam izstrādes procesā, minēti Zaļais faktors un Zaļo punktu sistēma.														
Ainavu TmP	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	*226,227			*228	n/a				*229,230,231	*232,233

²¹⁵ Krastmalām nodrošina ērtu sasniedzamību ar kājām, sabiedrisko transportu un ar velosipēdu. Vēlams krastmalas integrēt veloceļu tīklā. Velosipēdu statīvus izvieto peldvietu, sporta rīku un tualetu tuvumā. (35.lpp)

²¹⁶ Attīstoties Dreiliņiem izvērtēt iespējas veidot publiski pieejamus apstādījumus. (23.lpp)

²¹⁷ Vairākās valstīs ir izstrādāti elastīgi sadarbības instrumenti, kas stimulē dabas faktoru respektēšanu teritoriju attīstībā. Tie veicina konstruktīvu dialogu ar zemes gabalu īpašniekiem un attīstītājiem. Instrumenti, ko būtu lietderīgi aprobēt RTP2030 izstrādē vai tā īstenošanā (piemēram, attiecīgā pilotprojektā) un izvērtēt to ieviešanas iespējas, ir Zaļā faktora un Zaļo punktu sistēma (69.lpp)

²¹⁸ Līdzīgi kā daudzās pilsētās, arī Rīgā visu gadu ir raksturīga izteikta pilsētas siltuma sala salīdzinot ar apkārtējo teritoriju. [...] Apstādījumiem Rīgā ir būtiska loma gaisa temperatūras regulēšanā pilsētas apstākļos, īpaši karstās, bezvējainās vasaras dienās, kad pat nelieli apstādījumu nogabali var saglabāt zemāku temperatūru salīdzinot ar apkārtējo apbūvēto teritoriju un ietekmēt apkārtējās teritorijas gaisa temperatūras pazemināšanos, uzturēt cilvēka termisko komfortu. Būtiskākā loma šais procesos ir lielo lapu koku veģetācijai. Vislielākā nozīme mikroklimata regulēšanā ir lielajām apstādījumu teritorijām (Kanālmalas apstādījumiem kopā ar Kronvalda dārzu, Esplanādei, Viestura dārzam, Ziedoņdārzam) Rīgas vēsturiskajā centrā, bet lokāli mikroklimatu ietekmē arī nelielie „salu” veida apstādījumi. (20.lpp)

²¹⁹ Ziemā augsne parasti sasalst līdz 48 cm dziļumam, bet atsevišķās ziemās, kad ir plāna sniega sega, augsne var sasalt līdz 85 cm dziļumam. Minētie klimatiskie faktori ir jāņem vērā izvēloties augu sortimentu apstādījumu apsaimniekošanā. (20.lpp)

²²⁰ Ziepniekkalna tiešā tuvumā atrodas Ēbelmuižas parks. Katlakalnā un Bišumuižā ir raksturīga jaukta apbūve. No speciāli ierīkotiem apstādījumiem te atrodas Bišumuižas parks. Tā kā teritoriju šķērso pilsētas centru sasniedzotās vēsās gaisa masas, tad Katlakalnam un Bišumuižai ir liela nozīme pilsētas centra “ventilēšanā”. (22.lpp)

²²¹ [...] teritorijai ir svarīga nozīme pilsētas centra “ventilēšanā”, tādēļ būtu nepieciešams nodrošināt apstādījumu struktūru, kas sekmētu vēso un nepiesārņoto gaisu masu ieplūšanu pilsētas centrā. (22.lpp)

²²² Lai veicinātu gaisa apmaiņu, mazinātu tā piesārņojumu, uzlabotu un izlīdzinātu pilsētas mikroklimatu un nodrošinātu rīdzinieku atpūtu ir jāveido vienota apstādījumu struktūra. (24.lpp)

²²³ Starp plānošanas mērķiem parkiem iekļauta “2) vides kvalitātes un mikroklimata uzlabošana;” (28.lpp)

²²⁴ Parka labiekārtojumā var iekļaut “11) stacionāras dzeramā ūdens ņemšanas vietas;” (29.lpp) Labiekārtotā pludmalē var iekļaut “7) stacionāras dzeramā ūdens ņemšanas vietas; [...] 12) lapenes; 13) nojumes; (37.lpp)

²²⁵ Šādu nepieciešamību apliecina dažādos RTP2030 izstrādes ietvaros organizētajos sabiedrības līdzdalības pasākumos saņemtie iedzīvotāju komentāri par esošo situāciju un priekšlikumi nepieciešamajiem uzlabojumiem. Ir izteikta neapmierinātība ar piekļuves jautājumiem, norādot uz grūtībām šķērsot dzelzceļa līniju vai maģistrāli, kā arī par ietvju slikto stāvokli, veloceļu trūkumu. Daudzi iedzīvotāji vēlētos, lai tiktu uzlabota dabas un apstādījumu teritoriju kvalitāte un sasniedzamība. Līdz ar to var secināt, ka šajā plānošanas periodā galvenā nepieciešamība ir esošās publisko ārtelpu un apstādījumu struktūras kvalitātes uzlabošana, kā arī tās pieejamības nodrošināšana iedzīvotāju rekreācijai un patīkamas pārvietošanās iespējām. (8.lpp)

²²⁶ Nosakot funkcionālo zonējumu, pēc iespējas jāņem vērā jau iedibinātais teritorijas izmantošanas veids un RTP2006 noteiktā teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana, lai nesamazinātu zaļo teritoriju platību pilsētā, kā arī tam raksturīgo izmantošanas veidu (mežs, parks, skvērs) (28.lpp)

²²⁷ Ierobežot zaļo centru platību samazināšanu; (37.lpp)

²²⁸ Veicināt ilgtspējīgu lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumu integrēšanu apstādījumu joslās, lietus dārzu veidošana. (39.lpp)

²²⁹ Pilsētas veģetāciju veido dažāda izmēra un funkcijas apstādījumu teritorijas – plavas, meži, parki, skvēri, dārzi, kapsētas, ielu un iekškvartālu stādījumi. Apstādījumi ir nozīmīgs pilsētas ainavas rakstura veidotājs, kura galvenā nozīme ir klimata uzlabošana, trokšņu slāpēšana un rekreācijas funkciju nodrošināšana. Veģetācija vizuāli samazina apbūves blīvumu, rada telpu un ļauj uztvert sezonālas izmaiņas.(12.lpp)

²³⁰ Klimatiskie apstākļi ietekmē pilsētas ainavu dažādās sezonās, nosaka arhitektūras un inženiersistēmu risinājumus, ietekmē cilvēku ikdienas ritmu un pilsētas telpas izmantošanu. Vēsturiskā apbūve daudz izteiktāk atspoguļo nepieciešamību piemēroties klimata prasībām nekā mūsdienu arhitektūra, jo tehnoloģiskie risinājumi sniedz plašākas iespējas cīnīties ar laika apstākļu radītajām sekām. Rīgā galvenie klimatiskie faktori ir izteiktā četru gadalaiku mija, kas prasa gan piemērošanos karstam, aukstam laikam, lietum un sniegam, un izteikta dienas garuma maiņa, kas uzliek prasības atbilstošas telpu insolācijas nodrošināšanai un pilsētas izgaismošanai diennakts tumšajā laikā, it īpaši ziemas periodā. (12.lpp)

²³¹ Apstādījumos jālieto klimatam raksturīgi stādījumi. (38.lpp)

²³² Izvērtēt nepieciešamību noteikt papildus plānošanas procedūras esošo dabas teritoriju pārveidošanai, tādējādi nodrošinot sabiedrības līdzdalību pārmaiņu procesā.

²³³ Nodaļā “3.3.2. Sabiedrības līdzdalības organizēšana” iekļautas rekomendācijas sabiedrības līdzdalības lomas stiprināšanai (neparedzot papildu procedūras atbilstoši normatīvajiem aktiem) ainavu plānošanas procesā.

	Mērķi emisiju samazināša nai	SEG avoti	SEG samazināša na no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Secinājumi	Ņemot vērā TmP tvērumu, tajā netiek aplūkoti aspekti, kas saistīti ar virzību uz klimatneitralitāti. Netieša pozitīva ietekme var būt saistīta ar dabisko ainavu teritoriju aizsardzību un palielināšanu, kā arī dabā balstīto risinājumu veicināšanu, tomēr oglekļa piesaistes potenciāls ir cieši saistīts ar konkrētu teritorijas izmantošanu un apstādījumiem. TmP ir norādīts, ka, uzturot un attīstot dabiskās ainavas, jāņem vērā klimatisko faktoru ietekme, kā arī norādīta potenciālā ainavu ietekme uz mikroklimatu. TmP netiek apskatīti konkrēti klimata pārmaiņu riski un nepieciešamā pielāgošanās. Vērtējot sabiedrības līdzdalības aspektu, lai gan TmP netiek izcelta sabiedrības līdzdalība tieši klimata politikas veidošanas vai īstenošanas kontekstā, ir identificēti risinājumi sabiedrības līdzdalības nozīmes palielināšanai ainavu plānošanas ietvaros, kas netieša veidā var veicināt arī klimata politikas īstenošanu (dabisko ainavu kontekstā).														
Meliorācijas TmP	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	*234, 235	n/a	*236,241,237,238, 239, 240	*241,242,243,239, 244	*244	*238	*245
Secinājumi	Ņemot vērā TmP tvērumu, tajā netiek aplūkoti aspekti, kas tiešā veidā attiektos uz SEG emisiju samazināšanu un oglekļa piesaisti, līdz ar to tie netiek vērtēti. Dabā balstīto risinājumu plānošana un īstenošana var tikt veicināta caur ilgtspējīgiem lietusūdens apsaimniekošanas risinājumiem; tomēr jānorāda, ka TmP netiek izcelti konkrēti veicināmie un izmantojamie risinājumi un tie ne visos gadījumos ir balstīti zaļajā infrastruktūrā. TmP detalizēti aplūko plūdu riskam pakļautās teritorijas un nosaka teritorijas plānojumā iekļaujamos nosacījumus turpmākai attīstībai. TmP pielikumā ir noteiktas plānotās pretplūdu aizsargbūves; ņemot vērā, ka tādi pretplūdu pasākumi kā aizsargdambji un krastu stiprinājumi potenciāli var radīt ietekmes pārnese citur, bet tajā pašā laikā TmP nav detalizēti plānotie pasākumi, nav iespējams novērtēt potenciālo pielāgošanos ar negatīvu ietekmi. Attiecībā uz sabiedrības līdzdalību, TmP ir uzskaitīti sabiedrības līdzdalības pasākumu materiāli; tomēr detalizēti neizvērtējot uzskaitītos materiālus, pašā TmP nav norādīti konkrēti pasākumi, kas ļautu novērtēt, vai sabiedrības līdzdalība veicināja sabiedrības iesaisti klimata politikas plānošanā vai īstenošanā pašvaldības līmenī (TmP aplūkoto jautājumu griezumā).														
Transporta TmP		n/a	*246,247		n/a	n/a	n/a	n/a		n/a					

²³⁴ Tabula 1. Meliorācijas TmP risinājumi saskaņā ar RTP2006 un Stratēģijā noteiktajām politikām. 2. Ilgtspējīgas lietusūdens pārvaldības jomā. (10.lpp)

²³⁵ nosacījumus lietus ūdens uzkrāšanai un apsaimniekošanai katrā atsevišķā zemesgabalā jāietver teritorijas plānojumā vai jāparedz procedūra to piemērošanai lokālplānojumā un detālplānojumā izstrādes gadījumā. Vēlams minēto nosacījumu izveidi uzsākt jau RTP2030 izstrādes ietvaros, nosakot atšķirīgas prasības teritorijām ar dažādu apbūves tipoloģiju. (36.lpp)

²³⁶ Meliorācijas TmP izstrādes mērķis ir integrēt RTP2030 līdzšinējos plānošanas dokumentus plūdu riska pārvaldībai un gruntsūdens līmeņa kontrolei Rīgas pilsētā, nosakot prasības apbūvei un vides veidošanai plūdu (pavasara palu, jūras vēja uzplūdu, lietus gāžu un sniega kušanas plūdu) riskam pakļautajās teritorijās, kā arī teritorijās ar augstu gruntsūdens līmeni. (12.lpp)

²³⁷ Nodaļā “2.1. Klimats” cita starpā aprakstīti ar klimatiskajiem faktoriem saistītie plūdu riski. (13.lpp)

²³⁸ Nodaļā “3. Klimata pārmaiņas” aprakstītas klimata pārmaiņu izpausmes un minēta ietekme. (15.lpp)

²³⁹ Nodaļa “4. Plūdu veidi Rīgā un to ietekmētās teritorijas”. (16.lpp). RTP2030 izstrādes ietvaros jāapsver iespēja noteikt būvniecības ierobežojumus tuvās nākotnes (2021.-2050.gads) scenārijā ar varbūtību reizi 10 gados applūstošajās teritorijās līdz minēto pretplūdu būvju realizācijai. (25.lpp). Ņemot vērā nepieciešamību veicināt ūdensmalu attīstību un kuģošanu Rīgas ūdenstilpēs, RTP2030 izstrādes gaitā jāizvērtē iespējas applūstošajās teritorijās ar varbūtību reizi 10 gados (10%) pieļaut ar kuģošanu saistītu būvju un citu Aizsargjoslu likumā paredzēto būvju būvniecību, kā arī izvirzīt apbūves noteikumus šo būvju būvniecībai. Cita veida būvju būvniecība būtu atļaujama tikai pēc kompleksu pretplūdu pasākumu veikšanas, ja tie atbilst Plūdu riska pārvaldības plānam. (27.lpp)

²⁴⁰ 1. pielikums. Applūstošās teritorijas Rīgas pilsētā.

²⁴¹ Lai sasniegtu nosprausto mērķi, ir izvirzīti sekojoši Meliorācijas TmP izstrādes uzdevumi: 1. Noteikt (aktualizēt) plūdu riskam pakļautās teritorijas Rīgas pilsētā, kuru pasargāšanai plānoti pretplūdu un gruntsūdeņu pazemināšanas pasākumi: teritorijas ar applūšanas risku (pavasara pali, jūras vēja uzplūdi, lietus gāžu un sniega kušanas plūdi), kurās apdraudēta ir ne tikai šī brīža mājokļu un iedzīvotāju drošība, bet arī šo teritoriju attīstība (t.i., apbūve); teritorijas ar augstu gruntsūdens līmeni, kurās šobrīd apbūve nav iespējama un ir realizējama tikai pie nosacījuma, ja šo platību nosusināšanai tiek izbūvēta funkcionējoša meliorācijas/lietus kanalizācijas sistēma. 2. Veikt meliorācijas jomu regulējošo normatīvo aktu izvērtējumu un identificēt būtiskākos šķēršļus meliorācijas attīstībai Rīgas pilsētas pašvaldībā, un sagatavot turpmākās rīcības novēršanai. 3. Noteikt dažādos teritorijas attīstības plānošanas līmeņos – RTP2030, LP un DP risināmos meliorācijas jautājumus. 4. Atbilstoši ilgtspējīgas attīstības un kvalitatīvas pilsētvides veidošanas principiem, izstrādāt principus teritoriju attīstībai, izmantošanai, apbūvei un vides veidošanai plūdu riskam pakļautajās teritorijās un teritorijās ar augstu gruntsūdens līmeni (t.sk., izstrādāt nosacījumus esošo meliorācijas sistēmu, t.sk., esošo novadgrāvju un sīko ūdensteču, saglabāšanai, uzturēšanai un atjaunošanai). 6. Noteikt turpmākās rīcības ar plūdu risku un meliorāciju saistīto jautājumu risināšanai, norādot gan tālākā plānošanas procesā risināmos problēmjaudājumus, gan nepieciešamās īstenošanas darbības un ierosinājumus normatīvo aktu grozījumiem. 7. ES fondu līdzfinansētā projekta iWater īstenošanas ietvaros: izstrādāt priekšlikumus vienota (integrēta) meliorācijas sistēmas pārvaldības modeļa ieviešanai Rīgas pilsētas pašvaldībā, kas nodrošinātu nepārtrauktu daudzpakāpju meliorācijas pasākumu plānošanas, būvniecības, ekspluatācijas un uzraudzības procesu pilsētā. (12.lpp)

²⁴² Izstrādājot RTP2030 jāizvērtē nepieciešamība noteikt papildus prasības būvniecībai un teritorijas attīstībai polderu teritorijās un jaunu polderu būvniecības gadījumā. RTP2030 izstrādes ietvaros jāvērtē nepieciešamība ietvert prasības esošo sūkņu staciju jaudas palielināšanai jaunas būvniecības gadījumā. (22.lpp).

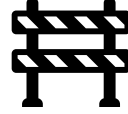
²⁴³ RTP2030 izstrādes ietvaros jāvērtē nepieciešamība noteikt gadījumus, kad dambju būvniecībai nepieciešama papildus plānošanas procedūra, kā arī izvirzīt nosacījumus dambju būvniecībai. (24.lpp)

²⁴⁴ 4. Pielikums. Rīgas pilsētas pretplūdu aizsargbūves tuvās nākotnes (2021.-2050.g.) scenārijam.

²⁴⁵ Sabiedrības līdzdalības pasākumu materiāli. (43.lpp)

²⁴⁶ 3.2. Gājēji (48.lpp.) 3.3. Velotransports (49.lpp.) 3.4. Sabiedriskais transports (55.lpp.)

²⁴⁷ 3. Novietnes transportlīdzekļiem ar bezizmešu dzinējiem. Lai veicinātu elektromobilitātes attīstību Latvijā, Ministru Kabinets ar 2014.gada 26. marta rīkojumu Nr.29 apstiprināja „Elektromobilitātes attīstības plānu 2014.-2016. gadam” un noteica Satiksmes ministriju par atbildīgo institūciju plāna īstenošanā. Šajā dokumentā iekļautajā elektromobilitātes atbalsta politikas ieviešanas rīcības plānā līdz ar citiem pasākumiem paredzēta uzlādes infrastruktūras obligāta iekļaušana automobiļu stāvvietās un elektrisko transportlīdzekļu bezmaksas stāvēšana publiskajās (pašvaldībām piederošajās) stāvvietās ielas malās (59.lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Secinājumi	TmP iekļautie transporta risinājumi ietver ilgtspējīgas mobilitātes – gājēju, sabiedriskā transporta, velo infrastruktūras un citu risinājumu attīstību, kam ir potenciāls samazināt SEG emisijas. Lai arī ir atsaucē uz Rīgas teritorijas plānojuma 2030 uzdevumu "noteikt kritērijus transporta plūsmu modelēšanai, lai novērtētu jauna būvobjekta ietekmi uz esošo transporta infrastruktūru" ar punktu (3) novietnes transportlīdzekļiem ar bezizmešu dzinējiem elektromobilitātes attīstībai, noteikti uzdevumi nav iekļauti. TmP norādīts, ka ir pierādījies, ka no kopējās shēmas atsevišķu risinājumu realizācija nedod vēlamo efektu mērķu sasniegšanai, tādēļ risinājumi jāveic kompleksi. TmP nav ņemti vērā klimata pārmaiņu riski transporta infrastruktūrai.														
Rīgas Mājokļu TmP			*248		*248	*249	*250								
Secinājumi	Rīgas Mājokļu attīstības TmP nav aplūkoti mērķi emisiju samazināšanai, nav noteikti SEG avoti un risinājumi to samazināšanai, atjaunojamo energoresursu veicināšanas nosacījumi, lai gan visi šie aspekti ir būtiski mājokļu radīto SEG emisiju samazināšanai, kā arī ES ir apņēmusies nākotnē iekļaut ēku sektoru emisiju tirdzniecības sistēmā ²⁵¹ . TmP neapskata arī klimata pārmaiņu radītos riskus un pielāgošanos tiem, kas arī ir aktuāli dzīvojamo māju kontekstā. Cita starpā TmP ir identificēti minimālo energoefektivitātes pasākumu īstenošanas nosacījumi, atbalstu paredzot konkrētām iedzīvotāju grupām, kā arī minimālās prasības pēc apstādījumu teritorijām un ēku pagalmu labiekārtojumu, taču šo prasību ietekme uz oglekļa piesaisti nav skaidra, tā kā tā ir tieši atkarīga no izvēlēta risinājuma. Dokumentā norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis organizētas iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas, apkaimju sanāksmes, lai uzklautu rīdniekus un kopīgi meklētu risinājumus.														
Uzņēmējdarbības TmP									*252			*252			*254
Secinājumi	Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju TmP tiešā veidā nav identificēti mērķi SEG emisiju samazināšanai, atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanai, kā arī energoefektivitātes pasākumu veicināšanai. Izvērtējot, vai dokumenta izstrādē ņemta vērā riskos balstīta pieeja, var secināt, ka klimata pārmaiņu riski dokumentā nav identificēti. Rūpnieciskajiem objektiem ir noteikti nosacījumu citu vides ietekmju kontekstā ²⁵³ , kas tiešā veidā nav saistīts ar klimata pārmaiņu riskiem. Oglekļa piesaistes kontekstā TmP tiešā veidā neiekļauj nevienu risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu. TmP ir pieminēti ilgtspējīgi lietusūdens apsaimniekošanas pasākumi, kas cita starpā var būt pamatoti dabā balstītos risinājumos. Dokumentā norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis organizētas iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas, apkaimju sanāksmes, lai uzklautu rīdniekus un kopīgi meklētu risinājumus kā radīt labvēlīgas iespējas uzņēmējdarbības attīstībai un veicināt uzņēmumu iekļaušanos pilsētvidē ²⁵⁴ .														
Valsts un pašvaldības funkciju TmP			* 255			*255	*255		*256			*257			*258
Secinājumi	Valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskajā plānojumā nav identificēti lielākie SEG emisiju avoti un noteikta konkrēta stratēģija SEG emisiju samazināšanai. Dokumentā ir iekļauti vairāki risinājumi, kas varētu veicināt SEG emisiju samazināšanu no konkrētiem emisiju avotiem, t.sk., autotransporta, jo tajā vairākkārtīgi ir uzsvērtā sabiedriskā transporta pieejamību, veloinfrastruktūras attīstība u.t.t. Oglekļa piesaistes kontekstā, dokumentā tiešā veidā neiekļauj nevienu risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu vai nozīmīgāko avotu identificēšanu, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste														

²⁴⁸ Energoefektīvs mājoklis. Standarts: Enerģijas patēriņš 60 kWh uz vienu dzīvojamās ēkas m² gadā); (8.pielikums 9.lpp)

²⁴⁹ Minimālais standarts: apstādījumu minimālā platība – 10 m² uz vienu dzīvokli (mājokli);(8.pielikums 8.lpp)

²⁵⁰ TIAN arī jānosaka prasības daudzdzīvokļu ēkas pagalma labiekārtojumam atbilstoši izstrādātajam standartam, lai konstatētu, vai konkrētai ēkai ir labiekārtojamā teritorija. Konstatējot deficītu, jānosaka aizliegums mājai piesaistītā zemesgabala samazināšanai - zemes dalīšanai (33.lpp).

²⁵¹ NB: plāni apstiprināti 2023. gadā un uz TmP izstrādes brīdi nebija aktuāli: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/ets-2-buildings-road-transport-and-additional-sectors_en

²⁵² 3) Darbības teritorija ir nodrošināta ar centralizētajiem lietus ūdens kanalizācijas tīkliem un/vai lietusūdeņu novadīšanai tiek izmantoti ilgtspējīgi lietusūdens apsaimniekošanas pasākumi; (18.lpp, 19.lpp)

²⁵³ 3.2. Nosacījumi rūpniecības uzņēmumu veidošanai un attīstībai (17-20.lpp)

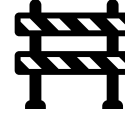
²⁵⁴ Sabiedrības līdzdalība Uzņēmējdarbības TmP izstrādē nodrošināta ar plašsaziņas līdzekļu palīdzību, organizējot iedzīvotāju un uzņēmēju aptaujas, apkaimju sanāksmes un tematiskos seminārus, lai uzklautu rīdniekus un kopīgi meklētu risinājumus kā radīt labvēlīgas iespējas uzņēmējdarbības attīstībai un veicināt uzņēmumu iekļaušanos pilsētvidē. (7.lpp.)

²⁵⁵ "Teritorijas apbūvētajā daļā 100% nodrošināta lietus ūdens novadīšana", 2) Ir izbūvētais veloceļš, iespēja droši pārvietoties pa alternatīviem ceļiem (gājēju celiņiem, pa parkiem, pa meža takām u.c.) ar velosipēdu, ir velonovietnes, 4) 80% - 100% apkaimes iedzīvotājiem blīvi apdzīvotajās apkaimes daļās (iedzīvotāju skaits pārsniedz 50 iedz./ha) ir sasniedzamas sabiedriskā transporta pieturvietas 300m rādiusā no dzīvesvietas. 5) Apkaimē ir pieejami visi publiskā transporta veidi. 1) 70% - 100% apkaimes iedzīvotājiem blīvi apdzīvotajās apkaimes daļās (iedzīvotāju skaits pārsniedz 50 iedz./ha) ir sasniedzamas dabas un apstādījumu teritorijas 300 m rādiusā, vai apkaimē dominē savrupmāju teritorijas. 2) Vismaz 50% apkaimes dabas un apstādījumu teritoriju kvalitātes/labiekārtošanas līmenis ir augsts. 3) Vismaz 50% apkaimes dabas un apstādījumu teritoriju ir valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai ietvertajās teritorijās. 4) Apkaimes iedzīvotājiem 1000 m rādiusā ir sasniedzamas pilsētas nozīmes dabas un apstādījumu teritorijas (11.lpp)

²⁵⁶ 100% pakalpojuma pārklājums satiksmes maģistrālēm un ielām ar gājēju ietvēm, apbūves teritorijām ar gruntsūdeņu līmeni <2,0m un parkiem <1,0m, pārējās teritorijās lietus ūdeņi jānovada uz zaļajiem stādījumiem (11.2.8.).(19.lpp.)

²⁵⁷ 3) Radīt nosacījumus, kas veicinātu lietus ūdens novadīšanas infrastruktūras un pretplūdu pasākumu attīstību.(22.lpp)

²⁵⁸ Sabiedrības līdzdalība tika nodrošināta ar dažādu mediju palīdzību, tika organizētas iedzīvotāju aptaujas, apkaimju sanāksmes, tematiskie semināri un paplašinātās darba grupas, lai uzklautu rīdniekus un kopīgi meklētu risinājumus (7.lpp.)

	Mērķi emisiju samazināša nai 	SEG avoti 	SEG samazināša na no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
	veicināta caur zaļās infrastruktūras izmantošanas un zaļo teritoriju īpatsvara palielināšanu, nodrošinot dabas un apstādījumu teritoriju pieejamību ikvienam apkaimes iedzīvotājam. Klimata pārmaiņu risku kontekstā netieši ir identificējams plūdu risks un uzsvērtā pielāgošanās nepieciešamība. TmP uzsvērtā sabiedrības iesaistes loma, t.sk., plānošanas ietvaros.														
Aizsargjoslu TmP	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	*259					*260				
Secinājumi	Rīgas aizsargjoslu un aprobežojumu tematiskais plānojums ir ļoti šaurs nozares plānošanas dokuments, kurš tikai atspoguļo pašvaldības kompetenci aizsargjoslu noteikšanā un nosaka, kādas aizsargjoslas ir jāattēlo RTP. Tajā nav identificēti lielākie SEG emisiju avoti un noteikta konkrēta stratēģija SEG emisiju samazināšanai, bet šie aspekti TmP nav būtiski, ņemot vērā dokumenta tvērumu. Oglekļa piesaistes kontekstā, dokuments tiešā veidā neiekļauj nevienu risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu, taču tas veicina esošo zaļo teritoriju aizsardzību tādējādi, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste tiek veicināta caur zaļās infrastruktūras saglabāšanu. Klimata pārmaiņu risku kontekstā ir identificēts plūdu risks, atspoguļojot applūstošās teritorijas, kas arī ir viens no būtiskākajiem riskiem aizsargjoslu kontekstā. Plānojumā nav pieejama informācija par sabiedrības iesaisti plānojuma izstrādes laikā.														
Dzīvojamo māju teritoriju TmP			*261, 262			*263									
Secinājumi	Dzīvojamām mājām funkcionāli nepieciešamo zemes gabalu pārskatīšanai nav identificēti lielākie SEG emisiju avoti un noteikta konkrēta stratēģija SEG emisiju samazināšanai. Dokumentā ir iekļauts viens risinājums, kas varētu veicināt SEG emisiju samazināšanos no konkrētiem emisiju avotiem, t.i., autotransporta, jo ir ietvertas minimālās prasības velostāvvietu izbūvei katrā zemes vienībā. Tajā pašā laikā ar potenciālu negatīvu ietekmi vērtējama minimālo prasību noteikšana autostāvvietu skaitam daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām. Oglekļa piesaistes kontekstā, dokuments tiešā veidā neiekļauj nevienu risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu, taču tas garantē zaļo teritoriju īpatsvara palielināšanu, nodrošinot to caur lielāku minimālo brīvo teritoriju rādītāju noteikšanu nekā to nosaka TIAN, kas garantē dabas un apstādījumu teritoriju aizsardzību katrā zemes vienībā un tādējādi, tomēr netiešā veidā potenciāli veicinot oglekļa piesaisti. TmP nav ņemti vērā klimata pārmaiņu radītie riski un nav noteikti pasākumi klimatnoturības veicināšanai. Dokumentā norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, organizētas iedzīvotāju aptaujas, apkaimju sanāksmes, lai uzklautu rīdžiniekus un kopīgi meklētu risinājumus.														
AKPOPOJUMS															

²⁵⁹ 3.4.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (33.lpp.)

²⁶⁰ 2.1.2. Applūstošās teritorijas (12.lpp.)

²⁶¹ Saskaņā ar TIAN 2.pielikumu, minimālais autostāvvietu skaits daudzdzīvokļu māju apbūvē ir 0.7 uz 1 dzīvokli (papildus jānodrošina stāvvietas personām ar īpašām vajadzībām un operatīvajam transportam) un nepieciešamais velonovietņu skaits daudzdzīvokļu māju apbūvē ir 1 velonovietne uz 1 dzīvokli, kas nozīmē, ka TmP teritorijā ir nepieciešamas 108 autonovietnes un 154 velonovietnes.(11lpp.)

²⁶² Atbilstoši TIAN 2.pielikumam dzīvojamai mājai Kalnciema ielā 1 k-1, Rīgā, uz 55 dzīvokļu īpašumiem nepieciešamas: 55 velonovietnes,

²⁶³ Brīvās zaļās teritorijas rādītājs – 62% (atļautais minimums 40%).(19.lpp.) ☐ Brīvās zaļās teritorijas rādītājs – 46% (atļautais minimums 40%).(24.lpp.) ☐ Brīvās zaļās teritorijas rādītājs – 64% (atļautais minimums 30%).(28.lpp)

Secinājumi

- **SEG emisiju samazināšana.** Ņemot vērā izvērtēto dokumentu skaitu un to tvērumu (gan ģeogrāfiskā, gan saturiskā) dažādību, var secināt, ka Rīgas valstspilsētas teritorijas attīstības plānošanas pamatdokumentos kopumā lielākā vai mazākā mērā ir iekļauti SEG emisiju samazināšanas pasākumi, kas veicinātu virzību uz klimatneitralitātes sasniegšanu līdz 2030. gadam. Atbilstoši dokumentu veidam un tematam, dažos plānošanas dokumentos (piemēram, Rīgas AP2027) ir iekļauti potenciāli efektīvi un ES politikas satvaram atbilstoši pasākumi, nav identificētas būtiskas pretrunas, kas pretēji uzstādītajam SEG emisiju samazināšanas mērķim veicinātu SEG emisiju rašanos. Rīgas AP2027 definē kvantitatīvu mērķi SEG emisiju samazinājumam, un programmas Rīcības plāns un Investīciju plāns konsekventi iekļauj rīcības un projektus šī mērķa izpildes veicināšanai. Izvērtējot konkrētas rīcības SEG emisiju samazināšanai visos apskatītajos dokumentos, var viennozīmīgi secināt, ka visvairāk sastopami pasākumi, kas tiešā vai netiešā veidā orientēti uz SEG emisiju samazināšanu no transporta sektora (kas ir arī būtiskākais izaicinājums klimatneitralitātes sasniegšanai Rīgā līdz 2030. gadam). Vairākos dokumentos akcentēti arī energoefektivitātes veicināšanas pasākumi. Tajā pašā laikā vairāk uzsvāru varētu likt uz mājokļu sektora un ne-ETS rūpniecības dekarbonizāciju caur pašvaldības attīstības plānošanu. Salīdzinot maz aplūkoti AER veicināšanas risinājumi (piem., caur mikroģenerācijas iespējām); uzdevums attiecībā uz AER risinājumu veicināšanu iekļauts AP2027, bet konkrēti neiezīmējas citos izvērtētajos dokumentos. Aplūkotajos tematiskajos plānojumos SEG emisiju samazināšanas pasākumi apskatīti diezgan šauri, neskatoties uz potenciālu izvērtēt pieejamos risinājumus detalizētākos virzienos.
- **Oglekļa piesaiste.** Oglekļa piesaistes jautājumi izvērtētajos Rīgas plānošanas reģiona un Rīgas valstspilsētas attīstības plānošanas dokumentos tiešā veidā nav aplūkoti, lai gan Rīgas valstspilsētas teritorijā, kā arī plānošanas reģionā atrodas oglekļa piesaistes avoti (meži un purvi, t.sk., Cenas tīrelis). Neviens no izvērtētajiem plānošanas dokumentiem neidentificē konkrētus oglekļa piesaistes avotus. Lai gan tiešā veidā oglekļa piesaiste netiek atrunāta, vairākos no analizētajiem attīstības plānošanas dokumentiem ir iekļauti tieši mērķi un rīcības zaļo teritoriju attīstībai, kas atkarībā no konkrētiem teritoriju veidiem var kalpot arī kā oglekļa piesaistes avoti. Ņemot vērā ZIZIMM sektora izšķirošo lomu klimatneitralitātē, pašvaldībām, kas ir apņēmušās būtiski samazināt savas SEG emisijas, būtu jāveicina arī piesaistes avotu inventarizācija un mērķu noteikšana.
- **Pielāgošanās klimata pārmaiņām.** Vērtējot Rīgas plānošanas reģiona un Rīgas valstspilsētas attīstības plānošanas dokumentos iekļautos klimata pārmaiņu risku pārvaldības risinājumus, var secināt, ka primāri analizētajos dokumentos aplūkots plūdu risks un iekļauti mērķi un konkrēti pasākumi plūdu riska mazināšanai. Rīgas AP2027 atzīmētas arī konkrētas teritorijas, kur jāīsteno pretplūdu pasākumi. Plūdu riska teritorijas identificētas arī meliorācijas TmP. Rīgas plānošanas reģiona AP identificēti arī agrinās brīdināšanas pasākumi. Klimata pārmaiņu sabiedrības informēšanas sistēmas pilnveidošana ieļauta arī Rīgas AP. Rīgas AP2027 Stratēģiskā

daļa norāda arī uz eroziju, karstuma viļņiem un siltumsalas efektu un tā mazināšanas nepieciešamību. Citi klimata pārmaiņu riski izvērtētajos plānošanas dokumentos nav identificēti.

Attēls nr. 2 Stāvlaukums ar ilgtspējīgiem lietusūdens apsaimniekošanas risinājumiem t/c Spice Home, Rīgā²⁶⁴

- **Sabiedrības līdzdalība.** Lai gan sabiedrības līdzdalība ir horizontāla prioritāte, kura pašvaldību attīstības plānošanas procesā tiek organizēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām sabiedrības iesaistei, Rīgas valstspilsētas dokumentos vairākkārt pieminēti papildu pasākumi sabiedrības viedokļa noskaidrošanai. Pārsvārā aprakstītais process attiecas uz viedokļu apkopošanu daudzveidīgās tēmās, kuras skar attiecīgā dokumenta tvērums, tomēr atsevišķos gadījumos noteikti arī konkrētāki plānotie vai īstenotie pasākumi, kas tiešā veidā var veicināt sabiedrības iesaisti klimata politikas īstenošanā (piem., AP2027 izstrādes ietvaros katrai no definētajām prioritātēm, t.sk. klimata pārmaiņu, tika apzināts NVO un iedzīvotāju viedoklis un izveidota darba grupa, vairāki prioritāšu rādītāji iekļauj socioloģiskās aptaujas ar iedzīvotāju vērtējumiem par konkrētiem definētajiem aspektiem).

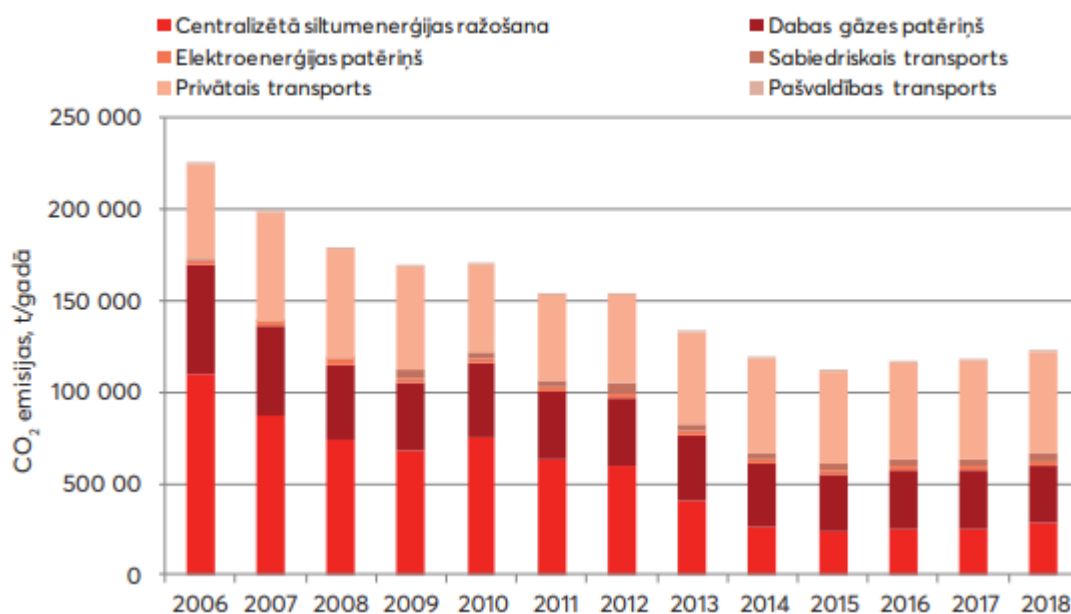
²⁶⁴ Biedrība Baltijas krasti. (2022). Zaļā infrastruktūra un dabā balstīti vides risinājumi. http://jauna.vidzeme.lv/upload/EuropeDirect/Za_infrastruktra_un_dab_balstti_risinajumi.pdf [skatīts 15.02.2024.]

1.2. Liepājas valstspilsēta un Kurzemes plānošanas reģions

Liepājas valstspilsēta ir otra tehniskajā specifikācijā noteiktā vērtējamā pašvaldība. Tāpat kā Rīga, arī Liepājas valstspilsēta ir viena no Eiropas pilotpilsētām, kuras mērķis ir sasniegt klimatneitralitāti 2030. gadā.

Liepājas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2023.–2030. gadam

Liepājā spēkā ir Liepājas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2023.–2030. gadam²⁶⁵. Plānā ir iekļauts ilgtermiņa mērķis “līdz 2030. gadam [...] sasniegt klimatneitrālu pilsētas statusu, t.i., samazināt CO₂ emisijas par 80%, salīdzinot ar 2006. gadu.” Šī mērķa sasniegšanai ir noteikti specifiski SEG emisiju samazināšanas mērķi atsevišķos sektoros. Papildus specifiskiem mērķiem enerģētikas sektorā un CO₂ samazināšanas mērķiem ir noteikti arī horizontālie pārvaldības aspekti, t.sk. visos plānošanas, ieviešanas un uzraudzības procesos tiks nodrošināta starpnozaru pieeja. Dokumentā ir sniegta informācija par SEG emisiju avotiem un to devumu kopējā emisiju apjomā. Kopš 2006. gada CO₂ emisiju apjoms pilsētā ir samazinājies par 45%, kas ir skaidrojams ar nozīmīgu energoefektivitātes pasākumu īstenošanu katlu mājās un koģenerācijas stacijās, kā arī to pāreju uz atjaunojamiem energoresursiem, pašvaldības ēku siltināšanu un virkni citu pasākumu (skat.3. attēlu).

Attēls nr. 3 CO₂ emisiju apjoms Liepājā 2006.–2018. gadā²⁶⁵

Vienlaicīgi oglekļa piesaistes avoti un potenciāls nav novērtēti. Plānā ir noteikti ar klimata pārmaiņām saistītie riski un to izvērtējums, paredzamā klimata pārmaiņu ietekme uz dažādām

²⁶⁵ Liepājas valstspilsētas pašvaldības dome, Ekodoma. (2023). Liepājas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2023.–2030. gadam. <https://www.liepaja.lv/dokumenti/liepajas-pilsetas-ilgtspējigas-energetikas-un-klimata-ricibas-plans/> [skatīts 09.02.2024.]

nozarēm pašvaldībā, kā arī pielāgošanās klimata pārmaiņām mērķi, ieskaitot informācijas analīzi, plūdu izraisīto zaudējumu apjomu samazināšanu, kā arī dabā balstīto risinājumu ieviešanu. Papildus, dokuments nosaka arī mērķi mazināt enerģētisko nabadzību Liepājas valstspilsētā. Plānā ir detalizēti izvērtēta iesaistīto pušu interese un iespējas to līdzdalības veicināšanai.

Teritorijas attīstības plānošanas dokumenti.

Nodaļā analizēti Liepājas valstspilsētas un Kurzemes plānošanas reģiona (turpmāk – KPR) teritorijas attīstības plānošanas dokumenti. Tabulā apkopoti Liepājas pašvaldības un KPR analizē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi (skat.5.tab.). Pēc dokumentu analīzes seko secinājumi, izvērtējot Liepājas valstspilsētas un Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanu saistībā ar nepieciešamību samazināt SEG emisijas, pielāgoties klimata pārmaiņām un nodrošināt oglekļa dioksīda piesaisti.

Tabula nr. 5 Liepājas valstspilsētas un KPR analizē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi

Dokumenta nosaukums	Kurzemes plānošanas reģiona IAS 2030 ²⁶⁶	Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programma 2021. – 2027.gadam ²⁶⁷ Stratēģiskā daļa	Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas Rīcības Plāns. Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.– 2027.gadam ²⁶⁸	Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam ²⁶⁹
Saīsinājums	KPR IAS 2030	KPR AP 2027: Stratēģiskā daļa	KPR AP 2027: Rīcības plāns	Liepājas un DKN IAS 2035
Dokumenta nosaukums	Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada attīstības programma 2022.–	Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada attīstības programma 2022.– 2027. gadam	Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada attīstības programma 2022.– 2027. gadam	Liepājas pludmales tematiskais plānojums ²⁷³

²⁶⁶ Kurzemes plānošanas reģions. (2015). Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam. <https://www.kurzemesregions.lv/wp-content/uploads/2018/11/Kurzeme-2030.pdf> [skatīts 01.02.2024.]

²⁶⁷ Kurzemes plānošanas reģions. (2022a). Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programma 2021. – 2027.gadam. <https://www.kurzemesregions.lv/darbibas-nozares/attistibas-planosana/regiona-planosanas-dokumenti/kurzeme-2021-2027/> [skatīts 01.02.2024.]

²⁶⁸ Kurzemes plānošanas reģions. (2022b). Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas Rīcības Plāns. Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.–2027.gadam. https://www.kurzemesregions.lv/wp-content/uploads/2022/06/KPR_AP_2021.-2027._Ricibas_Plans_KPR_Admin_Gala_redakcija.pdf [skatīts 01.02.2024.]

²⁶⁹ Liepājas valstspilsēta un Dienvidkurzemes novads. (2022a). Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam. https://faili.liepaja.lv/Bildes/Dokumenti/Pilsetas-attistiba/1_LDK_IAS_35_Pilnveidota_redakcija_apstiprinats.pdf [skatīts 13.02.2024.]

²⁷³ Liepājas pilsētas Būvvalde, SIA "CORE projects".(2015).Liepājas pludmales tematiskais plānojums.<https://www.liepaja.lv/dokumenti/liepajas-pludmales-tematiska-planojuma-paskaidrojosa-dala/> [skatīts 31.01.2024.]

	2027. gadam Stratēģiskā daļa ²⁷⁰	Liepājas valstspilsētas Rīcības un investīciju plāns ²⁷¹	Dienvidkurzemes novada Rīcības plāns ²⁷²	
Saīsinājums	Liepājas un DKN AP 2027: Stratēģiskā daļa	Liepājas un DKN AP 2027: Liepājas RP un IP	Liepājas un DKN AP 2027: DKN RP un IP	Liepājas pludmales TmP
Dokumenta nosaukums	Liepājas pilsētas teritorijas plānojums, Paskaidrojuma raksts ²⁷⁴	Liepājas pilsētas teritorijas plānojums, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, Grafiskā daļa ²⁷⁵		
Saīsinājums	Liepājas TP PR	Liepājas TP TIAN, GD		

²⁷⁰ Liepājas valstspilsēta un Dienvidkurzemes novads. (2022b). Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada attīstības programma 2022.–2027. Gadam Stratēģiskā daļa https://faili.liepaja.lv/Bildes/Dokumenti/Pilsetas-attistiba/2_LDK_AP_2027_Strategiska_dala_pilnveidota_redakcija_apstiprinats.pdf [skatīts 13.02.2024.]

²⁷¹ Liepājas valstspilsēta. (2023). Liepājas valstspilsētas Rīcības un investīciju plāns 2022.–2027. gadam, aktualizēts 21.12.2023., https://faili.liepaja.lv/Publikacijas/438_21_12_23_PIELIKUMS_RICIBAS_UN_INVESTICIJ_PLA.pdf [skatīts 29.01.2024.]

²⁷² Dienvidkurzemes novads. (2023). Dienvidkurzemes novada Rīcības un investīciju plāns 2022.–2027. gadam, aktualizēts 28.12.2023., <https://www.dkn.lv/lv/media/26388/download?attachment> [skatīts 29.01.2024.]

²⁷⁴ Liepājas valstspilsēta. (2012a). Liepājas pilsētas teritorijas plānojums, Paskaidrojuma raksts. https://faili.liepaja.lv/Pilsetas_teritorijas_planojums_planojuma_risinajumi.pdf [skatīts 13.02.2024.]

²⁷⁵ Liepājas valstspilsēta. (2012b). Liepājas pilsētas teritorijas plānojums, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, Grafiskā daļa <https://www.liepaja.lv/dokumenti/teritorijas-planota-atlauta-izmantosana/> [skatīts 13.02.2024.]

	Mērķi emisiju samazināšanai	SEG avoti	SEG samazināšana no avotiem	AER	Energo-efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
KPR IAS 2030	*276, 277, 278, 279		*279		*278							*280		*280	
Secinājumi	IAS kā viena no ilgtermiņa prioritātēm ir norādīta “Energijas un ekofektivitāte resursu izmantošanā”, tajā pašā laikā SEG emisiju samazināšana nav definēta starp mērķiem vai prioritātēm. Dokuments specifiski nenosaka atbalstu AER izmantošanai, neskatoties uz to, ka konteksta sadaļā ir minēts reģiona AER ražošanas potenciāls. Oglekļa piesaistes potenciāls vai dabā balstīto risinājumu veicināšana nav specifiski atbalstīta, izņemot netiešā veidā – atbalstot meža un vērtīgo dabas teritoriju aizsardzību. Attiecībā uz klimata radītiem riskiem ir īpaši atzīmēta krasta noskalošanās procesu paātrināšanas klimata pārmaiņu rezultātā. Teritorijas attīstības vadlīnijās ir iekļautas rekomendācijas speciālo nosacījumu noteikšanai risku teritorijām. Īpašie pasākumi sabiedrības līdzdalībai nav noteikti.														

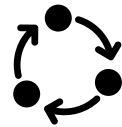
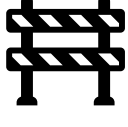
²⁷⁶ Kurzemes reģiona attīstības vīzija 2030. gadam ietver prioritāti “Ekoloģiski balstīta domāšana un rīcība veido Kurzemi par zaļās ekonomikas priekšposteni Latvijā un Baltijas jūras reģionā.” (9. lpp.)

²⁷⁷ 2. mērķis ir vērsts uz ilgtermiņā būtisko vietas un cilvēku sasniedzamības uzlabošanu energoefektīvā veidā (12. lpp.)

²⁷⁸ Viena no ilgtermiņa prioritātēm ir “Energijas un ekofektivitāte resursu izmantošanā”, kas paredz efektīvo resursu izmantošanu (13. lpp.)

²⁷⁹ Vietu attīstības pamatnostādnes, īpaši Vietu sasniedzamības un infrastruktūras attīstības vadlīnijas nosaka īpašu lomu transporta sistēmas multimodalitātei, dzelzceļu infrastruktūras nodrošināšanai ātriem pasažieru pārvadājumiem, transporta pēc pieprasījuma koncepcijas attīstībai (28. lpp.)

²⁸⁰ Vietu attīstības pamatnostādnes, īpaši Dabas un kultūrvides telpas attīstības vadlīnijas Baltijas jūras un Rīgas līča piekraste nosaka, ka “ņemot vērā prognozētās klimata izmaiņas, jūras līmeņa celšanos un krasta noskalošanās riska pieaugumu, pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšana gar piekrasti ir ierobežojama - nepieciešamības gadījumā tā plānojama virzienā uz sauszemi” un “noskalošanās riska teritorijās plānojami iespējamie lokālie piekrastes aizsardzības pasākumi, kā arī nozīmīgāko infrastruktūras objektu pārcelšana no nenovēršamās pamatkrasta erozijas riska joslām uz iekšzemi. Neplānot jaunus lielus infrastruktūras objektus.” (36. lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšan ai	SEG avoti	SEG samazināšan a no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
															
KPR AP 2027: Stratēģiskā daļa	*281,282, 283,284, 285	*290	*286, 287	*288, 282, 284	*282, 284, 285, 289	*289	*290		*292	*290	*291, 292			*281, 292, 293	*286, 292, 294
Secinājumi	AP stratēģiskajā daļā klimata politikas mērķiem ir liela nozīme un ir specifiski ņemti vērā gandrīz visi noteiktie kritēriji gan SEG emisiju samazināšanas, gan oglekļa piesaistes, gan pielāgošanas jomās. Īpaši atzīmējama plānošanas reģiona noteiktā loma plānošanas dokumentu izstrādē (Energētikas un klimata plānu, ilgtspējīgas mobilitātes plānu izstrāde, klimata risku noteikšana un pielāgošanās plānu izstrāde) un pašvaldības ekspertu, uzņēmumu un sabiedrības informēšanā par klimata politikas mērķiem un praktiskas pieredzes apmaiņas iniciatīvas. Kamēr oglekļa piesaistes potenciāls ir minēts plāna aprakstošajā daļā, specifiskās prioritātes vai rīcības nav definētas. Sabiedrības līdzdalība ir paredzēta vairākos rīcības virzienos un iekļauj gan dažāda veida izglītojošos pasākumus, gan sabiedrības iniciatīvam paredzētā budžetu izveidi.														

²⁸¹ Zem 2. vidēja termiņā prioritātes “Izaugsmes ekonomika”, RV2.1. “Konkurētspējīgas zilās ekonomikas attīstība” ir iekļautas tādas rīcības ka “Ilgtspējīga piekrastes un jūras tūrisma attīstība”, “Zivsaimniecības un akvakultūras pielāgošana klimata pārmaiņām” (56. lpp.)

²⁸² Zem 2. vidēja termiņā prioritātes “Izaugsmes ekonomika”, RV2.3. “Zaļais kurss – videi draudzīgas uzņēmējdarbības attīstība” ir iekļauts rīcības sasniedzamais indikators “Realizēto projektu skaits AER, energoefektivitātes, aprites ekonomikas vai zaļās infrastruktūras jomā” (57. lpp.)

²⁸³ 3. vidēja termiņa prioritāte ir “Zaļa un droša attīstība”, kurā īpaši ir izcelta klimatneitralitātes un klimatnoturības sasniegšana (62. lpp.)

²⁸⁴ Zem 3. vidēja termiņa prioritātes “Zaļa un droša attīstība”, RV3.1. “Ilgtspējīgas un efektīvas enerģijas ražošanas un izmantošanas veidu attīstība” ir iekļauti tādi sasniedzamie indikatori “Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju vidējais īpatnējais enerģijas patēriņš”, “Publiskās ēkas ar uzlabotu energoefektivitāti”, “Jaunuzceltās un pilnveidotās lokālās (centralizētās) siltumapgādes un dzesēšanas tīkla līnijas” un rīcības, kas veicina AER un centralizētās siltumapgādes izmantošanu pašvaldības ēkās, kompetences un kapacitātes celšana pašvaldības speciālistiem AER un “Energoefektīvas uzņēmējdarbības infrastruktūras un tehnoloģiju (tostarp AER) attīstība, nodrošinot uzņēmējdarbības pāreju uz klimata neitralitāti” (62. lpp.)

²⁸⁵ Zem 3. vidēja termiņa prioritātes “Zaļa un droša attīstība”, RV3.3. “Zaļas un klimatneitrālas politikas ieviešana” mērķis ir “Klimatneitralitātes veicināšana, īstenojot ieguldījumus ilgtspējīgā un energoefektīvā infrastruktūrā, atkritumu novēršanā un izstrādājot kvalitatīvu zaļās izaugsmes stratēģiju klimatneitrālas politikas ieviešanai Kurzemes reģionā”, sasniedzamie indikatori iekļauj “Vietējās stratēģijas vai plāni, kas vērsti uz pielāgošanos klimata pārmaiņām” un ēku energoefektivitātes paaugstināšanas mērķus, un rīcības iekļauj plānošanas dokumentu izstrāde un īstenošana zaļās un klimatneitrālas politikas ieviešanai un energoefektivitāti veicināšanas pasākumus.

²⁸⁶ Zem 4. vidēja termiņa prioritātes “Ilgtspējīga mobilitāte”, RV4.2. “Mobilitātes, mikromobilitātes un efektīvas transporta sistēmas attīstība” mērķis ir “Mikromobilitātes, zaļās, izmešus neradoša un inovatīva transporta infrastruktūras attīstība. Kvalitatīvu mobilitātes attīstības plānošanas dokumentu izstrāde”. Sasniedzamie indikatori iekļauj veloinfrastruktūras attīstības mērķus, izveidotu mobilitātes punktu skaitu, izstrādāto mobilitātes plānu skaitu. Rīcības iekļauj sevī plānošanas dokumentu izstrādi, bezemisiju mobilitātes veicināšanu, veloinfrastruktūras attīstību un sabiedrības informēšanu.

²⁸⁷ Zem 4. vidēja termiņa prioritātes “Ilgtspējīga mobilitāte”, RV4.3. “Viedu mobilitātes risinājumu ieviešana reģionā” paredz rīcības viedo tehnoloģiju attīstību satiksmes plūsmas organizācijai un citu videi draudzīgo mobilitātes pakalpojumu attīstībai

²⁸⁸ AP esošās situācijas aprakstā ir minēts AER attīstības potenciāls reģionā, t.sk. vēja parku attīstība un ar to saistītā ūdeņraža ražošana (piem. 39. lpp.)

²⁸⁹ Zem 5. vidēja termiņa prioritātes “Pievilcīga dzīves vide”, RV5.2. “Atbildīga un vieda infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana” ir iekļauts sasniedzamais indikators “Zaļās infrastruktūras projekti pilsētvidē, kas vērsti uz pielāgošanos klimata pārmaiņām” un rīcība “Daudzdzīvokļu ēku kvartālu un citu dzīvojamās apbūves teritoriju integrētā atjaunošana, t.sk. ēku pārbūve, ilgtspējīgās mobilitātes risinājumi, publiskās ārtelpas sakārtošana”

²⁹⁰ AP esošās situācijas aprakstā ir minēti galvenie SEG emisiju avoti (kvalitatīvs novērtējums) un SEG emisiju piesaistes potenciāls un tā samazināšanas riski un ar to saistītas darbības (32. lpp.)

²⁹¹ AP esošās situācijas aprakstā kā galvenie ar klimata pārmaiņām saistītie riski ir minēti plūdi un jūras krasta erozijas procesi (31. lpp.)

²⁹² Zem 3. vidēja termiņa prioritātes “Zaļa un droša attīstība”, RV3.5. “Pielāgošanās klimata pārmaiņām un efektīva reaģētspēja krīzes gadījumos (t.sk. infrastruktūra)” mērķis ir “Vienotas, drošas un modernas sabiedrības drošības uzraudzības sistēmas izveide, uzlabojot reaģētspējas līmeni krīzes situācijās un palielinot iespēju operatīvi izstrādāt risku identificēšanas un novēršanas pasākumus. Iedzīvotāju apmācību nodrošināšana klimata pārmaiņu jomā. Zaļās infrastruktūras attīstība, lai pielāgotos klimata pārmaiņām” un rīcības ir vērstas uz klimata pārmaiņu ietekmes novērtēšanu, civilās aizsardzības sistēmu attīstību, zilās un zaļās infrastruktūras risinājumu ieviešanu un sabiedrības informēšanu

²⁹³ Zem 3. vidēja termiņa prioritātes “Zaļa un droša attīstība”, RV3.5. sasniedzamie indikatori ir “Pašvaldībās uzstādīts centralizētas videonovērošanas sistēmas kameru skaits” un “Jaunbūvēta vai nostiprināta piekrastes joslu, upju krasta un ezeru krasta aizsardzība pret plūdiem.”

²⁹⁴ Zem 8. Vidēja termiņa prioritātes “Aktīva sabiedrība” RV 8.1. “Vietas piederības sajūtas stiprināšana” paredz vairākas rīcības sabiedrības līdzdalības veicināšanai (88. lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšan ai	SEG avoti	SEG samazināšan a no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
KPR AP 2027: Rīcības plāns	*295	*295	*295, 296	*295,297	*298, 299,297	*300			*300		*301		*301,302	*300	*303
Secinājumi	Rīcības plānā iekļauti pasākumi, kas klimata politikas kontekstā atbilst stratēģiskajā daļā noteiktajām prioritātēm un mērķiem. SEG emisiju samazināšanas kontekstā atzīmējami vairāki pasākumi ilgtspējīgas mobilitātes jomā, reģionālā Ilgtspējīgas enerģijas attīstības rīcības plāna izstrādē, “Ceļa kartes” Kurzemes reģionālās enerģētikas aģentūras izveidošana un informēšanas nodrošināšana. Pielāgošanās klimata pārmaiņām kontekstā svarīga ir klimata pārmaiņu ietekmes apzināšana un pielāgošanās plāna Kurzemei izstrādē un civilās aizsardzības sistēmas stiprināšanas pasākumi. Riskos balstīta pielāgošanās plāna izstrādē cita starpā var mazināt pielāgošanās ar negatīvu ietekmi riskus. Plāns paredz arī atsevišķus pasākumus zaļo teritoriju ilgtspējīgas attīstības veicināšanai un sabiedrības līdzdalības sekmēšanai.														
Liepājas un DKN IAS 2035	*304, 305		*306,307,308, 309, 310, 311	*312	*311	*313,314	*313	*313	*314		*315,316	*315,316, 317		*315	*318

²⁹⁵ Projekti zem RV3.1., ieskaitot KPR 3.1.1. “Ilgtspējīgas enerģijas attīstības rīcības plāna 2021-2027 izstrādē”, KPR 3.1.2. “”Ceļa kartes” izstrādē Kurzemes reģionālās enerģētikas aģentūras izveidošanai.”, KPR 3.1.3. “Atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšana uzņēmumu pašpatēriņam”

²⁹⁶ Projekti zem RV4.1., RV4.2. un RV4.3. iekļautie projekti, kas ir vērsti uz ilgtspējīgās mobilitātes veicināšanu

²⁹⁷ Projekti zem RV3.3., t.i. KPR 3.3.1. “Efektīva enerģijas patēriņa veicināšana sabiedriskajās ēkās un kultūrvēsturiskajos pieminekļos” un KPR 3.3.2. “Efektīva enerģijas patēriņa veicināšana mājāsaimniecībās”, kas ir vērsti uz sabiedrības un uzņēmumu informēšanu un pieredzes apmaiņu

²⁹⁸ Projekts KPR 2.2.3. “Kurzemes uzņēmēju kapacitātes paaugstināšana – efektivitātes uzlabošana jeb “Palīgs uzņēmējam”” iekļauj apakš aktivitāti “Energoefektivitāte uzņēmumos –energoauditi utt.”

²⁹⁹ Projekts KPR 2.3.1. “Zaļā Kurzeme” iekļauj apakš aktivitātes, kas ir saistītas ar energoefektivitāti, resursu ilgtspējīgu izmantošanu

³⁰⁰ Projekti zem RV3.4. t.sk. KPR4.3.4. “Zaļās infrastruktūras pilnveidošana Kurzemes ainavā”

³⁰¹ KPR3.5.1. “Klimata pārmaiņu ietekmes apzināšana un pielāgošanās plāns Kurzemei”

³⁰² Projekti zem RV3.5., t.i. KPR3.5.1. “Klimata pārmaiņu ietekmes apzināšana un pielāgošanās plāns Kurzemei”, KPR3.5.2. “Civilās aizsardzības informatīvās sistēmas attīstība Kurzemes plānošanas reģionā.”, KPR3.5.3. “Infrastruktūras attīstība civilās aizsardzības un glābšanas dienestu darbības uzlabošanai”

³⁰³ Aktivitātes zem RV 8.1. kas ir paredzētas sabiedrības līdzdalības veicināšanai

³⁰⁴ 2. ilgtermiņa prioritāte ir “Cilvēks harmoniskā vidē: Prioritāte ir vērsta uz visiem iedzīvotājiem draudzīgu, pieejamu, zaļu apdzīvoto vietu veidošanu, pakalpojumu attīstību un klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanu” (13. lpp.)

³⁰⁵ Ilgtermiņā sasniedzamais rezultāts uz 2035. gadu “CO₂ emisiju apjoms Liepājas pilsētā” (33. lpp.)

³⁰⁶ Vadlīnijas Liepājas telpiskai attīstībai uzsver, ka ir nepieciešams veicināt iedzīvotāju ērtu pārvietošanos un nodrošināt vienādas iespējas dažādiem transporta veidiem, satiksmes dalībniekiem, ka arī veidot pilsētas apkaimes kā daudzfunkcionālus attīstības centrus (15. minūšu pilsētas pieeja) (14. lpp.)

³⁰⁷ Vadlīnijas Dienvidkurzemes novadā telpiskai attīstībai uzsvērs ir uz attīstības centru mobilitātes attīstību, veidojot multimodālos mobilitātes punktus, regulāra sabiedriskā transporta sasaisti ar nacionālas nozīmes attīstības centriem, t.sk. dzelzceļa satiksmi, attīstot drošu un ērtu gājēju un velo infrastruktūru. Papildus ir atzīmēta nepieciešamība attīstīt centralizēto siltumapgādi (16. lpp.).

³⁰⁸ Vadlīnijas Liepājas un Dienvidkurzemes mobilitātes un transporta infrastruktūras attīstībai uzsver, ka ir nepieciešams attīstīt uz atbalstīt ekoloģiskākus un drošākus pārvietošanās veidus (elektrotransports, veloinfrastruktūra, bezemisiju sabiedriskais transports, multimodālais satiksmes organizācijas modelis, ūdensceļu attīstība, dzelzceļa pārvadājumi, transport kustības grafika sinhronizācija) (22. lpp.)

³⁰⁹ Vadlīnijas ainaviski vērtīgo un kultūrvēsturiski nozīmīgo un īpašo teritoriju attīstībai Liepājā un DKN nosaka, ka plānojot kvalitatīvu projektu veicināšanā ir jāveicina ilgtspējīgu un videi draudzīgu risinājumu izmantošana (27. lpp.)

³¹⁰ Vadlīnijas ainaviski vērtīgo un kultūrvēsturiski nozīmīgo un īpašo teritoriju attīstībai Liepājā un DKN nosaka, ka nepieciešams veicināt kvalitatīvu un ilgtspējīgu būv kultūru kultūrvēsturisko un ainavisko objektu attīstībai un veicināt ilgtspējīgu un videi draudzīgu risinājumu izmantošanu (27. lpp.)

³¹¹ Vadlīnijas Liepājas un DKN prioritāri attīstāmām teritorijām nosaka, ka nepieciešams izmantot zaļos, viedos un energoefektīvus risinājumus prioritāro teritoriju attīstībā, ka arī sekmēt ilgtspējīgu resursu izmantošanu uzņēmējdarbības vidē (30. lpp.)

³¹² Vadlīnijas Liepājas un DKN prioritāri attīstāmām teritorijām nosaka, ka nepieciešams “Veicināt enerģijas ražošanu no atjaunojamajiem resursiem – vēja, saules, zemes u.tml., ciktāl tas ir līdzsvarā starp sabiedrības un saimnieciskajām interesēm. Specifiskos nosacījumus iekļaujot teritorijas plānojumā, lokālplānojumos, detālplānojumos, tematiskajos plānojumos vai tehniskajos noteikumos.” (30. lpp.)

³¹³ Vadlīnijas Liepājas un DKN prioritāri attīstāmām teritorijām nosaka, ka nepieciešams “Veicināt mežu teritoriju ilgtspējīgu apsaimniekošanu, nodrošinot mežu resursu atjaunošanu un ilgtspējīgu mežsaimniecisko izmantošanu.” (30. lpp.)

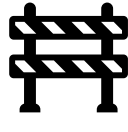
³¹⁴ Vadlīnijas dabas teritoriju attīstībai Liepājā un DKN novada pilsētās uzsver nepieciešamību nodrošināt Liepājas un DKN pilsētās dabas teritoriju vienotību, lai neradītu “zaļās” un “zilās” struktūras fragmentāciju, kas tajā skaitā kavē dabas teritorijām pildīt tām paredzētās funkcijas – sociālo, mikroklimata uzlabošanas, piesārņojuma samazināšanas (24. lpp.)

³¹⁵ Vadlīnijas dabas teritoriju attīstībai un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju saglabāšanai DKN nosaka, ka “Plānojot un projektējot tūrisma un rekreācijas infrastruktūru, jāņem vērā vides riski (klimata pārmaiņas – Baltijas jūras krasta procesi, plūdi, sezonu ilguma maiņas u.c.”. (25. lpp.)

³¹⁶ Vadlīnijas dabas teritoriju attīstībai un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju saglabāšanai DKN nosaka, ka “Ņemot vērā prognozētās klimata izmaiņas, jūras līmeņa celšanos un krasta noskalošanās riska pieaugumu, ierobežot pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšanu gar piekrasti. Noskalošanās riska teritorijās plānojami iespējamie lokālie piekrastes aizsardzības pasākumi, kā arī nozīmīgāko infrastruktūras objektu pārcelšana no nenovēršamās pamatkrasta erozijas riska joslām uz iekšzemi. Neplānot jaunus lielus infrastruktūras objektus piejūras teritorijās.”. (25. lpp.)

³¹⁷ Vadlīnijas ainaviski vērtīgo un kultūrvēsturiski nozīmīgo un īpašo teritoriju attīstībai Liepājā un DKN nosaka, ka nepieciešams “Izvērtēt ainavu attīstībā klimata ietekmi uz jūras krasta līniju, erozijas procesus un atbilstoši izstrādāt rīcības plānus” (27. lpp.)

³¹⁸ IAS un AP izstrādes laikā ir organizēta iedzīvotāju anketēšana, sabiedrības iesaiste tematiskajos semināros (ieskaitot tēmu “Vide”), plānojot dokumentu 1.redakcijas un identificējot esošās problēmas, to iespējamus risinājumus, ka arī sabiedrības līdzdalība attīstības dokumentu 1. redakciju publiskajā apspriešanā, kas tika sadalītas pēc tematiem (https://faili.liepaja.lv/Bildes/Dokumenti/Pilsetas-attistiba/4_LDK_AP_IAS_Parskats_par_sabiedribas_lidzdalibu_apstiprinats.pdf)

	Mērķi emisiju samazināšan ai	SEG avoti	SEG samazināšan a no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
															
Secinājumi	Lai gan Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada IAS 2035. gadam ir noteikti kvantitatīvi rādītāji SEG emisiju samazināšanai, dokumentā nav identificēti lielākie SEG emisiju avoti un noteikta konkrēta stratēģija SEG emisiju samazināšanai. Stratēģijā ir iekļauti vairāki risinājumi, kas varētu veicināt SEG emisiju samazināšanu no konkrētiem emisiju avotiem, t.sk., autotransporta un enerģētikas sektora. Tajā pašā laikā dokumentā iekļauti arī risinājumi ar potenciālu negatīvu ietekmi uz SEG emisijām, piem., lidostas darbības attīstība. IAS tiešā veidā neiekļauj nevienu risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu vai nozīmīgāko avotu identificēšanu, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste veicināta caur mežu teritoriju ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Attiecībā uz klimata pārmaiņu rādītājiem riskiem, stratēģijā nav sistemātiski identificēti klimata riski, bet ir minēti tādi riski, kā Baltijas jūras krasta procesi, plūdi, sezonu ilguma maiņas, jūras līmeņa celšanās un krasta noskalošanās. Stratēģijas pavaddokumentos norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, ieskaitot vairākas organizētās tematiskās sanāksmes. Kopumā stratēģija nenosaka konkrētu attīstības vīziju vai vadlīnijas, kas veicinātu sistemātisku klimata politikas aspektu integrāciju pašvaldības attīstības plānošanas procesā, bet tas aplūko atsevišķus klimata politikas elementus un nosaka kvantitatīvus rādītājus, kas var veicināt klimatneitralitāti atbalstošu risinājumu iestrādāšanu hierarhiski zemākos attīstības plānošanas dokumentos.														
Liepājas un DKN AP 2027: Stratēģiskā daļa	*319, 320,321,322, 323, 324, 325,326		*325		*319, 322	*322			*322		*327			*324	*318,328
Secinājumi	AP Stratēģiskajā daļā ir definēti vairāki mērķi un prioritātes, kas tiešā un netiešā veidā ir saistīti ar klimata politikas mērķiem. Piemēram, infrastruktūras un vides jomā pie stratēģiskajiem attīstības virzieniem uz 2027. gadu ir minēts, ka “Liepāja ir inovāciju un eksperimentu centrs klimatneitrālu un videi draudzīgu aktivitāšu plānošanā un īstenošanā. Liepāja ar savu piemēru nodrošina ne tikai savas, bet arī DKN un citu Eiropas pilsētu un teritoriju virzību uz klimatneitralitāti”. Līdzīgi, viens no RV1 “Dzīves vide un daba” uzdevumiem ir “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām”. Vienlaicīgi pie rezultātiem radītājiem nav noteikts specifiskais mērķis SEG emisiju samazināšanai. Kopumā jāatzīmē, ka rezultatīvajiem radītājiem ir noteiktas tendences (pieaug, vai samazinās), bet ne konkrētas vērtības. Jāatzīmē, ka ir noteikts arī rezultatīvais radītājs “Lidostā apkalpoto pasažieru skaits”, kuram ir paredzēta pieaugoša tendence, kas var veicināt ar aviāciju saistītu SEG emisiju pieaugumu. Dokumentā nav identificēti lielākie SEG emisiju avoti. Energoefektivitātes uzlabošana ir minēta tikai veselības aprūpes sektora un siltumapgādes sistēmu kontekstā un tikai pie stratēģiskiem attīstības virzieniem uz 2027. gadu. SEG emisiju samazināšana no avotiem detalizēti ir izskatīta tikai satiksmes infrastruktūras un mobilitātes sektora kontekstā. Zaļo teritoriju attīstība ir minēta tikai pie stratēģiskiem attīstības virzieniem uz 2027. gadu un neatspoguļojas RV vai uzdevumos. Oglekļa piesaiste netiek apskatīta. Ar klimata pārmaiņām saistītie riski, t.i. “Jūras krasta erozijas pastiprināšanās un stiprāku plūdu iestāšanās iekšzemē (Liepāja un DKN)” ir minēta tikai SVID analīzē, kā potenciālais drauds, un vēlāk tiešā veidā netiek atspoguļota RV vai uzdevumos. Stratēģijas pavaddokumentos norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, ieskaitot organizētas vairākas tematiskās sanāksmes. Kā viens no RV1 uzdevumiem ir noteikta arī sabiedrības izglītošana vides aizsardzības jautājumos, kas netiešā veidā var veicināt arī sabiedrības līdzdalību klimata pārmaiņu mazināšanā. Kopumā programma rīcības virzienu un uzdevumi līmenī nepietiekami izceļ klimata politikas mērķu sasniegšanu, kā arī pietiekami neatbalsta pašā dokumentā definētos attīstības virzienus sasniegšanu.														

³¹⁹ AP veselības aprūpes sfērā pie stratēģiskiem attīstības virzieniem uz 2027. gadu ir minēti veselības centros veicamie energoefektivitātes pasākumi (11. lpp.)

³²⁰ AP mobilitātes sfērā pie stratēģiskiem attīstības virzieniem uz 2027. gadu liels uzvērš ir uz sabiedriskā transporta sistēmas uzlabošanu, privātā autotransporta lietošanas samazinājumu, multimodalitāti, mikromobilitāti, iedzīvotāju paradumu maiņu, kas veicina klimata pārmaiņu mazināšanu (15. lpp.)

³²¹ AP drošības sfērā pie stratēģiskiem attīstības virzieniem uz 2027. gadu ir minēta drošā un vieda satiksmes infrastruktūra, kas paaugstina aktīva dzīvesveida piekritēju skaitu, videi draudzīgu pārvietošanos (16. lpp.)

³²² AP infrastruktūras un vides sfērā pie stratēģiskiem attīstības virzieniem uz 2027. gadu ir minēti šādi: “Liepāja ir inovāciju un eksperimentu centrs klimatneitrālu un videi draudzīgu aktivitāšu plānošanā un īstenošanā. Liepāja ar savu piemēru nodrošina ne tikai savas, bet arī DKN un citu Eiropas pilsētu un teritoriju virzību uz klimatneitralitāti”, “Siltumapgādes sistēmā tiek ieviesti viedi un energoefektīvi risinājumi”, pieaug zaļo teritoriju skaits (20. lpp.)

³²³ AP ir noteiktas 5 vidēja termiņa prioritātes, ieskaitot 1. VP “Zaļa, vieda un sasniedzama Liepāja un DKN”, t.sk. “Viedu mobilitātes risinājumu ieviešana, transporta sistēmas pilnveidošana, izmantojot IKT risinājumus un veicinot efektīvāku, ilgtspējīgāku un videi draudzīgāku, ar mobilitāti saistītu resursu izmantošanu” un “Zaļais kurss un pielāgošanās klimata pārmaiņām” (31. lpp.) un 4. VP “Konkurētspējīga, daudzveidīga uzņēmējdarbības vide”, t.sk. zaļo industriālo zonu attīstība, aprites ekonomikas veicināšana, Videi draudzīgas, konkurētspējīgas, daudzveidīgas uzņēmējdarbības sekmēšana (32. lpp.)

³²⁴ AP ir noteikti 8 rīcības virzieni, ieskaitot RV1 “Dzīves vide un daba”, kas ietver šādu uzdevumu: “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” (34. lpp.)

³²⁵ AP ir noteikti 8 rīcības virzieni, ieskaitot RV5 “Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte”, kas akcentē viedas un vides draudzīgas mobilitātes attīstību un ietver šādus uzdevumus: 5.1. Veicināt digitālu un viedu, ilgtspējīgu un nākotnes tendencēm atbilstošu autoceļu un ielu, sakaru infrastruktūras attīstību, 5.2. Attīstīt universālajam dizainam atbilstošu gājējiem, velosipēdistiem un citiem mazjaudas transportlīdzekļiem drošu mobilitātes infrastruktūru, 5.3. Attīstīt mūsdienīgu un ilgtspējīgu sabiedriskā transporta sistēmu (pārvadājumi un infrastruktūra) un viedus mobilitātes punktus, 5.4. Attīstīt modernu, konkurētspējīgu un ilgtspējīgu ostas, lidostas un dzelzceļa infrastruktūru. (35. lpp.)

³²⁶ AP ir noteikti vidēja termiņa rezultātvījie radītāji, kas netiešā veidā var veicināt arī SEM emisiju samazināšanu, t.i. reģistrēto videi draudzīgo (elektrība un hibrīds) transportlīdzekļu skaits, veloceļu garums, sabiedriskajā transportā pārvadāto pasažieru skaits

³²⁷ AP pie SVID analīzē ka viens no draudiem ir noteikta “Jūras krasta erozijas pastiprināšanās un stiprāku plūdu iestāšanās iekšzemē (Liepāja un DKN)”. (24. lpp.)

³²⁸ AP ir noteikti 8 rīcības virzieni, ieskaitot RV1 “Dzīves vide un daba”, kas ietver šādu uzdevumu: “Veicināt sabiedrības apziņas paaugstināšanos, uzvedības modeļu un paradumu maiņu, īstenojot vides izglītības pasākumus.” (34. lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšan ai	SEG avoti	SEG samazināšan a no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
Liepājas un DKN AP 2027: Liepājas RP un IP	*329	*329	*331,332, 330	*331, 332, 333, 334, 335	*336,337, 338, 339, 340	*341,342,343	*344	*344			*345	*346	*344,347	*348, 349, 350, 351	*352,353,354
Secinājumi	Rīcības plānā ir iekļauti pasākumi, kas ir vērsti uz SEG emisiju avotu apzināšanu, SEG emisiju uzskaiti un emisiju samazināšanas plānu izstrādi, kā arī uz klimata risku identificēšanu un pielāgošanās rīcību noteikšanu. Plānā iekļautie SEG emisiju samazināšanas pasākumi galvenokārt skar enerģētikas un transporta sektoru. Kamēr pozitīvi ir vērtējami vairākas uz ilgtspējīgas mobilitātes attīstību vērstās aktivitātes, piesardzīgi ir vērtējami pasākumi, kas ir saistīti ar autostāvvietu attīstību, kas netiešā veidā var veicināt privātā autotransportā izmantošanu, kā arī lidostas kapacitātes palielināšana, kas varētu veicināt aviācijas sektora radīto emisiju pieaugumu. Pozitīvi vērtējama velo un gājēju ceļu izbūve pie autoceļu pārbūves vai izbūves. Plānā iekļautie risinājumi AER veicināšanai paredz pāreju no dabasgāzes uz biomasu siltuma ražošanā (kas potenciāli var radīt ietekmes pārnesi gaisa kvalitātes un bioloģiskās daudzveidības jomās) un saules enerģijas izmantošanu pašvaldības ēkās. Rīcības plāns paredz vairākus energoefektivitātes pasākumus, pārsvarā ēku														

³²⁹ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” projekti un darbības JPr_128 “Klimatpilsētas līguma, kas ietver vispārēju klimatneitralitātes plānu, kā arī attiecīgu investīciju plānu, izstrāde un periodiska aktualizēšana”, JPr_130 “Liepājas pilsētas SEG emisiju bilances un prognožu izstrāde”

³³⁰ RV5 “Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte” zem U5.1., U5.2. un U5.3. ir iekļautas vairākas aktivitātes, kas ir vērstas uz ilgtspējīgas mobilitātes attīstību, t.sk. veloinfrastruktūras izbūve, viedo tehnoloģiju izmantošanu, alternatīvo degvielas veidu izmantošanu, mobilitātes plānu izstrāde, mikromobilitātes veicināšanu, sabiedriskā transporta uzlabošanu

³³¹ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.1. Pilnveidot komunālo infrastruktūru, darbības/projekti VPr_369 “Saules elektrostaciju piegāde un uzstādīšana ūdenssaimniecības objektos Liepājā”, JPr_6 “Saules kolektoru sistēmas un akumulācijas tvertnes uzstādīšana (katlu mājā)”, JPr_7 “Katlu māju pārbūve, Pārbūvēt katlu māju Grīzupes ielā pārejai no fosilā kurināmā uz biomasu (šķeldu)”, D_1.1.4. “Alternatīvās enerģijas izmantošana karstā ūdens sagatavošanai, Uzstādīt saules kolektorus daudzdzīvokļu dzīvojamām ēkām karstā ūdens ražošanai (LNA apsaimniekotās ēkas)”

³³² RV1 “Dzīves vide un daba” U1.3. “Attīstīt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas” darbības un projekti, kas ir vērsti uz bioloģiski noārdāmo atkritumi videi un klimatam draudzīgo pārstrādi

³³³ RV2 “Sabiedrības veselība” U 2.1. “Attīstīt veselības aprūpes pakalpojumus, tai nepieciešamo infrastruktūru un nodrošināt cilvēkresursu piesaisti” projekts JPr_85 “Saules paneļu uzstādīšana VPVAC ēkā”

³³⁴ RV3 “Sociālā palīdzība, pakalpojumi un atbalsts” U3.1. “Paplašināt un pilnveidot sociālos pakalpojumus, attīstīt sociālo pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo infrastruktūru” projekts JPr_189 “Saules paneļu uzstādīšana sociālajām dzīvojamām mājām”

³³⁵ RV6 “Kultūrvidē, tūrisms un sports U6.1. projekts JPr_165 “Elektroenerģijas un ūdens patēriņa samazināšana sporta infrastruktūras objektos”, ieskaitot saules paneļu uzstādīšanu

³³⁶ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.4. “Veicināt nekustamā īpašuma attīstību un uzlabošanu” darbības un projekti D_1.4.2 “Atbalsta pasākumu izstrāde mājokļu īpašnieku motivācijai uzturēt kārtībā savu īpašumu”, D_1.4.5 “Pasākumi daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošanai” un citi ar ēku energoefektivitāti saistīti projekti

³³⁷ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” projekti un darbības, kas ir saistīta ar siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana Liepājas valstspilsētas pašvaldības publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā

³³⁸ RV2 “Sabiedrības veselība” U 2.1. “Attīstīt veselības aprūpes pakalpojumus, tai nepieciešamo infrastruktūru un nodrošināt cilvēkresursu piesaisti” projekti, kas ir saistīti ar ēku energoefektivitāti

³³⁹ RV6 “Kultūrvidē, tūrisms un sports” projekti, kas ir saistīti ar ēku energoefektivitātes uzlabošanu

³⁴⁰ RV7 “Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība” U7.1. pasākumi, kas ir saistīti ar ēku energoefektivitātes uzlabošanu, t.sk. energoefektivitātes uzlabošanu 12 vispārizglītojošās skolās (D_7.1.8.) un citi projekti.

³⁴¹ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.5. “Nodrošināt dabas vērtību saglabāšanu un aizsardzību, īpaši veicinot pludmales un piekrastes teritoriju attīstību, pieejamību un daudzveidīgu izmantošanu” darbības un projekti, t.i.

JPr_19 “Jaunās ostmalas zaļo zonu atjaunošana un kanāla krasta nostiprināšana”,

³⁴² RV1 “Dzīves vide un daba” U1.6. “Attīstīt drošu, ilgtspējīgu un kvalitatīvu ārtelpu” darbības un projekti, t.sk. D_1.6.1. “Izstrādāt un īstenot zaļās struktūras tematisko plānojumu, ievērojot dabas kapitāla un ekosistēmu pārvaldības pieejas principus”, D_1.6.2 “Mikrorajonu vides uzlabošana, veidojot zaļās zonas starp dzīvojamām zonām”, D_1.6.3. “Turpināt īstenot un pilnveidot apstādījumu koncepciju, papildus izstrādājot vadlīnijas (prasības) apstādījumu ierīkošanai dažādās pilsētas teritorijās”

³⁴³ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” projekts JPr_174 “Zaļo teritoriju attīstība gaisa kvalitātes uzlabošanai Ziemeļu priekšpilsētā, Liepājā”

³⁴⁴ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.2. “Attīstīt meliorācijas sistēmu” projekta, t.i. VPr_238 “Meliorācijas sistēmu pārbūve no zemesgabala Lībiešu ielā 21/25 līdz Cietokšņu kanālam, Liepājā” kontekstā ir minēts, ka “Uzlabota infrastruktūra meža ražības paaugstināšanai, audzes veselības un kokmateriālu kvalitātes celšanai, saglabājot meža ilgtermiņa ieguldījumu globālajā oglekļa apritē, uzturot bioloģisko daudzveidību un nodrošinot klimata pārmaiņu mazināšanu, kā arī mežsaimniecības nozares konkurētspējas paaugstināšanu”

³⁴⁵ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” darbības SD_1.7.2. un D_1.7.3. “Atbalsta sistēmas izveide inovatīvai un ilgtspējīgai klimata pārmaiņu adaptācijai, lai īstenot pasākumus, kas vērsti uz vides aizsardzību, resursu efektīvāku izmantošanu un piekrastes erozijas procesu mazināšanu”

³⁴⁶ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” projekts JPr_188 “Pretplūdu pasākumu īstenošana jaunas apbūves attīstībai, Liepājā (Ezerkrastas mikrorajonā)”

³⁴⁷ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” projekti, kas ir saistīti ar pelēkās infrastruktūras izbūvi krasta stiprināšanu, būnas izbūve, dambju izveide.

³⁴⁸ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.2. “Attīstīt meliorācijas sistēmu” projekts, t.i. JPr_8 “Pretplūdu pasākumi vides kvalitātes un drošības nodrošināšanai Liepājā (sūkņu staciju izbūve un lietus ūdens savākšana)”

³⁴⁹ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” ir iekļauti vairāki projekti un darbības, kas ir saistītas ar pielāgošanas klimata pārmaiņām, t.sk. mikroklimata uzlabošana ēkās (D_1.7.1.), bezmaksas padzēršanās vietu izveide publiskajā ārtelpā (D_1.7.4.), pielāgošanas modeļa izstrāde (SD_1.7.2.), pretplūdu pasākumi

³⁵⁰ Pasākumi, kas ir saistīti par mikroklimata regulācijas un ventilācijas sistēmu uzlabošanu pašvaldības ēkās ar dažādu funkciju (sports, veselības aprūpe, izglītība utt.)

³⁵¹ RV5 “Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte” U5.1. “Veicināt digitālu un viedu, ilgtspējīgu un nākotnes tendencēm atbilstošu autoceļu un ielu, sakaru infrastruktūras attīstību” projekti, t.i. grants ceļu pārbūve, kuru ietvaros ir plānots veikt ceļu pārbūvi ņemot vērā hidroloģisko režīmu un nodrošinātu ielu un teritoriju neapplūšanu Liepājas ezera un gruntsūdeņu līmeņu svārstību periodos.

³⁵² RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” projekts JPr_132 “Zaļais līdzdalības budžets”

³⁵³ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” projekts JPr_131 “Klimatpilsētas esošās un plānotās situācijas, lēmumu pieņemšanas un sabiedrības iesaistes platformas izstrāde un uzturēšana ”

³⁵⁴ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.8. “Veicināt sabiedrības apziņas paaugstināšanos, uzvedības modeļu un paradumu maiņu, īstenot vides izglītības pasākumus” darbība SD_1.8.1 “Veicināt regulārus informācijas, izglītošanas un līdzdalības pasākumus vides jomā”

	Mērķi emisiju samazināšanai	SEG avoti	SEG samazināšana no avotiem	AER	Energo-efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
	siltināšanu un ielu apgaismojuma modernizāciju. Zaļo teritoriju attīstībai ir paredzēta gan plānošanas dokumentu izstrāde, gan atsevišķu zaļo teritoriju izveide. Oglekļa piesaistes potenciāla palielināšanai ir ieplānots tikai viens projekts, t.i. RV1 “Dzīves vide un daba” U1.2. “Attīstīt meliorācijas sistēmu” projekts VPr_238 “Meliorācijas sistēmu pārbūve no zemesgabala Lībiešu ielā 21/25 līdz Cietokšņu kanālam, Liepājā”, kura kontekstā ir minēts, ka “Uzlabota infrastruktūra meža ražības paaugstināšanai, audzes veselības un kokmateriālu kvalitātes celšanai, saglabājot meža ilgtermiņa ieguldījumu globālajā oglekļa apritē, uzturot bioloģisko daudzveidību un nodrošinot klimata pārmaiņu mazināšanu, kā arī mežsaimniecības nozares konkurētspējas paaugstināšanu”. Šāds pasākums var potenciāli radīt negatīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, kuras aizsardzībai ir jāpievērš īpaša uzmanība projekta plānošanas un īstenošanas laikā. Klimata risku mazināšanai ir paredzēti vairāki pasākumi, kas galvenokārt ir saistīti ar plūdu un karstuma izraisīto risku mazināšanu. Atsevišķi pasākumi, kas ir saistīti ar pelēkās infrastruktūras izbūvi, potenciāli var būt pielāgošanos pasākumi ar negatīvu ietekmi, līdz ar to ir uzmanīgi izvērtējama projekta plānošanas stadijā. Papildus, ir jāatzīmē, ka zem RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” ir iekļautas vairākas darbības un projekti, kas nav saistīti ar klimatu politiku, bet gan ar citām vides aizsardzības un teritorijas labiekārtošanas aktivitātēm. Pozitīvi vērtējamas plānā iekļautās sabiedrības līdzdalības iniciatīvas, ieskaitot sabiedrības iesaistes platformas izstrādi, zaļā līdzdalības budžeta uzturēšanu un sabiedrības izglītošanu. Kopumā rīcības plāna pasākumi labi atspoguļo un atbilst AP un IAS noteiktām prioritātēm.														
Liepājas un DKN AP 2027: DKN RP un IP	*366	*366	*355, 356, 357, 358, 359		*360, 361, 362, 363, 364, 365						*366		*369	*367, 368, 369, 370, 371	*372
Secinājumi	Rīcības plānā ir iekļauta novada klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģijas un Ilgtspējīga enerģētikas un klimata rīcības plāna izstrāde, kas ir svarīgs pasākums sistemātiskai un visaptverošai klimatneitralitātes un klimatnoturības plānošanai. Plānā paredzētie SEG emisiju samazināšanas pasākumi pārsvarā attiecas uz transporta sektoru (galvenokārt multimodalitātes veicināšanu un velo infrastruktūras attīstību) un bioloģiski noārdāmo atkritumu apsaimniekošanu. Vienlaicīgi jāatzīmē, ka atsevišķos autoceļu infrastruktūras uzlabošanas projektos kā papildus prasība ir iekļauta velo un gājēju celiņu iekārtošana vai uzlabošana. AER veicinošie pasākumi nav specifiski iekļauti dokumentā. Rīcības plānā ir iekļauti energoefektivitātes pasākumi, ieskaitot ēku energoefektivitātes un siltuma ražošanas sistēmās. Vienlaicīgi vairāki plānā iekļautie ēku rekonstrukcijas pasākumi nenosaka arī energoefektivitātes uzlabošanu. Plānā specifiski nav iekļauti pasākumi, kas ir vērsti uz oglekļa piesaistes potenciāla izvērtēšanu vai palielināšanu, kā arī nav noteikti dabā balstītie risinājumi, bet ir atsevišķi pasākumi, kas ir vērsti uz zaļās infrastruktūras uzlabošanu un uzturēšanu. Dokumentā ir daži pasākumi, kas veicina pielāgošanas klimata pārmaiņā, t.sk. krasta stiprināšana (kuri rūpīgi jāizvērtē projekta plānošanas stadijā, lai neradīto pielāgošanos ar negatīvu ietekmi), lietus notekūdeņu sistēmu sakārtošana, brīvkrānu ierīkošana un ventilācijas sistēmu uzlabošana. Attiecībā uz sabiedrības līdzdalību atsevišķi atzīmēti tikai sabiedrības izglītošanas pasākumi.														

³⁵⁵ “Dzīves vide un daba” U1.3. “Attīstīt atkritumu apsaimniekošanas sistēmas” darbības un projekti, kas ir vērsti uz bioloģiski noārdāmo atkritumi vides un klimatam draudzīgo pārstrādi

³⁵⁶ RV5 “Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte” U5.1. “Veicināt digitālu un viedu, ilgtspējīgu un nākotnes tendencēm atbilstošu autoceļu un ielu, sakaru infrastruktūras attīstību” un U5.2 “Attīstīt universālajam dizainam atbilstošu gājējiem, velosipēdistiem un citiem mazjaudas transportlīdzekļiem drošu mobilitātes infrastruktūru” projekti, kas ir saistīti ar velo ceļu izbūvi, velo novietņu uzstādīšanu, mikromobilitātes veicināšanu, gājēju ceļu, velo ceļu un zaļo ceļu infrastruktūras attīstības ilgtermiņa plāna izstrādi,

³⁵⁷ RV5 “Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte” U5.1. pasākumi D5.1.232. “Izstrādāt Dienvidkurzemes novada pašvaldības autoceļu attīstības ilgtermiņa programmu kā Liepājas un Dienvidkurzemes Mobilitātes plāna sastāvdaļu (identificējot vajadzības, sociālekonomisko pamatojumu, nepieciešamās investīcijas un investīciju prioritāti)”, D5.1.238. “Turpināt uzlabot piekļuvi pārvaldes, izglītības un pirmsskolas izglītības iestādēm”

³⁵⁸ RV5 “Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte” U5.1. pasākumi mazemisiju un bezemisiju iegādei un izmantošanas veicināšanai, t.k. D5.1.239 “Veikt zaļā, mazizmešu vai bezizmešu transporta iegādi un ieviest transporta organizēšanas sistēmu nokļūšanai uz skolām, PII, interešu izglītības pasākumiem, sadarbības iestādēm. Skolu autobusi un vieglie auto”, D5.1.240. “Izstrādāt Dienvidkurzemes novada pašvaldības elektromobilitātes plānu, kā Liepājas un Dienvidkurzemes novada Mobilitātes plāna sastāvdaļu”

³⁵⁹ RV5 “Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte” U5.3. “Attīstīt mūsdienīgu un ilgtspējīgu sabiedriskā transporta sistēmu (pāravadājumi un infrastruktūra) un viedus mobilitātes punktus” pasākumu sabiedriskā transporta sistēmas uzlabošanai ieskaitot multimodālo punktu koncepcijas izvērtējumu un būvprojektu izstrādi un sabiedriskā transporta pieturu izlabošanu.

³⁶⁰ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.1. “Pilnveidot komunālo infrastruktūru” un U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” projekti, kas ir saistīti siltumapgādes sistēmu uzlabošanu, uzstādot jaunos, efektīvus un vides draudzīgus apkures katlus vairāk apdzīvotās vietās un “Veicināt daudzdzīvokļu māju pieslēgumu atjaunošanu lokālām vai centrālām siltumapgādes sistēmām, nodrošinot ugunsdrošību” (1.1.39.) un līdzīgi projekti

³⁶¹ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.4. “Veicināt nekustamā īpašuma attīstību un uzlabošanu” pasākumi, kas ir saistīti ar dzīvojamo māju energoefektivitātes uzlabošanu (t.sk. D 1.4.7)

³⁶² RV1 “Dzīves vide un daba” U1.6. “Attīstīt drošu, ilgtspējīgu un kvalitatīvu ārtelpu” pasākumi, kas ir saistīti ar lietu apgaismojuma modernizāciju un energoefektivitātes uzlabošanu

³⁶³ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” pasākumi, kas ir saistīti ar ēku energoefektivitātes uzlabošanu

³⁶⁴ RV5 “Satiksmes infrastruktūra un mobilitāte” U5.1. “Veicināt digitālu un viedu, ilgtspējīgu un nākotnes tendencēm atbilstošu autoceļu un ielu, sakaru infrastruktūras attīstību” projekti, kas ir saistīti ar ielu apgaismojuma modernizāciju

³⁶⁵ RV7 “Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība” U7.1. pasākumi, kas ir vērsti uz izglītības iestāžu ēku energoefektivitātes paaugstināšanu, t.sk. P.7.1.18. “Turpināt energoefektivitātes paaugstināšanu Dienvidkurzemes novada pirmsskolas izglītības iestādēs”

³⁶⁶ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” pasākums D1.7.4. “Izstrādāt klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģiju un Ilgtspējīga enerģētikas un klimata rīcības plānu”

³⁶⁷ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.1. “Pilnveidot komunālo infrastruktūru” iekļauj dzeramā ūdens punktu uzstādīšanu vairākās apdzīvotās vietās

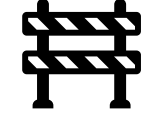
³⁶⁸ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.1. “Pilnveidot komunālo infrastruktūru” projekti, kas ir saistīti ar lietus notekūdeņu sistēmu izveidi vai uzlabošanu apdzīvotās vietās

³⁶⁹ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” pasākumi P1.7.2. “Mazināt klimata pārmaiņu radītās sekas Pāvilostas pilsētas jūras krastā”

³⁷⁰ RV7 “Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība” U7.1. pasākumi, kas ir vērsti uz izglītības iestāžu ēku aprīkošanu ar energoefektīvām ventilācijas sistēmām un dzeramā ūdens pieejamības nodrošināšanu.

³⁷¹ RV1 “Dzīves vide un daba” U1.5. “Nodrošināt dabas vērtību saglabāšanu un aizsardzību, īpaši veicinot pludmales un piekrastes teritoriju attīstību, pieejamību un daudzveidīgu izmantošanu” pasākums D1.5.22. “Attīrīt Otaņķes upes ieteku Liepājas ezerā”, kurš cita starpā var samazināt arī plūdu riskus.

³⁷² RV1 “Dzīves vide un daba” U1.7. “Sekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām” pasākumi D1.8.4. “Veicināt iedzīvotāju informācijas un izglītošanas pasākumus par klimata pārmaiņu ietekmi un aprites ekonomikas principiem” un SD1.8.3. “Veicināt regulārus informācijas, izglītošanas un līdzdalības pasākumus vides jomā”

	Mērķi emisiju samazināšan ai	SEG avoti	SEG samazināšan a no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
															
Liepājas pludmales TmP	n/a	n/a	*373, 374	*375	*376	n/a	n/a	n/a	*377	n/a	*377	*377	*377	*377	
Secinājumi	Tematiskajā plānojumā specifiski ir izskatītas un iekļautas pludmales attīstības rekomendācijas, kas attiecas gan uz klimatneitralitātes (energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi, AER izmantošana, velo braukšanas veicināšana), gan klimatnoturības (krasta erozijas procesu apturēšanas un palēnināšanas pasākumi) veicināšanu. Netiešā veidā ir atbalstīta arī zaļo teritoriju attīstība un dabā balstītie risinājumi. Attiecībā uz krasta eroziju dokumentā ir minēts, ka “risinājumi šo procesu apturēšanai ir būtībā neiespējami, tomēr krastu stiprināšana, veidojot cieta materiāla norobežojošus vaļņus un ierīkojot lielo un vairākas mazās būnas visa Ziemeļu krasta garumā, turpmāko eroziju ir iespējams būtiski mazināt un palēnināt”. Vienlaicīgi nav izvērtēta šādas pelēkā infrastruktūras izveides potenciālā ietekmes pārnese uz citām teritorijām (pielāgošanos ar negatīvu ietekmi).														
Liepājas TP PR	*378 , *379		*381	*380	*381	*382	*382			n/a	*383				
Secinājumi	Liepājas TP PR ir noteikti mērķi, kas netiešā veidā veicina SEG emisiju samazināšanu, taču dokumentā nav identificēti lielākie SEG emisiju avoti un noteikta konkrēta stratēģija SEG emisiju samazināšanai. TP PR ir akcentēti mērķi, kas varētu veicināt SEG emisiju samazināšanos no konkrētiem emisiju avotiem, t.sk., stacionāriem piesārņojuma avotiem, uzsverot energoefektivitātes pasākumus. Tajā pašā laikā PR nav uzsvērtas ilgtspējīgas mobilitātes veicināšana, sabiedriskā transporta pieejamība, veloinfrastruktūras attīstība un citi ilgtspējīgas mobilitātes pasākumi, kas veicinātu SEG emisiju samazināšanu no autotransporta. Taču atzinīgi jāvērtē tas, ka ir ietvertas teritorijas, kas paredzētas vēja elektrostaciju būvniecībai, kas nav noteiktas daudzās citās Latvijas pašvaldībās, lai gan atbilstoši ES politikai būtu jāveicina tādu teritoriju noteikšana (skat. Pētījuma levdziņojumu). Tajā pašā laikā dokumentā iekļauti arī risinājumi ar potenciālu negatīvu ietekmi uz SEG emisijām, piem., lidostas darbības attīstība un paredzamais aviopārvadājumu skaita pieaugums. Oglekļa piesaistes kontekstā, TP PR tiešā veidā neiekļauj nevienu risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu vai nozīmīgāko avotu identificēšanu, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste veicināta caur zaļās infrastruktūras izmantošanas un zaļo teritoriju īpatsvara saglabāšanu. Izvērtējot, vai dokumenta izstrādē ņemta vērā risks balstīta pieeja, var secināt, ka no klimata pārmaiņu riskiem ir identificēti plūdu riski un Baltijas jūras krastu kāpas erozijas riski. TP PR nav pieejama informācija par sabiedrības iesaisti klimata pārmaiņu mazināšanas vai pielāgošanās tām risinājumu sagatavošanā plānojuma izstrādes vai īstenošanas laikā. Kopumā Liepājas TP PR nenosaka konkrētu attīstības vīziju vai stratēģiskus mērķus, kas veicinātu sistemātisku klimata politikas aspektu ieviešanu pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas un īstenošanas procesā, bet tas atzīmē atsevišķus klimata politikas elementus un pasvītro to nozīmīgumu, kas var veicināt klimatneitralitāti atbalstošu risinājumu ieviešanu pašvaldībā.														

³⁷³ Plānojams paredz atsevišķu velo ceļu posmu izbūvi (21. lpp.)

³⁷⁴ Plānojums paredz tūrisma vilciena trases izveidi, kas ir plānota pa vēsturiskām militārā sliežu ceļa trasēm, veidojot savienojumu arī ar citiem nozīmīgiem Karostas objektiem (22. lpp.)

³⁷⁵ Plānojumā iekļautas Inženiertehniskā aprīkojuma un dabas energoresursu risinājumi un dizaina vadlīnijas īpaši iezīmē AER izmantošanu (127. lpp.)

³⁷⁶ Plānojums paredz energoefektīvā apgaismojuma izveidi (22. lpp.)

³⁷⁷ Plānojumā iekļautas Inženiertehniskā aprīkojuma un dabas energoresursu risinājumi un dizaina vadlīnijas uzsver krasta procesu potenciālo ietekmi uz Liepājas pludmalēm un sniedz rekomendācijas šo procesu ietekmes mazināšanai, ieskaitot kāpu stiprināšanu un jauno kārklu rindu stādījumu veidošanu Dienvidu pludmales pusē un krasta stiprināšanu ar gabioniem un mazo un lielo būnu izveidi jūras akvatorijā Ziemeļu pludmales pusē (130. lpp.)

³⁷⁸ PR 1.Pamatnostādnes, mērķi un uzdevumi: enerģiju un resursus taupoša attīstība; (4.lpp)

³⁷⁹ PR Liepājas pilsētas vīzija:.. *Liepājas sabiedrība ir ar augstu vides apzinu - pilsētas iedzīvotāji apzinās šīs vides un dabas resursu vērtības, savu lomu un atbildību vides aizsardzībā un dabas resursu taupīšanā. Ir veikti daudzi energoefektivitātes pasākumi, ka arī uzlabojusies šīs gaisa, ūdens un augsnes kvalitāte.*(5.lpp)

³⁸⁰ PR INŽENIERTEHNISKĀS APGĀDES OBJEKTU PLĀNOŠANAS TERITORIJAS (IT) ir paredzētas teritorijas vēja elektrostaciju izvietojumam (45.lpp.)

³⁸¹ PR Liepājas pilsētas vīzija:.. *Liepājas sabiedrība ir ar augstu vides apzinu - pilsētas iedzīvotāji apzinās vides un dabas resursu vērtības, savu lomu un atbildību vides aizsardzībā un dabas resursu taupīšanā. Ir veikti daudzi energoefektivitātes pasākumi, kā arī uzlabojusies gaisa, ūdens un augsnes kvalitāte.* (6.lpp.)

³⁸² PR Kopumā jaunais pilsētas teritorijas plānojums saglabā līdzšinējā plānojumā esošo attiecību starp atklāto telpu un apbūves teritorijām (32.lpp.)

³⁸³ PR 3.2.nodaļa Aplūstošās teritorijas (15.lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšan ai	SEG avoti	SEG samazināšan a no avotiem	AER	Energo- efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
Liepājas TP TIAN, GD		n/a	*384, 385	*384		*386	*387,388, 389, 390	*389	*391	n/a	*392	*393		*393	
Secinājumi	Liepājas TIAN nav noteikti mērķi SEG emisiju samazināšanai, kā arī nav identificēti konkrēti risinājumi SEG emisiju samazināšanai no avotiem un energoefektivitātes veicināšanai. Netiešā veidā SEG emisiju samazināšana no transporta sektora varētu tikt veicināta caur nosacījumiem veloceļu attīstībai un AER izmantošanas veicināšana. Dokumentā ir ietverti konkrēti nosacījumi AER ierīkošanai un izmantošanai pilsētas teritorijā, kas ir nozīmīgs risinājums klimatneitralitātes veicināšanai. Liepājas TIAN tiešā veidā neiekļauj apjomīgus ar oglekļa piesaisti saistītus risinājumus, taču tajā pašā laikā atklāto telpu teritorijas var veicināt oglekļa piesaisti. Netiešā veidā oglekļa piesaiste bez ietekmju pārneses riska var tikt veicināta arī caur atsevišķiem TIAN nosacījumiem, piem., ar neatļautām kailcirtēm mežu teritorijās, minimālo brīvu teritoriju rādītājiem dažādās izmantošanās, zaļo joslu plānošanu ielu būvniecības gadījumos u.tml., kas principiāli ir vērsti uz zaļās infrastruktūras veicināšanu un zaļajiem koridoriem. Klimata pārmaiņu risku kontekstā ir norādīti vairāki riski un uzsvērta pielāgošanās nepieciešamība. Plānojumā nav pieejama informācija par sabiedrības iesaisti klimata pārmaiņu mazināšanas vai pielāgošanās tām risinājumu sagatavošanā plānojuma izstrādes laikā.														
APKOPOJUMS															

³⁸⁴ TIAN 124.punkts Iekārtas alternatīvās enerģijas ražošanai izvietoj, ievērojot šādas prasības [...] (30.lpp.)

³⁸⁵ TIAN 6.5.7.nodaļa Prasības veloceļiem (56.lpp.)

³⁸⁶ TIAN 149.3.punkts nosaka, ka vismaz 5% stāvlaukuma ierīko apstādījumus, 33.lpp)

³⁸⁷ TIAN 173.2., 180.3.2. Savrupmāju apbūvei nav noteikts min brīvās teritorijas rādītājs (38.lpp., 40.lpp.), citām izmantošanām ir noteikts no 30-5%.

³⁸⁸ TIAN 217.punkts Zemesgabalos, kas robežojas ar dzīvojamās, darījumu vai sabiedriskās apbūves teritoriju, ierīko apstādījumu joslu ar minimālo platumu 9 m (47.lpp.)

³⁸⁹ TIAN 6.6.2.nodaļa Mežu teritorijas, ir atļautas tikai kopšanas cirtes nevis kailcirtes (57.lpp.)

³⁹⁰ TIAN 13.pielikums Ielu paraugprofili, ietver zaļās joslas starp brauktuvi un ietvi. (147.lpp.)

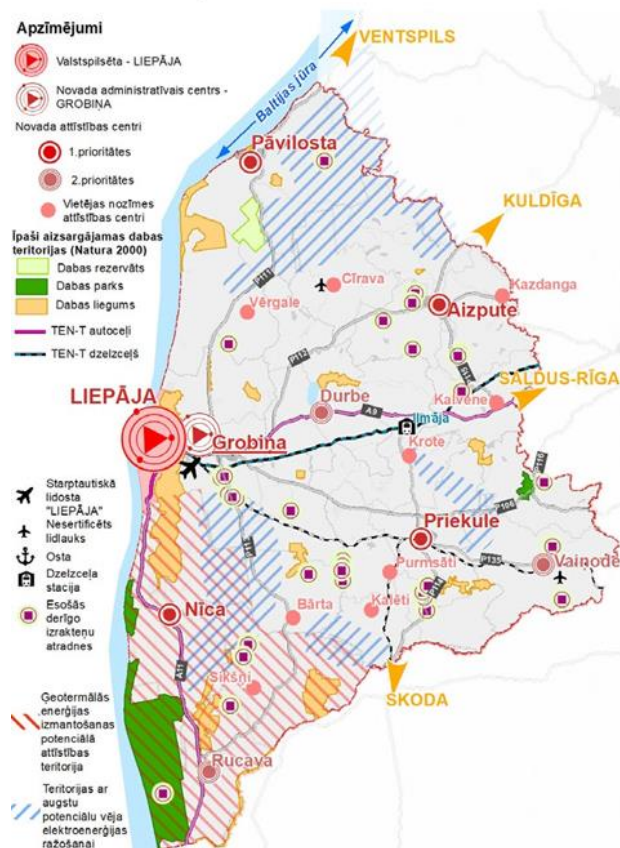
³⁹¹ TIAN 34.punkts Brīvās teritorijas rādītāja aprēķinā ir ietverti apzaļumoti un labiekārtoti jumti, kas netiešā veidā veicina lietuss “zaļu” lietuss ūdens apsaimniekošanu.(18.lpp.)

³⁹² TP Grafiskajā daļā Galvenās aizsargjoslas un aprobežojumi attēlotas applūstošās teritorijas.

³⁹³ TP TIAN 6.7.2.Ūdensmalu teritorijas (63.lpp.)

Secinājumi

- **SEG emisiju samazināšana.** Vērtējot Liepājas valstspilsētas un Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, var secināt, ka kopumā pašvaldībā un reģionā ir apzināti galvenie SEG emisijas avoti un secīgi plānoti pasākumi SEG emisiju samazināšanai no avotiem, lai gan šie pasākumi un mērķi neiezīmējas visos izvērtētajos dokumentos. Klimatneitralitātes veicināšanas kontekstā īpaši pozitīvi vērtējams KPR AP, kurā mērķtiecīgi iekļauti daudzveidīgi pasākumi SEG emisiju samazināšanai, t.sk., no atsevišķiem sektoriem kā transports (veicinot ilgtspējīgas mobilitātes risinājumus, tiecoties pēc “15 minūšu pilsētas” koncepta ieviešanas) un uzņēmējdarbība (stimulējot pāreju uz energoefektīvām un inovatīvām tehnoloģijām). Lai gan teritorijas plānojumos klimatneitralitātes veicinošo risinājumu iekļaušana ir lielāks izaicinājums pašvaldībām nekā klimata politikas īstenošana caur IAS un AP, Liepājas gadījumā kā pozitīvo piemēru var uzsvērt konkrētu vēju parku attīstībai atvēlēto vietu iekļaušanu TP (skat. 5.att) un potenciālo vēja parku attīstību IAS (4.att.). Izvērtējot reģiona un pilsētas AER ražošanas potenciālu, KPR AP minētas arī ūdeņraža ražošanas iespējas. Pozitīvi vērtējams arī tas, ka teritorijas attīstības plānošanas dokumentos ir iekļauti konkrēti pasākumi klimata politikas plānošanas dokumentu izstrādei, kas veicinātu visaptverošu un sistemātisku pieeju klimatneitralitātes plānošanā. Vērtējot attīstības plānošanas dokumentos, tajos neiezīmējas būtiski šķēršļi vai pretrunas klimatneitralitātes politikas īstenošanai. Dažos aspektos identificēta potenciāla negatīva ietekme (piemēram, autotransporta infrastruktūras attīstībā, kā arī lidostas darbības paplašināšanās), ja paralēli netiek plānoti būtiski SEG emisiju samazināšanas pasākumi (īpaši – lidostai) un ilgtspējīgas mobilitātes risinājumu attīstība. Pozitīvi izceļama arī KPR plānotā enerģētikas aģentūras izveide, kas minēta starp labajiem piemēriem padziļināto interviju un socioloģiskās aptaujas ietvaros (skat. levdziņojumu).

Attēls nr. 4 Liepājas IAS definētās teritorijas ar augstu potenciālu VES (zilais svītrojums) ³⁹⁴

Attēls nr. 5 TP noteiktās VES teritorijas detālplānojums ³⁹⁵

³⁹⁴ Liepājas valstspilsēta un Dienvidkurzemes novads. (2022a). Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam. https://faili.liepaja.lv/Bildes/Dokumenti/Pilsetas-attistiba/1_LDK_IAS_35_Pilnveidota_redakcija_apstiprinats.pdf [skatīts 13.02.2024.]

³⁹⁵ Liepājas pilsēta. (2012). Detālplānojums Liepājas pilsētas teritorijai Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslā robežās no Cietokšņa kanāla (starp Tosmares ezeru un Baltijas jūru) līdz Liepājas pilsētas ziemeļu robežai starp Baltijas jūru un Tosmares ezeru. https://geolattvija.lv/geo/tapis#document_5859 [skatīts 13.02.2024.]

- **Oglekļa piesaiste.** Lai gan oglekļa piesaistes aspekti ir vieni no izaicinošākajiem klimata politikas elementiem tieši teritorijas attīstības plānošanas vietējā un reģionālajā līmenī, jo tie tiek aplūkoti salīdzinoši reti un fragmentāri, Liepājas un KPR gadījumā oglekļa piesaiste aktualizēta dažos no izvērtētajiem dokumentiem. Piemēram, KPR AP stratēģiskā daļa, aprakstos esošo situāciju min ne tikai SEG samazināšanu caur emisiju avotiem, bet arī piesaisti. Vairākos gadījumos pieminēta mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas nozīme (Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada IAS). Lielākajā daļā gadījumu oglekļa piesaiste aplūkota tikai netiešā veidā – caur zaļās infrastruktūras un dabā balstītiem risinājumiem, kur piesaistes potenciāls nav viennozīmīgi novērtējams, līdz ar to konkrētu ietekmi nav iespējams izvērtēt.
- **Pielāgošanās klimata pārmaiņām.** Liepājā klimatnoturības veicināšana ir īpaši aktuāla, ņemot vērā gan plūdu riskus, gan notiekošos krasta erozijas procesus. Līdz ar to šie klimata pārmaiņu radītie riski ir aplūkoti vairākos analizētajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos. Tajos ir iekļauti arī vairāki specifiski pasākumi erozijas un plūdu riska mazināšanai. Jāatzīmē, ka daudzi no iekļautajiem pasākumiem ir tradicionāli balstīti pelēkā infrastruktūrā, līdz ar to projektu plānošanā īpaša uzmanība jāpievērš potenciālās ietekmes pārnesei risku uz citām teritorijām samazināšanai, kas spēkā esošajos plānošanas dokumentos netiek aplūkots un pieminēts. Īpaši pozitīvi nākotnes risku mazināšanas kontekstā vērtējami KPR IAS noteiktās vietu attīstības pamatnostādnes, kurās cita starpā noteikts “ņemot vērā prognozētās klimata izmaiņas, jūras līmeņa celšanos un krasta noskalošanās riska pieaugumu, pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšana gar piekrasti ir ierobežojama - nepieciešamības gadījumā tā plānojama virzienā uz sauszemi” un “noskalošanās riska teritorijās plānojami iespējamie lokālie piekrastes aizsardzības pasākumi, kā arī nozīmīgāko infrastruktūras objektu pārcelšana no nenovēršamās pamatkrasta erozijas riska joslām uz iekšzemi. Neplānot jaunus lielus infrastruktūras objektus”, kas attiecīgi hierarhiski pārņemams, plānojot teritorijas attīstību pašvaldību līmenī. KPR AP liels uzsvars likts arī uz sabiedrība izglītošanas un reaģētspējas paaugstināšanu (piem., “Iedzīvotāju apmācību nodrošināšana klimata pārmaiņu jomā”). KPR AP paredz arī “Klimata pārmaiņu ietekmes apzināšanu un pielāgošanās plāna Kurzemei” izstrādi, kas veicinātu sistemātisku un riskos balstītu pielāgošanās plānošanu, mazinot pielāgošanās ar negatīvu ietekmi riskus.
- **Sabiedrības līdzdalība.** Līdzīgi kā citu izvērtēto pilsētu un plānošanas reģionu gadījumos, arī Liepājā un Dienvidkurzemē sabiedrības līdzdalība primāri tiek nodrošināta caur obligātajām normatīvajos aktos noteiktajām prasībām sabiedrības iesaistei plānošanas procesā. Neskatoties uz to, dažos gadījumos var izcelt labās prakses piemērus. Piemēram, Liepājas valstspilsētas un DKN IAS un AP izstrādes laikā ir organizēta iedzīvotāju anketēšana, sabiedrības iesaiste tematiskajos semināros (ieskaitot tēmu “Vide”), plānojot dokumentu 1. redakcijas un identificējot esošās problēmas un to iespējamās risinājumus. Šī dokumenta rīcības plānā identificētas arī konkrētas rīcības sabiedrības iesaistei īstenošanas ietvaros, t.sk., “Zaļais līdzdalības budžeta” īstenošana, “Klimatpilsētas esošās un plānotās situācijas, lēmumu pieņemšanas un sabiedrības iesaistes platformas izstrāde un uzturēšana”. Tāpat vairākos attīstības plānošanas dokumentos ir paredzēti sabiedrības informēšanas

pasākumi, kā arī nodrošinātā “horizontāla” (neidentificējot klimata politiku) sabiedrības iesaiste dokumentu izstrādē.

1.3. Jēkabpils novads un Zemgales plānošanas reģions

Jēkabpils novads ir trešā vērtējamā pašvaldība. 2023. gada janvārī Jēkabpilī notika pēdējo gadu postošākie plūdi (skat.6.att.). Līdz ar to pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izvērtējuma kontekstā ir īpaši būtiski apskatīt pašvaldības attīstības plānošanu plūdu pārvaldības kontekstā, kas ir viens no Latvijai aktuālākajiem un izaicinošākajiem klimata pārmaiņu riskiem.

Attēls nr. 6 Plūdi Jēkabpilī 2023. gadā³⁹⁶

Zemgales plānošanas reģiona Enerģētikas rīcības plāns

Jēkabpils novadā pašlaik nav spēkā esoša klimata un enerģētikas sektorālā plānošanas dokumenta. Zemgales plānošanas reģionā ir spēkā Zemgales plānošanas reģiona Enerģētikas rīcības plāns 2018.-2025. gadam³⁹⁷. Plāns identificē galvenos SEG emisiju avotus un nosaka mērķi enerģētikas un energoefektivitātes jomā, kas var veicināt arī SEG emisiju samazināšanu. Plānā ir apkopoti ZPR pašvaldībās plānotie pasākumi un rīcības enerģētikas un energoefektivitātes jomā, kā arī ir noteikti rīcības virzieni un rīcības, kas ir veicamas reģionālā līmenī, un kas ir sadalītas 4 grupās: plānošana (t.sk. reģionālo plānošanas dokumentu izstrāde, projektu pieteikumu gatavošana); izglītošana un informēšana (t.sk. sabiedrības izglītošana); izpēte, demonstrācijas aktivitātes un pilotprojekti (t.sk. energopārvaldība); uzņēmējdarbības vides uzlabošana. Ņemot vērā, ka plānā attiecībā uz Jēkabpils pašvaldību ir pieejami 2013.

³⁹⁶ LETA. (14.01.2023). FOTO, VIDEO. Situācija Jēkabpilī ir nemainīgi dramatiska: ūdens līmenis Daugavā pārsniedzis dambja augstuma atzīmes. <https://www.la.lv/foto-video-udens-limenis-daugava-pie-jekabpils-tuvojas-devinu-metru-atzimei> [skatīts 15.02.2024.]

³⁹⁷ Zemgales plānošanas reģiona Enerģētikas rīcības plāns 2018.-2025. gadam (2018). <https://www.zemgale.lv/lv/media/110/download?attachment> [skatīts 07.02.2024.]

gada dati, tie netiek detalizēti vērtēti šī izvērtējuma ietvaros. Aktuālāki dati par SEG emisijām pašvaldībā izvērtētajos plānošanas dokumentos nav pieejami.

Atjaunojamās enerģijas izmantošanas perspektīva transportā Zemgales reģionā

Bez Enerģētikas rīcības plāna ZPR ir izstrādāta Atjaunojamās enerģijas izmantošanas perspektīva transportā Zemgales reģionā³⁹⁸. Dokumentā ir noteikti mērķi AER izmantošanai transporta sektorā, kā arī ir pieejama detalizēta informācija par enerģijas un degviela patēriņu. Dokumentā nav iekļauta informācija par SEG emisijām un noteikti ar to saistītie mērķi. AER mērķa sasniegšanai ir noteikti rīcības virzieni un atbilstošas rīcības, t.i. ilgtspējas kritērijiem atbilstošas biodegvielas vai no AER iegūtas elektroenerģijas ražošana, ar alternatīvo degvielu darbināmu transportlīdzekļu izmantošanas veicināšana reģionālā un vietējā līmenī, kā arī informēšanas un apziņas paaugstināšanas pasākumi.

Zemgales plānošanas reģiona mobilitātes plāns

ZPR ir izstrādātas vairākas nozaru attīstības programmas, t.sk., Zemgales plānošanas reģiona mobilitātes plāns³⁹⁹. Reģiona Mobilitātes plāna vadlīnijās iekļautās rīcības saistītas primāri ar AER izmantošanu un īpatsvara palielināšanu transportā. Plānā iekļauts mērķis samazināt transporta radīto CO₂ izmešu daudzumu un palielināt atjaunīgās enerģijas daļu kopējā transporta enerģijas patēriņā, taču netiek minēti noteikti rādītāji mērķu mērīšanai.

Teritorijas attīstības plānošanas dokumenti

Apakšnodaļā analizēti Jēkabpils novada un Zemgales plānošanas reģiona (turpmāk – ZPR) teritorijas attīstības plānošanas dokumenti. Pašvaldības izvērtējuma kontekstā tiek analizēts pašlaik spēkā esošais Jēkabpils pilsētas teritorijas plānojums. Tabulā apkopoti Jēkabpils pašvaldības un ZPR analizē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi (skat.7.tab.). Pēc dokumentu analīzes seko secinājumi, izvērtējot Jēkabpils pašvaldības un Zemgales plānošanas reģiona attīstības plānošanu saistībā ar nepieciešamību samazināt SEG emisijas, pielāgoties klimata pārmaiņām un nodrošināt oglekļa dioksīda piesaisti.

³⁹⁸ Zemgales plānošanas reģiona Enerģētikas rīcības plāna Zaļā transporta sadaļa, "Atjaunojamās enerģijas izmantošanas perspektīva transportā Zemgales reģionā" (2018).
<https://www.zemgale.lv/lv/media/127/download?attachment>

³⁹⁹ Zemgales plānošanas reģiona mobilitātes plāns 2021 – 2030.
<https://www.zemgale.lv/lv/media/108/download?attachment> [skatīts 12.02.2024.]

Tabula nr. 7 Jēkabpils novada un ZPR analīzē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi

Dokumenta nosaukums	Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015-2030 ⁴⁰⁰	Zemgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021-2027 ⁴⁰¹	Zemgales reģionālais ainavas un zaļās infrastruktūras plāns 2020.-2027. gadam ⁴⁰²	Jēkabpils novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021.-2035.gadam ⁴⁰³
Saīsinājums	ZPR IAS 2030	ZPR AP 2027	ZRP Ainavas un ZI plāns 2027	Jēkabpils IAS 2035
Dokumenta nosaukums	Jēkabpils novada attīstības programma 2021. – 2027.gadam Stratēģiskā daļa ⁴⁰⁴	Jēkabpils novada attīstības programma 2021. – 2027.gadam. Rīcības plāns un Investīciju plāns ⁴⁰⁵	Jēkabpils pilsētas Teritorijas plānojums 2019. - 2030.gadam Paskaidrojuma raksts ⁴⁰⁶	Jēkabpils pilsētas Teritorijas plānojums 2019. - 2030.gadam Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi Grafiskā daļa ⁴⁰⁷
Saīsinājums	Jēkabpils AP 2027: Stratēģiskā daļa	Jēkabpils AP 2027: Rīcības plāns un Investīciju plāns	Jēkabpils TP PR	Jēkabpils TIAN, GD

⁴⁰⁰ Zemgales plānošanas reģions. (2015). Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015-2030. <https://www.zemgale.lv/lv/media/97/download?attachment>

⁴⁰¹ Zemgales plānošanas reģions. (2021a). Zemgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021-2027. <https://www.zemgale.lv/lv/media/98/download?attachment>

⁴⁰² Zemgales reģionālais ainavas un zaļās infrastruktūras plāns 2020.-2027. gadam (2019). <https://www.zemgale.lv/lv/media/109/download?attachment> [skatīts 07.02.2024.]

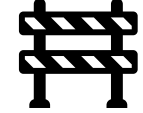
⁴⁰³ Jēkabpils novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021.-2035.gadam (2021), <https://www.jekabpils.lv/lv/ilgtermina-strategija> [skatīts 06.02.2024.]

⁴⁰⁴ Jēkabpils novada attīstības programma 2021. – 2027.gadam. Stratēģiskā daļa (2021) https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_22407 [skatīts 06.02.2024]

⁴⁰⁵ Jēkabpils novada attīstības programma 2021. – 2027.gadam. Rīcības plāns https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_22407 [skatīts 06.02.2024] un Investīciju plāns <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/178121> [skatīts 06.02.2024.]

⁴⁰⁶ Jēkabpils pilsētas Teritorijas plānojums 2019. - 2030.gadam, Paskaidrojuma raksts (2019). https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_20576 [skatīts 14.02.2024.]

⁴⁰⁷ Jēkabpils pilsētas Teritorijas plānojums 2019. - 2030.gadam, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, Grafiskā daļa (2019). https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_20576 [skatīts 14.02.2024.]

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo- efektivitāt es pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
ZPR IAS 2030	*408			*408,409,410		*411	*412,413		*414	*414					
Secinājumi	Stratēģijā tiek atbalstīta lauksaimniecības zemju, ainavu, mežu platību saglabāšana, kā arī neizmantoto vai mazvērtīgo lauksaimniecības zemju apmežošana, tādā veidā palielinot oglekļa piesaistes potenciālu. SEG emisiju avoti nav minēti, tāpat netiek minēti konkrēti mērķi emisiju samazināšanai, izņemot vispārēju vīziju "jāveicina alternatīvo un atjaunojamo energoresursu pielietošana un siltumnīcefektu izraisošo gāzu emisiju samazināšana saskaņā ar Zemgales reģiona rīcības plānu enerģētikā 2012.-2020.gadam". Atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanai nav definētas noteiktas prioritātes, kā mērķis minēti AER zinātniskie pētījumi. Kā dabā balstītie risinājumi minēti apstādījumi vēja erozijas un putekļu plūsmu ierobežošanai un meža teritoriju saglabāšana ap pilsētām plūdu un trokšņu mazināšanai. Dokumentā kā viens no enerģētikā izmantotajiem materiāliem ir minēta kūdra (39.lpp.), kas pretēji klimata politikas mērķiem var veicināt SEG emisiju rašanos un piesaistes mazināšanu teritorijās, kur notiek kūdras ieguve.														
ZPR AP 2027			*415	*416,417	*416,418	*419	*420		*421		*422			*423	*424
Secinājumi	Attīstības programmā emisiju avoti nav minēti, emisiju samazināšana lielākoties saistīta ar energoefektivitātes uzlabošanu, kā arī paredzot kūdras nozares pārkārtošanos uz klimatneitrālu saimniekošanu. AP tiek izvirzīts kvantitatīvs indikators – palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru energoapgādē līdz 40% un paaugstinātu energoefektivitāti par 20%. Dokumentā tiek norādīts uz plūdu riskiem un augsnes piesārņojumu no rūpniecības un lauksaimniecības. Tiek norādīts, ka ZPR atrodas lielu pavasara palu un plūdu riska teritorijā un attiecīgi definēta rīcība "īstenot pretplūdu pasākumus". Tiek izcelts mērķis veidot zaļo un zilo infrastruktūru pielāgošanās klimata pārmaiņām sekmēšanai, kā arī paredzēts mežu, bioloģiski vērtīgo zālāju un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platību pieaugums.														

⁴⁰⁸ Ir jāveicina alternatīvo un atjaunojamo energoresursu pielietošana un siltumnīcefektu izraisošo gāzu emisiju samazināšana saskaņā ar Zemgales reģiona rīcības plānu enerģētikā 2012.-2020.gadam (39.lpp.)

⁴⁰⁹ Tiek atbalstīti zinātniskie pētījumi saistībā ar atjaunojamo energoresursu pielietošanu un izmantošanu reģionā (25.lpp.)

⁴¹⁰ Reģionā elektroenerģija tiek ražota arī no atjaunojamiem resursiem hidroelektrostacijās, koģenerācijas stacijās, kā arī vēja ģeneratoros, no vietējiem resursiem enerģētikā izmanto arī koksni un kūdru. (39.lpp.)

⁴¹¹ Atbalstīt vides, lauku apvidu ainavu, dabisko resursu, augsnes un sugu daudzveidības aizsardzību un uzlabošanu. (49.lpp.)

⁴¹² Nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijās nepieļaut nepamatotu vērtīgo lauksaimniecības zemju, lauksaimniecības polderu un zinātniski pētniecisko uzņēmumu teritoriju transformāciju citos zemes izmantošanas veidos. (49.lpp.)

⁴¹³ Veicināt neizmantoto vai mazvērtīgo lauksaimniecības zemju apmežošanu tajās vietās, kur mežs ir nepieciešams ekoloģisko apsvērumu dēļ un pēc gadiem pildīs vides aizsardzības funkcijas. (50.lpp.)

⁴¹⁴ Nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijās un to tuvumā ir attīstīta intensīvā lauksaimniecība, teritorijā dominē atvērta ainava ar aramzemēm, ko vietām pārtrauc meža puduri, apstādījumi vēja erozijas un putekļu plūsmu ierobežošanai u.c. (26.lpp.)

Mežiem pilsētas apkārtnē ir būtiska loma vides kvalitātes uzlabošanā: (1) gaisa kvalitātes uzlabošanā; (2) pilsētas klimata uzlabošanā; (3) lietus ūdeņu noteces un plūdu mazināšanā, ūdens kvalitātes uzlabošanā; (4) trokšņa līmeņa mazināšanā; (5) bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā (43.lpp.)

⁴¹⁵ Kūdras nozares ilgtspējīga attīstība, viedā pārkārtošanās uz klimatu neitrālu saimniekošanu (69.lpp.)

⁴¹⁶ Rīcības indikators: Reģionālu iniciatīvu skaits, lai palielinātu atjaunojamās enerģijas un īpatsvaru energoapgādē līdz 40% un paaugstinātu energoefektivitāti par 20% (67.lpp.)

⁴¹⁷ (5.1.4.) AER saražotās enerģijas īpatsvara palielināšana reģionā, izmantojot vietējos resursu potenciālu (biomasa), LLU pētnieciskā potenciāla izmantošana AER izmantošanai un energoefektivitātes paaugstināšanai, AER izmantošanas (saule, vējš, ģeotermālā enerģija, biomasa u.c.) veicināšana (68.lpp.)

⁴¹⁸ Pašvaldību īpašumā esošo ēku energoefektivitātes paaugstināšana un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai, pasīvo un nulles enerģijas ēku principu izmantošana. (67.lpp)

⁴¹⁹ Sadarbība ar LLU pētījumu un datu kopu izstrādē, vides bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā, ekosistēmu un zaļās infrastruktūras risinājumu veicināšanai. Datu digitalizācija un monitorings (73.lpp.)

⁴²⁰ Indikators: Mežu platība - paaugstinās, Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platība - paaugstinās, Apzināto bioloģiski vērtīgo zālāju platība - paaugstinās (70.lpp.)

⁴²¹ Natura 2000 aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu īstenošana, infrastruktūras attīstība antropogēnās ietekmes mazināšanai (71.lpp) R 5.2.3. Zaļās infrastruktūras izveide ārpus Natura 2000 teritorijām (72.lpp.) R 5.3.1. Zaļās un zilās infrastruktūras izveide pielāgošanas klimata pārmaiņām sekmēšanai, šo pasākumu koordinēšana ūdensobjektu robežās (74.lpp.)

⁴²² Zemgalē no atjaunojamiem energoresursiem atrodas ievērojams ūdens resurss – Pļaviņu HES, bet tajā pat laikā ir jāņem vērā, ka Zemgales plānošanas reģions atrodas arī lielu pavasara palu un plūdu riska teritorijā gan rietumu daļā pārsvarā līdzenā reljefa dēļ, gan austrumu daļā Daugavas upes baseinā, kur zemāk pa lejteci ir izbūvēta liela HES kaskāde (9.lpp.) R 9.1.1. Īstenot pretplūdu pasākumus (108.lpp) Lielākā daļa LIZ reģionā tiek aktīvi izmantotas, attīstās intensīvā lauksaimniecība, kas rada paaugstinātus ūdens un augsnes piesārņojuma riskus. (7.lpp.) Zemgales teritorijā kopumā fiksētas 24 piesārņotas vietas un 561 potenciāli piesārņota vieta, lielākoties tās atrodas reģiona rietumu daļā, ar vislielāko koncentrāciju Jelgavas pilsētā, kur atrodas daudzi rūpnieciskie uzņēmumi. Piesārņotajām, īpaši vēsturiski piesārņotajām vietām nepieciešami sanācijas pasākumi, un, tā kā sanācijas izmaksas ir ļoti augstas, ir nepieciešams veikt vietu prioritizēšanu, ņemot vērā dažādus faktorus, piemēram, kurš objekts rada vislielāko ietekmi uz vidi vai sabiedrību, jāņem vērā potenciālie attīstības projekti šo teritoriju tuvumā. (12.lpp.)

⁴²³ R 5.3.6. Pašvaldību klimata pielāgošanās stratēģiju izstrāde, koordinācija (76.lpp.)

⁴²⁴ 3. Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi, indikatori, rīcības. Pilsoniska sabiedrība un aktīvas kopienas (18.lpp.) R.8.1.3. Sabiedrības pilsoniskās līdzdalības veicināšana, pilsonisko kompetenču celšana R.8.1.4. Iedzīvotāju, NVO, kopienu iesaiste gurdas un efektīvas pārvaldības veicināšanai sabiedrībā R.8.1.5. Sabiedrības pašorganizēšanās un līdzdalības veicināšana, īpaši jauniešu iesaistē (105.lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšanai	SEG avoti	SEG samazināšana no avotiem	AER	Energo-efektivitātes pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
ZRP Ainavas un ZI plāns 2027	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	*427 428 ,	*425 , 426		*425 , 427 , 428	*425				*427 425 428 , ,	
Secinājumi	Plāns detalizēti izvērtē zaļo teritoriju sniegtos ekosistēmu pakalpojumus, t.sk. oglekļa piesaisti, klimata mikroregulāciju un plūdu riska samazināšanos, kā arī sniedz konkrētas rekomendācijas gan zaļo teritoriju attīstībai, gan informācijas uzkrāšanas un analīzes uzlabošanai un labākai teritorijas attīstības plānošanai.														
Jēkabpils IAS 2035	*429, 430, 431, 432,433, 434		*435,433, 436, 437, 438	*433	*431, 432,433	*439, 440	*441				*442, 432, 443			*432,442	*439, 444
Secinājumi	Klimatneitralitātes veicināšana ir noteikta kā viena no IAS prioritātēm, un attīstības rādītāji ietver arī energoefektivitātes indikatorus, kas var veicināt SEG emisiju samazināšanos. Vienlaicīgi dokuments neidentificē galvenos SEG emisijas avotus. SEG emisiju samazināšana var tikt veicināta caur ilgtspējīgas mobilitātes principu ieviešanu un energoefektivitātes pasākumiem. Viens no rīcības virzieniem atbalsta arī atjaunojamo energoresursu plašāku izmantošanu. IAS definē arī prioritātes, kas ir saistītas ar zaļo teritoriju attīstību, lauksaimniecības un meža teritoriju ilgtspējīgu izmantošanu, kas pie noteiktiem apstākļiem var veicināt arī oglekļa piesaistes potenciāla palielināšanos. Vienlaicīgi atbalsts derīgo izraktnu, ieskaitot kūdras, ieguvei var negatīvi ietekmēt SEG emisiju samazināšanu. Klimatnoturības veicināšanas kontekstā, plūdu riski un to ierobežošana ir vienīgais klimata risks, kas tiek aktualizēts dokumentā, minot to starp novada draudiem, identificējot applūstošās teritorijas un pieminot pretplūdu pasākumu īstenošanas nepieciešamību. Detalizētāk ar plūdu draudiem saistītie riski netiek vērtēti. Atsevišķu IAS definēto rīcības virzienu mērķis ir veicināt sabiedrības līdzdalību. Papildus, dokumentā norādīts, ka IAS izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, ieskaitot, veiktas aptaujas.														

⁴²⁵ Dokumentā ir sniegts novada teritorijas ekosistēmu pakalpojumu novērtējums, ieskaitot “Globālā klimata regulēšana (GCR) - Ekosistēmai ir noteikta nozīme globālā klimata kontrolē vai no emitējot vai nu sekvestrējot SEG” un “Lokālā klimata regulēšana (LCR) - Zemes seguma maiņa var lokāli izmainīt vēju, temperatūru, nokrišņus”, ka arī to ģeogrāfiskais novērtējums (76. lpp.)

⁴²⁶ Dokumentā ietvertie priekšlikumi zaļās infrastruktūras un ainavu pārvaldības risinājumiem ZPR un ieteikumi ainavu un zaļās infrastruktūras pārvaldībai nosaka, ka “veidot datu bāzi, veicināt un koordinēt pētījumus par zaļās infrastruktūras un ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu, kā arī klimata seku mazināšanas un pielāgošanās projektiem ZPR ietvaros. Sekmēt dažādu informatīvu materiālu veidošanu un izplatīšanu par zaļās infrastruktūras nozīmi ainavas kvalitātes celšanā un atjaunīgās enerģijas ieviešanas labajiem piemēriem, kas veicinātu sabiedrības izpratni un atbalstu rīcībām zaļās infrastruktūras un ar to saistīto ekosistēmas pakalpojumu un atjaunīgo energoresursu ieviešanai.” (170. lpp.)

⁴²⁷ Plāna ietvaros ir izstrādāti 3 zemes lietošanas veida izmaiņas scenāriju, kuru ietvaros ir rekomendēts pārveidot lauksaimniecības zemes buferzonā ar ņēm par ilggadīgiem zālājiem, pamatojot to ar vairākām ekosistēmu funkcijām, ieskaitot plūdu risku samazināšanu (138. lpp.)

⁴²⁸ Plānā ir iekļautas rekomendācijas ainavu kvalitātes mērķu kontekstā “atjaunot palieņu mitrzemes plūdu riska teritorijās, it sevišķi uz organiskajām augsnēm.”

⁴²⁹ Jēkabpils novada attīstības vīzija 2035.gadam ietver nodomu “novada attīstība ir vidi saudzējoša un resursus taupoša” (9. lpp.)

⁴³⁰ Stratēģiskais mērķis “SM3 Pievilcīga dzīves telpa”, ieskaitot “Līdztekus mērķtiecīgai dzīves vides pievilcības veidošanai, Jēkabpils novada pašvaldība uzņemas ES Zaļā kursa izaicinājumus SEG emisiju mazināšanā, inovatīvu un klimatneitrālu risinājumu ieviešanu gan pārvaldot un attīstot pašvaldības īpašumā esošās ēkas un sistēmas, gan stimulējot iedzīvotāju un uzņēmēju izpratni un rīcību energoresursu taupīgākai un efektīvākai izmantošanai.” (14. lpp.)

⁴³¹ Attīstības mērķa attīstības mērķarādītāji “Realizēto energoefektivitātes projektu skaits”, “Daudzdzīvokļu māju īpatsvars ar pabeigtiem energoefektivitātes celšanas projektiem” (16. lpp.)

⁴³² Ilgtermiņa prioritāte “4. Videi draudzīga saimniekošana”, t. sk. energoefektivitātes paaugstināšana, bezemisiju transport veicināšana, plūdu risku samazināšana, klimatneitralitātes veicināšana, (19. lpp.)

⁴³³ Vidēja termiņa prioritāte “VTP8 Klimata neitrālas enerģijas ražošana un izmantošana ar rīcības virzieniem” ar rīcības virzieniem RV20. Energoefektivitātes kāpināšana, RV21. Atjaunojamo energoresursu plašāka izmantošana, RV22. Klimatam draudzības transporta infrastruktūras veidošana (19. lpp.)

⁴³⁴ Vidēja termiņa prioritāte “VTP9 Inženiertehniskās infrastruktūras attīstība ar ilgtspējīgiem un klimata neitrāliem risinājumiem ar rīcības virzieniem” ar rīcības virzieniem RV23. Ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmas infrastruktūras attīstība, RV24. Atkritumu apsaimniekošanas pilnveidošana (20. lpp.)

⁴³⁵ Attīstības mērķa attīstības mērķarādītāji “Iedzīvotāju vērtējums par sabiedriskā transporta pakalpojumiem”, “Iedzīvotāju vērtējums par veloseliņiem” (16. lpp.)

⁴³⁶ Vidēja termiņa prioritāte “VTP 10 Drošas satiksmes infrastruktūras un daudzveidīgas mobilitātes iespēju attīstība” ar rīcības virzieniem: RV25. Pašvaldības ceļu un ielu infrastruktūras sakārtošana, uzturēšana un attīstība, RV26. IKT infrastruktūras pieejamības uzlabošana (pēdējais kilometrs) (20. lpp.)

⁴³⁷ Vadlīnijas galveno transporta koridoru struktūras plānošanai un attīstībai, kas atbalsta bezemisiju transporta izmantošanas veicināšanu, velotransporta popularizēšanu, sabiedriskā transporta uzlabošanu, dzelzceļa izmantošanas veicināšana, mobilitātes punktu izveide (29. lpp.)

⁴³⁸ Vadlīnijas apdzīvoto vietu attīstībai atbalsta veloinfrastruktūras uzlabošanu (37. lpp.)

⁴³⁹ Vidēja termiņa prioritāte “VTP12 Aizsargāta un pieejama dabas telpa” ar rīcības virzieniem: RV30. Publisko ūdeņu piekrastes teritoriju labiekārtošana; RV31. Pastaigu taku, atpūtas vietu izveide un rekreācijas objektu attīstība; RV32. Vides atbildības veicināšana.” (20. lpp.)

⁴⁴⁰ Vadlīnijas teritorijas plānošanai un attīstībai, t.sk. “Uzlabot apdzīvoto vietu vides kvalitāti. Veidot harmonisku dzīves vidi pilsētās un ciemos, ar pieejamu publisko ārtelpu – parkiem, skvēriem, rotaļu laukumiem, gājēju trotuāriem, autotransporta ielām u.c., brīvas pieejas iespējām publiskajiem ūdeņiem, mobilitātes punktiem”.

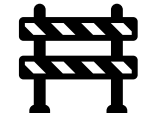
⁴⁴¹ Vadlīnijas uzņēmējdarbības perspektīvās telpiskās struktūras plānošanai un attīstībai, t.sk. “Nav pieļaujama vērtīgu lauksaimniecības zemju degradēšana, transformēšana meža zemēs, kā arī meliorācijas sistēmu bojāšana. Savukārt mazvērtīgu lauksaimniecības zemju apmežošana ir pieļaujama, neietekmējot ainavas daudzveidību, estētisko un ekoloģisko kvalitāti, kultūrvēsturisku objektu aizsegšanu”, “Stratēģija atbalsta videi draudzīgu un ilgtspējīgu mežsaimniecības praksi, kas sekmē meža kā ekosistēmas spēju saglabāties un īstenot pašregulāciju un sniegt pilnvērtīgi un pilnā apmērā sabiedrībai ekosistēmu pakalpojumus.” (31. lpp.)

⁴⁴² Daugavas un citu ūdenstilpņu radītie applūšanas draudi ir noteikti starp ar novada attīstību saistītiem draudiem (8. lpp.)

⁴⁴³ Civilās aizsardzības jomā Jēkabpils novada teritorijā nopietna uzmanība tiek vērsta ikgadējai applūstošo teritoriju drošībai un plūdu riska mazināšanai. Plūdu apdraudētās teritorijas atrodas Jēkabpilī, Dunavas, Salas, Sēlpils, Krustpils, Ābeļu un Dignājas pagastos.

Izņemot Jēkabpili un Salu, applūstošās teritorijas ir salīdzinoši mazapdzīvotas un uz tām atrodas galvenokārt individuālā apbūve, kā arī lauksaimniecības zemes. (33.lpp)

⁴⁴⁴ RV34. Iedzīvotāju iesaiste pašvaldības lēmumu pieņemšanā un RV37. Sadarbības attīstība ar NVO un valsts iestādēm (21. lpp.)

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo-efektivitātē pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Jēkabpils AP 2027: Stratēģiskā daļa															
Secinājumi	AP galvenie stratēģiskie mērķi, prioritātes un rīcību virzieni sakrīt ar Jēkabpils novada IAS 2021.-2035.gadam noteiktajiem, tāpēc novērtējuma secinājumi netiek dublēti (sk. augstāk).														
Jēkabpils AP 2027: Rīcības plāns un Investīciju plāns	*445		*446, 447, 448	*449, 450, 451	*452, 453, 454, 455	*456			*457		*458	*458		*459, 460, 461	*462, 463
Secinājumi	Dokumentā noteiktajām rīcībām ir potenciāls samazināt SEG emisijas no transporta sektora, veicināt energoefektivitātes uzlabošanu (gan pašvaldības ēkās, gan daudzdzīvokļu namos) un AER izmantošanu, samazināt plūdu risku, veicināt sabiedrības līdzdalību, attīstīt zaļās teritorijas pilsētvidē. Vienlaicīgi, noteiktās rīcības neveicina kvantitatīvo SEG emisiju samazināšanas mērķu noteikšanu vai galveno SEG emisiju avotu identifikāciju, nesniedz atbalstu SEG emisiju samazināšanai citos sektoros. Klimata pārmaiņu riski, izņemot plūdus, nav identificēti un nav noteikti pasākumi to samazināšanai. Nav iekļautas rīcības, kas tiešā veidā var veicināt oglekļa piesaistes potenciāla palielināšanu.														
Jēkabpils TP PR	*464, 465	*466	*467, 468, 469			n/a	*470			n/a					

⁴⁴⁵ Projekti zem VTP6 - Klimatneitrālas enerģijas ražošana un izmantošana un VTP9 - Inženiertehniskās infrastruktūras attīstība ar ilgtspējīgiem un klimatneitrāliem risinājumiem

⁴⁴⁶ Uzdevumi “U29 – Palielināt klimatam draudzīga transporta izmantošanu novadā un attīstīt tam nepieciešamo infrastruktūru”, “U32 -Uzlabot satiksmes infrastruktūru un drošību”, ‘U33- Uzlabot sabiedriskā transporta pieejamību un kvalitāti”

⁴⁴⁷ Rīcības zem U29 “R.29.1. Alternatīvo transporta veidu attīstības veicināšana” (pašvaldības pārvaldes, iestāžu un kapitālsabiedrību transports), “R.29.2. Kompleksi risinājumi klimatam draudzīgai infrastruktūrai” (elektrotransporta uzlādes punkti, stāvparku izveide, veloinfrastruktūras izveide)

⁴⁴⁸ Rīcības “R.32.3. Satiksmes drošības uzlabošana U”, ” R.32.3. Satiksmes drošības uzlabošana U”, “R.33.1. Nodrošināt ērtus pasažieru pārvadājumus novada teritorijā”, “R.33.2. Sabiedriskā transporta apkalpojošās infrastruktūras uzlabošana”, “R.33.3. Sabiedriskā transporta autobusu aprīkojuma modernizēšana”

⁴⁴⁹ Uzdevums “U28 – Veicināt atjaunojamo resursu izmantošanu novadā”,

⁴⁵⁰ Rīcības zem “U28 – Veicināt atjaunojamo resursu izmantošanu novadā” “R.28.1. Atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšana”, t.sk. izvērtējumu veikšana, AER tehnoloģiju uzstādīšana, konsultāciju sniegšana, sabiedrības izglītošana

⁴⁵¹ Projekti zem RV21: Atjaunojamo energoresursu plašāka izmantošana (t.sk., projekts “Saules enerģijas kopienu darbības uzsākšana”)

⁴⁵² Uzdevums “U27 – Veicināt energoefektīvo risinājumu un tehnoloģiju ieviešanu”

⁴⁵³ Rīcības zem “U27 – Veicināt energoefektīvo risinājumu un tehnoloģiju ieviešanu” “R.27.1. Pašvaldības ēku un iestāžu energoefektivitātes celšana”, ” R.27.2. Pašvaldības infrastruktūras objektu un tīklu energoefektivitātes celšana”, “R.27.3. Daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes pasākumu veikšana”

⁴⁵⁴ Projekts “Energopārvaldības sistēmas izveide un ieviešana Jēkabpils novadā”

⁴⁵⁵ Projekti zem RV20: Energoefektivitātes kāpināšana

⁴⁵⁶ “R.35.1. Daudzdzīvokļu māju pagalmu un pieguļošo teritoriju labiekārtošana”

⁴⁵⁷ Projekts “Zaļās un zilās infrastruktūras attīstība tūrisma veicināšanai”

⁴⁵⁸ Pasākumi konkrētās teritorijās zem “RV28: Pašvaldības nekustamo īpašumu uzturēšana un attīstība”

⁴⁵⁹ Rīcība zem uzdevuma “U5 - Attīstīt un uzlabot civilās aizsardzības jomu” “R.5.3. Pretplūdu pasākumu īstenošana. Veikti plūdu riskus samazinošie pasākumi potenciāli applūstošajās teritorijās.”

⁴⁶⁰ Rīcība zem uzdevumu “U30 – Attīstīt un pilnveidot novada ūdenssaimniecības infrastruktūru un pakalpojumus” “R.30.4. Ūdens līmeni regulējošo sistēmu izveide un apsaimniekošana: apsaimniekotas lietus ūdens kanalizācijas sistēmas, izbūvētas jaunas lietus ūdens kanalizācijas sistēmas; Veikta ūdensnoteku un meliorācijas sistēmu sakārtošana.”

⁴⁶¹ Projekts “Plūdu risku novēršana Jēkabpilī” (t.sk., projekta otrā kārtā)

⁴⁶² Uzdevumi “U40 – Mainīt sabiedrības uzvedību un domāšanu vides aizsardzības jomā”, “U42 – Nodrošināt pašvaldības un iedzīvotāju viedokļu apmaiņu”, “U45 – Nodrošināt sadarbību ar valsts iestādēm novada attīstībai svarīgos jautājumos”, “U46 – Atbalstīt un iesaistīt NVO novada attīstībā”

⁴⁶³ Rīcības “R.40.1. Iedzīvotāju izglītošana atkritumu apsaimniekošanā un videi draudzīgas apziņas veidošana”, “R.40.3. Ar dabas saglabāšanu saistītu izglītojošo un informatīvu pasākumu īstenošana”, “R.42.1. Iedzīvotāju viedokļu un vajadzību apzināšana”, “R.42.2. Iedzīvotāju informēšanas pasākumu veikšana”, “R.46.1. Nevaldības organizāciju sadarbības un ilgtspējas atbalstīšana”

⁴⁶⁴ TP izstrādes pamatprincipi un mērķi (6.lpp)

⁴⁶⁵ SEG avots-transporta (19.lpp)

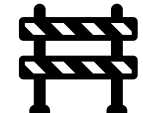
⁴⁶⁶ Galvenais gaisa piesārņojuma avots ir transports – autotransports (autoceļi: A6 Rīga – Daugavpils – Krāslava – Baltkrievijas robeža (Patarnieki), A6 Jēkabpils–Rēzekne–Ludza– Krievijas robeža (Terehova), P75 Jēkabpils–Lietuvas robeža (Nereta) un P76 Aizkraukle – Jēkabpils) un dzelzceļa transports (dzelzceļa līnijas: Rīga – Daugavpils, Krustpils – Rēzekne II, Jelgava-Krustpils). Jēkabpilī (19.lpp)

⁴⁶⁷ Gaisa kvalitātes uzlabošanas nosacījumi ((20.lpp)

⁴⁶⁸ Velo infrastruktūras attīstība (29.lpp)

⁴⁶⁹ Sabiedriskā transporta attīstības shēma (30.lpp)

⁴⁷⁰ 3.3. Risinājumi vides kvalitātes un dabas aizsardzības jomā (17-18.lpp)

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo-efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Secinājumi	PR ir identificēti galvenie gaisa piesārņojuma avoti, t.i. transports un ražošanas teritorijas, kas lielākoties saskan arī ar SEG emisiju avotiem. Datu trūkuma rezultātā nav iespējams objektīvi izvērtēt gaisa piesārņojumu no siltumapgādes procesiem, taču tiek sniegtas konkrētas norādes par pašvaldības turpmāk veicamajām darbībām, kas var veicināt sinerģijas arī ar klimata politikas mērķiem SEG emisiju samazināšanai. PR ir identificēti dažādas nozīmes aizsargājamie koki, kā arī iekļauti detalizēti nosacījumi koku aizsardzībai. PR ir iekļauta informācija par funkcionālā zonējuma proporcionālo sadalījumu novadā līdzšinējā plānojumā, taču nav ietverta aktuālā informācija par jaunajiem plānojuma risinājumiem, norādot katra zonējuma apjomu (% vai ha). Tas liedz objektīvi izvērtēt plānojumā ietverto risinājumu ietekmi, īpaši oglekļa piesaistes potenciāla kontekstā. Oglekļa piesaistes kontekstā, PR tiešā veidā neiekļauj risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste veicināta caur esošās zaļās infrastruktūras saglabāšanu, tai skaitā nosakot meža aizsargjoslu ap Jēkabpils pilsētu. Izvērtējot, vai dokumenta izstrādē ņemta vērā risks balstīta pieeja, var secināt, ka no klimata pārmaiņu riskiem pieminētas applūstošās teritorijas, taču nav sniegti konkrēti priekšlikumi plūdu risku mazināšanai un tās novēršanai vai nosacījumi attīstībai klimata riskiem pakļautajās teritorijās. Plānojumā nav pieejama informācija par sabiedrības iesaisti klimata pārmaiņu mazināšanas vai pielāgošanās tām risinājumu sagatavošanā plānojuma izstrādes laikā.														
Jēkabpils TP TIAN, GD		n/a				*471			* 471	n/a	*472	*473		*473	
Secinājumi	TIAN nav noteikti konkrēti risinājumi SEG emisiju samazināšanai, nav radīti priekšnosacījumi AER izmantošanai, kā arī nav ietverti energoefektivitāti veicinoši nosacījumi. TIAN ietvertie risinājumi rada apstākļus-iespējas attīstīt dabas un apstādījumu teritorijas pilsētas centrālajā daļā (DA1), tajos ir noteikta mežu aizsargjosla ap pilsētu, kā arī tiek saglabāta pēctecība dabas un apstādījumu, mežu un ūdeņu teritoriju plānošanā. Ap ražošanas teritorijām ir noteikta prasība pēc 4m platiem divpakāpju stādījumiem, ja tā robežojas ar dzīvojamo, izglītības, veselības aprūpes vai sociālās aprūpes iestāžu apbūvi. Visi iepriekšminētie nosacījumi netiešā veidā var veicināt oglekļa piesaisti novadā. Tajā pat laikā nav ietverti nosacījumi dabā balstītu risinājumu veicināšanai/pielietošanai. Klimata pārmaiņu risku kontekstā plānojuma TIAN un grafiskajā daļā ir identificētas plūdu risku teritorijas, un noteikts, ka būvniecība atļauta, ja pirms būvniecības veic teritorijas inženiertehnisko sagatavošanu. Nav norāžu par kopējiem pasākumiem plūdu risku mazināšanai novadā kopumā. Plānojumā nav pieejama informācija par sabiedrības iesaisti klimata pārmaiņu mazināšanas vai pielāgošanās tām risinājumu sagatavošanā plānojuma izstrādes laikā.														
APKOPOJUMS															

⁴⁷¹362.punkts, 378.punkts. Gar rūpniecības objekta zemes vienības robežu veido vismaz 4 m platu divpakāpju stādījumu joslu, ja tā robežojas ar zemes vienību ar esošu dzīvojamo, izglītības, veselības aprūpes vai sociālās aprūpes iestāžu apbūvi. Joslas platumu un konkrēto risinājumu precīzē būvniecības ieceres dokumentācijā (49., 50.lpp)

⁴⁷² Grafiskajā daļā ir marķētas applūstošās teritorijas.

⁴⁷³ 192.punkts Teritorijās, kuras nav piemērotas apbūvei applūšanas, augsta gruntsūdens līmeņa, kūdras nogulu, grunts piesārņojuma, nesagatavotas piekļūšanas, neizbūvētu inženiertehniskās apgādes tīklu un būvju vai citu apstākļu dēļ, pirms būvniecības veic teritorijas inženiertehnisko sagatavošanu (33.lpp). 487.4.punkts ir noteiktas Detalizētas plānošanas teritorijas (TIN14) Cukura ielas rajonā ir noteiktas konkrētas prasības pretplūdu būvēm (62-63.lpp)

Secinājumi

- **SEG emisiju samazināšana.** Klimatneitralitātes veicināšana un SEG emisiju samazināšanas nepieciešamība iezīmējas gan izvērtētajos ZPR, gan Jēkabpils novada stratēģiskajos dokumentos. Vērtējot konkrētas rīcības un iniciatīvas, primāri teritorijas attīstības plānošanas dokumentos aplūkoti energoefektivitātes pasākumi un ilgtspējīga mobilitāte. Hierarhiski augstākos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos pieminēta arī AER izmantošanas veicināšana, tomēr, izvērtējot teritorijas plānojumu, nosacījumi, kas veicinātu AER infrastruktūras attīstību, nav identificēti.
- **Oglekļa piesaiste.** Līdzīgi kā citās izvērtētajās pašvaldībās, arī Jēkabpils novada teritorijas attīstības plānošanas dokumenti neiekļauj konkrētus oglekļa piesaistes jautājumus. Netiešā veidā oglekļa piesaiste var tikt veicināta caur dabas teritoriju aizsardzību un dabā balstītiem risinājumiem. ZPR AP nosaka arī konkrētu pasākumu, ar potenciāli būtisku tiešu ietekmi uz oglekļa piesaisti, t.i., “Veicināt neizmantoto vai mazvērtīgo lauksaimniecības zemju apmežošanu tajās vietās, kur mežs ir nepieciešams ekoloģisko apsvērumu dēļ un pēc gadiem pildīs vides aizsardzības funkcijas”. Tomēr konkrēti pasākumi tā izpildei nav identificēti.
- **Pielāgošanās klimata pārmaiņām.** Klimatnoturības veicināšanas kontekstā, izvērtētie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti identificēt primāri ar plūdu riskiem saistītās teritorijas. Neskatoties uz plūdu riska aktualitāti aplūkotajā pašvaldībā un plānošanas reģionā, nosacījumi plūdu risku teritorijām noteikti dažos no vērtētajiem dokumentiem – t.sk., Jēkabpils TP TIAN. Jēkabpils novada AP Rīcības plānā un Investīciju plānā ir iekļauti vairāki projekti, kas vērsti uz plūdu risku samazināšanu. Citi klimata pārmaiņu radītie riski vērtētajos plānošanas dokumentos netiek neuzsvērti. Tāpat nav iekļauti pasākumi, kas palīdzētu novērst vai mazināt riskus, kas saistīti ar potenciālu pielāgošanos ar negatīvu ietekmi, kas bieži tiek asociēta ar pelēkās infrastruktūras risinājumiem pretplūdu aizsardzības pasākumu īstenošanas ietvaros.
- **Sabiedrības līdzdalība.** Sabiedrības līdzdalība teritorijas attīstības plānošanas kontekstā primāri nodrošināta horizontālā veidā, ievērojot obligātās sabiedrības iesaistes normatīvo aktu prasības. Konkrētas iniciatīvas, kas veicinātu tiešu sabiedrības līdzdalību klimata politikas plānošanā un īstenošanā, nav identificētas, bet pozitīvi izceļamas tādas iniciatīvas kā “Sabiedrības pilsoniskās līdzdalības veicināšana, pilsonisko kompetenču celšana; ledzīvotāju, NVO, kopienu iesaiste gurdas un efektīvas pārvaldības veicināšanai sabiedrībā; Sabiedrības pašorganizēšanās un līdzdalības veicināšana, īpaši jauniešu iesaistē (ZPR AP). Arī Jēkabpils AP iekļauj rīcības virzienus, kas veicina sabiedrības līdzdalību “ledzīvotāju iesaiste pašvaldības lēmumu pieņemšanā” un “Sadarbības attīstība ar NVO un valsts iestādēm”, tomēr neparedzot konkrētu klimata pārmaiņu jautājumu aktualizēšanu.

1.4. Dobeles novads

Dobeles novads ir ceturrtā vērtējamā pašvaldība. Dobeles novadā ieviesti ierobežojumiem AER (vēja parku) attīstībai novada teritorijā. VES attīstību ierobežoja cita starpā attīstības plānošanas dokumentos iekļautie nosacījumi. Nozīmīgi izvērtēt, ar kādiem plānošanas pasākumiem pašvaldība tiecas sasniegt klimata pārmaiņu mazināšanas mērķus un kā attiecīgie plānošanas dokumenti vērtējami nacionālās un starptautiskās klimata un enerģētikas politikas kontekstā.

Dobeles novada pašvaldības Enerģētikas rīcības plāns

Dobeles novadā ir spēkā esošs Enerģētikas rīcības plāns. Plāns tika izstrādāts periodā līdz administratīvi teritoriālajai reformai, kuras rezultātā pašlaik novada teritorijā ietilpst 21 teritoriālā vienība iepriekšējo 11 vienību vietā, līdz ar to plānā iekļautie dati neatspoguļo objektīvu informāciju par situāciju pašreizējā novadā. Pamatojoties uz plānā pieejamajiem datiem, laika posmā no 2012. līdz 2016. gadam bija vērojams CO₂ emisiju uz iedzīvotāju pieaugums. Lielākais CO₂ emisiju sektors Dobeles novadā 2016. gadā bija privātais transports (50%). Nākamie lielākie sektori ir siltumenerģijas ražošana (27%), un elektroenerģijas patēriņš (12%).”⁴⁷⁴

Plānā ir iekļauti mērķi gan enerģijas patēriņa, gan SEG emisiju mazināšanai (attiecīgi par 5% un 15%), kā arī mērķis AER īpatsvara palielināšana par 15%. Plānā noteikti emisiju mazināšanas pasākumi, kas ir primāri saistīti ar energoefektivitātes uzlabošanu, ilgtspējīgas mobilitātes veicināšanu, kā arī ar pāreju uz AER siltuma ražošanas sektorā. Jāatzīmē, ka AER izmantošanas veicināšanai nav noteiktas konkrētas darbības.

Teritorijas attīstības plānošanas dokumenti

Nodaļā analizēti Dobeles novada teritorijas attīstības plānošanas dokumenti. Tabulā apkopoti Dobeles pašvaldības analizē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi (skat.9.tab.). Pēc dokumentu analīzes seko secinājumi, izvērtējot Dobeles novada attīstības plānošanu saistībā ar nepieciešamību samazināt SEG emisijas, pielāgoties klimata pārmaiņām un nodrošināt oglekļa dioksīda piesaisti. Dobeles novads atrodas Zemgales plānošanas reģionā. Ņemot vērā, ka ZPR attīstības plānošanas dokumenti detalizēti analizēti Jēkabpils pašvaldības izvērtējuma ietvaros, atkārtoti tie netiek analizēti. Tomēr ZPR attīstības plānošanas dokumentu izvērtējuma rezultāti ņemti vērā apakšnodaļas secinājumos.

⁴⁷⁴ Dobeles novada pašvaldība. (2018). Dobeles novada pašvaldības Enerģētikas rīcības plāns 2018. – 2025.gadam. Pieejams: <https://www.dobele.lv/lv/media/8502/download?attachment> [skatīts 10.02.2024.]

Tabula nr. 9 Dobeles novada analīzē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi

Dokumenta nosaukums	Dobeles novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021. – 2045. gadam ⁴⁷⁵	Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Stratēģiskā daļa ⁴⁷⁶	Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Rīcības plāns ⁴⁷⁷	Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Investīciju plāns ⁴⁷⁸
Saīsinājums	Dobeles IAS 2045	Dobeles AP 2027: Stratēģiskā daļa	Dobeles AP 2027: Rīcības plāns	Dobeles AP 2027: Investīciju plāns
Dokumenta nosaukums	Dobeles novada teritorijas plānojums 2013. - 2025. gadam, Paskaidrojuma raksts ⁴⁷⁹	Dobeles novada teritorijas plānojums 2013. - 2025. gadam, Paskaidrojuma raksts ⁴⁸⁰		
Saīsinājums	Dobeles TP PR	Dobeles TP TIAN, GD		

⁴⁷⁵ Dobeles novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021. – 2045. gadam (2021). <https://www.dobele.lv/lv/media/5255/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁴⁷⁶ Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Stratēģiskā daļa (2021). <https://www.dobele.lv/lv/media/5259/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁴⁷⁷ Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Rīcības plāns (2021). <https://www.dobele.lv/lv/media/5261/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁴⁷⁸ Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Investīciju plāns (2023). <https://www.dobele.lv/lv/media/5247/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁴⁷⁹ Dobeles novada teritorijas plānojums 2013. - 2025. gadam, Paskaidrojuma raksts (2013). <https://www.dobele.lv/lv/dokumenti/dobeles-novada-teritorijas-planojums-2013-2025-gadam> [skatīts 01.02.2024.]

⁴⁸⁰ Dobeles novada teritorijas plānojums 2013. - 2025. gadam, Grafiskā daļa (2013). <https://www.dobele.lv/lv/dokumenti/dobeles-novada-teritorijas-planojums-2013-2025-gadam> [skatīts 01.02.2024.]

Tabula nr. 10 Dobeles novada plānošanas dokumentu analīze

	Mērķi emisiju samazināša nai	SEG avoti	SEG samazināša na no avotiem	AER	Energo- efektivitāte s pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
Dobeles IAS 2045	*481,482, 483		*484, 485	*486, 487	*488	*489	*490							*491	*492
Secinājumi	IAS nosaka, ka viens no novada mērķiem ir tiekšanās uz klimatneitralitāti. Vienlaicīgi, dokumentā nav identificēti galvenie emisiju avoti un nav noteikti sasniedzamie indikatori klimata jomā. Specifiski mērķi SEG emisiju samazināšanai no atsevišķiem avotiem nav noteikti, izņemot netiešā veidā caur pasākumiem, kas ir vērsti uz ilgtspējīgas mobilitātes sistēmas attīstību. Vadlīnijas teritorijas attīstības plānošanai nosaka, ka, attīstot dzīvojamo fondu un plānojot teritorijas attīstību, ir jāizmanto energoefektīvas tehnoloģijas. Attiecībā uz AER veicināšanu dokuments nosaka, ka ir nepieciešams “Atbalstīt “zaļo enerģiju” - alternatīvo energoapgādes veidu un videi draudzīgu tehnoloģiju attīstību, izmantojot vietējos atjaunojamos energoresursus - koksni (piemēram, ciršanas atliekas, sīkkoksni u.c.), salmus, biogāzi, zemes / ūdens siltumsūkņus, saules enerģiju u.c.”. Vienlaicīgi dokuments nosaka, ka “, ka Dobeles novada administratīvajā teritorijā nav atļauta vēju elektrostaciju vai vēju parku būvniecība, kuru jauda ir lielāka par 20 kW”, kas ierobežo noteikta veida AER attīstību. Dokumentā nav identificēti oglekļa piesaistes avoti vai to potenciāls, bet zaļo teritoriju attīstība ir veicināta ar vadlīnijām “veidot harmonisku dzīves vidi pilsētās un ciemos, ar pieejamu publisko ārtelpu – parkiem, skvēriem, bērnu rotaļu laukumiem un atpūtas teritorijām, gājēju ietvēm un velosipēdistu ceļiem” un dabas teritoriju (t.sk. mežu) ekonomiski un ekoloģiski atbilstošo apsaimniekošanu. Klimata riski nav identificēti IAS. Prioritāte, kas varētu veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām ir lietuss notekūdeņu sistēmu sakārtošana. Stratēģijā norādīts, ka tās izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, ieskaitot organizētas vairākas tematiskās sanāksmes un aptaujas. Kopumā jāatzīmē, ka dokuments atsevišķos aspektos atbilst klimata politikas mērķiem un prioritātēm.														

⁴⁸¹ Dobeles novada vīzija 2045. gadam –“līdzsvaroti attīstīts, ekonomiski patstāvīgs un zaļš novads Zemgalē”. Attiecībā uz vīziju “Zaļš novads” ir norādīts, ka “Dobeles novadu raksturo augsta energoefektivitāte, klimatneitralitāte un aprites ekonomikas principu ievērošana” (9. lpp.)

⁴⁸² 3. stratēģiskais mērķis ir “SM3 Tīru, bioloģiski daudzveidīgu un ilgtspējīgu vidi”, kuru raksturo “gan labi attīstītu sabiedriskā transporta, gan autoceļu infrastruktūru, kā arī gājējiem un velobraucējiem piemērotu infrastruktūra” un “augsta energoefektivitāte un tiekšanās uz klimatneitralitāti” (11. lpp.)

⁴⁸³ 2. ilgtermiņā prioritātes “IP2 Pieejama un kvalitatīva infrastruktūra” kontekstā “liels akcents likts uz klimatneitrāliem risinājumiem (t.sk. ar augstu energoefektivitāti)” (12. lpp.)

⁴⁸⁴ Vadlīnijas Dobeles un Auces pilsētas telpiskās struktūras vēlamā attīstībai nosaka, ka pilsētās jānodrošina efektīva un integrēta transporta infrastruktūra un sistēma, kas nodrošina ērtu un drošu pārvietošanos visiem, kas šeit dzīvo, strādā un viesojas. Attīstāmi mobilitātes un mikromobilitātes punkti” (25. lpp.).

⁴⁸⁵ 3.6. sadāļā “Galvenie transporta koridori un inženierinfrastruktūra” ir noteiktās vadlīnijas transporta attīstības plānošanas, t.sk. “Atbalstīt velosipēdu ceļu, gājēju ceļu, pastaigu un tūrisma taku tīkla attīstību un to integrāciju kopējā transporta un tūrisma un atpūtas infrastruktūras pakalpojumu tīklā”, “Atbalstīt satiksmes mīrināšanas pasākumus ielās, kurās var neveidot velosatiksmes infrastruktūru”, “Atbalstīt videi draudzīgu satiksmes veidu un elektromobilitātes infrastruktūras attīstību (dzelzceļa satiksme, sabiedriskais transports, velotransports, elektromobiļi, ūdenstransports un kājāmgājēji)”, “Atbalstīt videi draudzīgu satiksmes veidu un elektromobilitātes infrastruktūras attīstību (dzelzceļa satiksme, sabiedriskais transports, velotransports, elektromobiļi, ūdenstransports un kājāmgājēji)”, “Atbalstīt elektrotransporta (elektromobiļu, elektroversipēdu u.c. mikromobilitātes līdzekļu) uzlādes, nomas un tehniskās apkopes staciju veidošanu”, “Veicināt sabiedriskā transporta pakalpojumu pieejamību, pielāgojot maršrutu un reisu laika izvēli faktiskām vajadzībām. Uzlabot savstarpējās saites - sabiedriskā transporta nodrošinājums un labs ceļu stāvoklis – starp novada attīstības centriem, kā arī kaimiņu pašvaldību centru sasniedzamībai”, veicināt dzelzceļa kravas pārvadājumus, attīstīt sabiedrisko transportu pēc pieprasījuma, jānodrošina iespēja droši novietot velosipēdu pie visiem piesaistes punktiem. Ir noteikts, ka ielās kur nav iespējams vai plānots izveidot atsevišķas velojoslas, satiksmes drošību var nodrošināt ierobežojot braukšanas ātrumu.

⁴⁸⁶ 3.6. sadāļā “Galvenie transporta koridori un inženierinfrastruktūra” ir noteiktās vadlīnijas infrastruktūras attīstībai, t.sk. “Atbalstīt “zaļo enerģiju” - alternatīvo energoapgādes veidu un videi draudzīgu tehnoloģiju attīstību, izmantojot vietējos atjaunojamos energoresursus - koksni (piemēram, ciršanas atliekas, sīkkoksni u.c.), salmus, biogāzi, zemes / ūdens siltumsūkņus, saules enerģiju u.c.” (36. lpp.)

⁴⁸⁷ 3.6. sadāļā “Galvenie transporta koridori un inženierinfrastruktūra” ir noteiktās vadlīnijas infrastruktūras attīstībai, t.sk. “IAS nosaka, ka Dobeles novada administratīvajā teritorijā nav atļauta vēju elektrostaciju vai vēju parku būvniecība, kuru jauda ir lielāka par 20 kW.” (36. lpp.)

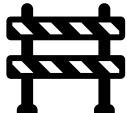
⁴⁸⁸ Vadlīnijas teritorijas attīstības plānošanai nosaka “Pilsētu un ciemu teritorijās attīstīt pašvaldības dzīvojamo fondu un publisko infrastruktūru, veicināt privāto mājokļu būvniecību un mājokļu energoefektivitātes paaugstināšanu” un “Plānojot apdzīvoto vietu inženiertehnisko nodrošinājumu, atbalstīt inovatīvas un videi draudzīgas, un energoresursus taupošas tehnoloģijas.”(23. lpp.)

⁴⁸⁹ Vadlīnijas teritorijas attīstības plānošanai nosaka “Uzlabot pilsētu un ciemu vides kvalitāti un vides pieejamību. Veidot harmonisku dzīves vidi pilsētās un ciemos, ar pieejamu publisko ārtelpu – parkiem, skvēriem, bērnu rotaļu laukumiem un atpūtas teritorijām, gājēju ietvēm un velosipēdistu ceļiem.” (23. lpp.)

⁴⁹⁰ Meža teritoriju attīstības perspektīvu kontekstā ir minēts, ka “Mežu ilgtspējīgas apsaimniekošanas politikas mērķis ir saglabāt meža ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas” (16. lpp.)

⁴⁹¹ 3.6. sadāļā “Galvenie transporta koridori un inženierinfrastruktūra” ir noteiktās vadlīnijas infrastruktūras attīstībai, t.sk. “Sakārtot pilsētas lietusūdens apsaimniekošanas sistēmu (ūdens savākšanu, aizvadīšanu, attīrīšanu un novadīšanu ūdenstilpēs vai infiltrāciju). Izvērtēt ilgtspējīgas lietusūdens apsaimniekošanas izveides iespējas.” (35. lpp.)

⁴⁹² Stratēģijā norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, ieskaitot vairākas organizētās tematiskās sanāksmes un aptaujas (3. lpp.)

	Mērķi emisiju samazināša nai	SEG avoti	SEG samazināša na no avotiem	AER	Energo- efektivitāte s pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
															
Dobeles AP 2027: ⁴⁹³ Stratēģiskā daļa	*494, 495		*496		*497,498	*499, 500					*498			*494,495, 498	*501,502
Secinājumi	AP stratēģiskajā daļā kā horizontālā prioritāte ir noteikta klimatneitralitāte un klimatnoturība. SEG emisiju galvenie avoti nav identificēti, bet samazinājums kā netiešā ietekme ir sagaidāms no uzdevumiem, kas ir vērsti uz ilgtspējīgas mobilitātes veicināšanu un ēku (t.sk. pašvaldības īpašumā esošo ēku) energoefektivitātes uzlabošanu. Oglekļa piesaiste, dabā balstīto risinājumu veicināšana vai zaļo teritoriju attīstība tiešā veidā nav iekļauti rīcības virzienos, bet netiešā veidā var tikt veicināti caur uzdevumiem, kas ir saistīti ar publiskās ārtelpas kvalitātes un pieejamības veicināšanu un ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu. Klimata riski nav identificēti, bet viens no uzdevumiem ir specifiski vērsts uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, ieviešot atbilstošus risinājumus iespējamo risku novēršanai. Kā horizontālā prioritāte ir noteikta arī sabiedrības līdzdalība, veicinot sabiedrības viedokļu noskaidrošanu, iesaisti lēmumu pieņemšanas procesā. Papildus dokumentā norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, ieskaitot organizētas vairākas tematiskās sanāksmes un aptaujas.														

⁴⁹³ Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Stratēģiskā daļa (2021). <https://www.dobele.lv/lv/media/5259/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁴⁹⁴ AP, ka horizontālā prioritāte ir noteikta “Klimatneitralitāte un klimatnoturība: Darbība rada “nulles” ietekmi uz klimata sistēmu; spēja reorganizēt savu darbību, gatavojoties turpmākai klimata pārmaiņu ietekmei” (11. lpp.)

⁴⁹⁵ AP, ka vidēja termiņa prioritāte ir noteikta “VTP3 Ilgtspējīgi apsaimniekota teritorija”, ko cita starpā raksturo arī “nepieciešamība pielāgoties klimata pārmaiņām” (10. lpp.)

⁴⁹⁶ Zem VTP3 “Ilgtspējīgi apsaimniekota teritorija” ir noteikts RV12 “”Mobilitāte” un uzdevumi “U28. Pilnveidot satiksmes infrastruktūru un drošību”, “U29. Attīstīt gājēju un velosatiksmes infrastruktūru” un “U30. Attīstīt iekšējo un ārējo sasniedzamību un savienojamību” (13. lpp.)

⁴⁹⁷ Zem VTP3 “Ilgtspējīgi apsaimniekota teritorija” ir noteikts RV13 “Dzīvojamais fonds” un uzdevums “U32. Uzlabot mājokļu apsaimniekošanu, energoefektivitāti un iekšpagalmu infrastruktūru” (13. lpp.)

⁴⁹⁸ Zem VTP3 “Ilgtspējīgi apsaimniekota teritorija” ir noteikts RV15 “Publiskā infrastruktūra, klimatnoturība un enerģētika” un uzdevumi “U38. Paaugstināt pašvaldības īpašumu energoefektivitāt” un “U39. Pielāgoties klimata pārmaiņām, ieviešot atbilstošus risinājumus iespējamo risku novēršanai” (13. lpp.)

⁴⁹⁹ Zem VTP3 “Ilgtspējīgi apsaimniekota teritorija” ir noteikts RV14 “Publiskā ārtelpa un kultūrvēsturiskais mantojums” un uzdevumi “U33. Pilnveidot publiskās ārtelpas kvalitāti un pieejamību” (13. lpp.)

⁵⁰⁰ Zem VTP3 “Ilgtspējīgi apsaimniekota teritorija” ir noteikts RV16 “Īpašumu un vides pārvaldība” un uzdevums “U42. Nodrošināt ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu un vides aizsardzību” (13. lpp.)

⁵⁰¹ Plānā norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, ieskaitot vairākas organizētas tematiskās sanāksmes un aptaujas (3. lpp.)

⁵⁰² AP, ka horizontālā prioritāte ir noteikta “Sabiedrības līdzdalība: Aktīva sabiedrības viedokļu noskaidrošana, iesaiste lēmumu pieņemšanas procesā, t.sk. konsultēšanās, koprade” (11. lpp.)

	Mērķi emisiju samazināša nai	SEG avoti	SEG samazināša na no avotiem	AER	Energo- efektivitāte s pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
Dobeles novada AP 2027. ⁵⁰³ Rīcības un Investīciju plāns ⁵⁰⁴			*505,506	*507, 508	*509,510,511,512, 513,514,515,508	*516					*512		*519	*516,512,517, 518,519, 508	*520, 521
Secinājumi	Rīcības plānā nav iekļauti pasākumi, kas būtu vērsti uz SEG emisiju samazināšanas mērķiem un datiem vai SEG emisiju avotu identificēšanu. Dokumentā ir noteikti pasākumi, kas var potenciāli samazināt SEG emisijas, galvenokārt transport sektorā (ilgtspējīgas mobilitātes veicināšana), kā arī energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi. AER izmantošanas veicināšanu paredz viens pasākums t.i. “Sekmēt atjaunojamo resursu izmantošanu ūdenssaimniecības un siltumapgādes sistēmu darbībā”. Plāns atbalsta zaļo teritoriju attīstību pilsētvidē, kā arī iekļauj dažus citus pasākumus, kas potenciāli var veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, ieskaitot bezmaksas brīvi piekļūstama dzeramā ūdens pieejamības veicināšanu, lietus notekūdeņu sistēmu uzlabošanu. Meliorācijas sistēmu atjaunošana un uzturēšana ir pielāgošanās pasākumus ar potenciālas nelabvēlīgas ietekmes uz citām jomām risku (t.i., bioloģisko daudzveidību) un tas ir jāsteno, pēc iespējas izvērtējot un novēršot potenciālo ietekmes pārnesi. Rīcības plānā nav paredzēti pasākumi visaptveroša klimata risku novērtējuma veikšanai, bet ir paredzēta darbība, kuras mērķis ir identificēt vājās vietas pašvaldības un tās iestāžu ēkās, kam būtu nepieciešama pielāgošanās klimata pārmaiņām, t.i. veicot pašvaldības īpašumu (t.sk. publisko objektu/infrastruktūras) apsekošanu un energoefektivitātes novērtēšanu un identificējot riskus, kas saistīti ar klimata pārmaiņām. Pasākumi, kas ir tiešā veidā ir vērsti uz oglekļa piesaistes potenciāla apzināšanu vai veicināšanu, nav definēti. Dokumentā ir iekļauti pasākumi vispārīgai sabiedrības līdzdalības veicināšanai, atsevišķi neiezīmējot vides vai klimata tēmas. Kopumā rīcības plāns nosaka pasākumus vairākiem ar klimata politiku saistītiem aspektiem, bet potenciāli nepietiekami, lai sasniegtu AP noteikto horizontālo mērķi, t.i., klimatneitralitāti un klimatnoturību. Investīciju plānā (31.05.2022. redakcija) ir iekļauti 68 projekti, kur kā stratēģiskais mērķis ir norādīts "RV15 Publiskā infrastruktūra, klimatnoturība un enerģētika", kas tiešā vai netiešā veidā var ietekmēt klimata politikas mērķu izpildi (galvenokārt energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumi, atjaunojamos energoresursus (AER) izmantojošo elektroenerģiju ražojošo iekārtu iegāde, lietus kanalizācijas uzlabošanas projekti).														

⁵⁰³ Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Rīcības plāns (2021). <https://www.dobele.lv/lv/media/5261/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁵⁰⁴ Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Investīciju plāns (2023). <https://www.dobele.lv/lv/media/5247/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁵⁰⁵ R14.2. Nodrošināt transportu pēc pieprasījuma sociālo un citu pakalpojumu saņemšanai

⁵⁰⁶ Rīcības zem U28, t.sk. “R28.1. Attīstīt vietējo autoceļu tīklu”, “R28.4. Palielināt elektrotransporta uzlādes vietu skaitu novada teritorijā”, U29, t.sk. “R29.1. Attīstīt gājējiem drošu un piemērotu satiksmes infrastruktūru”, “R29.2. Attīstīt velosipēdistiem drošu un piemērotu satiksmes infrastruktūru”, “R29.4. Apzināt un novērst apdzīvotās vietās esošos vides pieejamības ierobežojumus gājējiem un velobraucējiem”, un U30, t.sk. “R30.1. Attīstīt transportu pēc pieprasījuma”, “30.2. Veicināt elektromobilitātes, mikromobilitātes un dalītā transporta veidu attīstību”, “R30.3. Izveidots velosipēdistu ceļu tīkls pilsētvidē un starp nozīmīgākajām apdzīvotajām vietām”

⁵⁰⁷ R39.2. Sekmēt atjaunojamo resursu izmantošanu ūdenssaimniecības un siltumapgādes sistēmu darbībā: Izvērtēta iespēja centralizētās siltumapgādes nodrošināšanā izmantot ģeotermālo un saules enerģiju; apzinātas un izmantotas iespējas plašāk izmantot atjaunojamos energoresursus (AER); veikta (AER) izmantojošo elektroenerģiju ražojošo iekārtu iegāde, uzstādīšana un ieregulēšana notekūdeņu attīrīšanas sistēmās, ūdensapgādes sistēmās u.c.

⁵⁰⁸ Piem Investīcijas plāna projekti zem pasākumi "RV15 Publiskā infrastruktūra, klimatnoturība un enerģētika"54. Lietus ūdens kanalizācijas izbūve PII ēkai "Zvaniņi", “86. Energoefektivitātes paaugstināšana Jaunbērzes kultūras namā, Ceriņu ielā 2, Jaunbērzes pagastā, Dobeles novadā”, “211 Atjaunojamos energoresursus (AER) izmantojošo elektroenerģiju ražojošo iekārtu iegāde, uzstādīšana un ieregulēšana notekūdeņu attīrīšanas sistēmā Dobelē” un citi projekti

⁵⁰⁹ Rīcība zem U29 “R29.3. Attīstīt ielu apgaismojumu” (energoefektivitātes uzlabošana)

⁵¹⁰ Rīcība zem U32 “R32.3. Uzlabot esošo decentralizēto siltumapgādes risinājumu drošību daudzdzīvokļu mājās”

⁵¹¹ R37.3. Īstenot novadā esošo centralizētās siltumapgādes tīklu modernizāciju

⁵¹² R38.1. Identificēt vājās vietas pašvaldības un tās iestāžu ēkās, kam būtu nepieciešama pielāgošanās klimata pārmaiņām: veikta pašvaldības īpašumu (t.sk. publisko objektu/infrastruktūras) apsekošana un energoefektivitātes novērtēšana, identificēti riski, kas saistīti ar klimata pārmaiņām

⁵¹³ R38.2. Paaugstināt pašvaldības īpašumu energoefektivitāti

⁵¹⁴ R39.1. Ieviest videi draudzīga transporta izmantošanu publisko pakalpojumu sniegšanā

⁵¹⁵ R39.3. Sekmēt mājokļu energoefektivitātes uzlabošanu Palielināts mājokļu skaits, kuros veikti būtiski energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi

⁵¹⁶ Rīcība zem U33 “R33.1. Labiekārtot novada atpūtas vietas un attīstīt rekreācijas un zaļās zonas” un U35 “R35.3. Veicināt zaļās infrastruktūras attīstību pilsētvidē”

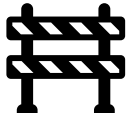
⁵¹⁷ R37.2. Īstenot novadā esošo ūdensapgādes, kanalizācijas un lietus ūdens savākšanas tīklu modernizāciju

⁵¹⁸ R39.4. Veicināt bezmaksas brīvi piekļūstama dzeramā ūdens pieejamību publiskās vietās

⁵¹⁹ R39.5. Atjaunot un pielāgot meliorācijas sistēmas

⁵²⁰ R1.10. Pilnveidot vides izglītības pieejamību un kvalitāti visās izglītības iestādēs: Sekmēta “zaļā domāšana” skolēnu vidū; ilgtermiņā uzlabotas sabiedrības rūpes par vidi

⁵²¹ Pasākumi zem U5 “Veidot iekļaujošu, aktīvu un saliedētu novadu ar kopīgām apvienotā novada un individuālām teritoriālo kopienu tradīcijām” un U6 “Sekmēt nevalstiskā sektora darbību un ilgtspēju”

	Mērķi emisiju samazināša nai	SEG avoti	SEG samazināša na no avotiem	AER	Energo- efektivitāte s pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	Sabiedrības līdzdalība
															
Dobeles TP PR		n/a				*522	*523			n/a	*524				
Secinājumi	Dokumentā nav iekļauta informācija par teritorijas plānojuma funkcionālajā zonējumā veiktajām izmaiņām (% vai ha) attiecībā pret līdzšinējo teritorijas plānojumu, kas liedz objektīvi izvērtēt visas iespējamās plānojuma grozījumu izmaiņas un to iespējamās ietekmes, īpaši uz oglekļa piesaistes potenciālu. Tāpat nav aprakstīti un nav identificējami konkrēti risinājumi/pasākumi SEG samazināšanai un oglekļa piesaistes veicināšanai. Piemēram, ir izdalītas un TIAN noteiktas novada nozīmes ainavu un rekreāciju teritorijas ar saviem nosacījumiem, taču aizsardzības pasākumi nav noteikti visām pašvaldības nozīmes dabas teritorijām. Arī plūdu teritorijas ir noteiktas, bet nav informācijas par nosacījumiem attīstībai šajās teritorijās.														
Dobeles TP TIAN , GD	*525,526	n/a	*527	*526		n/a	*528		*527	n/a		*529		*530	
Secinājumi	Dobeles TP TIAN starp SEG emisiju samazinošajiem pasākumiem var identificēt apbūves noteikumus ietvertos nosacījumus veloinfrastruktūras attīstības atbalstam. Jāatzīmē, ka TP atļauj novada teritorijā uzstādīt/ierīkot dažāda veida iekārtas atjaunojamo energoresursu izmantošanai, t.sk. vēja elektrostaciju būvniecību, tajā pašā laikā Dobeles novada IAS liedz novada teritorijā izvietot vēja elektrostacijas un vēja parkus, kuru jauda ir lielāka par 20kW. Šis fakts apliecina plānotās stratēģiskās pieejas maiņu (t.sk., nākotnē izstrādājamajā TP). Plānojuma TIAN un grafiskajā daļā ir identificētas plūdu risku teritorijas, un noteikts, ka būvniecība atļauta tikai pēc riska novēršanas pasākumu īstenošanas, taču nav nekādu norāžu par kopējiem pasākumiem plūdu risku mazināšanai novadā kopumā, kā arī par konkrētiem risinājumiem. Ir noteikts aizliegums apmežot meliorētās platības, kas apliecina izpratni par iespējamām sekām un klimata pārmaiņu ietekmi. Dabā balstītu risinājumu izmantošana varētu tikt veicināta caur nosacījumu attiecībā uz koku stādījumiem auto stāvlaukumos. Oglekļa piesaistes kontekstā, TIAN tiešā veidā neiekļauj risinājumus, kas attiektos uz oglekļa piesaisti, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste veicināta caur esošās zaļās infrastruktūras saglabāšanu, visos atļautās izmantošanas veidos nav samazināti brīvo teritoriju % rādītāji, kā arī tiek saglabāta meža aizsargjosla ap Dobeles pilsētu.														
APKOPOJUMS															

⁵²² Meža zemju jaunveidojamā zemes vienības platība ir 2ha, līdzšinējā 1ha vietā

⁵²³ 2.3. novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana.... Kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem izdalītas un TIAN noteikti nosacījumi to izmantošanai: novada nozīmes ainavu un rekreāciju teritorijas (17.lpp.)

⁵²⁴ Ietvertas esošās applūstošās teritorijas (28.lpp.)

⁵²⁵ 3.1.3.Prasības automašīnu stāvvietu, stāvlaukumu un velosipēdu novietņu izvietojumam (12.lpp) nosaka obligātas prasības pēc velostāvvietām pie publiskām ēkām, koku stādījumiem autostāvlaukumos, virszemes ūdeņu savākšanu un attīrīšanu stāvlaukumos virs 10 auto.

⁵²⁶ 3.2.3. Elektroapgāde un alternatīvā energoapgāde, atļauta dažādas jaudas vēja elektrostaciju izvietojuma un saules baterijas paneļu uzstādīšana (15-16.lpp). Taču Dobeles novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021.-2045.gadam liedz novada teritorijā izvietot vēja elektrostacijas (T22: IAS nosaka, ka Dobeles novada administratīvajā teritorijā nav atļauta vēju elektrostaciju vai vēju parku būvniecība, kuru jauda ir lielāka par 20 kW.)

⁵²⁷ 3.1.3.Prasības automašīnu stāvvietu, stāvlaukumu un velosipēdu novietņu izvietojumam (12.lpp) nosaka prasības pēc velostāvvietām pie publiskām ēkām, koku stādījumiem autostāvlaukumos.

⁵²⁸ 7.3.6.meža aizsargjosla ap pilsētu (61.lpp.)

⁵²⁹ 75.punkts nosaka, ka būvniecība applūstošās teritorijās atļauta, ja realizēti riska novēršanas pasākumi (9.lpp.)

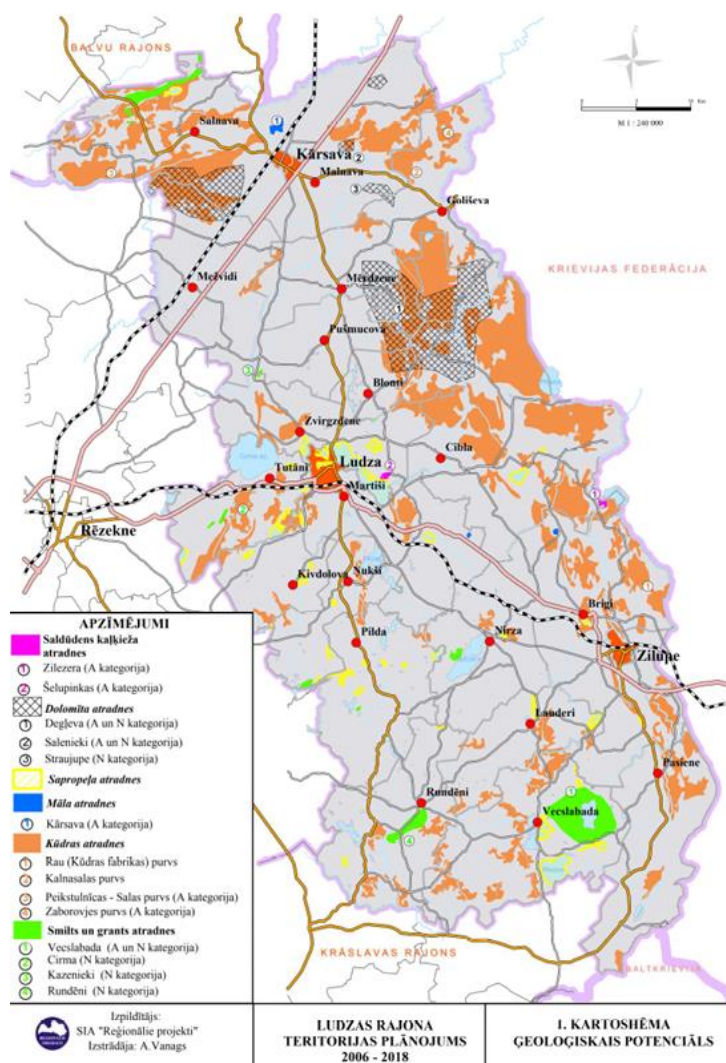
⁵³⁰ 3.5. Prasības vides risku samazināšanai, noteikti nosacījumi, kritēriji, kas jāveic kāda no riska novēršanai (26.lpp.)

Secinājumi

- **SEG emisiju samazināšana.** Dobeles novada IAS klimatneitralitāte ir noteikta kā novada vīzijas “zaļš novads” neatņemama sastāvdaļa, kas secīgi atspoguļojas arī Dobeles novada AP prioritātēs. Vērtējot SEG emisiju samazināšanas iespējas, pārsvarā identificēta netieša pozitīva ietekme no ilgtspējīgu mobilitāti veicinošajiem pasākumiem un transporta sektora radīto emisiju samazināšanas. Vērtējot AER izmantošanas veicināšanu, konstatēts, ka jaunais Dobeles novada IAS paredz izmaiņas teritorijas attīstības stratēģiskajās prioritātes – kamēr gan ZPR attīstības plānošanas dokumenti, gan spēkā esošais Dobeles novada TIAN pieļauj vēja parku būvniecību, Dobeles novada IAS nepieļauj vēja parku ar jaudu virs 20 kW būvniecību novada teritorijā. Tajā pašā laikā atsevišķi ierobežojumi citu veidu atjaunīgās enerģijas attīstībai (piem., saules parki) nav noteikti. Savukārt attiecībā uz energoefektivitātes veicināšanu – pasākumi ir paredzēti gan pašvaldību ēkās, gan privātajās ēkās (Dobeles novada AP). Lai gan Dobeles novadā ir spēkā Enerģētikas rīcības plāns, kurā identificēti lielāki SEG emisijas avoti, tie netiek norādīti teritorijas attīstības plānošanas dokumentos.
- **Oglekļa piesaiste.** Izvērtētajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos tiešā veidā nav identificēti lielākie oglekļa piesaistes avoti. Oglekļa piesaiste var tikt veicināta caur dabā balstītu risinājumu izmantošanu un mežu teritoriju ilgtspējīgu apsaimniekošanu; izvērtētais Dobeles novada TP nosaka meža aizsargjoslu ap pilsētu, palielinātu jaunveidojamo mežu teritoriju platību, kā arī apzaļumošanas pasākumus pilsētā (t.sk., autonomvietnēs). Sistemātiski pasākumi oglekļa piesaistes palielināšanai izvērtētajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nav noteikti.
- **Pielāgošanās klimata pārmaiņām.** Klimatnoturība ir iekļauta gan starp Dobeles novada AP horizontālajām un vidēja termiņa prioritātēm, gan rīcības virzienos. AP noteikts konkrēts uzdevums “Pielāgoties klimata pārmaiņām, ieviešot atbilstošus risinājumus iespējamo risku novēršanai”. Tajā pašā laikā plānošanas dokumentos konkrētas risku teritorijas un riski nav identificēti. AP ir iekļauti atsevišķi pasākumi, kuri varētu veicināt klimatnoturību, piemēram, dzeramā ūdens pieejamības publiskās vietās veicināšana, meliorācijas sistēmu pielāgošana un lietusūdens sistēmu modernizācija, bet iztrūkst sistēmiskas, riskos balstītas pieejas.
- **Sabiedrības līdzdalība.** Sabiedrības līdzdalība teritorijas attīstības plānošanas kontekstā primāri nodrošināta horizontālā veidā, ievērojot obligātās sabiedrības iesaistes normatīvo aktu prasības. Dobeles novada IAS izstrādes ietvaros tika organizētas arī sabiedrības iesaistes tematiskās sanāksmes, kas palīdz strukturētākā veidā identificēt novada problēmas un prioritātes. Tāda pati pieeja pielietota arī Dobeles novada AP izstrādē. Papildus, Dobeles novada AP ir noteikta prioritāte “Sabiedrības līdzdalība: Aktīva sabiedrības viedokļu noskaidrošana, iesaiste lēmumu pieņemšanas procesā, t.sk. konsultēšanās, koprade”. Vienlaicīgi jāatzīmē, ka konkrētas klimata politikas izstrādes un īstenošanas veicinošas iesaistes formas un aktivitātes nav identificētas.

1.5. Ludzas valstspilsēta un Latgales plānošanas reģions

Ludzas valstspilsēta ir piektā vērtējamā pašvaldība. Zemes sadalījumā pa izmantošanas veidiem Ludzas novada lauku teritorijās dominē meži, kas aizņem 113648 ha jeb 47 % no novada kopplatības. Tajā pašā laikā novadā atrodas Zilupes līdzenums, kas ir viens no purvainākajiem dabas apvidiem Latvijā. Novada teritorijā apzinātas 277 kūdras atradnes vai to daļas⁵³¹ (skat.7.att). Vairākās atradnēs notiek arī kūdras rūpnieciskā ieguve. Attiecīgi – Ludzas novadā atrodas būtiskas mežu un purvu teritorijas, kas ir nozīmīgi oglekļa piesaistes avoti.

Attēls nr. 7 Nozīmīgas derīgo izrakteņu atradnes Ludzas novadā (kūdras atradnes: oranžs krāsojums)⁵³²

⁵³¹ Ludzas novada pašvaldība (2021). Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. Gadam, Stratēģiskā daļa (2021). <https://www.ludzasnovads.lv/lv/media/530/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁵³² Ludzas novada pašvaldība. (n.d.). Attīstības dokumentu datu bāze. <https://old.ludza.lv/attistibas-dokumentu-datu-baze/> [skatīts 15.02.2024]

Ludzas novadā un Latgales plānošanas reģionā pašlaik nav spēkā esoša klimata un enerģētikas sektorālā plānošanas dokumenta.

Teritorijas attīstības plānošanas dokumenti

Nodaļā analizēti Ludzas novada pašvaldības un Latgales plānošanas reģiona (turpmāk – LPR) teritorijas attīstības plānošanas dokumenti. Tabulā apkopoti Ludzas novada un LPR analizē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi (skat.11.tab.). Pēc dokumentu analīzes seko secinājumi, izvērtējot Ludzas un Latgales plānošanas reģiona attīstības plānošanu saistībā ar nepieciešamību samazināt SEG emisijas, pielāgoties klimata pārmaiņām un nodrošināt oglekļa dioksīda piesaisti.

Tabula nr. 11 Ludzas novada pašvaldības un LPR analizē izmantotie dokumenti un to saīsinājumi

Dokumenta nosaukums	Latgales stratēģija 2030 ⁵³³	Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.-2027.gadam Stratēģiskā daļa, redakcija 2.0 ⁵³⁴	Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.-2027.gadam Rīcības plāns ⁵³⁵	Ludzas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2037. gadam ⁵³⁶
Saīsinājums	LPR LS 2030	AP 2027: Stratēģiskā daļa	AP 2027:Rīcības plāns	Ludzas IAS 2037
Dokumenta nosaukums	Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Stratēģiskā daļa ⁵³⁷ Stratēģiskā daļa	Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Rīcības plāns ⁵³⁸	Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam. IV Investīciju programma ⁵³⁹	Ludzas novada Teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam, Paskaidrojuma raksts ⁵⁴⁰
Saīsinājums	Ludzas AP 2027: Stratēģiskā daļa	Ludzas AP 2027: Rīcības plāns	Ludzas AP 2027: Investīciju plāns	Ludzas TP PR

⁵³³ Latgales plānošanas reģions. (2010). Latgales stratēģija 2030. https://lpr.gov.lv/wp-content/uploads/2011/lpr-planosanas-dokumenti/Latgales_strategija_2030_apstiprinata_01.12.2010.pdf

⁵³⁴ Latgales plānošanas reģions. (2021). Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.-2027.gadam Stratēģiskā daļa https://lpr.gov.lv/wp-content/uploads/2006/planosana/Latgales-planošanas-reģiona-Attīstības-programma-2021.-2027.gadam_.pdf

⁵³⁵ Latgales plānošanas reģions. (2021). Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.-2027.gadam. Rīcības plāns <https://lpr.gov.lv/wp-content/uploads/2006/planosana/Rīcības-plāns-1.pdf>

⁵³⁶ Ludzas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2037. gadam (2022). <https://www.ludzasnovads.lv/lv/media/539/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁵³⁷ Ludzas novada pašvaldība (2021). Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. Gadam, Stratēģiskā daļa (2021). <https://www.ludzasnovads.lv/lv/media/530/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁵³⁸ Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Rīcības plāns (2021). <https://www.ludzasnovads.lv/lv/media/531/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

⁵³⁹ Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam. IV Investīciju programma (2023)

⁵⁴⁰ Ludzas novada Teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam, Paskaidrojuma raksts (2022). https://geolatvija.lv/geo/tapis?fbclid=IwAR2fbcBW5YLGRFBA-wYnFNUFRP4rSgFpkQKArGtO0QwaBdZAprYxiYkl_8Y#document_24549 [skatīts 01.02.2024.]

Dokumenta nosaukums	Ludzas novada Teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, Grafiskā daļa ⁵⁴¹			
Saīsinājums	Ludzas TP TIAN , GD			

⁵⁴¹Ludzas novada Teritorijas plānojums 2013.-2024.gadam, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, Grafiskā daļa (2022). https://geolativija.lv/geo/tapis?fbclid=IwAR2fbcBW5YLGRFBA-wYnFNUFRP4rSgFpkQKArGtO0QwaBdZAprYxiYkl_8Y#document_24549 [skatīts 01.02.2024.]

Tabula nr. 12 Ludzas novada pašvaldības un LPR plānošanas dokumentu analīze

	Mērķi emisiju samazināša nai	SEG avoti	SEG samazināša na no avotiem	AER	Energo- efektivitāte s pasākumi	Zaļo teritoriju attīstība	Oglekļa piesaistes potenciāls	Oglekļa piesaistes ietekme citur	Dabā balstīti risinājumi	Lielākie oglekļa piesaistes avoti	Klimata riski un teritorijas	Nosacījumi risku teritorijām	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi	Klimata pārmaiņu ietekme	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
LPR LS 2030					*542										*543
Secinājumi	Stratēģijā izcelta nepieciešamība attīstīt energoefektivitātes projektus. Dokumentā nav iekļauti citi aspekti, kas aktualizētu klimata politikas plānošanas un īstenošanas jautājumus un veicinātu virzību uz klimatneitralitāti un klimatnoturību.														
LPR AP 2027: Stratēģiskā daļa	*544	*545	*546,547	*548	*549	*550	*550		*550					*551	
Secinājumi	Attīstības programmā iekļauti pasākumi energoefektivitātes veicināšanai, izvirzot mērķi samazināt reģiona elektroenerģijas patēriņu IKP vienības radīšanai, tai sasniedzot 90 kWh uz 1 000 EUR IKP. Definētie pasākumi klimatneitralitātes sasniegšanai – emisiju samazināšanai ⁵⁴⁴ , nav prioritizēti vai definēti konkrētākos pasākumos. Tāpat netiek noteikti klimata riski un risku teritorijas, oglekļa piesaistes avoti, atbalsts AER (izņemot biogāzes attīstību). Pasākums "Zaļās infrastruktūras elementu izveide ārpus Natura 2000 teritorijas" var potenciāli veicināt oglekļa piesaisti un dabā balstītu risinājumu ieviešanu, atkarībā no tā, kādi risinājumi tiek ieviesti. Kā nozīmīgs SEG avots ir minēts transports, taču tā SEG emisiju apjoms ir definēts tikai nacionālā līmenī un nav iekļauti konkrēti SEG emisiju samazināšanas pasākumi šajā nozarē. Transporta sektorā dzelzceļa maršrutu attīstība noteikta kā veids, kā sniegt būtisku ieguldījumu klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanai ar vislielāko potenciālu autotransporta radīto SEG emisiju samazināšanai (33.lpp.), neparedzot kompleksu risinājumu ieviešanu ilgtspējīgas mobilitātes sistēmas attīstībai.														
LPR AP 2027: Rīcības plāns	*552		*552,553	*554	*554	*555	*555550		*555						

⁵⁴² Neatjaunojamie enerģijas resursi pasaulē izsīkst, un aizvien vairāk attīstās atjaunojamās enerģijas ražošana. (...) Nozīmīga loma Latgalē būs energoefektivitātes projektiem.(6.lpp.)

⁵⁴³ Latgale var veidoties līdzīgi visdinamiskākajām, saimnieciski efektīvākajām sabiedrībām mūsdienu pasaulē, ko raksturo laba pārvaldība un uz sabiedrības līdzdalību balstīta pašorganizācija (7.lpp.)

⁵⁴⁴ Lai sekmētu klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu, nepieciešams plānot rīcības visos tautsaimniecības sektoros, piemēram, optimizēt transporta infrastruktūru, mainīt iedzīvotāju pārvietošanās paradumus, palielināt resursefektīvu un videi draudzīgu transportlīdzekļu veidu lietošanu; īstenot videi draudzīgu dzīvesveidu, un uzņēmumiem pielāgoties pasaules tirgus tendencēm un sekmīgi īsteno aprites ekonomiku; pašvaldībām ilgtspējīgas attīstības plānošanai, veicināt viedu, klimatneitrālu un elastīgu pilsētvidi, tostarp pilsētvides attīstībā izvēloties zaļo infrastruktūru (79.lpp.) Cits atbalsts komersantiem jaunu tirgu apgūšanai un eksporta veicināšanai, t.sk. komersanti, kas sadarbojas ar pētniecības iestādēm produktu un pakalpojumu izstrādē pārejai uz klimatneitralitāti (101.lpp.)

⁵⁴⁵ Latvijā transports ir otrs lielākais SEG emisiju avots (28.5% no kopējām emisijām), tādēļ svarīgi ir transporta sektorā veicināt autoparka atjaunošanos, palielināt zaļās enerģijas īpatsvaru transporta degvielā, kā arī stimulēt iedzīvotājus izvēlēties sabiedrisko transportu (79.lpp.)

⁵⁴⁶ Zaļo industriālo parku izveide kā piemērs uzņēmumu veiksmīgai transformācijai uz klimatneitrālu ekonomiku (101.lpp.)

⁵⁴⁷ Vienlaikus dzelzceļa maršrutu attīstība ir veids, kā sniegt būtisku ieguldījumu klimata pārmaiņu ietekmes mazināšanai un vislielākais potenciāls autotransporta radīto SEG emisiju samazināšanai (33.lpp.)

⁵⁴⁸ c. Atbalsts atkritumu pārstrādei, reģenerācijai, t.sk., biogāzes ieguvei, pastiprinātu uzmanību veltot bioloģiski noārdāmo, atkritumu tostarp notekūdeņu dūņu pārstrādei (84.lpp.)

⁵⁴⁹ Ieviešot inovatīvas un klimata neitrālas tehnoloģijas, samazināt reģiona elektroenerģijas patēriņu IKP vienības radīšanai, tai sasniedzot 90 kWh uz 1 000 EUR IKP. (4.lpp.) Mērķis: Energoefektivitātes veicināšana un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana. (79.lpp.)

⁵⁵⁰ Zaļās infrastruktūras elementu izveide ārpus Natura 2000 teritorijas (86.lpp.)

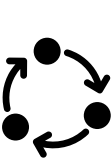
⁵⁵¹ Līdz ar klimata pārmaiņām, kļūst garāka arī velosezona. Pieaugot velosipēdu, elektroskūteru un elektro velosipēdu popularitātei, ir nepieciešamība attīstīt šiem transporta veidiem piemērotu infrastruktūru (50.lpp.)

⁵⁵² APR 3.3.1. Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana. Pašvaldību īpašumā esošo ēku (t.sk. dzīvojamo daudzstāvu ēku) energoefektivitātes paaugstināšana, Apkure izmantoto apkures iekārtu nomaina pret modernākām un efektīvākām iekārtām, Atjaunojamo energoresursu izmantošana ēkās, (...) Ielu apgaismojuma nomaina uz energoefektīviem risinājumiem, Tehnoloģiju un infrastruktūru izvēršana tīrai enerģijai par pieņemamu cenu, siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanā, energoefektivitātē un atjaunojamo energoresursu enerģijā (15.lpp.)

⁵⁵³ APR 2.1.2. Dzelzceļš (4.lpp.) APR 2.2.2. Attīstības centru mobilitātes infrastruktūras uzlabojumi (6.lpp.)

⁵⁵⁴ 20. Enerģijas patēriņa samazinājums un atjaunojamo energoresursu lietošana pašvaldības ēkās un iekārtās (10.lpp.)

⁵⁵⁵ APR 3.3.4. Dabas aizsardzība. 3. Ezeru apsaimniekošanas projektu atbalsts, t.sk. infrastruktūras izveide un zivju resursu atjaunošana publiskās ūdenstilpēs 6. ĪADT aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu īstenošana Natura 2000 teritorijās. 8. Zaļās infrastruktūras elementu izveide ārpus Natura 2000 teritorijas. (16.lpp.)

	Mērķi emisiju samazināša nai 	SEG avoti 	SEG samazināša na no avotiem 	AER 	Energo- efektivitāte s pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Secinājumi	Rīcības plānā iekļauta attīstības programmas rīcība – "siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana", kurai pakārtotās rīcības lielākoties saistītas ar energoefektivitātes pasākumiem mājokļu, infrastruktūras un rūpniecības sektorā. Viens no rādītājiem rīcības novērtēšanai ir – "samazināts CO ₂ izmešu daudzums (kg/gadā)", nenosakot konkrētus kvantitatīvus mērķrādītājus. Plāns paredz rīcības ilgtspējīgas mobilitātes attīstībai – definētas rīcības velo mobilitātes un dzelzceļa attīstībai, kas var potenciāli mazināt emisijas no transporta sektora, taču tajā pašā laikā ir izvirzītas rīcības, kas emisijas var potenciāli palielināt – lidostas būvniecība, kā arī autoceļu attīstība, kas, neparedzot efektīvus alternatīvus ilgtspējīgas mobilitātes risinājumus, var veicināt privātā autotransporta lietošanu. Tāpat kā stratēģiskajā daļā, rīcības plānā definētais pasākums "zaļās infrastruktūras elementu izveide ārpus Natura 2000 teritorijas" var potenciāli veicināt oglekļa piesaisti un dabā balstītu risinājumu ieviešanu, atkarībā no tā, kādi risinājumi tiek ieviesti. Plānā netiek noteiktas risku teritorijas un rīcības klimata pārmaiņu radīto risku mazināšanai.														
Ludzas IAS 2037			*556	*557, 558			*559	*560							
Secinājumi	IAS nav iekļautas atsauces uz klimata pārmaiņām vai klimatnoturības un klimatneitralitātes veicināšanu. Starp novada attīstības perspektīvām ir minētas novada plašas atjaunojamo energoresursu izmantošanas iespējas, t.i. koksne un to blakusproduktu pieejamība. Energoapgādes kontekstā ir minēta arī citi AER avoti (saule, vējš, ūdens). Netiešā veidā vadlīnijas transporta sistēmas attīstībai atbalsta emisiju samazināšanos transporta sektorā. Vadlīnijas mežsaimniecības teritoriju izmantošanai un attīstībai nosaka, ka teritorijas prioritāte būs ilgtspējīga mežu resursu apsaimniekošana un izmantošana, atjaunojot mežus, apmežojot mazvērtīgākās lauksaimniecības teritorijas un krūmājus, kas var veicināt oglekļa piesaisti. Dokumentā norādīts, ka tā izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, ieskaitot organizētas vairākas tematiskās sanāksmes un aptaujas.														
Ludzas AP 2027: Stratēģiskā daļa			*561		*562	*563		*564							*565
Secinājumi	Klimatneitralitāte un klimatnoturība nav iekļautas starp AP prioritātēm. SEG emisiju galvenie avoti nav identificēti, bet AP iekļauj risinājums, kas var veicināt SEG emisiju samazinājumu – primāri no uzdevumiem, kas ir vērsti uz transporta sistēmas uzlabošanu un energoefektivitātes veicināšanu. Specifiski uzdevumi AER atbalstam AP nav noteikti. Oglekļa piesaiste un dabā balstīto risinājumu veicināšana tiešā veidā nav iekļauta rīcības virzienos, bet zaļo zonu attīstība tiek atbalstīta caur uzdevumu, kura mērķis ir uzlabot publiskās ārtelpas infrastruktūru (parku, skvēru, peldvietu, atpūtas vietu). Vienlaicīgi, AP ir iekļauts uzdevums, kura mērķis ir atbalstīt derīgo izrakteņu ieguves nozares attīstību, kas Ludzas novada gadījumā var nozīmēt arī atbalstu kūdras ieguvei, kas var atstāt negatīvu ietekmi uz oglekļa piesaistes potenciālu un ir īpaši izvērtējami kompensācijas pasākumi oglekļa piesaistes veicināšanai. Viens no uzdevumiem paredz iedzīvotāju iniciatīvu atbalstīšanu, specifiski neakcentējot vides vai klimata tematiku. AP izstrādē ir ņemts vērā sabiedrības viedoklis, ieskaitot organizētas vairākas tematiskās sanāksmes un aptaujas.														

⁵⁵⁶ Vadlīnijas transporta un inženierkomunikāciju plānošanai paredz transporta attīstības pasākumus, kuri kopumā atbilst ilgtspējīgas mobilitātes principiem (24. lpp.)

⁵⁵⁷ Raksturojot attīstības perspektīvas, ir norādīts, ka “Ludzas novadā ir plašas atjaunojamo energoresursu izmantošanas iespējas. Viens no nozīmīgākajiem un visvairāk izmantotajiem vietējiem atjaunojamās enerģijas avotiem ir koksne, jo novadā ir ne tikai liels neizmantoto mežizstrādes un meža kopšanas koksnes atlikumu apjoms, bet arī visi nepieciešamie apstākļi ātraudzīgo koku (ātraudzīgo kārķu, alkšņu, apšu un tamlīdzīgu koku sugu) plantāciju izveidei” (11. lpp.)

⁵⁵⁸ Attiecībā uz satiksmes infrastruktūras un inženierinfrastruktūras attīstības mērķiem ir noteikts, ka videi draudzīgas infrastruktūras un efektīvas, ilgtspējīgas energoapgādes attīstībai ir nepieciešama “alternatīvo enerģijas avotu (vēja, ūdens, saules enerģijas) izmantošana, vietējo atjaunojamo energoresursu – koksnes atkritumu, salmu, biogāzes u.c. – pielietošana.” (21. lpp.)

⁵⁵⁹ Vadlīnijas mežsaimniecības teritoriju izmantošanai un attīstībai nosaka, ka “1. Teritorijās prioritāte būs ilgtspējīga mežu resursu apsaimniekošanai un izmantošanai, atjaunojot mežus, apmežojot mazvērtīgākās lauksaimniecības teritorijas un krūmājus”, “6. Paredzot nevērtīgāko lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošanu, nav pieļaujama augstvērtīgu ainavu un kultūras pieminekļu aizsegšana”, “8. Teritorijas plānojumā jānosaka prasības meža ieaudzēšanai pilsētu un ciemu tuvumā.” (27. lpp.)

⁵⁶⁰ Vadlīnijas mežsaimniecības teritoriju izmantošanai un attīstībai nosaka, ka “1. Teritorijās prioritāte būs ilgtspējīga mežu resursu apsaimniekošanai un izmantošanai, atjaunojot mežus, apmežojot mazvērtīgākās lauksaimniecības teritorijas un krūmājus”, “6. Paredzot nevērtīgāko lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošanu, nav pieļaujama augstvērtīgu ainavu un kultūras pieminekļu aizsegšana”, “8. Teritorijas plānojumā jānosaka prasības meža ieaudzēšanai pilsētu un ciemu tuvumā.” (27. lpp.)

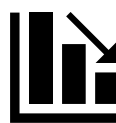
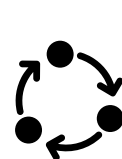
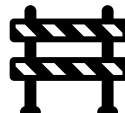
⁵⁶¹ Uzdevums zem VTP2 “Tehniskās infrastruktūras attīstīšana un pakalpojumu kvalitātes celšana” un RV1 “Transporta infrastruktūras attīstība” – “U53: Elektrotransporta uzlādes stacijas izveidošana”, “U55: Sabiedriskā transporta pieejamības nodrošināšana un infrastruktūras attīstīšana”

⁵⁶² Uzdevumi zem VTP2 “Tehniskās infrastruktūras attīstīšana un pakalpojumu kvalitātes celšana” un RV2 “Vides un enerģētikas infrastruktūras attīstība” – “U59: Maģistrālās siltumapgādes sistēmas sakārtošana/pilnveidošana”, “U60: Energoefektivitātes un siltināšanas pasākumu īstenošana publiskajās ēkās un daudzdzīvokļu mājās”, “U67: Ielu apgaismojuma pārbūve/modernizēšana”

⁵⁶³ Uzdevums zem VTP2 “Tehniskās infrastruktūras attīstīšana un pakalpojumu kvalitātes celšana” un RV2 “Vides un enerģētikas infrastruktūras attīstība” – “U65: Publiskās ārtelpas infrastruktūras (parku, skvēru, peldvietu, atpūtas vietu) attīstīšana un sakārtošana”

⁵⁶⁴ Uzdevums zem VTP2 “Tehniskās infrastruktūras attīstīšana un pakalpojumu kvalitātes celšana” un RV2 “Vides un enerģētikas infrastruktūras attīstība” – “U71: Derīgo izrakteņu ieguves nozares attīstības atbalstīšana”

⁵⁶⁵ Uzdevumi zem VTP1 “Sociālās infrastruktūras attīstīšana un pakalpojumu kvalitātes celšana” un RV4 “Efektīva publiskā pārvalde” - “U43: Iedzīvotāju iniciatīvu atbalstīšana”

	Mērķi emisiju samazināša nai 	SEG avoti 	SEG samazināša na no avotiem 	AER 	Energo- efektivitāte s pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Ludzas AP 2027: Rīcības plāns un Investīciju plāns			*566,567, 568		*569, 570, 571	*572									*573
Secinājumi	Rīcības plāns precīzi atspoguļo AP stratēģiskajā daļā noteiktos uzdevumus. Investīciju plānā 2021.-2027. gadam (30.10.2023. redakcija) ir iekļauti atsevišķi projekti, kuriem ir potenciāla ietekme SEG emisiju samazinājumam, t.sk. zem rīcības virziena "Vides un enerģētikas infrastruktūras attīstība", piem. siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana ar viedajām apgaismojuma tehnoloģijām, siltumtrases izbūve Malnavas ciemā Malnavas pagastā, daudzdzīvokļu māju siltināšana un energoefektivitātes paaugstināšana. Energoefektivitātes uzlabošanas projekti ir iekļauti arī zem citām prioritātēm, ieskaitot "Daudzveidīgas un kvalitatīvās izglītības pieejamība" .														
Ludzas TP PR				*574		n/a		*575		n/a		*576			
Secinājumi	PR nav iekļauta informācija par funkcionālā zonējuma proporcionālo sadalījumu novadā vai tā izmaiņām (% vai ha), salīdzinot ar iepriekšējo TP. Tas liedz objektīvi izvērtēt plānojumā ietvertu risinājumu ietekmi, īpaši uz oglekļa piesaistes potenciālu. PR ir uzskaitītas esošās derīgo izrakteņu ieguves vietas, t.sk. kūdras ieguvei. Oglekļa piesaistes kontekstā, PR tiešā veidā neiekļauj risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste veicināta caur esošās zaļās infrastruktūras saglabāšanu. Izvērtējot, vai dokumenta izstrādē ņemta vērā risks balstīta pieeja, var secināt, ka no klimata pārmaiņu riskiem identificēts tikai plūdu risks, nenorādot citus Ludzai aktuālus klimata pārmaiņu riskus. Plānojumā nav pieejama informācija par sabiedrības iesaisti klimata pārmaiņu mazināšanas vai pielāgošanās tām risinājumu sagatavošanā plānojuma izstrādes laikā.														
Ludzas TP TIAN, GD		n/a	*577	*578		n/a	*579			n/a		*580		*581	
Secinājumi	TP nav ietverti konkrēti SEG emisiju samazinošie pasākumi, taču var atzīmēt, ka netiešie SEG emisiju samazināšanas risinājumi ir noteikti transporta nozares kontekstā – TP ir izvirzīti nosacījumi veloinfrastruktūras attīstībai un labiekārtotu/apzaļumotu stāvlaukumu izbūvei. Plānojuma TIAN un grafiskajā daļā ir identificētas plūdu risku teritorijas, un noteikts, ka būvniecība atļauta tikai pēc riska novēršanas pasākumu īstenošanas. TP nav ietverti nosacījumi dabā balstītu risinājumu veicināšanai. Oglekļa piesaistes kontekstā, TIAN tiešā veidā neiekļauj risinājumu, kas attiektos uz oglekļa piesaistes veicināšanu, tomēr netiešā veidā oglekļa piesaiste varētu tikt veicināta caur esošās zaļās infrastruktūras saglabāšanu, visos atļautās izmantošanas veidos ir noteikta minimālie brīvo teritoriju % rādītāji. Plānojumā nav pieejama informācija par sabiedrības iesaisti klimata pārmaiņu mazināšanas vai pielāgošanās tām risinājumu sagatavošanā plānojuma izstrādes laikā. Papildus, jāatzīmē, ka 2023.gada 30.augustā ir pieņemts lēmums par 2021.gada 1.jūlija administratīvi teritoriālās reformas jaunizveidotajā Ludzas novada administratīvās teritorijas teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu, ietverot visu jaunizveidotā novada teritoriju, t.i. bijušo Ciblas novadu, Kārsavas novadu, Zilupes novadu un Ludzas novadu.														

⁵⁶⁶ U.53 Elektrotransporta uzlādes staciju izveidošana: veicināta elektrotransporta uzlādes staciju izbūve

⁵⁶⁷ U.56 Satiksmes organizācijas un drošības uzlabošana: izbūvēti gājēju ceļi, ierīkoti veloceliņi, uzlabota velobraucēju drošība

⁵⁶⁸ U.55 Sabiedriskā transporta pieejamības nodrošināšana un infrastruktūras attīstīšana: nodrošināta sabiedriskā transporta pieejamība iedzīvotājiem, uzlabojot pasažieru pārvadājumu kvalitāti

⁵⁶⁹ U.60 Energoefektivitātes un siltināšanas pasākumu publiskajās ēkās un daudzdzīvokļu mājās īstenošana: veikti energoefektivitātes un siltināšanas pasākumi publiskajās ēkās un daudzdzīvokļu mājās

⁵⁷⁰ U.67 Ielu apgaismojuma pārbūve/modernizācija Veikta ielu apgaismojumu pārbūve

⁵⁷¹ Piem. "16. Būvprojekta izstrāde Ludzas PII "Namiņš" energoefektivitātes pasākumu īstenošanai", "128. Daudzdzīvokļu māju siltināšana un energoefektivitātes paaugstināšana" un citi

⁵⁷² U.65 Publiskās ārtelpas infrastruktūras (parku, skvēru, peldvietu, atpūtas vietu u.c.) attīstīšana un sakārtošana. Sakārtota un attīstīta publiskā ārtelpas infrastruktūra

⁵⁷³ U.42 Pašvaldības, valsts iestāžu, NVO un privāto partnerību sadarbības veicināšana: veicināta sadarbība starp pašvaldību, valsts iestādēm, nevalstiskajām organizācijām (NVO) un privātajām partnerībām

⁵⁷⁴ Atļauta vēja elektrostaciju būvniecība R, TA, L teritorijās (36.lpp), tajā pašā laikā prasot detālplānojuma vai lokālplānojuma izstrādi, kas procesu būtiski paildzina.

⁵⁷⁵ *2.2.5.nodaļā uzskaitītas esošās derīgo izrakteņu ieguves vietas

⁵⁷⁶ Aprakstīti nosacījumi Kreiču poldera teritorijas apbūvei (14.lpp), kas nosaka kāda veida riski ir jāizvērtē pirms apbūves plānošanas un zemes lietošanas veida maiņas.

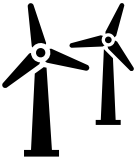
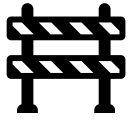
⁵⁷⁷ Noteikta obligāta prasība daudzdzīvokļu māju apbūvi pieslēgt centralizētai siltumapgādei 53.punkts (11.lpp)

⁵⁷⁸ 3.2.4.nodaļa. Atļauta vēja elektrostaciju būvniecība R, TA, L teritorijās (36.lpp), tajā pašā laikā prasot detālplānojuma vai lokālplānojuma izstrādi, kas procesu būtiski paildzina.

⁵⁷⁹ 580.2.4.punkts, Ludzas vēsturiskajā centrā, esošie koki citu starpā ir definēti kā vērtība (62.lpp) un plānojot jaunu apbūvi ir noteikta prasība maksimāli saglabāt esošos kokus 102.punkts (17.lpp).Visās atļautajās izmantošanās ir noteikts lielāks vai mazāks % min brīvās teritorijas.

⁵⁸⁰ 519.punkts izstrādājot ieceri, jāvērtē visi iespējamie vides riski (53.lpp.)

⁵⁸¹ Ir noteikti aizliegumi būvdarbiem, kas var veicināt plūdu risku attīstību novadā 6.5.punkts, (5.lpp)

	Mērķi emisiju samazināša nai 	SEG avoti 	SEG samazināša na no avotiem 	AER 	Energo- efektivitāte s pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošan ās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
APKOPOJUMS															

Secinājumi

- **SEG emisiju samazināšana.** Klimatneitralitātes veicināšana un SEG emisiju samazināšana neiezīmējas starp Ludzas novada teritorijas attīstības plānošanas prioritātēm. Līdz ar to vērtētajos plānošanas dokumentos nav sistemātiski iekļauti risinājumi SEG emisiju samazināšanai. Ludzas novadā netieša pozitīva ietekme uz SEG emisiju samazinājumu varētu tikt veicināta caur ilgtspējīgas mobilitātes risinājumiem transporta sektorā un energoefektivitātes veicināšanas pasākumiem. Analizētie LPR teritorijas attīstības plānošanas dokumenti iekļauj daudzveidīgākus risinājumus SEG emisiju samazināšanai un LPR AP tā ir iekļauta arī starp prioritātēm. Ludzas novada TP nav iekļauti risinājumi, kas viennozīmīgi prioritizētu AER izmantošanu (jānorāda, ka pašlaik izstrādes stadijā ir jaunais Ludzas novada TP). Ne Ludzas novada, ne LPR IAS neprioritizē klimata pārmaiņas un ar tām saistītās rīcības.
- **Oglekļa piesaiste.** Lai gan LPR un Ludzas novada teritorijā atrodas lielas mežu un purvu platības ar augstu oglekļa piesaistes vērtību un potenciālu, izvērtētajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nav identificēts to oglekļa piesaistes potenciāls un nav noteiktas sistemātiskas rīcības šī potenciāla aizsardzībai un veicināšanai. Ludzas novada IAS noteiktas Vadlīnijas mežsaimniecības teritoriju izmantošanai un attīstībai, kas cita starpā nosaka, ka "1. Teritorijās prioritāte būs ilgtspējīga mežu resursu apsaimniekošanai un izmantošanai, atjaunojot mežus, apmežojot mazvērtīgākās lauksaimniecības teritorijas un krūmājus".
- **Pielāgošanās klimata pārmaiņām.** Izvērtējot, vai Ludzas novada un LPR ir ievērota risks balstīta pieeja, var secināt, ka līdzīgi kā citos analizētajos novados un plānošanas reģionos, arī Ludzas un LPR gadījumā primāri tiek aplūkots tikai plūdu risks. Īstenojot pelēkajā infrastruktūra balstītos plūdu aizsardzības pasākumus, ir būtiski izvērtēt riskus, kas var radīt pielāgošanos ar negatīvu ietekmi. Analizētajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nav iekļautas indikācijas par potenciālo risku, kas saistīti ar pielāgošanās pasākumu īstenošanu, novēršanu.
- **Sabiedrības līdzdalība.** Izvērtētajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nav iekļauti konkrēti risinājumi sabiedrības līdzdalības klimata politikas plānošanā un īstenošanā veicināšanai, bet ir iekļauti atsevišķi risinājumi un pasākumi, kas kopumā orientēti uz sabiedrības līdzdalības veicināšanu.

2. Secinājumi un ieteikumi

2.1. Secinājumi

Pamatojoties uz iepriekšējās nodaļās veikto Latvijas pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izvērtējumu, ir veikts izvēlēto Latvijas pašvaldību savstarpējais salīdzinājums. Salīdzinājums veikts, izmantojot izvērtējumā pielietotos SEG emisiju samazināšanas, oglekļa piesaistes, pielāgošanās klimata pārmaiņām un sabiedrības līdzdalības kritērijus ar mērķi noteikt, kuros aspektos būtu nepieciešami papildu risinājumi sistemātiskākai un efektīvākai klimatneitralitātes un klimatnoturības veicināšanas pašvaldību teritorijas attīstības plānošanā.

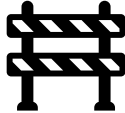
Pašvaldību izvērtējums tika indikatīvi apkopots tabulas formā (skat.13.tabulu), izvērtējot, cik lielā mērā katrs kritērijs ir atspoguļots visos pašvaldības un attiecīgā plānošanas reģiona dokumentos. Šāda metode izmantota salīdzinājuma vizualizēšanai. Rezultātu apkopojums un salīdzinājums pieejams sadaļā zem tabulas. Padziļināts situācijas salīdzinājums veikts kvalitatīvi. Balstoties uz veikto analīzi un salīdzinājumu, tiek identificēti galvenie izaicinājumi un ieteikumi. Šī Starpziņojuma rezultāti tiks turpmāk integrēti nākamajā Pētījuma daļā – Vadlīniju izstrādē.

Jānorāda, ka, veicot izvērtējumu, tika secināts, ka izvēlēta metodoloģija izvērtēto pašvaldību savstarpējam situācijas salīdzinājumam nerāda visaptverošu teritorijas attīstības plānošanas sistēmas stāvokļa atspoguļojumu šādu iemeslu dēļ:

- 1) pētījuma ierobežojumu rezultātā netiek veikts visaptverošs faktiskās situācijas izvērtējums. Līdz ar to rodas situācija, ka, ja plānošanas dokumentā, kas izvēlēts padziļinātam izvērtējumam, nav atspoguļots kāds risinājums, jo tas jau veiksmīgi ieviests un nav aprakstīts dokumentu esošās situācijas aprakstos, var tikt konstatēta neatbilstība kritērijam.
- 2) Kāds no kritērijiem var tikt vispusīgi un padziļināti atspoguļots konkrētā dokumentā un pašvaldības plānošanas pieeja tiecas izvairīties no informācijas un risinājumu dublēšanas vairākos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, līdz ar to tas netiek atspoguļots lielākajā daļā no vērtētajiem dokumentiem, tādējādi ietekmējot arī kopējo vērtējumu.

Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, gatavojot secinājumus un ieteikumus, pētījuma eksperti ņēma vērā arī citu tiem pieejamo, bet attiecīgajos plānošanas dokumentos neiekļauto informāciju, kā arī to, vai kritērijs ir veiksmīgi integrēts vismaz vienā teritorijas attīstības plānošanas dokumentā, lai nodrošinātu, ka pētījuma secinājumi atbilst faktiskajai situācijai. Ir gan jānorāda, ka attiecībā uz lielāko daļu kritēriju ir svarīga secīga pieeja un integrēšana visos/ vairākos līmeņos – piemēram, rekomendācijām, kas iekļautas TmP jābūt atspoguļotām arī TP, lai veicinātu to ievērošanu praksē.

Tabula nr. 13 Latvijas pašvaldību savstarpējais salīdzinājums

	Mērķi emisiju samazināšanai 	SEG avoti 	SEG samazināšana no avotiem 	AER 	Energo- efektivitātes pasākumi 	Zaļo teritoriju attīstība 	Oglekļa piesaistes potenciāls 	Oglekļa piesaistes ietekme citur 	Dabā balstīti risinājumi 	Lielākie oglekļa piesaistes avoti 	Klimata riski un teritorijas 	Nosacījumi risku teritorijām 	Pielāgošanās ar negatīvu ietekmi 	Klimata pārmaiņu ietekme 	SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Rīga															
Liepāja															
Jēkabpils															
Dobele															
Ludza															

SEG emisiju samazināšana

Nemot vērā ES un nacionālos klimata politikas mērķus un starptautiskās apņemšanās, visam pašvaldībām Latvijā būtu jāveicina klimatneitralitātes mērķu sasniegšana. Aplūkojot piecas izvērtētās pašvaldības, var secināt, ka tikai daļa no tām ir pilnvērtīgi iekļāvusi savos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos mērķi samazināt SEG emisijas vai panākt klimatneitralitāti (Rīga, Liepāja). Tā kā SEG emisiju samazināšana un klimatneitralitātes veicināšana ir kļuvušas par horizontālajām prioritātēm, ir būtiski, ka šie mērķi tiek atspoguļoti ne tikai sektorālos dokumentos (piem., Klimata un enerģētikas plānos), bet arī hierarhiski augstākajos pašvaldību un plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentos – ilgtspējīgas attīstības stratēģijās un attīstības programmās.

Vērtējot pašvaldību un plānošanas reģionu plānotos risinājumus SEG emisiju samazināšanai, var secināt, ka lielākajā daļā gadījumu ir paredzēti pasākumi ar netiešu ietekmi – piemēram, sabiedriskā transporta un mikromobilitātes infrastruktūras attīstība (lielākā vai mazākā mērā atsevišķi pasākumi paredzēti visās analizētajās pašvaldībās), kas var veicināt pāreju uz ilgtspējīgākiem mobilitātes risinājumiem un samazināt transporta radītās emisijas (detalizētāku izvērtējumu par transporta attīstības plānošanu skat. Pētījuma “Pētījums par ilgtspējīgas transporta infrastruktūras attīstību pilsētvidē, lai sniegtu ieguldījumu klimatneitralitātes sasniegšanā un klimatnoturības nodrošināšanā” starpzīņojumā). Visās izvērtētajās pašvaldībās vismaz daļā no plānošanas dokumentiem ir paredzēti energoefektivitātes veicināšanas pasākumi (projekti pašvaldības ēkās, kā arī atbalsts daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām), kas varētu būt saistīts cita starpā ar finanšu instrumentu pieejamību.

Attiecībā uz AER veicināšanu, kas ir gan klimata, gan enerģētikas politikas svarīga sastāvdaļa, var secināt, ka izvērtētajās pašvaldībās atbalsts AER izmantošanai teritorijas attīstības plānošanas dokumentos iekļauts daļēji, piemēram, atsevišķu projektu ceļā AP rīcības un investīciju plānos (piem., Dobeles AP Rīcības un Investīciju plāns) vai pozitīvā gadījumā – iekļaujot konkrētus atbalstošus nosacījumus TP (Rīgas TP TIAN – visā teritorijā atļautā izmantošana). Tajā pašā laikā konstatēti arī gadījumi, kuros teritorijas attīstības plānošanas dokumentos pat iekļauti konkrēti ierobežojumi (piemēram., Dobeles IAS nepieļauj novada teritorijā vēja elektrostaciju parku izbūvi ar jaudu virs 20 kW). Liepājas gadījumā kā pozitīvo piemēru var uzsvērt konkrētu vēju parku attīstībai atvēlēto vietu iekļaušanu IAS un TP.

Sistemātiskas pieejas trūkums (t.sk., ja pašvaldībā nav identificēti lielākie SEG emisiju avoti un veikts emisiju aprēķins, kā arī nav noteikti konkrēti un izmērāmi SEG emisiju samazināšanas mērķi) var palēnināt vai dažos gadījumos – pat palielināt SEG emisijas (piemēram, plānojot jaunus, lielus SEG emisiju avotus, neparedzot efektīvus kompensējošos risinājumus). Kā pozitīvs piemērs minama Rīgas Attīstības programma 2022.-2027. gadam, kurā SEG emisiju samazināšana ir noteikta starp prioritātēm un viscaur dokumentam, kā arī Rīcības un Investīciju plānam, ir noteikta sistemātiska pieeja mērķu sasniegšanai. Kā viens no negatīvajiem secinājumiem minams apsvēruma, ka pašvaldībām joprojām nav izstrādāta vienota metodoloģija SEG emisiju aprēķiniem, līdz ar to tajās pašvaldībās, kur veikti aprēķini, dati nav harmonizēti un ne visos gadījumos salīdzināmi starp pašvaldībām. Bez kvantitatīviem datiem par bāzes situāciju, ir izaicinoši plānot mērķus un pasākumus.

Oglekļa piesaiste

Oglekļa piesaistes potenciāla identificēšana un veicināšana ir starp visizaicinošākajiem kritērijiem analizētajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos. Nevienā no analizētajiem dokumentiem nav veikts visaptverošs oglekļa piesaistes avotu uzskaitījums un potenciāla noteikšana. Analizējot konkrētus pasākumus, kas varētu to veicināt, primāri piesaiste paredzēta netiešā veidā – saglabājot un attīstot zaļās teritorijas (kur liela nozīmē ir konkrētam zaļās teritorijas veidam) un zaļo infrastruktūru. Tāpat meža joslas aizsardzības pasākumi ap pilsētām kopumā vērtējami pozitīvi (piem., Dobeles). Īpaši pozitīvi vērtējami pasākumi, kas orientēti uz ilgtspējīgu mežu pārvaldību (Ludzas novada IAS), kā arī apmežošanu, izmantojot mazvērtīgās lauksaimniecības zemes (ZPR AP). Lai gan vairākās no apskatītajām pašvaldībās atrodas purvi, kas arī ir būtisks oglekļa piesaistes avots, nevienā no analizētajiem dokumentiem konkrēti pasākumi oglekļa piesaistes veicināšanai purvos nav identificēti.

Pielāgošanās klimata pārmaiņām

Labā prakse paredz, ka klimata riskos balstīta pieeja izmantojama arī vietēja līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādē. Izvērtējot piecu izvēlēto pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, var secināt, ka vispusīga klimata risku pieeja nav piemērota nevienā no izvērtētajām pašvaldībām. Lielākajā daļā analizēto dokumentu ir identificēti plūdu riski un plānoti konkrēti plūdu risku mazināšanas pasākumi. Savukārt citi riski ir pieminēti tikai atsevišķos gadījumos, t.sk. krasta erozijas riski Rīgā un Liepājā, pilsētas siltuma salas efekts Rīgā, kā arī karstuma viļņu ietekme Rīgā un Liepājā.

Tā kā klimata pārmaiņu radīto risku mazināšana nav balstīta tikai infrastruktūras pielāgošanā, bet arī klimatnoturīgā plānošanā, kas cita starpā iekļauj pakļaušanas klimata pārmaiņu iedarbībai (*no angļu val.: exposure*) mazināšanu, pozitīvi izceļams KPR IAS pamatnostādņu piemērs, kas nosaka “ņemot vērā prognozētās klimata izmaiņas, jūras līmeņa celšanos un krasta noskalošanās riska pieaugumu, pilsētu un ciemu teritoriju paplašināšana gar piekrasti ir ierobežojama - nepieciešamības gadījumā tā plānojama virzienā uz sauszemi” un “noskalošanās riska teritorijās plānojami iespējamie lokālie piekrastes aizsardzības pasākumi, kā arī nozīmīgāko infrastruktūras objektu pārcelšana no nenovēršamās pamatkrasta erozijas riska joslām uz iekšzemi. Neplānot jaunus lielus infrastruktūras objektus”. Šādas attīstības vadlīnijas plānošanas reģiona līmenī būtu pārņemamas pašvaldību teritorijas plānojumos. Jo, mēģinot mazināt erozijas un plūdu riskus, izmantojot primāri pelēko infrastruktūru, var radīt negatīvas ietekmes pārnesi citā teritorijā (t.sk., lielāku krasta izskalošanu blakus pašvaldībā), līdz ar to šādi pasākumi ir plānojami, rūpīgi izvērtējot iespējamos riskus.

Vairākos izvērtētajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos iezīmēti pasākumi dabā balstītu risinājumu vai zaļās infrastruktūras veicināšanai. Pārsvārā dabā balstīti risinājumi tiek veicināti lietusūdens apsaimniekošanas kontekstā. Piemēram, Rīgas gadījumā TIAN nosaka, ka brīvās zaļās teritorijas aprēķinā var ņemt vērā arī zaļos jumtus, tādējādi veicinot dabā balstītu risinājumu izmantošanu īpaši blīvi apbūvētās teritorijās. Tāds pats nosacījums iekļauts arī Liepājas TIAN. Rīgas TIAN paredz arī lietusūdens uzkrāšanas risinājumus un dabīgu lietusūdens novadīšanu. Pozitīvi vērtējams vairākos TIAN identificētais nosacījums par minimālajām apstādījumu prasībām autonovietnēs, kas precizē Ministru kabineta noteikumos Nr. 240

“Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” ietvertos nosacījumus. Vairākos gadījumos zaļās infrastruktūras attīstība ir paredzēta AP ietvaros tūrisma veicināšanas nolūkiem (piem., Dobeles novada AP).

Rīgā un Liepājā paredzēti dzeramā ūdens brīvkrānu uzstādīšanas risinājumi publiskās vietās, kas ir būtisks pasākums karstuma viļņu ietekmes mazināšanai uz iedzīvotājiem, un rada vērā ņemamu sinerģiju potenciālu ar aprites ekonomikas politikas mērķiem.

Pozitīvi atzīmējams, kad pašvaldības vai plānošanas reģioni paredz visaptverošu risku novērtējumu un līdz ar to riskos balstītu pielāgošanās plānu izstrādi kā pasākumu AP (piem., KPR AP paredz “Klimata pārmaiņu ietekmes apzināšanu un pielāgošanās plāna Kurzemei” izstrādi).

Sabiedrības līdzdalība

Lai gan sabiedrības līdzdalība klimata politikas izstrādē un īstenošanā ir būtisks elements, lai veicinātu ne tikai atbilstošu risinājumu izstrādi, bet arī lielāku sabiedrības pieņemšanu (īpaši bieži nepopulāriem lēmumiem, kā ierobežojumi autotransportam) un izpratni un paradumu maiņu arī no plašākas sabiedrības. Vairākās ES valstīs kā prakse tiek ieviestas klimata pilsoņu asamblejas (piem., Tartu⁵⁸²); Latvijā pirmā klimata asambleja plānota Rīgā CLIMAS projekta ietvaros⁵⁸³.

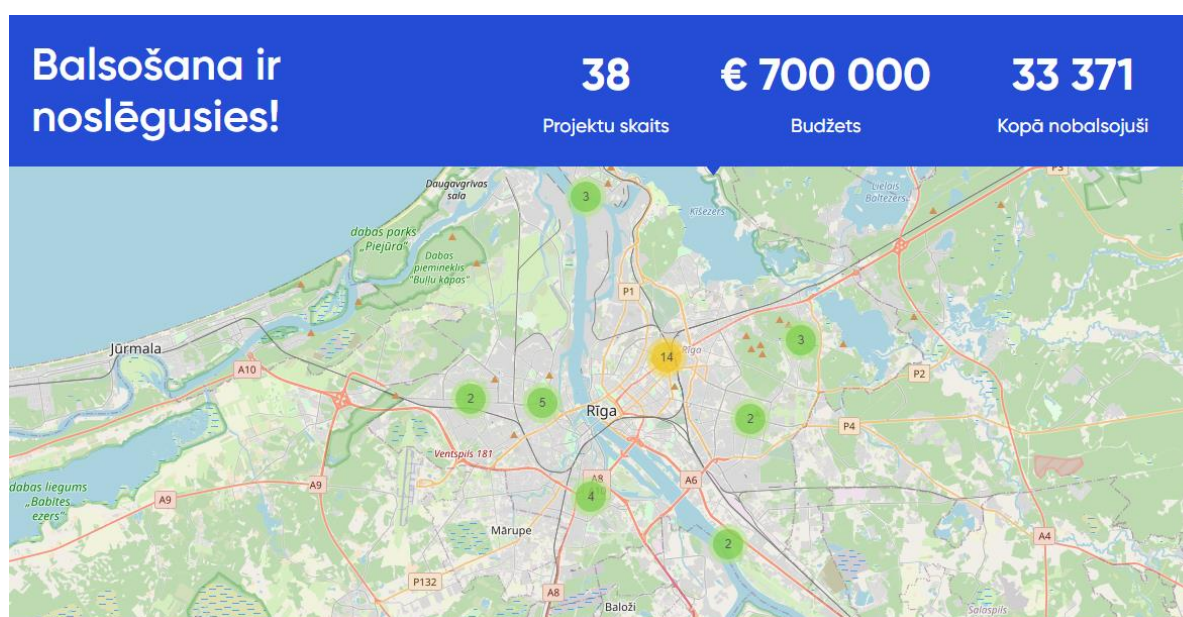

Attēls nr. 8 Klimata asamblejas norise Tartu ⁵⁸²

⁵⁸² Tartu Climate Assembly discussions. <https://stratlab.ee/en/tartu-climate-assembly-discussions/> [skatīts 15.02.2024]

⁵⁸³ CLIMAS: Pilsoņu iesaistīšanas metožu kopums sabiedrības noturības veicināšanai klimata pārmaiņu kontekstā. <https://www.zalabriviba.lv/projekti/climas-pilsonu-iesaistisanas-riku-kopums-sabiedribas-noturibas-veicinasanai-klimata-parmainu-konteksta/> [skatīts 15.02.2024]

Neskatoties uz to, apskatītajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nav iekļauti mērķtiecīgi pasākumi sabiedrības iesaistei specifiski klimata politikas plānošanā un īstenošanā. Kā izņēmums norādāms Rīgas AP izstrādes process, kurā tika apzināts gan sabiedrības, gan NVO viedoklis visām no noteiktajām prioritātēm, kā arī Liepājas IAS un AP, kuru izstrādes laikā tika organizēta iedzīvotāju anketēšana un sabiedrības iesaiste tematiskajos semināros (ieskaitot tēmu "Vide"). Lielā daļā gadījumu sabiedrības iesaiste tiek nodrošināta atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, papildus organizējot tematiskās grupas. Nevienā no vērtētajiem dokumentiem netika aprakstīts specifisks process sabiedrības iesaistei tieši klimata jautājumu risināšanā attiecīgajā dokumentā; neskatoties uz to, atzīmējami vairāki labās prakses piemēri, kas izriet primāri no AP plānotajiem pasākumiem. Piemēram, zaļās līdzdalības budžets var veicināt iedzīvotājiem svarīgu projektu īstenošanu. No analizētajām pašvaldībām mērķtiecīgi zaļās līdzdalības budžets identificēts Rīgā un Liepājā (skat.9.att.).

Attēls nr. 9 Ekrānšāviņš no Rīgas līdzdalības budžeta mājaslapas⁵⁸⁴

Labs piemērs sabiedrības viedokļa apzināšanai un sabiedrības iesaistei ir plānošanas dokumentos noteikt uzdevumu izpildes rādītāju, kas balstās sabiedrības viedoklī, piemēram, par zaļo teritoriju pieejamību un kvalitāti pilsētvidē vai sabiedriskā transporta pieejamību un ērtību (Rīgas AP). Liepājas un DKN AP ir paredzēts pasākums "Klimatpilsētas esošās un plānotās situācijas, lēmumu pieņemšanas un sabiedrības iesaistes platformas izstrāde un uzturēšana", kas var kļūt par būtisku sabiedrības līdzdalības rīku klimata lēmumu pieņemšanā.

⁵⁸⁴ Rīgas valstspilsētas pašvaldība. (2024). <https://balso.riga.lv> [skatīts 15.02.2024]

2.2. Ieteikumi

Balstoties uz Latvijas pašvaldību analīzi šajā nodaļā identificēti galvenie izaicinājumi un ieteikumi klimatneitralitātes un klimatnoturības aspektu integrēšanā teritorijas attīstības plānošanas dokumentos. Šajā Pētījuma izstrādes posmā ieteikumi nav prioritizēti, kā arī nav detalizēti aprakstīti to īstenošanas nosacījumi. Šīs rekomendācijas tiks vērtēts kontekstā ar Ievadziņojumā iekļauto kontekstu un ieteikumiem, un gala rekomendācijas un vadlīnijas tiks izstrādātas Noslēguma ziņojuma etapā.

SEG emisiju samazināšana

Lielākie izaicinājumi klimatneitralitātes veicināšanai saistīti ar konkrētu izmērāmu mērķu un rādītāju noteikšanas izaicinājumiem, dažādu SEG aprēķina metodoloģiju piemērošanu, datu trūkumu un sistemātiskas pieejas trūkumu SEG emisiju samazināšanā no lielākajiem avotiem.

Virzieni, kuros strādāt Latvijas pašvaldībām un plānošanas reģioniem:

- Veikt SEG emisiju bāzes stāvokļa aprēķinus, uz kuru pamata noteikt konkrētus, izmērāmus SEG emisiju samazināšanas mērķus (nepieciešamas vienotas nacionāla līmeņa vadlīnijas, kā pašvaldībām rēķināt SEG emisijas un kādus datus izmantot SEG emisiju aprēķinos);
- TP noteikt konkrētas teritorijas, kurās veicināma AER infrastruktūras izbūve (vēja parki, saules parki u.c.). Prioritārās teritorijas var atspoguļot jau hierarhiski augstākos dokumentos (piem., plānošanas reģiona IAS vai pašvaldības IAS), detalizējot un pārņemot to TP;
- Veicinot visaptverošus un mērķtiecīgus pasākumus transporta emisiju samazināšanai un ilgtspējīgai mobilitātei (konkrēti risinājumi uzskaitīti "Pētījuma par ilgtspējīgas transporta infrastruktūras attīstību pilsētvidē, lai sniegtu ieguldījumu klimatneitralitātes sasniegšanā un klimatnoturības nodrošināšanā" Starpziņojumā);
- AP iekļaut atbalsta pasākumus energoefektivitātes veicināšanai privātajā sektorā, īpaši – daudzdzīvokļu dzīvojamajās mājās;
- Veicināt teritorijas attīstību atbilstoši viedpilsētas principiem.

Oglekļa piesaiste

Nevienā no aplūkotajām pašvaldībām un plānošanas reģionam netika identificēti lielākie oglekļa piesaistes avoti un to piesaistes potenciāls, kā arī teritorijas attīstības plānošanas dokumentos netika iekļauti mērķtiecīgi un sistemātiski pasākumi oglekļa piesaistes potenciāla veicināšanai.

Virzieni, kuros strādāt Latvijas pašvaldībām un plānošanas reģioniem:

- Identificēt lielākos oglekļa piesaistes avotus pašvaldībā un noteikt mērķtiecīgus pasākumus šo teritoriju aizsardzībai;

- Paredzēt pasākumus degradētu, mazproduktīvu un bioloģiski mazvērtīgu teritoriju nodošanai oglekļa piesaistes veicināšanai;
- Plānojot apmežošanas un mežu apsaimniekošanas pasākumus, noteikt prasības ilgtspējīgai mežu apsaimniekošanai, novēršot riskus, kas saistīti ar negatīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.

Pielāgošanās klimata pārmaiņām

Vērtējot pašvaldību un plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, secināts, ka kopuma trūkst vispusīgas riskos balstītas pieejas plānošanā. No riskiem primāri aktualizēti plūdu un erozijas riski, dažos gadījumos pieminot arī karstuma viļņus, pilsētas siltuma salas efektu. Attiecīgi pielāgošanās pasākumi vairākos gadījumos plānoti sporādiski, bez kopējas vīzijas novada vai reģiona klimatnoturības veicināšanas.

Virzieni, kuros strādāt Latvijas pašvaldībām un plānošanas reģioniem:

- Gan plānošanas reģioniem, gan pašvaldībām izstrādāt vispusīgus klimata pārmaiņu risku novērtējumus, identificējot “karstos punktus” teritoriāli, kā arī nosakot, kuri ir lielākie riski, kuru mazināšanai ir nepieciešama prioritāra rīcība;
- Pielāgošanās plānošanā veicināt dabā balstītu risinājumu izmantošanu, iekļaujot pilotprojektus AP rīcības un investīciju plānos, kā arī nosakot konkrētas prasības teritorijas plānojumos;
- Brīvās zaļās teritorijas aprēķinā pašvaldību TP TIAN iekļaut arī zaļos jumtus;
- Iekļaut TIAN īpašus nosacījumus vai ierobežojumus attīstībai, kas ir pakļauta klimata riskiem (piem., applūstošās teritorijas, erozijas riskam pakļautās teritorijas, blīvas apbūves teritorijas, kur konstatēts paaugstināts siltuma salas efekts);
- Plānojot pielāgošanās pasākumu, kur par pamatu plānots izmantot pelēkās infrastruktūras risinājumu, obligāti paredzēt izvērtējumu par potenciālu pielāgošanās ar negatīvu ietekmi risku vai ietekmes pārneši uz citām teritorijām (t.sk., ārpus pašvaldības).

Sabiedrības līdzdalība

Izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus pašvaldību un plānošanas reģionu līmenī, lielākoties tiek īstenota sabiedrības iesaiste atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām obligātajām sabiedrības iesaistes prasībām, kā arī atsevišķos gadījumos, organizējot tematiskās darba grupas izaicinājumu un potenciālo risinājumu identificēšanai atbilstoši konkrētajām noteiktajām prioritātēm.

Virzieni, kuros strādāt Latvijas pašvaldībām un plānošanas reģioniem:

- Izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, izveidot tematiskās darba grupas ar NVO un sabiedrības pārstāvjiem, kas iesaistās izaicinājumu identificēšanā un risinājumu izstrādē;
- Organizēt pilsoniskās klimata asamblejas;

- Īstenot zaļo līdzdalības budžetu;
- Izveidot platformas un īstenot projektus, kurā iedzīvotāji reāllaikā var sūtīt pašvaldībai informāciju par klimata risku “karstajiem punktiem”, kā arī ieteikt risinājumus šo risku mazināšanai.

Metodoloģija

Starpziņojuma sagatavošanā uzdevumu izpildei izmantota dokumentu analīzes metode. Dokumentu analīzes metode izmantota padziļinātai ilgtermiņa un vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentu, tajā skaitā – pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, attīstības programmu, tematisko un teritorijas plānojumu, analīzei. Dokumentu analīzes metodes izvēle ir piemērota kvalitatīvam pašreizējās situācijas un izmantotās prakses izvērtējumam par pašreizējo teritorijas attīstības plānošanas procesu.

Analīzes veikšanai, izvēli saskaņojot ar Pasūtītāju, izvēlētas piecas Latvijas pašvaldību pilsētas – Rīga, Liepāja, Jēkabpils, Ludza, Dobeles, un attiecīgie plānošanas reģioni. Pilsētu izvēle balstīta uz Izstrādātāja un projekta ekspertu pieredzi par pašvaldību plānošanas dokumentiem un to izstrādes procesiem, pilsētu sociāli-ekonomiskajiem profiliem, ģeogrāfisko novietojumu un izaicinājumiem klimatneitralitātes un klimatnoturības sasniegšanas jomā. Pilnvērtīgai analīzes veikšanai un vērtīgu secinājumu izstrādei izvēlētas pašvaldības pārstāv iespējami daudzveidīgāku klimata pārmaiņu aspektus (plūdu riski, pilsētas siltuma salas efekts, erozija) un dažādus SEG emisiju sektorus (rūpniecība, transports, ZIZMIMM u.t.t.). Tāpat, ņemta vērā pašvaldību piederība reģioniem, pēc iespējas daudzveidīgāku plānošanas reģionu analīzes nodrošināšanai. Atbilstoši tehniskajai specifikācijai, pašvaldību izvēles procesā ņemti vērā identificēto pašvaldību plānošanas dokumentu izstrādātāji.

Tabula nr. 14 Analīzē iekļauto pašvaldību izvēles pamatojums

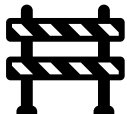
Pašvaldība	Komentārs
Rīga	Latvijas galvaspilsēta ar lielu iedzīvotāju skaitu un komplicētu pilsētas attīstības plānošanas kontekstu (Daugava un Baltijas jūras krasts, vairāki ezeri, ostas teritorija, blīvi apdzīvoti daudzdzīvokļu māju mikrorajoni, intensīva transporta satiksme, rūpniecība, Rīgas vēsturiskais centrs, vairāki mežaparki u.c.). Rīgas valstspilsēta ir apņēmusies līdz 2030. gadam sasniegt klimatneitralitāti un kļūt par klimatnoturīgu pilsētu. Pilsēta atrodas Rīgas plānošanas reģionā.
Liepāja	Pēc iedzīvotāju skaitā trešā lielākā pilsēta Latvijā. Atrodas rietumu piekrastē, kurā izteikti krasta erozijas procesi. Liepāja vēsturiski veidojusies kā aktīvs saimnieciskās darbības un industriālās attīstības centrs. Atbilstoši pieejamajai informācijai par Latvijas pašvaldību klimata profiliem, Liepājā konstatēta visaugstākā vidējā gaisa temperatūra Latvijā. Ir spēkā Liepājas pilsētas Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2020.–2030. gadam, kur ir noteikts mērķis līdz 2030. gadam par 40% samazināt CO ₂ emisijas attiecībā pret 1990. gadu. Pilsēta atrodas nacionālās nozīmes plūdu riska teritorijā. Pašvaldība atrodas Kurzemes plānošanas reģionā.
Jēkabpils novads	2023. gada janvārī Jēkabpilī notika pēdējo gadu postošākie plūdi. Izvērtējumā būtiski apskatīt pašvaldības attīstības plānošanu plūdu pārvaldības kontekstā, kas ir viens no Latvijai aktuālākajiem un izaicinošākajiem klimata pārmaiņu riskiem. Pašvaldība atrodas Zemgales plānošanas reģionā.
Ludzas novads	Ar mērķi izvēlēties pašvaldību ar būtisku oglekļa piesaistes potenciālu un atrašanās vietu Latgales plānošanas reģionā (lai nodrošinātu teritoriālo dažādību izvērtējumā), tika piedāvāts Ludzas novads. Zemes sadalījumā pa izmantošanas veidiem Ludzas novada lauku teritorijās dominē meži, kas aizņem 113648 ha jeb

	47 % no novada kopplatības. Tajā pašā laikā novadā atrodas Zilupes līdzenums, kas ir viens no purvainākajiem dabas apvidiem Latvijā. Novada teritorijā apzinātas 277 kūdras atradnes vai to daļas. Vairākās atradnēs notiek arī kūdras rūpnieciskā ieguve. Attiecīgi – Ludzas novadā atrodas būtiskas mežu un purvu teritorijas, kas ir nozīmīgi oglekļa piesaistes avoti. Ekspertu ieskatā ir svarīgi kā vienu no izvērtējamajām pašvaldībām izvēlēties novadu ar būtisku nozīmi ZIZIMM sektorā oglekļa piesaistes kontekstā. Pašvaldība atrodas Latgales plānošanas reģionā.
Dobeles novads	Dobeles novads tiek piedāvāts izvērtēšanai dēļ IAS iekļautajiem ierobežojumiem AER (vēja parku) attīstībai novada teritorijā. VES attīstību ierobežoja cita starpā attīstības plānošanas dokumentos iekļautie nosacījumi. Līdz ar to svarīgi izvērtēt, ar kādiem plānošanas pasākumiem pašvaldība tiecas sasniegt klimata pārmaiņu mazināšanas mērķus un kā attiecīgie plānošanas dokumenti vērtējami nacionālās un starptautiskās klimata un enerģētikas politikas kontekstā. Pašvaldība atrodas Kurzemes plānošanas reģionā.

Latvijas pašvaldību un attiecīgo plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu analīze veikta pēc noteiktiem kritērijiem. Dokumentu analīze veikta, ņemot vērā vienotus sabiedrības iesaistes, SEG emisiju mazināšanas, oglekļa dioksīda piesaistes un pielāgošanās klimata pārmaiņām kritērijus (skat.15. tabulu). Identificētie kritēriji nosedz visus konceptuāli būtiskākos elementus pašvaldību attīstības plānošanas kontekstā, kas palīdzētu izvērtēt centienus un rīcības ceļā uz klimatneitralitātes un klimatatnoturības sasniegšanu. Identificētie kritēriji ir saskaņoti ar Pasūtītāju pirms analīzes uzsākšanas. Vienotai un efektīvai informācijas apstrādes, analīzes un interpretācijas veikšanai, apkopotā analīze un secinājumi strukturēti tabulas formātā. Padziļināta analīze atbilstoši kritērijiem veikta tieši teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, kas identificēti atbilstoši tehniskajai specifikācijai. Lai nodrošinātu pēc iespējas pilnvērtīgāku klimatneitralitātes un klimatatnoturības plānošanas kontekstu pašvaldībās, papildus ievadā pie katras pašvaldības un plānošanas reģiona aprakstīti arī spēkā esošie klimata un enerģētikas plāni un tajos ietvertais konteksts un mērķi.

Tabula nr. 15 Analīzē izmantotie kritēriji un to skaidrojums

SEG EMISIJU SAMAZINĀŠANA				
Ir iekļauti mērķi/ risinājumi/ pasākumi saistībā ar SEG emisiju samazināšanu un citas politikas nav pretrunā ar to emisiju samazināšanas politikai	Identificēti lielākie SEG emisiju avoti [neattiecas uz teritorijas plānojumiem]	Iekļauti risinājumi SEG emisiju no lielākajiem SEG emisiju avotiem samazināšanai	Iekļauti risinājumi atjaunīgo energoresursu izmantošanas veicināšanai	Iekļauti risinājumi energoefektivitātes veicināšanai
				
OGLEKĻA PIESAISTE				

Ir noteikti mērķi palielināt (vai vismaz nesamazināt) zaļo teritoriju īpatsvaru 	Teritorijas plānošanas un attīstības risinājumi palielina (vai vismaz nesamazina) oglekļa piesaistes potenciālu pašvaldībā 	Noteiktie oglekļa piesaistes pasākumi/risinājumi nerada negatīvu ietekmi citos sektoros 	Veicināta dabā balstītu (tai skaitā zaļās infrastruktūras) risinājumu izmantošana [attiecas arī uz pielāgošanos] 	Identificēti lielākie oglekļa piesaistes avoti, ja aktuāli [neattiecas uz teritorijas plānojumiem]
PIELĀGOŠANĀS KLIMATA PĀRMAIŅĀM				SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA
Identificēti aktuālākie klimata pārmaiņu radītie riski, un/vai identificētas klimata risku teritorijas (t.sk., plūdu risku teritorijas) 	Ierobežota attīstība vai iekļauti nosacījumi attīstībai klimata riskiem pakļautajās teritorijās 	Nav iekļauti risinājumi, kas var veicināt šķietamu pielāgošanos jeb pielāgošanos ar negatīvu ietekmi (<i>maladaptation</i>) 	Nosakot risinājumus, ņemta vērā klimata pārmaiņu iespējamā ietekme un riski 	Veicināta sabiedrības līdzdalība klimata pārmaiņu mazināšanas vai pielāgošanās tām risinājumu sagatavošanā

Ņemot vērā vērtētajos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos iekļauto plašo risinājumu tvērumu un apjomu, kā arī vērtēto dokumentu skaitu, 1. nodaļas dokumentu analīzes tabulās identificēti ne visi izvērtētajos dokumentos iekļautie risinājumi atbilstoši noteiktajiem kritērijiem, bet gan lielākā daļa uzskatāmāko risinājumu, kas apliecina atbilstību vai daļēju atbilstību attiecīgajiem kritērijiem.

Kritēriji tiek vērtēti trīs baļļu sistēmā: "Dokumentā kritērijs ir izpildīts", "Dokumentā kritērijs izpildīts daļēji, vai to ir grūti novērtēt", un "Dokumentā kritērijs nav izpildīts" (skat.16.tabulu).

Tabula nr. 16 Kritēriju izvērtējuma sistēma

	Dokumentā kritērijs ir izpildīts
	Dokumentā kritērijs izpildīts daļēji, vai to ir grūti novērtēt
	Dokumentā kritērijs nav izpildīts

Jānorāda, ka, veicot izvērtējumu, tika secināts, ka izvēlētajā metodoloģijā izvērtēto pašvaldību savstarpējam situācijas salīdzinājumam nerāda visaptverošu teritorijas attīstības plānošanas sistēmas stāvokļa atspoguļojumu šādu iemeslu dēļ:

- 1) pētījuma ierobežojumu rezultātā netiek veikts visaptverošs faktiskās situācijas izvērtējums. Līdz ar to rodas situācija, ka, ja plānošanas dokumentā, kas izvēlēts padziļinātam izvērtējumam, nav atspoguļots kāds risinājums, jo tas jau veiksmīgi ieviests un nav aprakstīts dokumentu esošās situācijas aprakstos, var tikt konstatēta neatbilstība kritērijiem.
- 2) Kāds no kritērijiem var tikt vispusīgi un padziļināti atspoguļots konkrētā dokumentā un pašvaldības plānošanas pieeja tiecas izvairīties no informācijas un risinājumu dublēšanas vairākos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, līdz ar to tas netiek atspoguļots lielākajā daļā no vērtētajiem dokumentiem, tādējādi ietekmējot arī kopējo vērtējumu.
- 3) Klimata pārmaiņu ierobežošana un pielāgošanās tām ir iekļauta starp pašvaldību autonomajām funkcijām tikai sākot ar 2023. gadu, kad spēkā stājas jaunais Pašvaldību likums. Savukārt analizētie pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumenti ir izstrādāti pirms jaunā Pašvaldību likuma. Līdz tam normatīvajā aktā nebija nostiprināta pašvaldību loma klimata politikas plānošanā un īstenošanā.

Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, gatavojot secinājumus un ieteikumus, pētījuma eksperti ņēma vērā arī citu tiem pieejamo, bet attiecīgajos plānošanas dokumentos neiekļauto informāciju, kā arī to, vai kritērijs ir veiksmīgi integrēts vismaz vienā teritorijas attīstības plānošanas dokumentā, lai nodrošinātu, ka pētījuma secinājumi atbilst faktiskajai situācijai. Ir gan jānorāda, ka attiecībā uz lielāko daļu kritēriju ir svarīga secīga pieeja un integrēšana visos/vairākos līmeņos – piemēram, rekomendācijām, kas iekļautas TmP jābūt atspoguļotām arī TP, lai veicinātu to ievērošanu praksē.

Tāpat jāņem vērā arī dažādi izvērtēto teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes laika rāmji – vairākos gadījumos hierarhiski augstāks plānošanas dokuments (piem., IAS) ir izstrādāts salīdzinoši nesen, kamēr jaunais teritorijas plānojums vēl nav izstrādāts vai vēl ir izstrādes stadijā, līdz ar to var rasties situācijas, ka IAS iekļautie risinājumi attiecīgi neatbilst TP noteiktajiem teritorijas izmantošanas nosacījumiem. Tādos gadījumos ekspertu komanda ir ņēmusi vērā attiecīgo teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes laiku, izvērtējot potenciālās nekonsekvences.

Izvēlētajās pētījuma izpētes metodes sniedz pietiekamu un visaptverošu informācijas apjomu projekta nolikumā iekļauto uzdevumu un analīzes kvalitatīvai veikšanai. Pamatojoties uz veikto analīzi, Starpziņojums sniedz apkopojumu un analīzi par izvēlēto pašvaldību un plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu atbilstību noteiktajiem klimata politikas mērķiem un plānošanas dokumentu izstrādes procesā nodrošinātu sabiedrības līdzdalības izvērtējumu attiecībā uz klimata aspektu un konkrētu risinājumu iekļaušanu. Apkopotie secinājumi no šīs pētījuma daļas tiks integrēti Pētījuma pēdējā posmā vadlīniju izstrādē.

Izmantoto avotu saraksts

1. Dienvidkurzemes novada pašvaldības dome. (2023). Dienvidkurzemes novada Rīcības un investīciju plāns 2022. - 2027. gadam, aktualizēts 28.12.2023., <https://www.dkn.lv/lv/media/26388/download?attachment> [skatīts 29.01.2024.]
2. Dobeles novada pašvaldība. (2013). Dobeles novada teritorijas plānojums 2013. - 2025. gadam, Paskaidrojuma raksts. <https://www.dobele.lv/lv/dokumenti/dobeles-novada-teritorijas-planojums-2013-2025-gadam> [skatīts 01.02.2024.]
3. Dobeles novada pašvaldība. (2013). Dobeles novada teritorijas plānojums 2013. - 2025. gadam, Grafiskā daļa. <https://www.dobele.lv/lv/dokumenti/dobeles-novada-teritorijas-planojums-2013-2025-gadam> [skatīts 01.02.2024.]
4. Dobeles novada pašvaldība. (2018). Dobeles novada pašvaldības ENERĢĒTIKAS RĪCĪBAS PLĀNS 2018. - 2025. gadam. Pieejams: <https://www.dobele.lv/lv/media/8502/download?attachment> [skatīts 10.02.2024.]
5. Dobeles novada pašvaldība. (2021). Dobeles novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021. - 2045. gadam. <https://www.dobele.lv/lv/media/5255/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]
6. Dobeles novada pašvaldība. (2021b). Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Stratēģiskā daļa. <https://www.dobele.lv/lv/media/5259/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]
7. Dobeles novada pašvaldība. (2021c). Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Rīcības plāns. <https://www.dobele.lv/lv/media/5261/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]
8. Dobeles novada pašvaldība. (2023). Dobeles novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Investīciju plāns. <https://www.dobele.lv/lv/media/5247/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]
9. European Union. (2023). Guidelines on Member States' adaptation strategies and plans. <https://climate.ec.europa.eu/system/files/2023-07/Guidelines%20on%20MS%20adaptation%20strategies%20and%20plans.pdf> [skatīts 09.01.2024.]
10. Jēkabpils novada pašvaldība. (2021). Jēkabpils novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2021. - 2035. gadam. <https://www.jekabpils.lv/lv/ilgtermina-strategija> [skatīts 06.02.2024.]
11. Jēkabpils novada pašvaldība. (2021b). Jēkabpils novada attīstības programma 2021. - 2027. gadam. Stratēģiskā daļa. https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_22407 [skatīts 06.02.2024.]
12. Jēkabpils novada pašvaldība. (2024). Jēkabpils novada attīstības programma 2021. - 2027. gadam. Rīcības plāns. https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_22407 [skatīts 06.02.2024.]. Investīciju plāns <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/178121> [skatīts 06.02.2024.]
13. Jēkabpils pilsētas pašvaldība. (2019). Jēkabpils pilsētas Teritorijas plānojums 2019. - 2030. gadam, Paskaidrojuma raksts. https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_20576 [skatīts 14.02.2024.]
14. Jēkabpils pilsētas pašvaldība. (2019). Jēkabpils pilsētas Teritorijas plānojums 2019. - 2030. gadam, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, Grafiskā daļa. https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_20576 [skatīts 14.02.2024.]

15. Kurzemes plānošanas reģiona administrācija. (2015). Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. - 2030. gadam. <https://www.kurzemesregions.lv/wp-content/uploads/2018/11/Kurzeme-2030.pdf> [skatīts 01.02.2024.]
16. Kurzemes plānošanas reģions. (2022). Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programma 2021. - 2027. gadam. <https://www.kurzemesregions.lv/darbibas-nozares/attistibas-planosana/regiona-planosanas-dokumenti/kurzeme-2021-2027/> [skatīts 01.02.2024.]
17. Kurzemes plānošanas reģions. (2022b). Kurzemes plānošanas reģiona administrācijas Rīcības Plāns. Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programma 2021. - 2027. gadam. https://www.kurzemesregions.lv/wp-content/uploads/2022/06/KPR_AP_2021.-2027._Ricibas_Plans_KPR_Admin_Gala_redakcija.pdf [skatīts 01.02.2024.]
18. Latgales plānošanas reģions. (2010). Latgales stratēģija 2030. https://lpr.gov.lv/wp-content/uploads/2011/lpr-planosanas-dokumenti/Latgales_strategija_2030_apstiprinata_01.12.2010.pdf
19. Latgales plānošanas reģions. (2021). Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021. - 2027. gadam. Stratēģiskā daļa
20. Latgales plānošanas reģions. (2021). Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021. - 2027. gadam. Rīcības plāns
21. Liepājas pilsētas pašvaldība. (2012). Liepājas pilsētas teritorijas plānojums, Paskaidrojuma raksts. https://faili.liepaja.lv/Pilsetas_teritorijas_planojums_planojuma_risinajumi.pdf [skatīts 13.02.2024.]
22. Liepājas pilsētas pašvaldība. (2012b). Liepājas pilsētas teritorijas plānojums, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, Grafiskā daļa. <https://www.liepaja.lv/dokumenti/teritorijas-planota-atlauta-izmantosana/> [skatīts 13.02.2024.]
23. Liepājas valstspilsētas pašvaldība un Dienvidkurzemes novada pašvaldība. (2022). Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam.
24. Liepājas valstspilsētas pašvaldība un Dienvidkurzemes novada pašvaldība. (2022). Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada attīstības programma 2022. - 2027. gadam Stratēģiskā daļa. https://faili.liepaja.lv/Bildes/Dokumenti/Pilsetas-attistiba/2_LDK_AP_2027_Strategiska_dala_pilnveidota_redakcija_apstiprinats.pdf [skatīts 13.02.2024.]
25. Liepājas valstspilsētas pašvaldība. (2015). Liepājas pludmales tematiskais plānojums. <https://www.liepaja.lv/dokumenti/liepajas-pludmales-tematiska-planojuma-paskaidrojosa-dala/> [skatīts 31.01.2024.]
26. Liepājas valstspilsētas pašvaldība. (2023). Liepājas valstspilsētas Rīcības un investīciju plāns 2022. - 2027. gadam, aktualizēts 21.12.2023., https://faili.liepaja.lv/Publikacijas/438_21_12_23_PIELIKUMS_RICIBAS_UN_INVESTICIJ_PL_A.pdf [skatīts 29.01.2024.]
27. Liepājas valstspilsētas pašvaldības dome, Ekodoma. (2023). Liepājas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2023. - 2030. gadam. <https://www.liepaja.lv/dokumenti/liepajas-pilsetas-ilgtspejigas-energetikas-un-klimata-ricibas-plans/> [skatīts 09.02.2024.]
28. Ludzas novada pašvaldība. (2021). Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Stratēģiskā daļa. <https://www.ludzasnovads.lv/lv/media/530/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]
29. Ludzas novada pašvaldība. (2021b). Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam, Rīcības plāns. <https://www.ludzasnovads.lv/lv/media/531/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]

30. Ludzas novada pašvaldība. (2022). Ludzas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2037. gadam (2022). <https://www.ludzasnovads.lv/lv/media/539/download?attachment> [skatīts 01.02.2024.]
31. Ludzas novada pašvaldība. (2022b). Ludzas novada Teritorijas plānojums 2013. - 2024. gadam, Paskaidrojuma raksts. https://geolativija.lv/geo/tapis?fbclid=IwAR2fbcBW5YLGRFBA-wYnFNUFRP4rSgFpkQKArGtO0QwaBdZAprYxiYkl_8Y#document_24549 [skatīts 01.02.2024.]
32. Ludzas novada pašvaldība. (2022b). Ludzas novada Teritorijas plānojums 2013. - 2024. gadam, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, Grafiskā daļa.
33. Ludzas novada pašvaldība. (2023). Ludzas novada attīstības programmas 2021. - 2027. gadam. IV Investīciju programma. <https://www.ludzasnovads.lv/lv/ludzas-novada-attistibas-programma-2021-2027gadam> [skatīts 01.02.2024.]
34. Ministru kabineta 2020. gada 28. janvāra informatīvais ziņojums "Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam". <https://likumi.lv/ta/id/342214> [skatīts 09.01.24]
35. Pašvaldību likums. <https://likumi.lv/ta/id/336956> [skatīts 04.03.2024]
36. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2013). Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums. <https://www.rdpad.lv/rtp/rvc/> [skatīts 13.02.2024.]
37. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2013b). Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojums: teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi. <https://www.rdpad.lv/rtp/rvc/> [skatīts 13.02.2024.]
38. Rīgas domes pilsētas Attīstības departaments. (2014). Rīgas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2014/11/STRATEGIJA_WEB.pdf [skatīts 13.02.2024.]
39. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2016). Valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2016/10/VALSTS_PASVALDIBA/paskaidrojuma_raksts.pdf
40. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2016b). Mājokļu attīstības tematiskais plānojums. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2016/10/M%C4%80JOKLI/_TmP_saturs_MAJ.pdf [skatīts 13.02.2024.]
41. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2016c). Ainavu tematiskais plānojums. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2016/10/AINAVAS/AIN_TmP_Projekts_23_10_2016.pdf
42. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017). Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums. <https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/uznemejdarbiba/Paskaidrojuma%20raksts.pdf>
43. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017a). Aizsargjoslu un aprobežojumu tematiskais plānojums https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/aizsargjoslu/JOS_TmP_paskaidrojuma_raksts.pdf
44. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017b). Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/udensteritoriju/UD_TmP_paskaidrijuma_raksts.pdf
45. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017c). Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/apstadijumustrukturas/paskaidrojuma_raksts.pdf
46. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017d). Meliorācijas attīstības tematiskais plānojums.
47. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2017e). Transporta attīstības tematiskais plānojums. <https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2017/10/transporta/Transporta%20attistibas%20TmP%20Paskaidrojuma%20Oraksts.pdf>

48. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2021). Rīgas teritorijas plānojums: paskaidrojuma raksts (2021).
49. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2021b). Rīgas teritorijas plānojums: teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi un grafiskā daļa <https://georiga.lv/portal/apps/webappviewer/index.html?id=8c4e85a205444317bcbe094b42ef6aa5&locale=lv> [skatīts 13.02.2024.]
50. Rīgas domes pilsētas attīstības departaments. (2022). Rīgas attīstības programma 2022. - 2027. gadam: Stratēģiskā daļa. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2022/07/AP2027_Programma_Apstiprinata_1284.pdf [skatīts 13.02.2024.]
51. Rīgas domes pilsētas attīstības departaments. (2022b). Rīgas attīstības programma 2022. - 2027. gadam: Investīciju plāns 2023. - 2025. gadam. https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2023/07/Investiciju_plans_RD-23-2818-le.pdf [skatīts 13.02.2024.]
52. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2022c). Tematiskais plānojums dzīvojamām mājām funkcionāli nepieciešamo zemes gabalu pārskatīšanai. <https://pkip.riga.lv/agendaitempublish/downloadfile/agendaitem-275878>
53. Rīgas domes Pilsētas attīstības departaments. (2023). Rīgas attīstības programma 2022. - 2027. gadam: Rīcības plāns https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2023/07/Ricibas_plans_RD-23-2818-le.pdf [skatīts 13.02.2024.]
54. Rīgas enerģētikas plāns. (2022). Rīgas valstspilsētas enerģētikas un klimata rīcības plāns 2030. gadam.
55. Rīgas plānošanas reģions, Ekodoma. (2016). Rīgas plānošanas reģiona siltumapgādes attīstības rīcības programma. <https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2018/01/R%C4%ABgas-pl%C4%81no%C5%A1anas-re%C4%A3iona-siltumapg%C4%81des-att%C4%ABst%C4%ABbas-r%C4%ABc%C4%ABbas-programma.pdf> [skatīts 09.02.2024.]
56. Rīgas plānošanas reģions, SIA "Grupa 93" (2019). Rīgas metropoles areāla mobilitātes telpiskā vīzija. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2019/03/20190201_Mob_viz_Galazinojums.pdf
57. Rīgas plānošanas reģions. (2020). Rīcības plāns Rīgas metropoles areāla attīstībai. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2020/06/Rigas-metropoles-areala-ricibas-plans_Web-1.pdf
58. Rīgas plānošanas reģions. (2023a). Rīgas plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2023/04/RPR-Strategija_2030.pdf
59. Rīgas plānošanas reģions. (2023b). Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2022 - 2027: Stratēģiskā daļa. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2023/04/RPR-AP_2027_Strategiska-dala.pdf
60. Rīgas plānošanas reģions. (2023c). Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2022 - 2027: Rīcības plāns. https://rpr.gov.lv/wp-content/uploads/2023/04/RPR-AP_2027_Ricibas-plans.pdf
61. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. (2018). Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam. https://tap.mk.gov.lv/doc/2018_12/VARAMPI_061218_LPKPPlans.1263.docx
62. Zaļā Brīvība. (n.d.). CLIMAS: Pilsoņu iesaistīšanas metožu kopums sabiedrības noturības veicināšanai klimata pārmaiņu kontekstā <https://www.zalabriviba.lv/projekti/climas-pilsonu-iesaistisanas-riku-kopums-sabiedribas-noturibas-veicinasanai-klimata-parmainu-konteksta/> [skatīts 25.01.2024.]
63. Zemgales plānošanas reģions. (2015). Zemgales plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015 - 2030. <https://www.zemgale.lv/lv/media/97/download?attachment> [skatīts 12.02.2024.]

64. Zemgales plānošanas reģions. (2018). Zemgales plānošanas reģiona Enerģētikas rīcības plāns 2018. - 2025. gadam. <https://www.zemgale.lv/lv/media/110/download?attachment> [skatīts 07.02.2024.]
65. Zemgales plānošanas reģions. (2018b). Zemgales plānošanas reģiona Enerģētikas rīcības plāna Zaļā transporta sadaļa, "Atjaunojamās enerģijas izmantošanas perspektīva transportā Zemgales reģionā" . <https://www.zemgale.lv/lv/media/127/download?attachment>
66. Zemgales plānošanas reģions. (2020). Zemgales reģionālais ainavas un zaļās infrastruktūras plāns 2020. - 2027. gadam . <https://www.zemgale.lv/lv/media/109/download?attachment> [skatīts 07.02.2024.]
67. Zemgales plānošanas reģions. (2021). Zemgales plānošanas reģiona mobilitātes plāns 2021 - 2030. <https://www.zemgale.lv/lv/media/108/download?attachment> [skatīts 12.02.2024.]
68. Zemgales plānošanas reģions. (2021b). Zemgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021 - 2027. <https://www.zemgale.lv/lv/media/98/download?attachment> [skatīts 12.02.2024.]